

REPUBLIKA E SHQIPËRISË KËSHILLI
KOMBËTARI TERRITORIT

MIRATOHET

KRYETARI I K.K.T-së

Z. EDI RAMA

KRYETARI I K.K.T-së

Z. DAMIAN GJIKURI

Kryetari i Këshillit Bashkiak

Z. SHKËLQIM SHERO

Miratur me Vendim të Këshillit Bashkiak

Nr.27 Datë 16.08.2017

Kryetari i Bashkisë

Z. SHUËP BEQIRI

PLANI I PËRGJITHSHËM VENDOR I BASHKISË KONISPOL
STRATEGJIA TERRITORIALE

Miratur me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit Nr.4 , Datë 16.10.2017

DPKZHT: ARTUR BEQIRI

Artur Beqiri

STUDIO KONSULENTE "DEA STUDIO" Nr.Liç. 4919/4 dhe "THYMIO PAPAYANNIS &
ASSOCIATES INC"

deastudio

Sul "Deshmoret e Kombit" Kullës Binjake Kull 1 Kat 3
info@des-studio.com www.des-studio.com

TABELA E PËRMBAJTJES

REZULTATI 4– Vizioni dhe Strategjia Territoriale	6
4.1 Qëllimi i strategjisë territoriale	6
4.2 Parashikimet e detyrueshme që rrjedhin nga Planet Kombëtare dhe Sektoriale	9
4.2.1 Parashikimet që rrjedhin nga Plani i Përgjithshëm Kombëtar	9
4.2.2 Parashikimet që rrjedhin nga Plani i Integruar Ndër-Sektorial për Bregdetin	16
4.3 Potencialet, Kufizimet dhe Rekomandimet e 5 Sistemeve Territoriale	29
4.4 Analiza metabolike e territorit të njësisë vendore	49
4.5 Vizioni dhe Strategjia Territoriale e Konispol në kontekstin e PINS Bregdetit	73
4.5.1 Përkufizimi i Rivierës si një vijë bregdetare specifike	73
4.5.2 Vizioni i zhvillimit të sistemit urban të Bregdetit të Jugut	75
4.5.3 Vizioni i zhvillimit të sistemit natyror si elemente të veçantë të turizmit në Bregdetin e Jugut	84
4.5.4 Vizioni i zhvillimit të bujqësisë, shpirti i vërtetë i Rivierës Shqiptare	84
4.5.5 Vizioni i zhvillimit të ekonomisë rurale si funksioni mbështetës për Rivierën	85
4.5.6 Vizioni i zhvillimit të infrastrukturës me qëllim rritjen e konektivitetit Rajonal	86
4.5.7 Parimet kryesore ku do të mbështetet planifikimi për Bregdetin e Jugut	90
4.5.8 Vizioni dhe objektivat strategjike për zhvillimin e territorit të njësisë vendore	91
4.5.9 Drejtimit për zhvillimin e territorit	99
4.5.10 Konkluzione	110
4.6 Hartëzimi i Vizionit dhe Strategjisë së Territorit	112
REZULTATI 5– Plani i veprimeve prioritare, investimet strategjike kapitale dhe projektet pilot të zhvillimit	124
5.1. Programet dhe prioritetizimi i projekteve në Bashkinë Konispol	124
5.2 Evidentimi i projekteve pilot të zhvillimit që përbëjnë zonat e zhvillimit Prioritar	133
5.3 Planin e veprimeve për realizimin e programeve të projekteve	149
REZULTATI 6– Përfshirja e Palëve të Interesuara dhe Takimi Publik	157
6.1 Identifikimi i Palëve të Interesuara dhe organizimi i konsultimeve dhe Dëgjësave Publike	157
6.2 Realizimi dhe Përmbledhja e Konsultimit me Palët e Interesuara dhe Dëgjësave Publike	161

SHTOJCAT

Lista e Tabelave

- Tabela 1: Sistemet Kryesore në Bashkinë Konispol
Tabela 2: Lista e monumenteve të natyrës dhe e zonave të mbrojtura në Bashkinë Konispol
Tabela 3: Prodhimi i energjisë në VHSK viti 2015 kWh
Tabela 4: Konsumi i energjisë në VHSK në vitin 2015
Tabela 5: Projeksionet e popullsisë 2011-2031, Bashkia Konispol
Tabela 6: Projeksioni i popullsisë Bashkia Konispol, 2031
Tabela 7: Të dhënat për përllogaritjen e popullsisë së turizmit
Tabela 8: Struktura e Aktivitetit ekonomik në Bashkinë Konispol, 2014
Tabela 9: Struktura e Aktivitetit ekonomik në Bashkinë Konispol, 2014
Tabela 10: Parashikimet e aktivitetit ekonomik për Bashkinë Konispol, për vitin 2031

Lista e Figurave

- Figura 1: Sistemi Urban – Hierarkia e qendrave urbane dhe nderlidhja hapësimore e zonave funksionale sipas PPK 2030
Figura 2: Transporti Rrugor dhe Nyjet Multimodale sipas PPK 2030
Figura 3: Poli ekonomik Gjirokastrë-Sarandë, Porta Jugore e Rivierës Shqiptare
Figura 4: Drejtimet Zhvillimit për Sistemi Infrastruktural të Bregdetit të Jugut sipas PINS Bregdeti,
Figura 5: Drejtimet e Zhvillimit të Sistemit Natyror të Bregdetit të Jugut sipas PINS Bregdeti
Figura 6: Drejtimet e Zhvillimit të Sistemit Bujqësor të Bregdetit të Jugut sipas PINS Bregdeti
Figura 7: Drejtimet e Zhvillimit të Sistemit Ujor të Bregdetit të Jugut sipas PINS Bregdeti
Figura 8: Diagrama e zhvillimit të qëndrueshëm
Figura 9: Diagrama skematike e shpërndarjes së energjisë në VHSK
Figura 10: Diagrama Sankey e mbetjeve në zonë
Figura 11: Klasifikimi funksional i zonave të Bregdetit Shiptar sipas PINS Bregdeti
Figura 12: Zona e studimit LOT 6 - Narrativë e përbashkët për të katërta Bashkitë
Figura 13: Rrugë tipike peisazhistike të Rivierës
Figura 14: Pesë 'Dritaret e Peisazhit' nga plani ekzistues i Bashkisë së Himarës
Figura 15: Koncepti i Konektivitetit Rajonal
Figura 16: Grafiku i Projeksioneve të Popullsisë për Bashkinë Konispol
Figura 17: Modelet e terrenit para dhe pas konsolidimit të tokës (Normandia e sipërme, Francë)
Figura 18: Peisazhi bujqësor i Greqisë pas konsolidimit të tokës (Ilia dhe fusha e Thesalisë)
Figure 19: Kanali i ri i ujitjes që transferon ujin nga rezervuari i Janjarit
Figura 20: Objektet e njësive bujqësore të përpunimit dhe paketimit të ulljeve, Kooperativa Bujqësore e Agrinion-it, Greqi
Figure 21: Renditja, ruajtja, paketimi dhe shpërndarja e produkteve bujqësore, kompania private "Pantazis Fruits SA" në Greqi

- Figura 22: Dyqanet "Mastiha Shop" në Neë York, marka tradicionale e karamелеve
Figura 23: Ndërtesa të trashëgimisë arkitektonike në qendrën historike të Konispol
Figura 24: Shtëpi tradicionale guri të përshtatshme për ripërdorim si shtëpiza malore
në fshatin Markatit
Figura 25: Restaurimi I ndërtesave të vjetra dhe ripërdorimi si hotele të vogla në
Zagorochoria, Greqi
Figure 26: Restaurimi i nje ndërtese funksinale per procesin e njerrjes se vajit dhe
ripërdorimini si një bujtinë tradicionale në Pelion, Greqi
Figure 27: Sistemi i sinjalizimit të shtigjeve në ishullin Andros (majtas),
infrastruktura e shtigjeve në kanionin e Agio Nikolaos - Rouvas (Krete)
Figura 28: Lozhat malore në malin e Timfi (Epirus) dhe në malin e Parnitha (Atika)
Figura 29: Pikat e informacionit në shtigjet për ecje në ishujt Kithira dhe Sifnos
Figura 30: Harta e Parkut natyror "Bourazani" Janinë
Figure 31: Alpinistet në kanionin e Vikos (Epir)
Figura 32: Pamje nga kanioni Vikos (Epir)
Figura 33: Pamje nga pjesa buzë liqenit të Muresisë – një burim i pashfrytëzuar i
turizmit
Figura 34: Qendra lokale e Mursisë buzë liqenit. Ndërtesa braktisur e kooperativës
mund të ripërdoret për promovimin e agroturizmit si pikë shitje e
produkteve vendore
Figura 35: Gjendja ekzistuese e peisazhit buze Liqenit të Mursisë
Figura 36: Referenca te propozimeve të rehabilitimit te peizazhit dhe zhvillimit
Figura 37: Pamje nga zona buzë liqenit Pamvotida në Janinë
Figure 38: Pamje nga zona shplodhese buze liqenit të Ohrit
Figura 39: Sheshi Publik i fshatit Markat me pamjen piktoreske të përshtatshme për
pushimin e vizitorëve
Figura 40: Qendra lokale e Markatit e përshtatshme për organizimin e shërbimeve
turistike
Figura 41: Foto e fillimshkullit të XX: rrapi dhe pazari
Figura 42: Banesa e Hame Takës, Konispol
Figura 43: Banesa e Vëllezërve Koqini, Konispol
Figura 44: Banesa Pasuri shtetërore e Dino Omerit propozuar per Muze historik
folklorik të Konispolit
Figura 45: Pamje te rikonstruktimit te sheshit qendror te Konispolit me rimodellimin
e fasades te ndertimeve përreth sheshit
Figura 46: Vendi i propozuar për zonë të gjelbër rekreative brenda pyllit me pisha
dhe një pike publike kundrimi
Figura 47: Foto nga Takimi ne Hotel Mondial me AKPT
Figura 48: Foto nga Prezantimi analizes
Figura 49: Slide nga Prezantimi analizes
Figura 50: Foto nga Prezantimi analizes
Figura 51: Foto nga Prezantimi analizes
Figura 52: Slide nga Prezantimi vizionit
Figura 53: Foto nga Prezantimi vizionit
Figura 54: Foto nga Prezantimi vizionit
Figura 55: Slide nga Prezantimi vizionit
Figura 56: Foto nga Prezantimi vizionit
Figura 57: Slide nga Prezantimi vizionit
Figura 58: Foto nga Prezantimi vizionit

Figura 59: Slide nga Prezantimi vizionit

Lista e Hartave

Harta:	1	5 Sistemet Territoriale
Harta:	2	Sistemi Urban
Harta:	3	Sistemi Ujor
Harta:	4	Sistemi Bujqësor
Harta:	5	Sistemi Natyror
Harta:	6	Sistemi Infrastrukturor
Harta:	7	Harta e Fluksit të Ushqimit
Harta:	8	Harta e Fluksit të Ujit
Harta:	9	Harta e Fluksit të Energjië
Harta:	10	Harta e Fluksit të Mbetjeve
Harta:	12	Hierarkia e Vendbanimeve për të katërt Bashkitë sipas PINS Bregdeti
Harta:	12	Tipet e Vendbanimeve të Zonës për të katërt Bashkitë sipas PINS Bregdeti
Harta:	13	Tipologjia Hapësinore e Zonës për të katërt Bashkitë
Harta:	14	Koncepti i Konektivitetit dhe Poleve Qendrore
Harta:	15	Vizioni i Sistemit Bujqësor
Harta:	16	Koncepti hapësinor i zhvillimit të turizmit
Harta	17	Vizioni Strategjik i Zhvillimit të Territorit të Bashkisë Konispol
Harta	18	Vizioni për zhvillimin i një shëtitoreje buzë liqenit në Mursi
Harta	19:	Vizioni i rikualifikimit dhe konsolidimit të qendrës së Markatit
Harta	20:	Vizioni i rikualifikimit të qendrës historike të Konispolit
Harta	21:	Sistemi Bujqësor ekzistues dhe i propozuar
Harta	22:	Sistemi Infrastrukturor ekzistues dhe i propozuar
Harta	23:	Sistemi Natyror ekzistues dhe i propozuar
Harta	24:	Sistemi Ujor ekzistues dhe i propozuar
Harta	25:	Sistemi Urban ekzistues dhe i propozuar
Harta	26:	Fazimit të zhvillimit

Shpjeguesi i Termave

VHSK-	Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol
SEEA-	Sistemi i Përlllogaritjeve Mjedisore-Ekonomike
GJK-	Gjurmë Karboni
AGjE-	Analiza e Gjurmës Ekologjike
GjE-	Gjurmës Ekologjike
EFP-	Gjurma ekologjike e prodhimit
YN-	Prodhimi mesatar kombëtar
YF-	Faktori Prodhues
EQF-	Faktori Ekuivalent
EFC-	Gjurma Ekologjike e Konsumit
EFI-	Gjurma përfaqësuese të flukseve të importeve

EFE- Gjurmës përfaqësuese të flukseve të eksporteve
INSTAT-Instituti Statistikave-Republika e Shqipërisë
FAO- Organizata e Shteteve të Bashkuara për Ushqimin dhe Bujqësinë
EUROSTAT- Të dhënat statistikore për Bashkimin Evropian

REZULTATI 4: Vizioni dhe Strategjia Territoriale

4.1 Qëllimi i strategjisë territoriale

Qëllimi i këtij raporti është që të ofrojë një vizion të ri për bashkitë e reja më të zgjeruara duke u bazuar në potencialet dhe kufizimet e territorit si dhe direktivat dhe prioritetet e politikave kombëtare. Disa nga ish- bashkitë e mëparshme kanë patur deri më tani vizione të ndara sipas territoreve të tyre gjë që thekson disporpocionalitetin e zhvillimit të territorit të tyre përkatës. Tashmë këto vizione duhet të rivlerësohen dhe të integrohet në një vizion koherent për të ardhmen e tyre të përbashkët. Kjo nënkupton një rivendosje të objektivave prioritar dhe fokusit të mbështetur në investime me qëllim maksimizimin e potencialeve të bashkisë si një e tërë me qëllim përdorimin e burimeve dhe territorit në mënyrë optimale dhe të qëndrueshme. Roli i qendrave urbane vihet më në fokus gjatë këtij procesi pasi ato duhet të ndërmarrin më shumë përgjegjësi si qendra shërbimesh, por edhe duke përfshirë pole konkurrense të zhvillimit rajonal dhe të turizmit me funksione të shumta.

Vizioni duhet të paraqesë në nivel lokal aspiratat e politikave kombëtare mbi territorin për të promovuar një ndërveprim dinamik midis pjesëve të ndryshme të territorit (bregdetit, brendësisë së tokës, etj) në kontekstin e metabolizmit. Aktualisht, nëpërmjet analizës, janë identifikuar shumë boshllëqe nga pikëpamja e bashkëpunimit territorial dhe integritetit midis zonave bregdetare dhe atyre më në brendësi. Zinxhirët e prodhimit ushqimor midis zonave në brendësi dhe atyre më turistike janë shumë pak të zhvilluar. Në mënyrë të ngjashme, edhe sinergjia midis zhvillimit turistik dhe mbrojtjes së trashëgimisë natyrore dhe kulturore të rajonit është pak e hulumtuar. Ndërkohë që disa zona janë shumë të rahura nga vizitorët dhe shërbimet, pak ose asnjë prej tyre viziton atraksionet e ndryshme (siç është rasti i Orikut-Llogarasë, fshatit të Himarës, Manastirit të Sarandës, etj). Kudo bie në sy kontrasti mes animimit dhe braktisjes. Kjo e bën produktin turistik shumë pak të larmishëm. I njëjti shqetësim evidentohet nga analiza e periferialitetit në lidhje me integritetin e pjesëve të tëra të territorit duken të izoluar ose të disavantazhuara për shkak të ndërveprimit të pakët, mungesës së shërbimeve dhe nivelit të dobët të infrastrukturës. Për këtë arsye, qendrat urbane nuk i realizojnë pritshmëritë e rolit të tyre. Në një distancë shumë të shkurtër nga qyteti cilësia e jetës është shumë e varfër dhe me trajta rurale, por gjithashtu, edhe disa pjesë brenda qyteteve, kryesisht zonat informale, janë të karakterizuara nga kushte të marginalizuara.

I gjithë rajoni duhet të vendosë objektiva të reja për reduktimin e mbetjeve, konsumin e energjisë dhe prodhimin më të madh të produkteve lokale. Deri tani qasja ndaj këtyre flukseve ka qenë manaxheriale me shqetësimin kryesor për të larguar këto funksione nga zonat e banuara dhe mundësisht jashtë kufijve të territorit. Tashmë, pas ndërgjegjësimit global për çështjet mjedisore dhe të qëndrueshmërisë ato duhet të trajtohen si pjesë e sistemit socioecological të territorit. Çelësi i elasticitetit hapësinor është që të shpërndajë efektin e stresit përgjatë të gjithë sistemit dhe ta lejojë atë që ta absorbojë nëpërmjet

transformimit në vend duke balancuar kështu të gjitha problemet në një territor. Rasti i menaxhimit të mbeturinave është shembull karakteristik.

Pra vizioni i pritur për bashkitë e reja, përveç objektivave zhvillimore të tilla si promovimi i zhvillimit të turizmit, përfshin dhe objektiva të tjera të tilla si integrimi dhe transformimi i mënyrave të operimit me territorin.

Vizioni i zhvillimit hapësinor do të jetë pjesë integruese e Strategjisë Territoriale. Strategjia territoriale është dokumenti kryesor që do të sigurojë udhëzimet për zhvillimin e ardhshëm për bashkitë e reja. Strategjia do të bazohet në vlerësimet demografike dhe ekonomike të projekteve deri në vitin 2030.

Si 'mjet planifikimi' Strategjia Territoriale i shërben qëllimeve në vijim:

- Identifikimit të indikatorëve për etapat e zhvillimit të ardhshëm, siç janë nivelet e parashikuara të popullsisë dhe të banesave, aktiviteteve ekonomike, niveleve të cilësisë së mjedisit, infrastrukturës publike, etj.
- Organizimit të punës mbi planin në akse strategjike të ndërhyrjes (orientime strategjike), duke identifikuar qëllime dhe objektiva në çdo orientim dhe duke treguar lidhjet e tyre me territorin.
- Mundësimin e matjes së ndikimit të pritshëm të politikave të propozuara të zhvillimit të territorit gjatë shndërrimit të tokës nga një sistem në tjetrin.

Strategjia territorial do të formojë bazën për organizimin e ngarkesës së punës operative të planifikuar nëpërmjet transformimit në programe të çdo orientimi strategjik.

Strategjia Territoriale do të formojë bazën për hartimin e Planit të Investimeve i cili është plani i veprimit që përcakton fazat, prioritetet, përgjegjësitë si dhe treguesit e monitorimit. Plan i investimeve synon të vendosë përparësitë e investimeve të rëndësishme në infrastrukturë, të cilat janë të nevojshme për të realizimin e arritjeve në të ardhmen dhe për të siguruar specifikime të detajuara dhe vlerësime financiare në lidhje me to.

Paralelisht Konsulenti duhet të identifikojë zonat / çështjet e rëndësishme të veçantë, ku zhvillimi duhet të jetë prioritet që duhet të trajtohet si rast testimi (me projekte pilot për 5 vitet e para) për të cilat do të përgatitën specifikime më të detajuara (Tor-sa për planet e detajuara vendore, direktiva për planet sektoriale). Projektet prioritare do të koordinohen me propozime mbi investimet e rëndësishme në infrastrukturë. Ato gjithashtu do të përfshihen në planin e investimeve.

Projektet pilote formojnë një aspekt shumë të rëndësishëm të metodologjisë së planifikimit strategjik dhe një mjet të vlefshëm në duart e bashkive për zbatimin e Strategjisë Territoriale. Ato do të kenë efekt katalitik si arena për risitë urbane, ku bashkëpunimi publik me privat mund të bëhet në mënyra konstruktive, me kusht që ato ti

referohen kuadrit të planifikimit strategjik. Këto janë fushat ku investimet publike duhet të orientohen me përparësi dhe ku kushte specifike të planifikimit territorial, duhet të krijohen për të mbështetur orientimet e strategjisë territoriale. Projektet pilot do të ndihmojnë në përcaktimin e mënyrës se si e gjithë kjo do të realizohet. Kjo metodologji tashmë është testuar në kontekstin e iniciativave të fundit në nivel kombëtar dhe mund të aplikohet edhe në nivel lokal.

4.2 Parashikimet e detyrueshme që rrjedhin nga Planet Kombëtare dhe Sektoriale

4.2.1 Parashikimet që rrjedhin nga Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Gjatë përgatitjes së vizionit dhe strategjisë territoriale të Planit Lokal konsulenti ka marrë në konsideratë dispozitat e PLANIT TË PËRGJITHSHËM KOMBËTAR SHQIPËRIA 2030 (Drafti përfundimtar, Qershor 2016).

Vizioni i propozuar nga PPK për Shqipërinë është:

Shqipëria një qendër e integruar në sistemin ekonomik dhe infrastrukturor European, një ekonomi e shumëllojshme dhe konkurruese në hapsirën Ballkanike, një shtet që synon barazinë në akses, infrastrukturë, ekonomi dhe dije. Siguron mbrojtje të trashëgimisë natyrore, historike dhe kulturore me synimin për t'u shndërruar në një destinacion autentik.

PPK-ja identifikon pozicionimin e Shqipërise në kontekstin European dhe Rajonal të Ballkanit dhe të Mesdheut si dhe Korridoret Lidhëse. Për zonën e studimit korridoret kryesore të transportit që lidhin vendin me Europën janë si më poshtë:

- Autostrada Adriatiko Janinë – (Shkodër-Gjirokastër-Kakavijë) Realizimi i lidhjes midis Malit të Zi dhe Greqisë nga Hani i Hotit në Shkodër dhe Gjirokastër përmes pikës kufitare Kakavijë, me një gjatësi prej 405 km
- Rruga Bregdetare Peisazhistike (Velipojë-Shëngjin-Vlorë-Dhërmi-Sarandë-Butrint) Rruga bregdetare turistike me impakt të ulët mjedisor që lidh lokalitetet e bregdetit.

Midis katër porteve kryesore për Shqipërinë që shërbejnë si pika nisjeje të Autostradave Detare përfshihen:

- Porti i Vlorës (funksione mikse: turistike, për pasagjerë, mallra dhe peshkim–Petrolifera, Porti energjetik)
- Porti i Sarandës (funksione mikse: turistike, për pasagjerë dhe peshkim)

PKK-ja nxit një zhvillim policentrik hapësinor dhe një organizim të sistemit urban të Shqipërisë sipas gjashtë kategorive: Metropoli, Qendra Primare Urbane, Qendra Sekondare Urbane, Qendra Terciare Urbane, Qendra Lokale dhe Lokalitetet. Gjithashtu qendrat urbane janë klasifikuar si 'Qytete Porta' dhe 'Nyje Strategjike' sipas funksionit të tyre në sistemin e transportit multimodal. Në veçanti:

- Vlora dhe Saranda klasifikohen si Qendra Primare Urbane, dhe Qytete Porte
- Për Sarandën është propozuar fuqizimi i ndërveprimit me Gjirokastrën
- Himara dhe Konispoli janë klasifikuar si Qendra Terciare Urbane
- Himara, Orikum, Petrolifera dhe Xarra janë klasifikuar si Nyje Strategjike

- Pjesa tjetër e vendbanimeve janë klasifikuar në kategori lokalitetesh

Drejtimit kryesore për zhvillimin urban të qendrave urbane të propozuara nga PKK-ja janë:

- Për qendrat primare urbane: konsolidim dhe rigjenerim
- Për qendrat terciare urbane: përforsim dhe kooperim

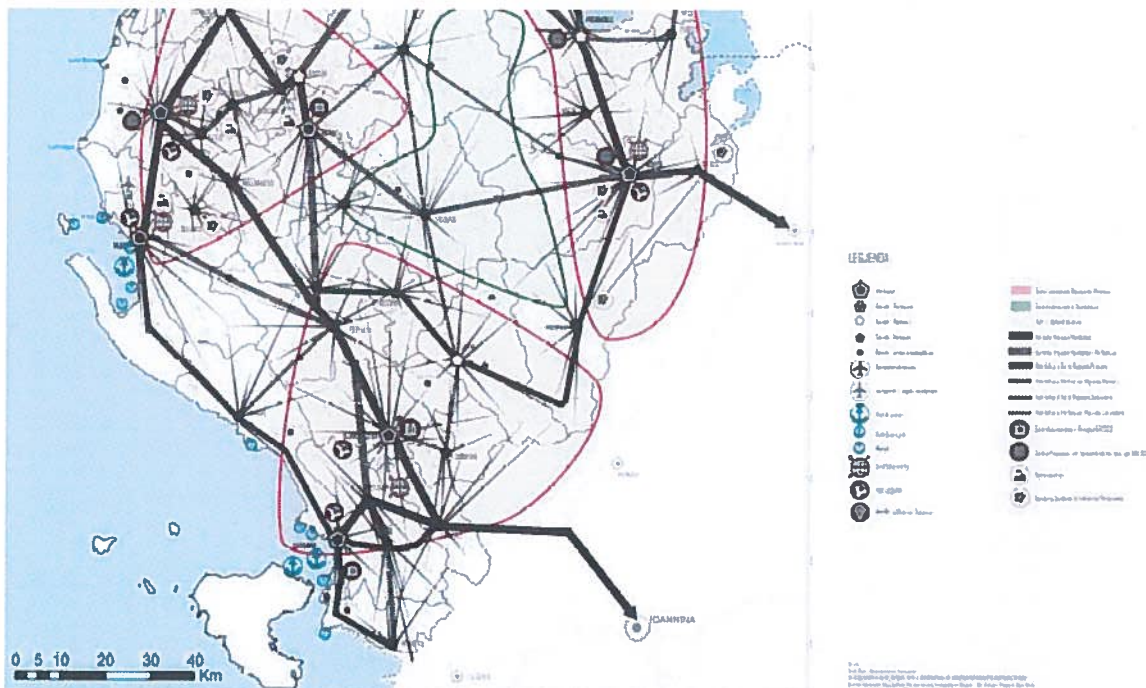

Figura 1: Sistemi Urban – Hierarkia e qendrave urbane dhe ndërlidhe hapësinore e zonave funksionale sipas PPK 2030
Burimi: AKPT

Drejtimet e përgjithshme në vijim janë identifikuar për zhvillimin e qyteteve:

Qyteti i Vlorës (dhe i Fierit), të dhënat e rritjes tregojnë një nisje të mirë drejt këtij skenari. Sfida është fuqizimi i kapacitetit të tyre si një pol ekonomik miqësor ndaj zhvillimit të biznesit, i bazuar në transport publik efikas dhe që ruan karakteristikat fizike të pejsazhit natyror.

Porta Gjirokastrë-Sarandë- ka nevojë për fuqizim në mënyrë që të zhvillohet si e tillë dhe më vonë të jetë konkurruese për rajonin dhe komplementare me ZFTRDR. Këtë PPK e realizon me propozimin për ndërtimin e një aeroporti të ri ndërkombëtar në zonën midis Sarandës dhe Gjirokastrës si dhe rritjen e kapacitetit të Portit të Sarandës si Port Turistik. Kjo infrastrukturë e re lidhëse do të rrisë aksesueshmërinë në një nga zonat më tërheqëse për turizmin bregdetar të vendit siç është Rivera e Jugut, si dhe në zonat me rëndësi ndërkombëtare për trashëgiminë historike dhe kulturore UNESCO si Parku Butrintit dhe qyteti i Gjirokastrës.

Rekomandime specifike jepen për llojet e ndryshme të vendbanimeve. Plani analizon problemet dhe bën propozime për secilën nga pesë sistemet territoriale:

Janë identifikuar probleme të **sistemit bujqësor** në Shqipëri të lidhura me fragmentimin e tokës, zhvillimin informal në tokë me fertilitet të lartë dhe mungesa e modernizimit të ujitjes. Bazuar në të dhënat e mara nga INSTAT 24% e sipërfaqes territoriale të Shqipërisë konsiderohet truall bujqësorë ku në vitin 2014 sipërfaqja e punueshme dhe e mbjellë e hapësirës bujqësore arriti në 60% ose thënë ndryshe në 14% të të gjithë territorit të vendit.

Propozimet e PKK-së përfshijnë krijimin e:

- qëndrave kërkimore për analizimin e produktit bujqësorë,
- strukturave ndërtimore me kapacitet të mjaftueshëm për grumbullimin, përpunimin dhe paketimin e produkteve të ndryshme bujqësore të grumbulluara nga fermerët vendas.
- krijimin e tregjeve lokale për promovimin dhe tregtimin e produkteve bio-organik ruajtjen e zonave të thella malore, pyjeve, foragjerëve si dhe të hapësirave të tjera të përshtatshme për kultivimin e Bimeve Aromatike nga ndërhyrjet abuzuese informale me qëllim garantimin e vazhdueshmërisë të kultivimit dhe grumbullimit të llojeve të ndryshëm të Bimeve Aromatike të cilat kanë përdorim të gjerë në tregun farmaceutik
- Promovimin e lidhjeve për studim dhe zhvillim ndërmjet qendrave të inovacionit dhe të përpunimit të produkteve ushqimore me qëllim formimin e pikave/poleve bujqësore në vënd. Kjo mund të sjellë gjithashtu zhvillimin e turizmit bujqësorë në vënd.

Saranda është përzgjedhur si një nga territoret për zhvillimin e *Poleve Bujqësore / Agro-Përpunimin* që konbinon funksionet e “Prodhimit + Grumbullimit + Përpunimit + Tregimit”

Për sistemin natyror PKK-ja propozon zgjerimin e përqindjes totale të zonave të mbrojtura në Shqipëri nga 15% në 20% dhe zhvillimin e korridoreve të gjelbra. Për zonën e studimit janë propozuar dy korridore përgjatë lumit të Vjosës dhe të Shushicës.

Për sistemin e ujit janë identifikuar kapacitetet e burimeve ujore dhe përdorimet e ndryshme të ujit si dhe faktorët që çënojnë burimet ujore nëntokësore. Propozimet specifike të mëposhtme janë bërë për zhvillimin urban në raport me mbrojtjen e sistemit të ujit:

- Politikat e densifikimit të zhvillimit urban dhe korridoret natyrore përgjate luginave të lumenjve janë politikat primare që PLANI KOMBËTAR sjell në ndihmë të këtij sistemi.
- PPK vendos vijën Blu të mbrojtjes së burimeve ujore nga përdorimet e ndaluara si edhe nga shfrytëzimi privat.
 - 200m distance nga vija e bregut detar dhe njëkohesisht izoipsin 2m për bregdetin fushor dhe izoipsin 60m për bregetin shkembor.

- Per rrjedhat lumore 100m distance nga bregu i lumit ndalim i cdo aktiviteti, dhe 1km brezi i korridoreve natyrore që shoqerojnë rrjedhen e tyre ruhet vetëm për përdorim me perparesi natyren.
- Marrjen në mbrojtje të Pellgut Ujëmbledhës të Vjosës duke e shpalluar Zonë të Mbrojtur. Vjosa dallon nga të gjithë lumenjtë e tjerë në Ballkan për shkallën e lartë të ujëshmërisë, ndërtimin gjeologjik të formacioneve që përshkon dhe larminë e pejsazheve përgjatë luginës.

Sistemi i propozuar i rrugës është paraqitur në hartën e mëposhtme.

Figura 2: Transporti Rrugor dhe Nyjet Multimodale sipas PPK 2030
Burimi: AKPT

Për korridorin bregdetar janë bërë specifikimet e mëposhte të lidhura me zonën e studimit:

Rruga Bregdetare Peisazhistike – [Velipojë – Shëngjin - Patok - Durrës - Divjakë - Seman - Vlorë -Dhërmi - Sarandë - Butrint], një nga lidhjet më strategjike përsa i përket forcimit të ekonomisë së turizmit bregdetar të vendit dhe agro- turizmit. Rruga do të jetë e tipit pejsazhistik, me impakt të ulët në mjedis (jo e projektuar për trafik të rëndë) që pajiset me infrastrukturën e duhur në nyjet kryesore lidhëse-stacionuese, të cilat përkrijnë me qendra lokale apo lokalitete të rëndësishme përgjatë këtij itinerari. Vlen të theksohet se për shkak të ndjeshmërisë së lartë mjedisore të zonave ku pritet të kalojnë segmente të caktuara të këtij itinerari, duhet të tregohet kujdes i vecantë në projektimin e brezave të gjelbërimit përgjatë tij.

Përmirësime të mëtejshme do të jenë të nevojshme në shtimin dhe cilësinë e lidhjeve rrugore midis qendrave urbane, të cilat do të zhvillohen si Qytete Porta dhe apo Hube Multimodale me qendrat përreth, me fokus të vecantë Lezhën, Durrësin, Vlorën, Himarën, Sarandën

Lidhur me transportin ajror PKK-ja promovon vendndodhjen e aeroportit në Gjirokastrë, me qëllim shërbimin ndaj bregdetit jugor.

PPK propozon rritjen dhe fuqizimin e porteve kryesore ekzistuese të Shqipërisë; Shëngjin, Durrës, Vlorë, Sarandë. Rritjen e kapacitetit dhe shtimin e funksioneve sipas një projektimi të kushteve teknike adekuate që siguron diferencimin e funksioneve:

- Porti i Vlorës - investime në rritje të kapacitetit të tij dhe funksioneve komplementare, Porta Jugperëndimore, aks strategjik jo vetëm si korridor transporti por edhe energjitik.
- Rritja e kapacitetit të Portit të Sarandës dhe profilizimi i tij si port kryesor turistik.

Ndërtimi i marinave të jetë i lidhur ngushtë me zhvillimin e qyteteve dhe zonave turistike. Në këtë kuptim, Plani sugjeron ndërtimin e tyre vetëm të shoqëruar me rritjen e funksionit turistik të qendrave të banuara qofshin këto fshatra ekzistues apo qytete sekondare bregdetare. Ndërtimi i marinave në zona të pazhvilluara që kërkon infrastrukturë të re lidhëse dhe që nuk dëshmojnë në mënyrë direkte ndikimin në rritjen dhe fuqizimin ekonomik të qendrave ekzistuese të banuara rreth tyre nuk incentivohet.

Në sistemin e infrastrukturës energjitike, Plani i Përgjithshëm Kombëtar synon konsolidimi i dy porteve kryesore me infrastrukturë të përshtatshme për transportin e produkteve të naftës dhe të gazit të lëngshëm: Porto Romano dhe **porti i Vlorës 2 - Terminali Petrolifera**;

PKK ofron gjithashtu edhe rekomandime specifike për zhvillimin rajonal të dy poleve ekonomike të Vlorë-Fier-Berat dhe Gjirokastrë-Sarandë.

Drejtimit e zhvillimit të Poli ekonomik Gjirokastër-Sarandë

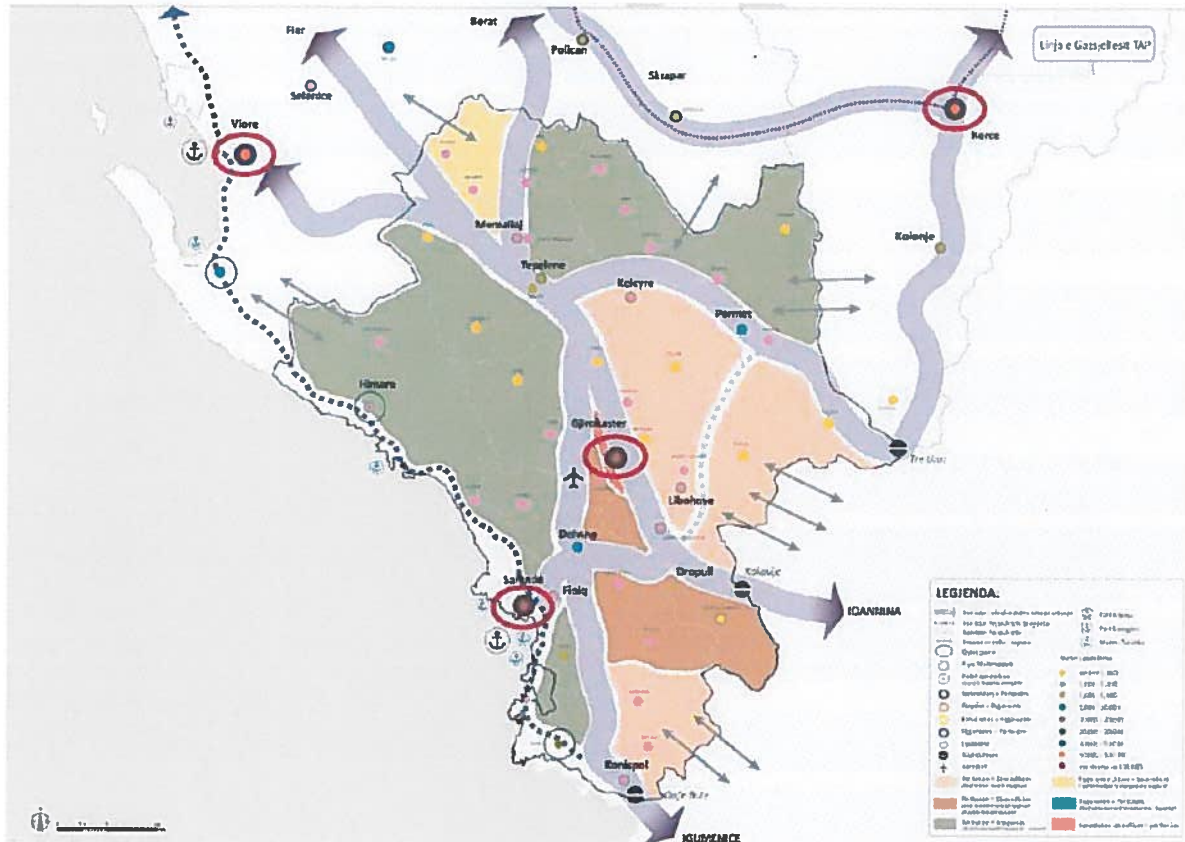

Figura 3: Poli ekonomik Gjirokastër-Sarandë, Porta Jugore e Rivierës Shqiptare burimi: PPK 2030

Referuar Sistemit Urban, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon

- Hierarkia e qendrave sipas bashkive duke marrë parasysh ndryshimet tërëtoriale pas ndarjes administrative të vitit 2014, ku propozohen Bashkitë Gjirokastër dhe Sarandë si Qendra Parësore dhe bashkitë e tjera si Qendra Terciare.
- Konsolidimin e qendrave dhe densifikimin e zonave urbane/suburbane për të frenuar shpërhapjen urbane dhe informalitetin.

Referuar Sistemit Natyror, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon:

- Përgjatë luginave të lumenjve dhe ekosistemeve të tyre, të shtrihen *Korridoret Natyrore*.

Referuar Sistemit Ujor, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon:

- Përcaktimin e Vijës Blu dhe respektimin strikt të saj si kufiri i zonave mbrojtëse të të gjitha burimeve ujore, sipas përcaktimeve të legjislacionit sektorial në fuqi dhe Rregullores së Planifikimit korrik 2015, në mënyrë që të mbrohen ujërat dhe ekosistemet e tyre.

- Hartimin e Planëve të Menaxhimit për Basenin Vjosë në përputhje me Strategjinë Sektoriale të Mjedisit.
- Qendrat Parësore dhe Turistike duhet të kenë minimalisht një impiant të trajtimit të ujërave të ndotur, përpos 2 impiantëve ekzistues/të planifikuar Sarandë dhe Ksamil (Raportet Vjetore ERRU), në mënyrë që brënda vitit 2030 të mos derdhen më ujëra të zeza në lumenjë dhe detë.
- Mbulimi me shërbimin e ujësjellësit dhe kanalizimeve për zonat turistike dhe suburbane.
- Itinerarin turistik vozitës lumor-liqenor, duke integruar vozitjen dhe lundrimin në një rrjet rekreativ: Liqeni i Butrinitit-Liqeni i Viroit-Syri i Kaltër etj.

Referuar Sistemit Bujqësor, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon:

- Mbrojtjen strikte të sipërfaqes së tokave bujqësore duke frenuar informalitetin.
- Bashkëpunimin ndërmjet fermerëve për të qënë konkurent në rajon.
- Marrjen e masave në përmirësimin e rrjetit të kanaleve vaditëse / kulluese për tokat bujqësore.
- Krijimin e një tregu rajonal bujqësor në zonë që do të plotësojë zinxhirin ekonomik-bujqësor në agro-përpunimin e produkteve bujqësore (prodhim + përpunim + tregtim).

Referuar Sistemit Infrastruktural, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon:

Për Infrastrukturalen e Transportit:

- Zhvillimin e Qendrës së Gjirokastrës dhe Sarandës si Qytete Porta, nisur nga modalitetet portuale dhe rrugore, duke qënë nyje ndërkufitare e transportit rrugor. Zhvillimin i qendrës së Xarrës si Hub Bujqësor, për rolin e rëndësishëm bujqësor në Zonë.
- Përmirësimin e kushteve dhe fuqizimin e kapacitetit akomodues të portit të Sarandës, si nyje portuale e transportit detar në jug të vendit.
- -Shtimi i linjës hekurudhore drejt kufirit me Greqinë, duke bërë lidhjen nëpërmjet Tëpelenës- Gjirokastrës- Dropullit-Kakavijës.
- Rrugën Pejsazhistike Blu në këtë Zonë, përgjatë qendrave: Dhërmi-Himarë-Borsh-Sarandë-Ksamil-Butrint-Konispol (sipas projekteve prioritare të Ministrisë së Transportit, 2014).
- Lidhjen e qendrave Kardhiq- Fterë nëpërmjet një infrastrukture softii, segment i cili do të lidhte zonën turistike malore të Mbrojtur të Kardhiqit me zonën turistike bregdetare të Borshit.
- Rrjetin e biçikletave i cili përshkon Zonën referuar rrjetit kombëtar të biçikletave propozuar nga PPK. Në këtë rajon kalojnë Itinerari Pejsazhistik Blu.

Për Infrastrukturalen Energjitike:

- Vlerësimin e potencialit natyror në aspektin e diversifikimit të energjisë së rinovueshme dhe asaj alternative, duke shfrytëzuar erërat e forta në grykën e lumit

Drino; rrezatimin e favorshëm diellor (rreth 2700orë/vit) dhe fushat e gazit dhe të naftës, përkatësisht në Delvinë dhe Finiq.

4.2.2 Parashikimet që rrjedhin nga Plan i Integruar Ndër-Sektorial për Bregdetin

Plani i integruar ndërsektorial është përgatitur nga Qeveria Shqiptare gjatë periudhës shtator 2014 - janar 2015 për të qënë kushtetuta e zhvillimit të rajonit të bregdetit, për të garantuar zhvillimin ekonomik të qëndrueshëm, integritet social, mbrojtje të ekologjisë dhe pasurive materiale e shpirtërore të shqiptarëve të të gjithë Shqipërisë e jo vetëm të rajonit bregdetar. Gjatë hartimit të këtij plani janë mbajtur parasysh të gjitha sugjerimet dhe parimet bazë të zhvillimit të përcaktuara në PPK, si dhe në dokumentat e tjera strategjike, si planet e menaxhimit të zonave të mbrojtura ekzistuese, duke synuar në mynyrë të vecantë:

- Harmonizimin e vizionit afat-gjatë me strategjitë e zhvillimit
- Reduktimin e zhvillimit disproporcional, duke gjallëruar dhe përfshirë në burimet e rritjes, zonat e bregdetit por edhe zonat në brendësi
- Qartësimin e projekteve me efekte ndërkombëtare dhe ato me efekt kombëtare e lokale, duke përmirësuar impaktin e politikave dhe investimeve publike si dhe duke lehtësuar, nxitur dhe rritur investimet private sipas prioriteteve që ofrojnë këto zona dhe pasuritë e tyre natyrore
- Vendosjen e një raporti më të mirë midis kërkesave për investime individuale dhe biznesi me territorin, pasuritë historike, thesaret kulturore, zonat natyrore të mbrojtura
- Parandalimin e investimeve publike e private në zona me risqe, potenciale mbi ambientin, natyrën dhe jetën.

Duke u mbështetur në principet kryesore të PPK, *qellimi* i hartimit të Planit të Integruar Ndërsektorial të Bregdetit është ta bëjë atë aktin më të lartë të planifikimit të territorit për të gjithë brezin bregdetar për të shërbyer si kuadër i përgjithshëm dhe orjentues për hartimin e dokumentave të tjerë pasardhës si Plan i Përdorimit të Tokës dhe rregulloreve të planifikimit.

Plani i Integruar Ndërsektorial i Bregdetit (PINS) jep *vizionin* e zhvillimit të vijës bregdetare duke e shndëruar atë në një destinacion të rëndësishëm të turizmit në Mesdhe, për mbrojtjen dhe vlersimin e mjediseve të tij, trashëgimisë dhe identitetit natyror dhe kulturor, ku sektori i turizmit është i mirë-integruar në një ekonomi të diversifikuar rajonale, e cila siguron prosperitet dhe mirëqenie për banorët e saj.

Në bazë të analizës së zhvilluar gjatë vijës bregdetare të Shqipërisë, PINS-i dallon katër breza kryesorë

- Brezi i parë që karakterizohet nga zhvillimet urbane dhe infrastruktura në të ashtuquajturën zona det-diell. Qytetet e këtij brezi janë, Durrësi, Vlora, Lezha, Saranda, Velipoja, Himara, Ksamili dhe Divjaka.

- Brezi i dytë cilësohet si brezi i agrikulturës, ku përfshihen territore të gjëra (pjesa dominuese e të cilave është fushore) që përfaqësohen nga qytete që janë në plan të dytë, pranë zonave bregdetare (si Shkodra, Fushë Kruja, Tirana, Kavaja, Lushnja, Fieri, dhe lokalitete të tjera më të vogla).

- Brezi i tretë përfshin ato qytete më në thellësi të territorit, me vlera të rëndësishme për kulturën, trashëgiminë, folklorin, polifoninë, muzikën, artin, etj.

- Brezi i katërt, hapësira detare e Republikës së Shqipërisë, së bashku me faunën dhe florën, pasuritë e ujit, të sipërfaqes së fundit të detit dhe të nëntokës së tij, duke përfshirë edhe vijën bregdetare, plazhet, portet, radat dhe territoret tokësore të tyre, lagunat, grykëderdhjet e lumenjve, liqenet e vijës së ujit, që komunikojnë me detin.

Vizioni i PINS Bregdetit paraqitet nepermjet 7 akseve ose drejtimeve të zhvillimit të, të cilat kombinojnë 5 sistemet territoriale (urban, natyror, bujqesor, ujur dhe infrastrukturor) me drejtimin kryesor në të cilën shikohet zhvillimi dhe rritja ekonomike e brezit të vijës bregdetare, që është turizmi. Për sejcilin Aks, PINS përcakton objektivat strategjike dhe rrugët e mundshme të realizimit të këtyre objektivave. Më poshtë paraqiten në mënyrë të sintetizuar këto akse të zhvillimit të bregdetit.

I. Urbanizimi

Objekti 1: *Orjentim drejt një zhvillimi të qëndrueshëm urban dhe mbrojtja e natyrës*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Densifikimi i qendrave të banuara
- ii. Policentrizmi (hierarkizimi i qendrave)
- iii. Mbulimi me infrastrukturë publike i qendrave urbane
- iv. Zhvillim i kontrolluar
- v. Rigjenerim i ballinave ujore
- vi. Ndalimi i informalitetit dhe integrimi/riinterpretimi i atij ekzistues

Objekti 2: *Rivitalizimi i lokaliteteve të vjetra në brendësi të territorit*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Orientimi i zhvillimit në brendësi të territorit
- ii. Vendosja e parametrave për zhvillimin vertikal (në lartësi) për mbrojtjen dhe zhvillimin e balancuar të bregdetit.
- iii. Integrimi i zhvillimeve turistike të reja (resortet) me potencialet në zhvillimet ekzistuese (fshatrat ekzistuese)

Objekti 3: *Ruajtja e arkitekturës tradicionale në zhvillimet e reja*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Reabilitimi i ndërtesave tradicionale
- ii. Subvencionimi i objekteve tradicionale
- iii. Promovimi i vlerave kulturore në arkitekturë

II. Infrastruktura

Objektivi 1: *Integrimi në rrjetin e infrastrukturës mesdhetare*

Objektivi 2: *Përmirësimi i aksesit dhe mbulimi me infrastrukturë publike nga bregdeti në qendrat e banuara në brendësi të territorit (përgjatë gjithë bregdetit)*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet:

- i. Prioritarizimi i investimeve në infrastrukturë publike bazike sipas hierarkisë së qendrave urbane

Objektivi 3: *Aktivizimi i zonave potenciale natyrore, kulturore, mjedisore dhe sportive, përmes infrastrukturës së transportit publik të diversifikuar*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Përdorimi i infrastrukturës soft (lehtë) në zonat e ndjeshme (natyrore/kulturore)
- ii. Aplikimi i rrjetit unazor në infrastrukturë
- iii. Nxitja dhe faciliteti i infrastrukturës për biçikleta dhe këmbësorë
- iv. Ndërturja e transportit detar me atë tokësor
- v. Krijimi i stacioneve multimodale
- vi. Rivitalizimi i transportit hekurudhor

Objektivi 4: *Rritja e transportit publik detar*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Rivitalizimi i porteve dhe mole ekzistuese si stacione publike për transportin detar
- ii. Nxitja e partneritetit publik dhe privat në zhvillimin e transportit detar

III. Energjia

Objektivi 1: *Mbulimi vjetor dhe sezonal me energji elektrike i gjithë zonës bregdetare*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet:

- i. Infrastruktura energjitike në bregdet, si një nga prioritetet e planit

Objektivi 2: *Përdorimi i energjisë së rinovueshme*

Objektivi 3: *Eficiency energjitike në ndërtim*

IV. Ekonomia

Objektivi 1: *Rritja ekonomike në brezin bregdetar*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Përdorimi i qëndrueshëm i potencialeve të zonave bregdetare për të nxitur zhvillimin ekonomik
- ii. Rritja e kapaciteteve lokale në sektorët ekonomik dominues
- iii. Krijimi i grupimeve ekonomike që operojnë në të njëjtën fushë

Objektivi 2: *Rritja e avantazhit krahasues dhe konkurses*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Promovimi i ekonomisë lokale
- ii. Diversiteti i ekonomisë
- iii. Rritje e efikasitetit ekonomik përmes ekonomive të shkallës
- iv. Zhvillimi i degëve inovative të ekonomisë

Objektivi 3: *Zhvillimi i ekonomisë detare (akuakultura, kripore, peshkimi)*

Objektivi 4: *Përdorimi i potencialeve kulture/natyrë dhe i efekteve ndërlidhëse për rritjen ekonomike bregdetare dhe në brendësi të territorit*

V. Turizmi

Objektivi 1: *Shndërrimi i bregdetit shqiptar në një destinacion unik*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Ruajtja e karaktereve të ndryshme të zonës bregdetare (politikë); ose Sigurimi i integritetit fizik territorial të bregdetit
- ii. Promovimi i vlerave unike
- iii. Mbrojtja dhe zhvillimi i turizmit në zonat e mbrojtura natyrore dhe kulturore (ecoturizëm/ turizëm kulturor)

Objektivi 2: *Zgjatja e sezonit turistik*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip ndërhyrjesh:

- i. Diversiteti i paketës turistike
- ii. Nxitja e turizmit të alternuar (det, mal, lumë, kulturë)
- iii. Zhvillimi i turizmit aventuresk dhe natyror në lokalitetet në brendësi të territorit (kalërim, lundrim, hiking)

Objektivi 2: *Zhvillimi i llojeve të ndryshme të klasterave për turizmin*

Ky objektiv propozohet të realizohet nëpërmjet:

- i. Zhvillimi i grupimeve ekonomike në sektorët me potencial më të lartë (Klaster në agroturizëm, eco-turizëm, dhe turizmin det-diell) (politikë)

VI. Bujqësi

Objektivi 1: *Forcimi i bujqësisë si një nga sektorët primar të ekonomisë së bregdetit*

Ky objektivi propozohet të realizohet nëpërmjet këtyre tip nderhyrjesh:

- i. Mbrojtja e pesë shtresave bujqësore (tokë bujqësore /kullota /ullishte /vreshtari / tarraca frutore)
- ii. Nxitja e ekonomisë së shkallës në bujqësi
- iii. Çertifikimi dhe marketimi i produktit bujqësor
- iv. Përmirësimi dhe zhvillimi i sistemeve vaditëse për tokat bujqësore

Objektivi 2: *Marketimi dhe shpërndarja e produkteve lokale*

VII. Natyra

Objektivi 1: *Shtimi i zonave të mbrojtura natyrore kthimi i baseneve lumore në korridore të gjelbërta natyrore percaktimi i zonës kufizuese të ndërtimit*

Objektivi 2: *Mbrojtja nga rreziqet natyrore (erozion/ rrëshqitje/ përmytje, ndotje) pyllëzimi i zonave të rrezikuara*

Objektivi 3: *Mbrojtja e peizazhit nga ndotja vizive, si rrjedhojë e infrastrukturës energjitike dhe telekomunikacionit*

PINS-s Bregdeti përcakton gjithashtu prioritetet e zonave urbane, duke parashikuar që Vlora të përfshihet në zonën 3 me drejtim agroturizmin (ish komuna Qender) dhe Zonën 4 me drejtim turizmin det-diel dhe kulturor për të gjitha Bashkitë e këtij rajoni Vlore, Himarë, Sarandë dhe Konispol

Nga analiza terësore, PINS-i propozon këto ndërhyrje kryesore, të cilat duhet të realizohen në formën e projekteve apo programeve kryesore për Bashkinë Vlorë. Këto sugjerime të PINS-it jepen të klasifikuara sipas sistemeve territoriale.

Për *Sistemin Urban* propozohet:

- ✓ Investime në infrastrukturë dhe projekte për t'u integruar në rrjetin Mesdhetar
- ✓ Rritje e mirëbarazuar e popullsisë në 12 bashkitë e zonës bregdetare
- ✓ Reduktimin 100% zhvillimet informale
- ✓ Nxitjen e zhvillimit policentrik përgjatë zonës bregdetare në çdo qendër të urbanizuar do të zhvillohen shërbimet bazike sipas hierarkisë së qendrave.
- ✓ Të gjitha qendrat në zonën bregdetare të përmbajnë ballina ujore.

- ✓ Lokalitetet bregdetare që janë evidentuar si lokalitete me potencial turistik do të rivitalizohen dhe do të promovohen.
- ✓ Synohen 5 grupime ekonomike (klastera) për zhvillimin e turizmit dhe ekonomisë lokale në bregdet.
- ✓ Çdo ndërtim i ri përgjat zonës bregdetare me potencial zhvillimin e turizmit do të ndërtohet me materiale lokale dhe do të ruajë arkitekturën tradicionale.

Për Sistemin e Infrastrukturës propozohet:

- ✓ Për të aksesuar më lehtë bregdetin dhe për të zbuluar gjithë atraksionet që ai paraqet, sugjerohet ndërtimi i rrugëve "Peizazhistike Bregdetare"
- ✓ Çdo qendër urbane në bregdet do të jetë e mbuluar me infrastrukturë publike.
- ✓ Realizimi i projekteve ndërkufitare në infrastrukturë me Greqinë me synim rritjen e numrit të turistëve
- ✓ Rikonstruksioni total i linjës së hekurudhës
- ✓ Rreth 50% e investimeve në infrastrukturë për zonën bregdetare do të fokusohen në infrastrukturën soft dhe në sinjalistikën për zhvillimin e turizmit. Investimet në infrastrukturën soft dhe sinjalistik synojnë promovim të vlerave që përmban zona bregdetare dhe lehtësimin e aksesit në atraksionet turistike.
- ✓ Synohet aksesimi deri në 90 % të potencialeve që ndodhen përgjat bregdetit me infrastrukturë për biçikleta dhe për këmbësorë. Nxitja e lëvizjes me biçikleta dhe në këmbë përgjatë zonës bregdetare do të nxis bashkvëprimin social dhe do të bëjë më të aksesueshme zonat bregdetare.
- ✓ Në qendrat primare, sekondare dhe terciare, do të ndërtohen terminale për automjetet e transportit publik. Ndërtimi i terminaleve të pasagjerëve në qendrat primare dhe sekondare do të bëjë të mundur lehtësimin e lëvizjes së pasagjerëve dhe turistëve. Gjithashtu, synohet që terminalët përgjat bregdetit të ofrojnë dhe guida të ndryshme për turistët.
- ✓ Synohet nxitja partneritetit publik privat për zhvillimin e infrastrukturës detare dhe mbulimi i 80% bregdetit me infrastrukturë. Infrastruktura detare është elementi kyç për zhvillimin a hapsirës detare, përmes partneritetit publik privat në këtë shërbim synohet mbulimi i gjith bregdetit me infrastrukturë detare.
- ✓ Rritje deri në 90% e pastërtisë së ujrave dhe zonës bregdetare. Rritja e cilësisë së ujrave përgjat bregdetit është në raport të drejt me nivelin e turizmit, synohet një pastërti maksimale e zonës bregdetare e cila do të ndikoj drejtpërdrejt në rritjen e turizmit. Indikatorët për energji.
- ✓ Mbulimi i gjithë zonës bregdetare me energji elektrike dhe rritja e cilësisë së shërbimit deri në 90 % është synim primar i planit. Zona bregdetare do të jetë prioritet në mbulimin me energji sepse gjatë sezonit turistik ajo përballet

me rritje të kërkesës për këtë shërbim. Ky është një faktor që imponon mbulimin cilësor dhe të gjithë zonës bregdetare me energji, gjatë gjithë vitit.

- ✓ Synohet që rreth 10% e totalit të energjisë që prodhohet në zonën bregdetare të jetë nga energjia e diellit. Energjia e diellit paraqet potencial të lart në zonën bregdetare. Përgjatë zonës bregdetare do të mbështeten iniciativat e energjisë për përdorim vetiak dhe për tregëtim. Ky sektor energjitik pritet të arrijë një vend të rëndësishëm në fushën e energjisë.
- ✓ Rreth 20 % e energjisë në banesa synohet të realizohet përmes përdorimit të materialeve me efikasitet të lart në energji. Duke përdorur teknologjitë e reja të ndërtimit, ndihmoet në efikasitet maksimale të përdorimit të energjisë elektrike.

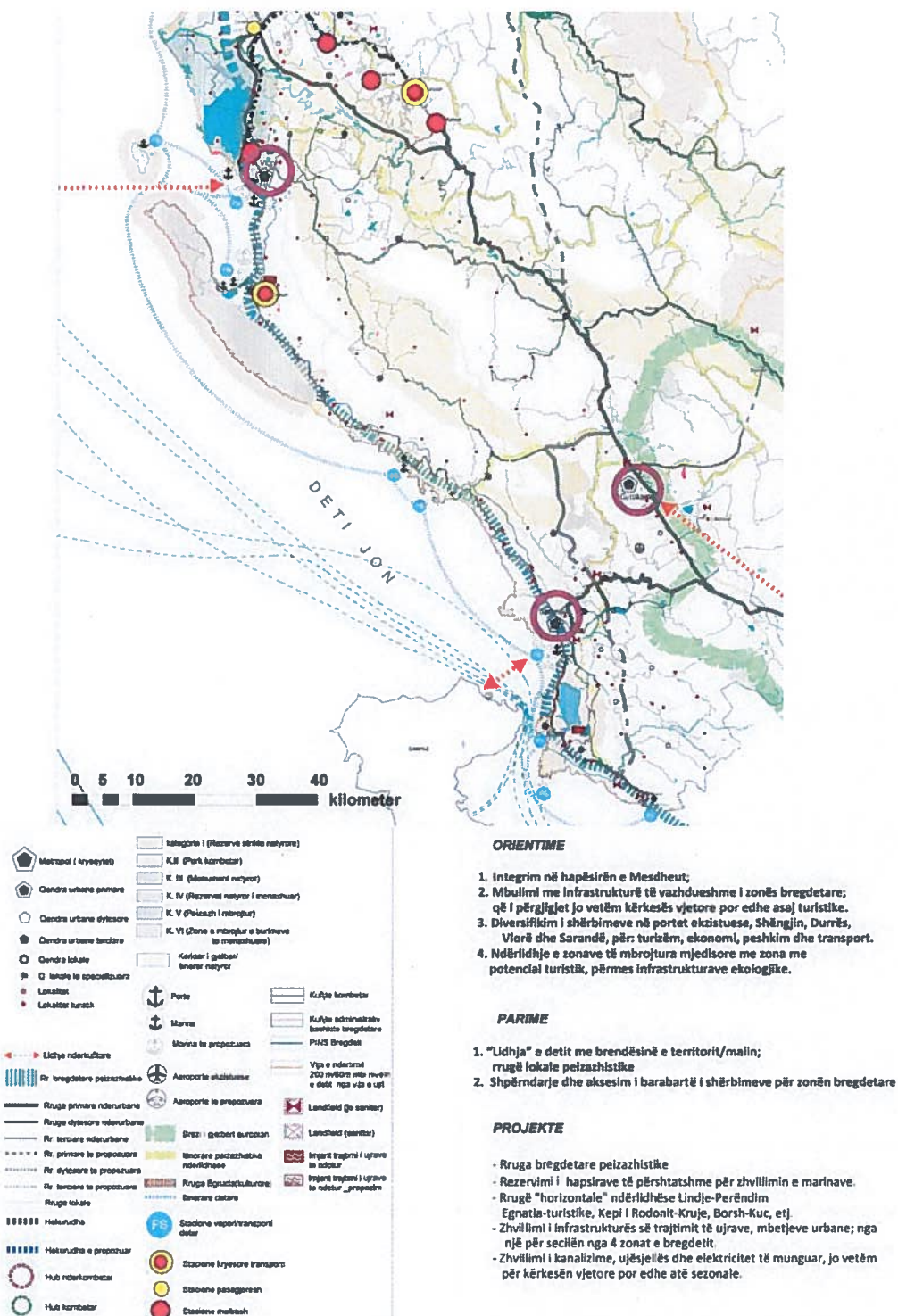

Figura 4: Drejtimet Zhvillimit per Sistemi Infrastrukturor te Bregdetit te Jugut sipas PINS Bregdeti, Burimi: AKPT

Për *Sistemin Natyror* synohet të vihen në dispozicion të zhvillimit të ekonomisë dhe turizmit, nëpërmjet:

- ✓ Rritjes së ekonomisë bregdetare me 30 % përmes zhvillimit të turizmit dhe përdorimit të aseteve natyrore. Zhvillimi i kontrolluar, c ilësia e shërbimeve dhe promovimi i vlerave natyrore, kulturore dhe kulinare, do të mundësoj turizëm më të qëndrueshëm dhe gjithëvjetor në vend.
- ✓ Rreth 50 % e ekonomisë që gjeneron zona bregdetare e vendit do të realizohet nga lokalitetet bregdetare. Plani ka si objektiv primar zhvillimin e lokaliteteve bregdetare; sepse potenciali që ato paraqesin pritet të kenë kontribut të ndjeshëm gjithnjë në ritje, në ekonominë e vendit.
- ✓ Në qendrat kryesore dhe dytësore përgjatë bregdetit do të zhvillohen shkolla profesionale për rritjen e kapaciteteve njerëzore, që do të shërbejnë në sektorët më të rëndësishëm të ekonomisë. Për rritjen e kapaciteteve vendase dhe për zhvillimin e arsimit profesional si indikator i rëndësishëm ekonomik do të zhvillohen shkolla profesionale në zonën bregdetare.
- ✓ Synohet dyfishimi i të ardhurave që gjenerohen nga monumentet e kulturës përmes - informimit, marketimit dhe ndërlidhjes së tyre me korridore natyrore. Vendosija e aseteve kulturore në shërbim të zhvillimit të turizmit do të ruajtje dhe mirmenaxhim të aseteve kulturore si dhe do të ketë kontribut pozitiv në ekonomi.
- ✓ Përmes hapjes së zonave natyrore për zhvillimin e turizmit synohet rritja e turizmit me 20% në këto zona. Me hapjen dhe aktivizimin e zonave të mbrojtura për zhvillimin e turizmit do të kemi zhvillim turizmi më të mirë.
- ✓ Diversifikimi i paketës turistike do të ofroj turizëm cilësor dhe do të rris me 10% numrin e turistëve zonën bregdetare. Diversifikimi i turizmit në zonat potenciale për zhvillimin e turizmit do të mundësoj një zonë bregdetare më të mirmenaxhuar; shërbime më të mira dhe një hapsirë tërheqëse për t'u vizituar.
- ✓ Alternimi i turizmit me sektorët e tjerë të zhvillimit do të sjellë rritje ekonomike dhe rritje të numrit të turistëve në bregdet. Shkëmbimi i avantazheve ndërmjet sektorëve të ndryshëm të zhvillimit në zonën bregdetare do të mundësoj rritje ekonomike dhe zhvillim të turizmit.
- ✓ Zhvillimi i turizmit të alternuar dhe të diversifikuar do të sjellë zgjatje të sezonit turistik deri në 12 muaj. E gjithë kjo do të vijë si pasojë e zhvillimit të turizmit nga deti. Zona bregdetare në total prodhon 36.9% të GDP nga ku 27.7 % e zë turizmi për të gjithë turizmin. Bujqësia përfshin rreth 17% GDP ku e shtrirë në territor përbën rreth 24.2 % të territorit.
- ✓ Synohet krijimi i 5 grupime ekonomike (Clusters) për zhvillimin e turizmit dhe ekonomisë lokale në bregdet. Përdorimi i klasterave si një shembull i suksesshëm për zhvillimin ekonomik do të bëj të mundur zhvillimin e

ekonomisë përmes sektorëve më të rëndësishëm të sajë, bujqësisë dhe turizmit.

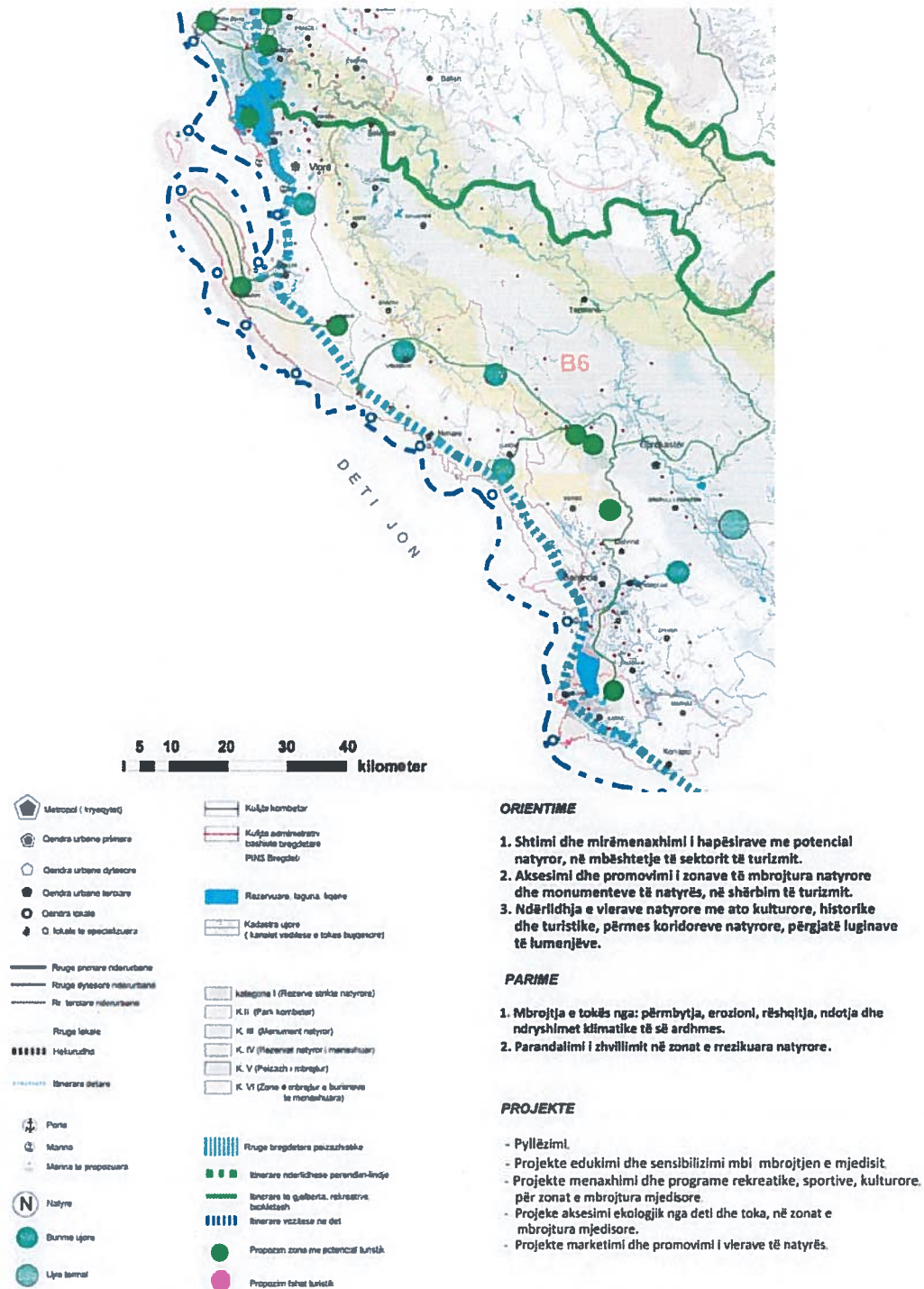

Figura 5: Drejtimet Zhvillimi i Sistemit Natyror i Bregdetit të Jugut sipas PINS Bregdeti
Burimi: AKPT

Për Sistemin Bujqësor synohet :

- ✓ Rrijte deri në 2 herë e ekonomisë bujqësore si pasojë e nxitjes së ekonomisë së shkallës në bujqësi. Rritja e sipërfaqes dhe numri të fermave do të bëjë të mundur zhvillimin më të mirë të këtij sektori.
- ✓ Përmes përdorimit të inovacionit në sekrorët e ekonomisë synohet rritje e të ardhurave me 5%. Përdorimi i sistemeve inovative në sektor të ndryshëm të zhvillimit, do të mundësoj rritje ekonomike në bregdet.
- ✓ Duke përmirsuar sistemin e grumbullimit, tregëtimit dhe shpërndarjes së mallrave; në ekonominë detare synohet dyfishimi i të ardhurave nga ky sektor. Duke e bërë formale dhe duke e mirëmenaxhuar ekonominë detare synohet rritje dhe përmirsim i këtij sektori. Rritje e produkteve detare përmes kultivimit / acquakulturës.
- ✓ Çertifikimi dhe marketimi i produkteve detare synon të rrisë të ardhurat nga ky sektor.
- ✓ Instrumenti i çertifikimit do të siguroj garanci. Për pasojë, do të ketë kontribut të mirë në ekonomi.

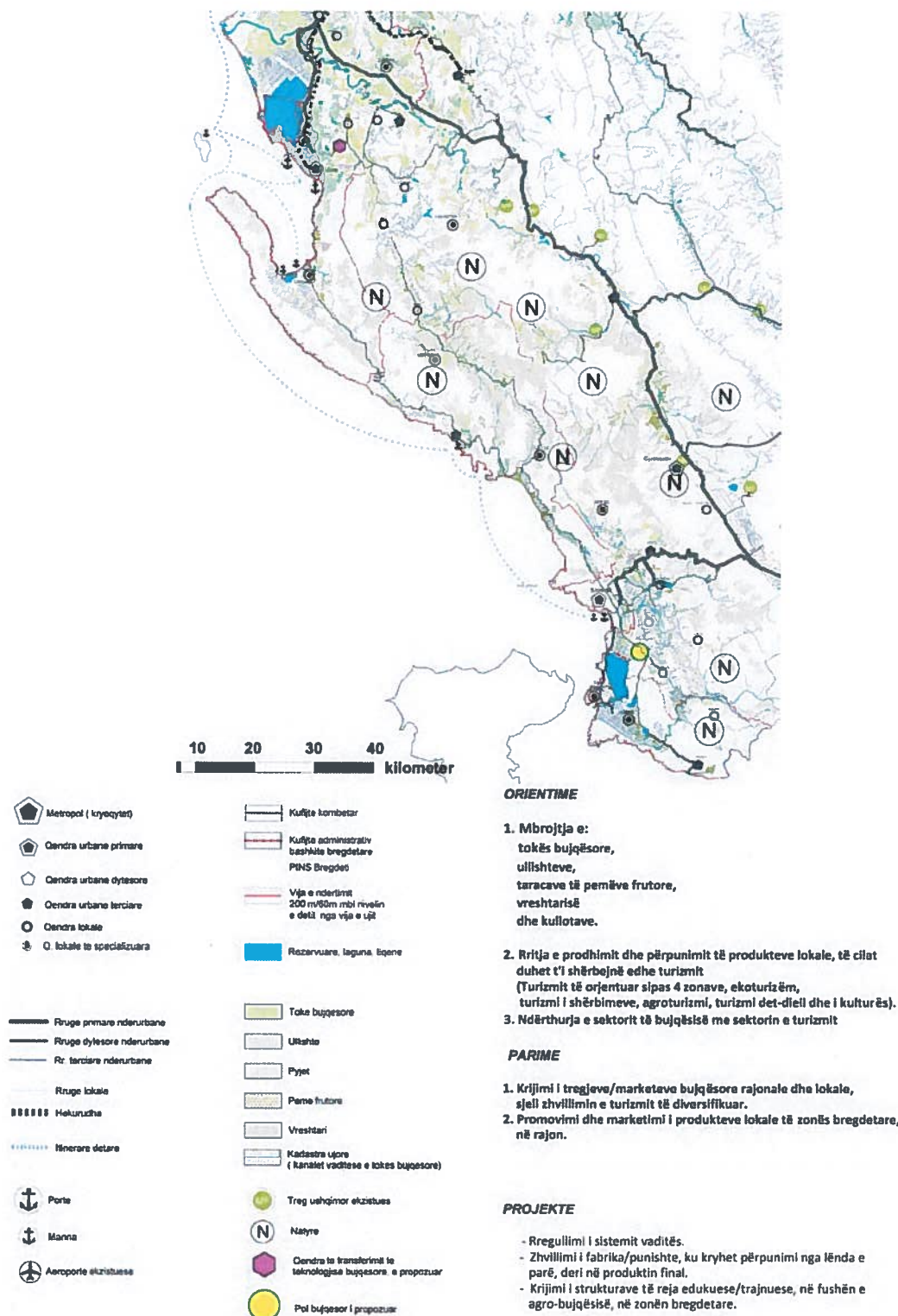

Figura 6: Drejtimet Zhvillimit të Sistemi Bujqësor Bregdetit të Jugut sipas PINS Bregdeti
Burimi: AKPT

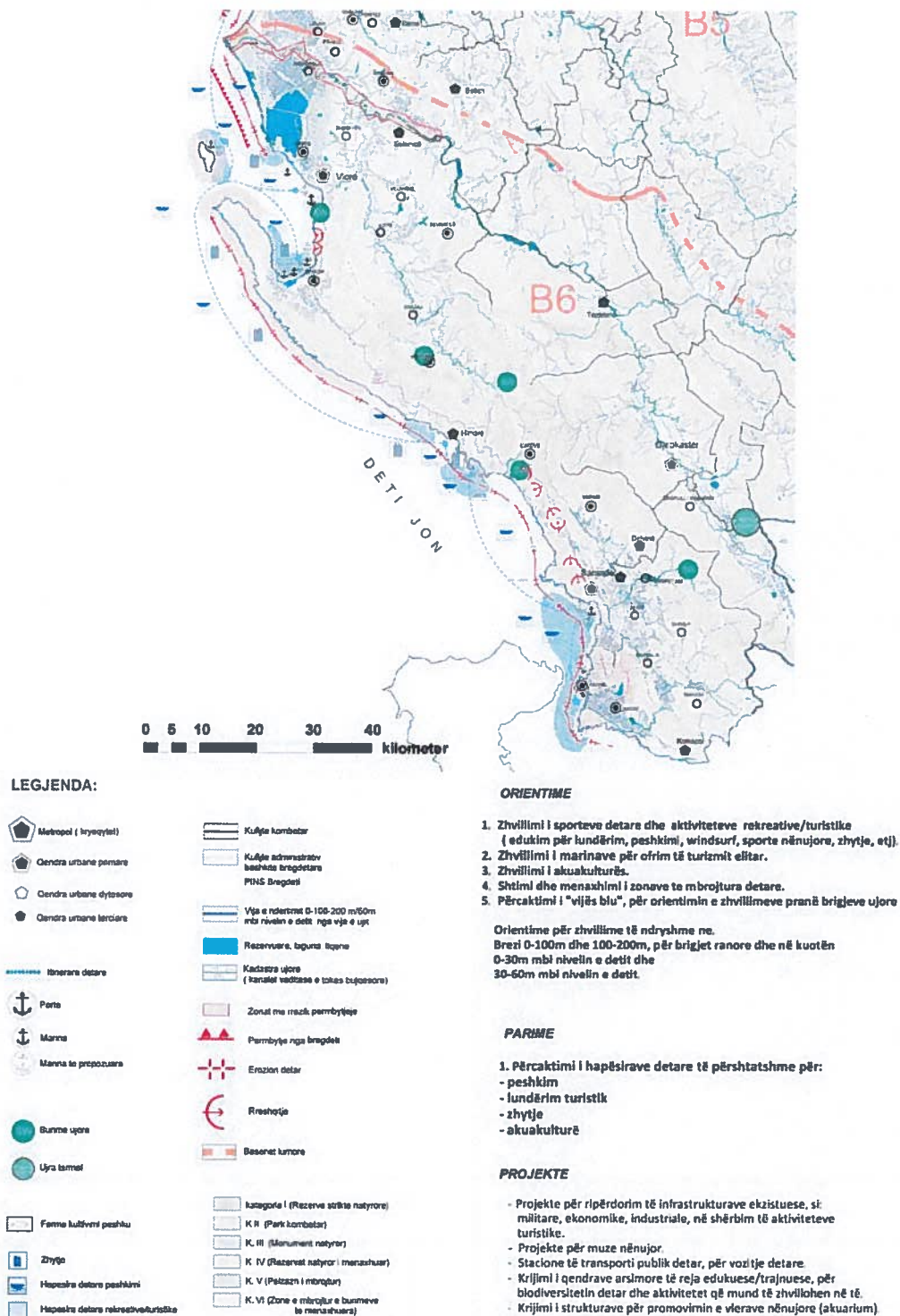

Figura 7: Drejtimet Zhvillimit per Sistemi Ujor I Bregdetit te Jugut sipas PINS Bregdeti
Burimi: AKPT

4.3 Potencialet, Kufizimet dhe Rekomandimet e 5 Sistemeve Territoriale

Analiza e sistemeve territorial në Bashkinë Konispol

Qëllimi kryesor i kësaj analize është parashtrimi i shkurtër i situatës aktuale të sistemeve territoriale në Bashkinë Konispol në funksion të gjetjeve të sakta nga zhvillimi i analizës SWOT. Mbi bazën e saj, për çdo sistem territorial do të jepen rekomandimet përkatëse për të evidentuar dhe për të eliminuar çdo rrezik si edhe për një përdorim më të mirë të avantazheve të sistemit. Kjo analizë do të shërbejë në vijim për formulimin e Vizionit të Bashkisë Konispol duke ndërthurur drejtimit strategjike të parapërcaktuara në PPK dhe PINS së bashku me rezultatet e analizës së sistemeve territoriale.

Në Tabelën e mëposhtme shohim se për Bashkinë Konispol, sipërfaqja e tokës në përdorim është rreth 22187.60 ha duke evidentuar faktin se kryesisht sistemi natyror dhe më pas ai bujqësor përdomojnë sistemet territoriale të Bashkisë Konispol me respektivisht 73.8% dhe 21.5 % të territorit.

Tabela 1: Sistemet Kryesore në Bashkinë Konispol

Lloji i Sistemit	Vlera në Ha	%
Bujqësor	4779.82	21.5%
Natyror	16376.97	73.8%
Urban	274.07	1.2%
Infrastrukturor	100	0.5%
Ujor	656.74	3.0%
Total	22187.60198	100%

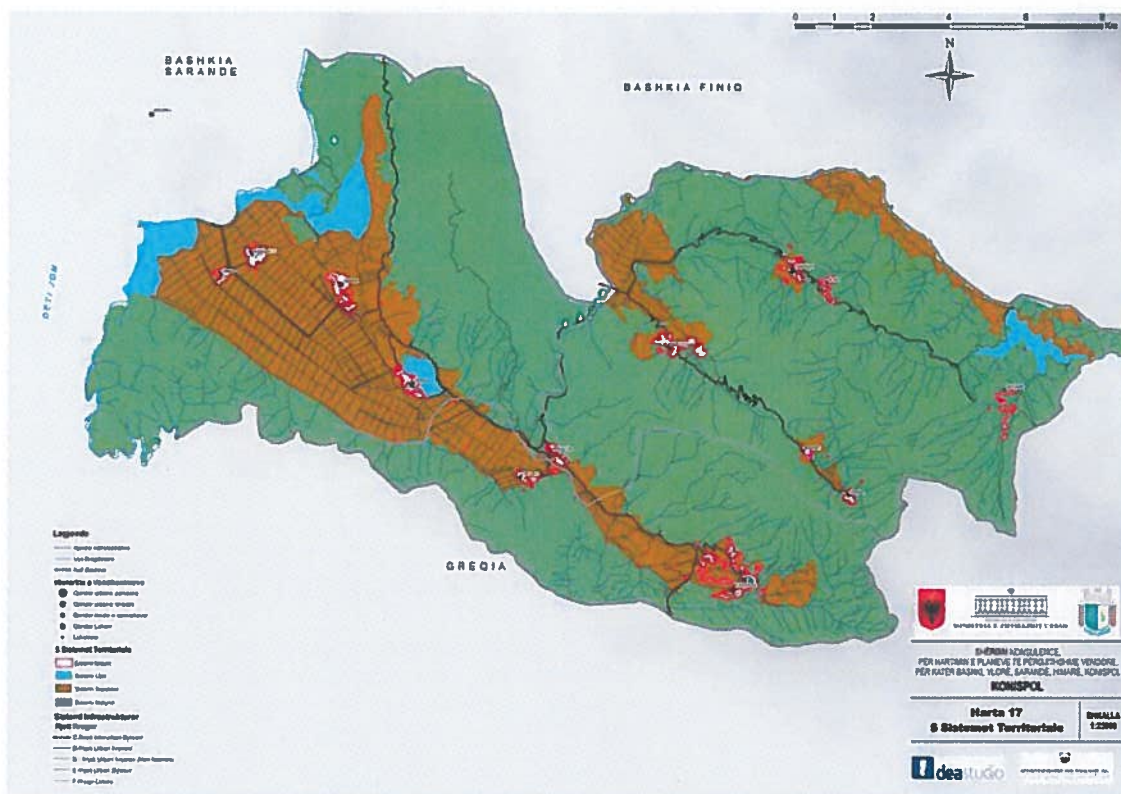
Burimi: Punuar nga Ekspertet

Sistemi ujor zë respektivisht 3.0% të sipërfaqes, ndërsa ai urban vetëm 1.2% të sipërfaqes. Sistemi infrastrukturor zë 0.5 % ose pothuajse asgjë nga sipërfaqja territoriale e Bashkisë Konispol.

Harta e mëposhtme tregon shtrirjen skematike të të gjitha sistemeve territoriale.

Në vijim parashtrohet një analizë më e detajuar e çdo sistemi territorial.

Harta 1: 5 Sistemet Territoriale të Bashkisë Konispolit

Sistemi territorial Urban. Konispoli është më pak i urbanizuar nga të katërta bashkitë bregdetare. Ai përbëhet nga vendbanimet rurale të luginës së Vrinës, fshatit të vjetër të Konispolit dhe disa hapsirave urbane përgjatë rrjetit të rrugëve kryesore. Vendbanimet malore të Markat-it janë ndërtuar në mënyrë aq sporadike sa që mund të klasifikohen si tokë urbane. Vendbanimi më i madh është Konispoli duke u ndjekur nga Shalësi, Xarra dhe Murësi. Ka një tendencë të ulët të zgjerimit urban në zonat fushore të periferisë së vendbanimeve kryesore.

Bashkia e Konispolit është vendosur në pjesën e fundme jugore të qarkut të Konispolit dhe është qyteti më i afërt i Shqipërisë me Greqinë fqinje. Konispol ndodhet vetëm 2.5km larg me rrugën kryesore që lidh kufirin Qafë Botë - Sagiada me pjesën tjetër të Shqipërisë (SH97), 4.5 km larg nga kufiri shqiptaro-grek, 14.5 km nga Sagiada dhe 35 km nga qytetit të Igumenicës. Qyteti i Konispolit është 35 km larg nga Saranda dhe në njësinë administrative përfshihen disa fshatra/ vendbanime. Edhe pse distanca e shumicës prej tyre është më e afërt me Konispolin se Sarandën, fshatrat komunikojnë më shumë me qytetin e Sarandës pasi ofrohen më shumë shërbime dhe mundësi të aktivitetit. Përveç kësaj për shkak të terrenit malor të rajonit dhe vendndodhjes në lartësi të Konispolit aksesit në qytet në shumicën e këtyre fshatrave bëhet përmes lidhjeve rrugore kryesore (SH81, SH97, SH98) të cilat krahasimisht favorizojnë qytetin e Sarandës i cili ka një lidhje më të shpejtë dhe më të drejtpërdrejtë sesa Konispoli.

Aktualisht po bëhet Rikualifikimi i qendrës së Konispolit duke rregulluar sheshin e qytetit dhe pedonalen. Nga rruga kryesore 2.7 km, lidhja me fshatrat e njësisë së Konispolit

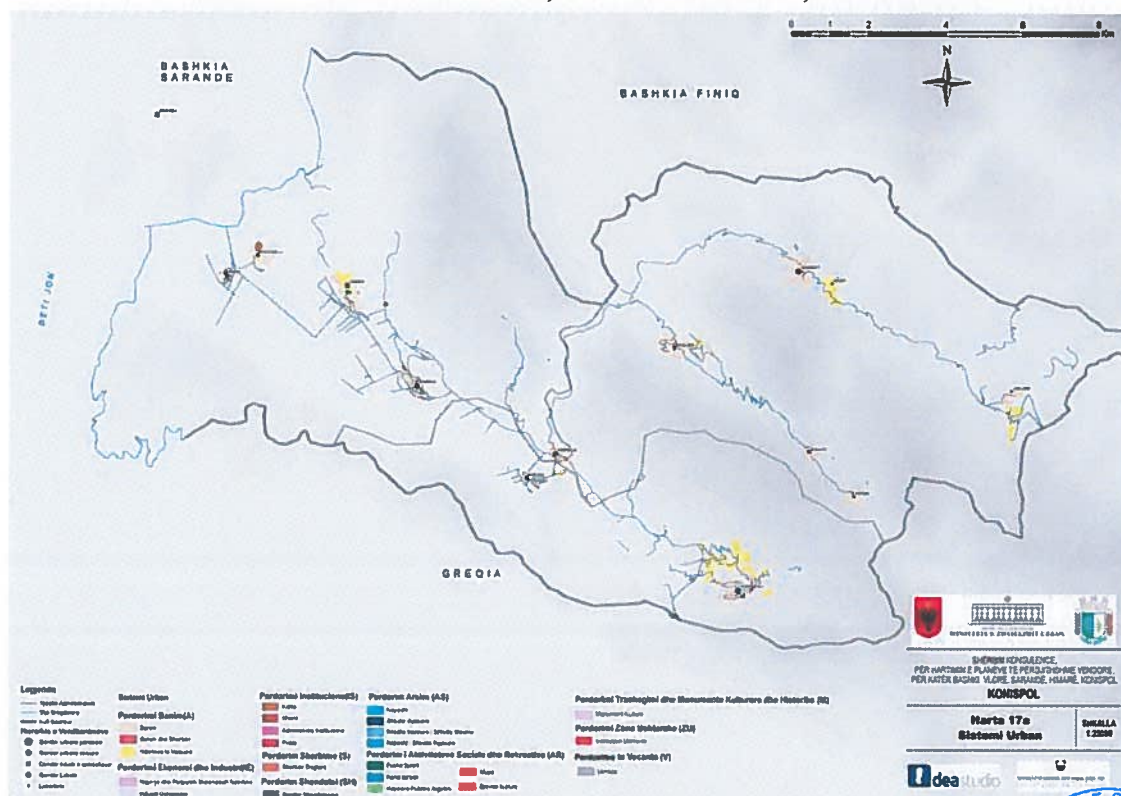

është e asfaltuar edhe në gjendje të mirë. Si pjesë e zgjidhjes së problemit të infrastrukturës rrugore duhen parë edhe rrugët e brendshme të qytetit të cilat janë në kushte jo të mira fizike dhe kanë nevojë të rristrukturohen. Rrugët e qytetit janë të kategorisë rezidenciale dhe pjesërisht në gjendje të mirë. Zona e jugut të qytetit, zona e vjetër ka rrugë të mirëasfaltuara 500 deri 800 m. Pjesa e sipërme e Konispolit ka rrugë në gjendje të keqe të shtruar me beton 600 deri në 800 m. Rruga në pjesën më të madhe të Unazës së Qytetit Konispol është e dëmtuar si në rrugën hyrëse me gjatësi 2,2 km ashtu edhe segmenti i rrugës Buar-Qafbotë me gjatësi 2,5 km, që fillon në zonën e quajtur Buar dhe mbaron para Fushës së Sportit i cili nuk ka parametrat e duhur të një rruge urbane.

Trashëgimia kulturore përfaqësohet nga një numër i madh objektesh. Qyteti antik i Cukes është ngritur mbi një kodër pranë fshatit Çiflik, sipërfaqja e shtrirjes së qytetit është rreth 4 ha. Ai përbëhet nga mure rrethuese, ka 4 porta dhe janë rreth 40 banesa të periudhës antike. Manastiri i Shën Kollit ndodhet në një kodër buzë lumit Pavëll mes fushës së Mallahunës e pranë fshatit Çiflik.

Sot në Konispol janë ende në këmbë edhe 7 banesa monument kulture në lagjen Shehat. Në planin historik Konispoli ka edhe themelet e tre kalave mesjetare por sot dihet vetëm një mur i kalasë së Buarit.

Në Xarrë monumentet kryesore veçanërisht atyre arkeologjike egzistojnë monumentet e kultit si manastiri i Shën Ilias, ai i Shën Thodhorit, Shën Marina.

Harta 2: Sistemi Urban i Bashkisë Konispol

Analiza SWOT Sistemit Urban

Avantazhet -Prezenca e shtatë banesave, monumente kulture -Muri i Kalasë së Buarit	Dobësitë -Bashkia e Konispolit është më pak e urbanizuara -Bashkia Konispol përbëhet vetëm nga vendbanimet rurale - Mungesa e kanalizimeve të ujerave të zeza krijonte aroma të pakëndëshme në afërsi të qendrave të banuara - Infrastruktura rrugore që lidh Konispolin me qendra të tjera është në gjendje tejet të keqe - Infrastrukturë urbane në gjendje të keqe - Tendencë e ulët zgjerimi urban në zonat fushore të periferisë së vendbanimeve kryesore.
Mundësitë - Rikualifikimi i qendrës së Konispolit duke rregulluar sheshin e qytetit dhe pedonalen -Projekt për përmirësimin e lidhshmërisë midis zonave të rëndësishme urbane që shkurton kohën e udhëtimit.	Rreziqet - Mungesa e kanalizimeve të ujerave të zeza krijon ndotje në afërsi të zonave të banuara
Rekomandimet: -Rikualifikimi urban i vendbanimeve rurale - Zhvillimi i sistemit të infrastrukturës rrugore urbane	Rekomandimet: -Mbrojtja e pasurisë dhe trashëgimisë kulturore - Rikonstruksion i rrugëve të brendshme të qytetit të Konispolit -Përmirësime për trajtimin e mbetjeve

Sistemi Territorial Ujor në Bashkinë e Konispolit është formuar nga një kombinim i elementeve të ujërave tokësor me ato bregdetar. Liqeni i Bufit (Rrëza) i lidhur me sistemin e lagunës së Butrintit është një liqen i cekët me një thellësi mesatare prej 1 m dhe një sipërfaqe të përgjithshme prej rreth 83 ha. Ai furnizohet nga burimet e fuqishme me ujë të kripur të Rrezes që rrjedh nga ana verilindore e liqenit, në shpatet e malit të Miletit. Tepriçat e ujërave të Bufit derdhen më pas në pjesën jugore të liqenit të Butrintit përmes një ishkanali natyror prej 1 km të gjatë. Lumi Pavel e nis rrjedhën e tij nga malet bregdetare në territorin grek. Prej andej, ai hyn në pjesën shqiptare duke rrjedhur përgjatë luginës së Vrinës deri në det, në anën jugore të gjirit të Butrintit në veri të gadishullit të Stillos. Ky lumë me prurje të rrjedhshme, peson ndryshime të pakta ndërmjet sezonit të dimrit dhe të verës. Përgjatë rrjedhës së lumit janë formuar dy rezervuarë me ujë të ëmbël, njëri në një nivel më të lartë, në Janjar dhe tjetri në ultësirë të Mursisë. Përroi i Karroqit, që ushqehet nga rreshjet në malet jashtë kufijve është degë e tij. Në pjesën e sipërme rrjedh në një luginë të ngushtë

me shpate të thepisura, të pjerrëta e të thella, ndërsa në zonën fushore lugina zgjerohet dhe kalon në flish. Ky lumë ka kontribuar me prurjet e tij një pjesë të territorit të fshatit Xarrë duke krijuar terrene me përbërje zhavorresh dhe zhure. Kanali i Vivarit ndan zonë e Ksamilit nga fshati Xarrë dhe lidh liqenin e Butrintit me detin Jon. Është i gjatë rreth 3 km dhe në dalje nga liqeni i Butrintit ka një gjerësi prej 120 m, ndërsa në derdhje në det gjerësia arrin në 160 m, ka një thellësi mesatare rreth 6-9 m dhe në derdhje rreth 3 m, bregu i tij është moçalor. Përroi i Leshnicës ka dy degë, njëra buron nga mali Polica dhe tjetra nga Qefallovrasi, rrëzë Stugares. Dega e parë është tepër shkëmbore, ndërsa mbi degën e dytë është ndërtuar një HEC i vogël. Kjo degë ka një katarakt 40 m të lartë. Pas bashkimit të degëve ky përroi mbledh edhe ujërat e përrenjve të Shëndënoallakos, Malinjës, Malcanit dhe Shendreut të cilët kanë regjim sezonal, pastaj zbret në një terren shkëmbor ku ka krijuar disa kanione të gjera nga 1-3 m dhe të thella 12-14m. Ky përroi përfundon në lumin e Pavllës. Gjatë shtratit të tij vihet re një bimësi e rallë ku mbizotërron rrapi dhe lisi. Përroi i Dishatit derdhet në lumin Pavëll dhe kalon në mes të luginës së Shalësit.

Lugina e Shalësit shtrihet midis lumit Pavëll dhe maleve Saraqin e Mëllez. Ka trajtën e trungut të konit, me gjatësi dhe gjerësi përkatësisht 6 dhe 3 km dhe ka ujë të bollshëm për vaditje. Përgjatë kësaj lugine ngrihen tre kodra njëra pas tjetrës me lartësi relativisht të vogla.

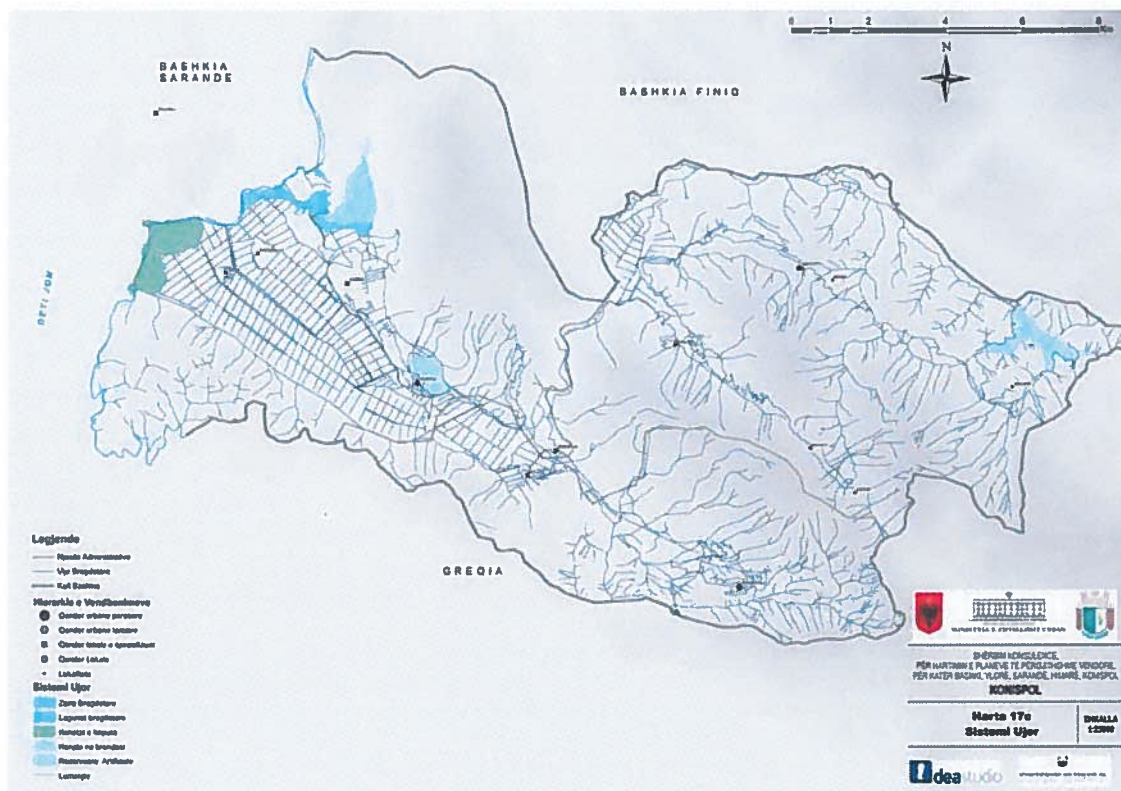
Laguna e Alinurit, e krijuar si transformim i një fjordi detar në zonën bregdetare të detit Jon nga grumbullimi i sedimenteve të lumit të Pavllos, kanalit të Vivarit dhe atyre detare, gjendet në jug të Ksamilit. Laguna furnizohet me ujë nga burimet e Bufit. Laguna gjendet rreth 0.8m më lart se sa ajo e Butrintit.

Laguna e Bufit ndodhet në Jug-lindje të Lagunës së Butrintit në një lartësi prej rreth 2m mbi nivelin e detit, me një sipërfaqje të pasqyrës ujore prej 850 000m² dhe një thellësi maksimale që luhet nga 8 deri 10m. Prurjet e burimeve që furnizojnë këtë lagunë janë rreth 300l/s. Thellësia mesatare e tij luhet nga 4 deri në 10m ndërsa vëllimi i ujëmbajtës luhet nga një sipërfaqe prej 0.850km² me thellësi maksimale prej 8-10m. Në bazë të studimeve uji i kësaj lagune karakterizohet nga një kripësi e lartë për faktin se ai furnizohet me ujë nga burimi i Armiroit (Mullinit).

Ujëmbledhësi artificial i Bezhanit apo i Mursit ndodhet në fshatin Mursi dhe krijohet nga diga e dheut rreth 13m e lartë. Burimet ujore të nëndheshme janë kontribuesit kryesorë me ujë por pjesërisht kontribuon edhe lumi Pavlla. Sipërfaqja e pasqyrës së tij ujore është rreth 1946 ha dhe ka një kapacitet ujor për rreth 4,5 milion m³ ujë. Ndikimi dhe roli i tij në zonë është kryesisht për ujitje të fushave të Mursisë, Xarrës dhe Vrinës por gjithashtu edhe si një faktor për mikroklimën e zonës përreth.

Ujëmbledhësi i Janjarit furnizohet me ujë nga lumi Pavëll, ka një sipërfaqe prej 170 ha dhe një vëllim 15,3 milion m³, ka shumë vepra arti ku ia vlen të theksohet tuneli i Markatit me gjatësi 1,2 km. Shërben për vaditje dhe mbulon 64 % të nevojave për vaditje dhe shoqërohet me një rrjetë kanalesh kryesore prej 20k.

Harta 3: Sistemi Ujor i Bashkisë Konispol

Analiza SWOT e Sistemit Ujor

Avantazhet - Zonë e pasur me burime ujore - Prezenca lumenjsh me prurje të rrjedhshme që pesojnë ndryshime të pakta ndërmjet sezoneve -Prezenca ujëmbjellësash që përdoren për vaditje - Ndikim pozitiv i ujëmbellësave në mikroklimën e zonës	Dobësitë - Prezenca e elementeve ujor të formuar nga kombinim i ujërave tokësor me ato bregdetar që nuk mund të përdoren për ujë të pijshëm dhe vaditje.
Mundesitë - -Projekt ambicioz për përmirësimin e furnizimit me ujë në luginën e Vrinës duke ndërtuar një depo të re uji në kodrat malore mbi Xarrë	Rreziqet - Dëme në cilësinë e ujërave të krijuara nga grumbullimi i mbetjeve - Mungesa e kanalizimeve të ujërave të zeza krijon ndotje përgjatë kanaleve ujitës dhe kullues. - Prania e varrezave në afërsi të brigjeve të ujëmbledhësit si një problematike me pasoja me kalimin e viteve
Rekomandimet: - Skema të reja kanalizimesh që do të bazohen në shfrytëzimin optimal të rezervuarëve	Rekomandimet: -Përmirësim i sistemit të kanalizimeve të ujërave të zeza -Përmirësim i sistemit të grumbullimit të mbetjeve

Sistemi Territorial Bujqësor është shumë i rëndësishëm për bashkinë e Konispolit. Kjo bashki përbëhet nga lugina e Vrinës dhe lugina e lumit Pavël. Lugina e Vrinës është formuar nga depozitimi i aluvioneve të malit. Tradicionalisht, kultivimet me të mbjella kanë ekzistuar përgjatë ultësirës kurse ulla shtet në zonën kodrinore që rrethon qytetin e Konispolit. Kushtet aktuale të lugines janë krijuar gjatë periudhës së pas luftës ose me saktë ne periudhën e sistemit komunist. Të gjitha tokat bujqësore u bënë pronë e shtetit. Shteti ngriti sistemin ujitës për ta bërë tokën të përshtatshme për prodhime bujqësore. Rezervuari i Mursisë u formua nga uji i lumit Pavël dhe nga atje toka ujitëj përmes një sistemi kanalesh të hapura. Paralelisht, një fermë e madhe shtetërore u krijua për organizimin e prodhimeve bujqësore. Punëtorët vinin nga e gjithë Shqipëria duke u vendosur në fshatin e Vrinës dhe punonin tokën (Koopetariva e Vrinës). Në mënyrë të ngjashme një tjetër fermë u krijua edhe në Vërvë. Fermat kombinonin prodhimet bujqësore, kryesisht misrin, me rritjen në kapacitete të larta të bagëtive (me dhjetra mijëra kafshë).

Pas viteve 1990 me prishjen e fermave dhe privatizimin e tokës, kultivimet në luginë kaluan nga ato të misrit në pemë frutore. Sot mandarinat janë kultivimet kryesore në luginën e Vrinës duke u promovuar edhe nga ekspertë. Në pjesën më të brendësi të territorit, midis Konispolit dhe Çiflikut, i cili është kodrinor, janë promovuar kultivimet e reja të ullit. Gjatë luginës së lumit Pavël, janë promovuar kultivimet e perimeve, fiqve dhe arave.

Sipas klasifikimit pedologjik të tokave dhe hartës së kategorive të tokave në Republikën e Shqipërisë në Bashkinë Konispol gjenden disa tipe tokash ku mbizotërojnë toka të hirta-kafenjta, toka të kafejta malore si dhe një zonë fushore e Vrinës ku toka ka qenë moçalore si pasojë aluvioneve të lumit Pavlla. Tokat e hirta shtrihen deri në lartësinë 600m ndërsa mbi këtë lartësi shtrihen tokat malore që karakterizohen nga bimësia e dushkut, lisit etj. Kryesisht lugina e Vrinës ka ne perberjen e saj një ndër tokat bujqësore më frytdhënëse të Shqipërisë. Lugina ruan të njëjtin karakter deri në fshatin Çiflik ku një kep karakteristik që formohet duke shënuar fundin e zonës së depozitave të baltës së lumit. Nga atje e tutje tipologjia e tokës dhe e kulturave ndryshon duke u bërë më kodrinore dhe pjesërisht malore në drejtim të Konispolit ku kepet bregdetare bashkohen me malet e pjesës së brendshme.

Në periudhën e shekullit të XIX toka e luginës së Vrinës ishte në pronësi të disa familjeve të mëdha dhe shume të pasura të vendosura në Konispol. Këto familje operonin me kultivimet e kulturave në zonën e ulët dhe të ullishteve në zonat kodrinore përreth fshatit.

Dy janë çështjet kryesore të lidhura me rregullimin dhe modernizimin e prodhimit bujqësor si edhe me rritjen e konkurrueshmërisë.

E para ka të bëjë me strukturën e pronësisë mbi tokën. Toka është pothuajse tërësisht e privatizuar dhe e coptëzuar. Një nga problemet në sektorin e bujqësisë me këtë strukturë të tokës është niveli shumë i ulët i prodhimit në krahasim me nevojat për eksport. Shpesh fermerët nuk kanë sasi të mjaftueshme për të ngarkuar kamionët. Duhet të krijohet një infrastrukturë bashkëpunimi në formën e një qendre përpunimi dhe shpërndarje që do t'i shërbejë të gjithë prodhuesve individual. Kjo do të lehtësonte transportin dhe logjistikën si rezultat i koncentrimit në një pikë. Gjithashtu, kjo do të lehtësonte infrastrukturën e përbashkët për larjen, pastrimin dhe paketimin e frutave. Pozicioni për një strukturë të tillë ndodhet në rrugën Xarrë-Murësi dhe kjo njihet si "boshti ekonomik" i Bashkisë.

Problemi i dytë ka të bëjë me teknologjinë e ujitjes. Kanalet e hapura të sistemit rrjedhës të periudhës komuniste nuk janë më të përshtatshme për pemët e mandarinave të cilat, në të kundërt, kanë nevojë për ujitje me spërkatje. Ky sistem spërkatjeje kërkon një presion më të madh rrjedhës. Ajo që po ndodh aktualisht është fakti që fermerët po ujin kopshtet e tyre duke ngritur sisteme individuale pompash me energji elektrike të lidhura përse drejti kanalet. Një skemë e re kanalizimesh do të ndërtohet për të sjellë ujin direkt nga rezervuari i Janjarit. Kanali nga rezervuari i Janjarit deri në kulturat e ullinjve do të lehtësojë edhe ujitjen e kulturave të tjera të krijuara gjatë rrjedhës së lumit më në brendësi (me perimet / mizer, fiq / ara).

Bashkia e re e Konispolit ka si aktivitet kryesor ekonomik bujqësinë dhe blegtorinë si dhe tregtinë ndërkufitare me Greqinë. Bujqësia është e përqëndruar te argumet, ullinjtë dhe vreshtat ndërsa zona është e famshme edhe për kullota dimërore për bagëtinë e imët. Aksi ekonomik i zonës është ai Xarrë – Mursi ku zhvillohet aktiviteti ekonomik dhe tregtar në këtë rajon përgjatë rrugës automobilistike dhe në të ardhmen mendohet të zhvillohet dhe më shumë duke ju bashkangjitur dhe sektori logjistik. Konispoli ka kryesisht një profil ekonomik bujqësor. Terrenit është kryesisht kodrinoro-malor dhe nuk i mungojnë fushat, çka mundëson një zhvillim të kënaqshëm të bujqësisë dhe blegtorisë. Zona është e pasur me

Analiza SWOT e Sistemit Bujqësor

Avantazhet - Terren kryesisht kodrinor-malor dhe fushor, çka mundëson zhvillimin e kënaqshëm të bujqësisë - Sistem ujitës i përshtatshëm dhe prezencë rezervuarësh në mbështetje të bujqësisë -Prezencë e tokave bujqësore më frytdhënëse të Shqipërisë -Mbështetje e fortë e zonës në ekonominë bujqësore -Zonë e rëndësishme për furnizimin me produkte bujqësore në rajon -Klimë e përshtatshme për zhvillimin e bujqësisë	Dobësitë - Nivel shume i ulet i prodhimit në krahasim me nevojat për eksport - Teknologji e ujitjes e pa përshtatshme për pemët frutore - Sisteme individuale ujitje që përdorin pompa me konsum energjistik
Mundesitë - Infrastrukturë me funksionin e një qëndre përpunimi dhe shpërndarje për të gjithë prodhuesit individual - Infrastrukture e përbashkët për larjen, pastrimin dhe paketimin e frutave - Skemë e re kanalizimesh që do të sjellë ujin direkt nga rezervuari i Janjarit	Rreziqet - Problematika të lidhura me hedhjen dhe grumbullimin e mbetjeve - Mungesa e kanalizimeve të ujërave të zeza që krijon ndotje të ujërave vaditës
Rekomandimet: - Përfshirja e Konispolit ne projektet nderrajonale që do të rrisin kapacitetet e zonës në prodhimin bujqësor -Promovim i produkteve bujqësore të zonës -Rigjenerim i infrastrukturës për menaxhimin e tokës bujqësore	Rekomandimet: -Rehabilitim i sistemit të kanalizimeve të ujërave të zeza -Përmirësim i sistemit të grumbullimit të mbetjeve

Sistemi Territorial Natyror zë sipërfaqen më të madhe të territorit të Konispolit. Ai përbëhet kryesisht nga kullota dhe tokë pyjore (shkurre e shkozë). Kullotat zënë pjesën e poshtme të zonave malore dhe janë të përqendruara kryesisht në verilindje të luginës së Vrinës por edhe midis Shalës, Markatit dhe Kepit të Stillos. Shkurret e zonave pyjore mbulojnë kepet bregdetare dhe zonat me nivel të lartë në territorin malor të Markatit, Xarrës dhe Konispolit. Zona të pyllëzuara gjenden edhe afër Markatit dhe Janjarit.

Vija bregdetare e Bashkisë në Kepin e Stillos është shkëmbore dhe në gjendje natyrale.

Për sistemin natyror, është i rëndësishëm të theksohet se bashkia kufizohet me Parkun Kombëtar të Butrintit dhe madje një zonë e territorit të kësaj bashkie është pjesë përbërëse e territorit të mbrojtur të Parkut.

Njësia administrative Markat, që shtrihet në një sipërfaqe prej 131 km ka burime të mira natyrore, por shfrytëzimi efikas i tyre pengohet prej një seri faktorësh ndër të cilët edhe infrastruktura. Sipërfaqja e kësaj njësie administrative shtrihet në një terren fushor, kodrinor e malor që përmban pyje, kullota e tokë të shfrytëzueshme për aktivitet bujqësor. Bima e ullirit gjithashtu është një aset i rëndësishëm i zonës.

Njësia Administrative Xarrë me terren kryesisht fushor dhe klimë mjaft të favorshme nga bregdeti jonian ka kushte të mira për zhvillimin e bujqësisë dhe të tjerë sektorë ekonomikë. Ky aktivitet ekonomik se fundmi po promovohet me eksportet jashte vendit ne drejtim te Kosoves e me gjere. Nisur nga lartësia mbi nivelin e detit Bashkia Konispol mund të ndahet në katër zona ekologjike (bregdetare, fushore, kodrinore dhe malore). Ajo karakterizohet nga një zonë me shumëllojshmëri habitatesh që shtrihen në lartësi nga disa metra mbi nivelin e detit deri në lartësin afro 1000 mbi nivelin e detit. Në lartësinë nga 50-100m bimësia karakterizohet nga komunitete si *Euphorbia dendroides*, *Pistacia lentiscus*, *Allianca Oleo*, etj. Gjithashtu haset edhe lisi italian karakteristike e klimës Evropës subkontinentale dhe e asaj juglindore *Quercetum frainetto*. Në lartësinë deri 420 m karakterizohen nga një mjedis i pasur me bimë mjekësore. Zona ku përfshihet fshati Xarrë (mbi 65m mbi nivelin e detit) është zonë kryesisht fushore dhe kodrinore, por një pjesë e fushës së Vrinës bën pjesë edhe në zonën bregdetare, e cila përfshihet në zonën e mbrojtur të Butrintit. Bimësia karakterizohet nga shkurre mesdhetare dhe ajo e kultivuar nga ullinj dhe agrume. Zona fushore përfaqeson ultësirën afër detit, midis vargut të maleve të bregdetit dhe kodrave të fushës së Vurgut. Në këtë zonë bën pjesë edhe fusha e Vrinës, të cilat janë të përshtatshme për qëllime bujqësore (*drithera dhe perime*). Pjesa më e madhe e bimësisë është ajo e kultivuar, ndërsa ato natyrore janë në formën e shkurreve tipike mesdhetare (*makie etj*). Gjithashtu vërehen edhe halorë si pisha e zezë (*Pinus nigra*). Në lartësite 600-700m (mbi nivelin e detit mjedisi është shkëmbor e i thepisur, i mbuluar me bimë aromatike të sherebelit dhe cfakës. Pjesa tjetër është e veshur me dru pyjore si *panja, shkoza, murizi, lisi, dushku, frashëri* dhe po këtu shtrihet një pyll i tërë prej valanidhi si dhe i pasur për kullotë. Në lartësitë 820 e sipër ka një mjedis të pasur me bimë mjekësore të cilat edhe sot përbëjnë një nga mundësitë për të siguruar të ardhurat e familjeve të cilat jetojnë në fshatrat e kësaj lartësie. Në zonë gjenden po ashtu sipërfaqe të konsiderueshme me pyje dhe livadhe, si dhe një sërë drurësh të kultivuar si fiku, molla, dardha, vreshta etj.

Fauna e zonës është e pasur me kafshë dhe shpendë që janë karakteristike e terreneve gati të zhveshur nga bimësia, si dhelpra (*Vulpes sp.*), lepurit (*Lepus sp.*) etj, ndërsa shpendë gjenden harabelat (*Passeridae*), thëllëza e fushës, korbi etj. Faunës i shtohet edhe pjesa e detit Jon që karakterizohet nga një shumëllojshmëri e pasur, karakteristike e mjedisit detar mesdhetar. Bashkia e Konispolit sot paraqitet e pasur me shumë monumente natyrore, objekte arkeologjike, kulturore dhe historike të trashëgimisë kulturore kombëtare por pjesa më e madhe e tyre është rrënuar.

Një nga monumentet natyrore me rëndësi është vendbanimi shpellor, nga më të rëndësishmit jo vetëm në Shqipëri por në Europën Juglindore, i cili ndodhet në afërsi të Konispolit. Ai përfaqëson një shpellë karstike të formuar në shkëmbinj të gëlqerorë. Ka disa

zgjerime dhe ngushtime, me mikroforma kalciti etj. Gjatësia e saj është disa dhjetra metra. Lartësia e gjerësia janë mesatarisht 10 m. Njihet si vendbanim i neolitit. Shpella ka edhe vlera gjeomorfologjike, didaktike, turistike dhe ekonomike. E veçanta e kësaj shpelle është se ka vazhduar jeta që nga njeriu primitiv e deri në shekullin e XII. Jetëgjatësia e shpellës është rreth 27.000 vjet.

Kanali i Vivarit së bashku me burimet e kripura të **Mullirit, Këneta e Vrinës, Mali i Milese** janë zona të mbrojtur e **Mali i Milesë** ngrihet midis fshatrave Markat, Dishat dhe Shalës, me një lartësi maksimale 1041m. Në Jug-Lindje të malit ndodhet qafa e Dishatit që ndan malin e Milesë nga ai i Saraqinit.

Mali i Saraqinit është vazhdim i malit të Milesë që së bashku përbëjnë vargmalin Saraqin-Mile, ruan drejtimin Veri-Perendimor dhe Jug-Lindor, në fshatin Dishat arrin lartësinë më të madhe 1034 metra. Në anën Perendimore të tij është formuar një terracë piktoreske që vendaset e quajnë Sheshi i Madh. Po në këtë drejtim formohet një shpat që bie thike mbi luginën e Lumit Pavëlldhe quhet Pirjot ku zbret dhe përroi Pirjot me ujë të bollshëm në stinën e dimrit.

Tabela 2: Lista e monumenteve të natyrës dhe e zonave të mbrojtura në Bashkinë Konispol

Nr.	Zona	Emërtimi
1	Konispol	Gryka e Bogazit
2	Konispol	Shpella e Konispolit
3	Vrinë	Këneta e Vrinës
4	Xarrë	Liqeni i Rezës
5	Xarrë	Burimet e kripura të Mullirit
6	Xarrë	Kanali i Vivarit

Burimi: Ministria e Mjedisit

Për shkak të afërsisë me kufirin shqiptaro-grek të Qafë Botit, Konispoli është pjesë e Programit të Fqinjësisë Greqi-Shqipëri të Bashkimit Europian për Përmirësimin e standardit të jetesës të popullsisë lokale, duke promovuar zhvillimin e qëndrueshëm lokal në zonën ndërkufitare mes dy vende. Në kuadër të këtij programi 25 projekte me një buxhet total prej rreth 12 milionë euro janë zbatuar në rritjen e zhvillimit ekonomik ndërkufitar si dhe nxitjen dhe zhvillimin e mjedisit dhe burimeve natyrore dhe kulturore. Ky program mund të përdoret për të rritur atraktivitetin e Konispolit dhe krijuar ndërlidhje më të mëdha me qytetet e tjera si në Shqipëri dhe Greqi.

Në Bashkinë Konispol hasen një numër problemesh që lidhen me hedhjen dhe grumbullimin e mbetjeve që lidhen kryesisht me mungesën e infrastrukturës dhe me menaxhimin e dobët.

Vënde-vënde shikohen grumbullime mbetjesh në afërsi të lumenjve, ujëmbledhësëve etj. Sigurisht që veç dëmit që sjellin në cilësinë e këtyre ujrave këto mbetje krijojnë edhe një imazh të shëmtuar të zonës. Lind një nevojë për rehabilitimin e këtyre vendgrumbullimeve

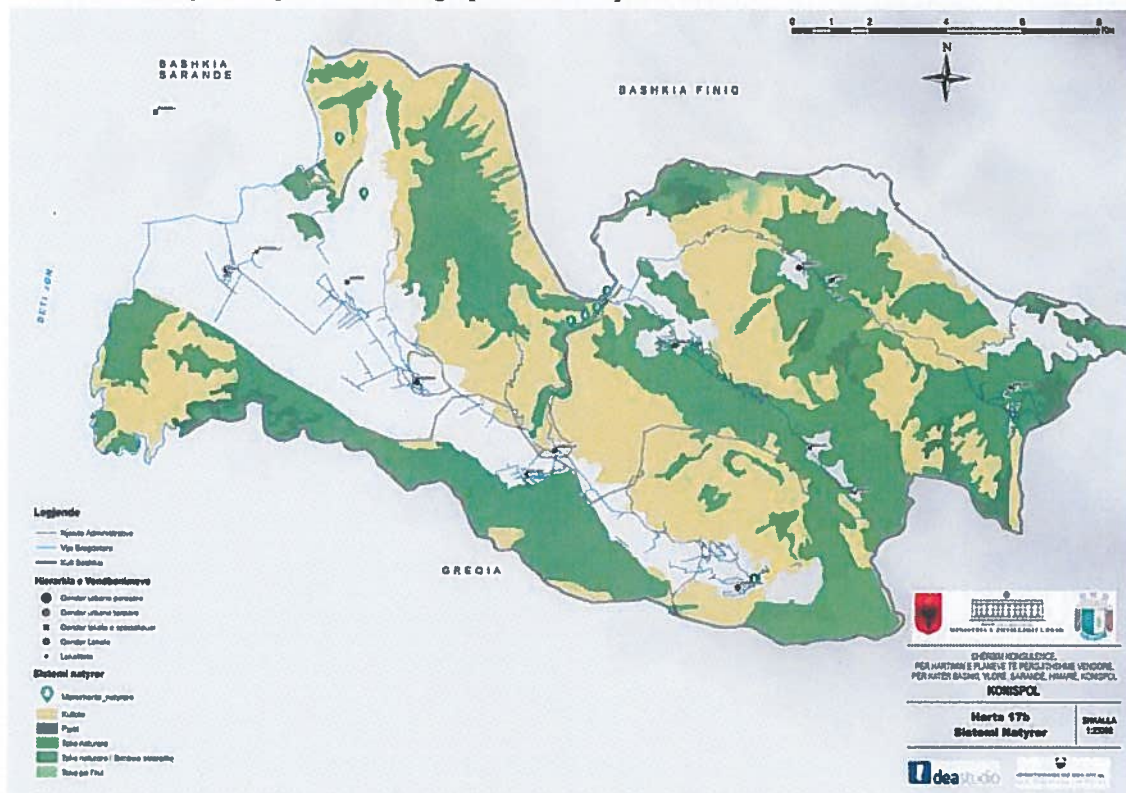

si dhe një përmirësim të sistemit të grumbullimit dhe infrastrukturës në tërësi. Asgjësimi përmes djegjes i mbetjeve sillte një ndotje dhe dëmtim të cilësisë së ajrit të përkohshme.

Mungesa e kanalizimeve të ujerave të zeza krijonte shpeshherë në afërsi të qendrave të banuara aroma të pakëndshme si dhe ndotje jo vetëm në afërsi të tyre por edhe përgjatë kanaleve ujitës dhe kullues.

Një problem tjetër mjedisor është edhe prania e varrezave në afërsi të brigjeve të ujëmbledhësit, e cila do bëhet më problematike me kalimin e viteve. Gjethia në përgjithësi dhe gjuetia e thëllënzave në veçanti jashtë kriterëve përbën një tjetër problem të rëndësishëm mjedisor për biodiversitetin në zonë.

Zhvillimi i bujqësisë në zonë sidomos në fushta pranë kanaleve dhe lagunave rrezikon të shtojë ndotjen e tokës nga përdorimi i pesticideve.

Harta 5: Sistemi Natyror i Bashkisë Konispol

Analiza SWOT Sistemit Natyror

Avantazhet

- Sistemi natyror zë sipërfaqen më të madhe të Bashkisë Konispol
- Vijë bregdetare në gjendje natyrale
- Një pjesë e territorit të bashkisë është pjesë përbërëse e zonës së mbrojtur të Parkut Kombëtar të Butrintit
- Zonë me shumëllojshmëri habitatesh natyrore

Dobësitë

- Mungesë infrastrukture që pengon shfrytëzimin efikas të burimeve natyrore
- Imazh i shëmtuar i zonës si rrjedhojë e grumbullimit të pa organizuar të mbetjeve

-Mjedis i pasur me bimësi mjekësore -Bashki e pasur ne monumente natyrore	
Mundesitë - Shfrytëzimi i bimëve mjekësore si një mundësitë e familjeve që jetojnë në fshatrat e larta për të siguruar të ardhurat familjare	Rreziqet -Ndotja e cilësisë së ajërimit si rezultat i asgjësimit të mbetjeve përmes djegies - Gjuetia e thëllënzave jashtë kriterëve si një problem i rëndësishëm mjedisor për biodiversitetin e zonës. - Zhvillimi i bujqësisë në fushta pranë kanaleve dhe lagunave duke rrezikuar shtimin e ndotjes së tokës nga përdorimi i pesticideve.
Rekomandimet: -Ruajtja dhe promovimi i monumenteve të natyrore - Reduktimi i efekteve negative të veprimtarisë bujqësore	Rekomandimet: -Rehabilitim i zonave të vendgrumbullimit të mbetjeve -Rehabilitim i sistemit të kanalizimeve të ujërave të zeza -Mbrojtja e mjedisit duke respektuar kriteret dhe ligjet për mbrojtjen e biodiversitetit

Sistemi Territorial Infrastruktural. Aksesueshmëria rrugore e zonës së studimit nëpërmjet korridoreve rrugore të jugut të Shqipërisë është përmirësuar ndjeshëm kohët e fundit, kryesisht për shkak të zgjerimit të dukshëm dhe programit të përmirësimit të infrastrukturës zbatuar në të gjithë vendin. Pas përfundimit të korridorit kryesor Tiranë-Durrës- Lushnjë- Fier- Vlorë i cili aktualisht është përmirësuar pjesërisht dhe është në process modernizimi, pritet që zona e Konispolit të disponojë nivel të lartë aksesueshmërie me Shqipërinë Qendrore dhe Veriore, Malitn e Zi, bregdetin Dalmat dhe Kosovën.

Në zonën më jugore të vendit po konsiderohen tri projekte të tjera të infrastrukturës rrugore. Projekti i parë është ndërtimi i rrugës Gjirrokastër - Sarandë. Projekti i detajuar për segmentin Kardhiq - Delvinë është përgatitur dhe finalizimi i ndërtimit të këtij segmenti për pjesën jugore të Shqipërisë do bënte të mundur lidhjen e dy zonave të rëndësishme urbane duke shkurtuar kohës aktuale të udhëtimit. Projekti i dytë është i rrugës Orikum - Dhermi nëpërmjet një tuneli. Ky projekt kërkon një studim të fizibilitetit dhe një projekt paraprak. Ndërtimi i saj është konsideruar i rëndësishëm, sidomos për zhvillimin bregdetar dhe të turizmit. Nëpërmjet tunelit të vendosur në këtë aks do të jetë e mundur të shmangen vështirësitë e rrugës në zonën e Llogarasë, do të rritet ndjeshëm komoditeti dhe siguria e rrugës si edhe do të zvogëlohet koha e udhëtimit. Projekti i tretë është rruga Kranjë - Sarandë - Konispol. Dizajni i detajuar për segmentin Kranjë-Sarandë është përgatitur dhe finalizimi i ndërtimit të këtij segmenti të pjesës jugore të Shqipërisë do lidh dy zona të rëndësishme urbane duke shkurtuar kohën e udhëtimit.

Bashkia Konispol ka dy pika kalimi kufitar me Greqinë, Qafë Botit dhe Ripsin. Rruga kryesore që çon në Konispol ka një AADT përafërsisht 5000 të fluksit të trafikut të dyanshëm dhe vetëm një përqindje e vogël që kalon kufirin ka si destinacion përfundimtar qytetin e Konispolit, ndërsa shumica e udhëtimeve janë të synojnë destinacione të tjera si Saranda. Rrjeti kryesor rrugor, si edhe hallka lidhëse nëpërmjet autostradës kombëtare 97 me qytetin e Konispolit e cila aktualisht mban rreth 3000 AADT, janë në gjendje të mirë. Rrugët e mbetura që çojnë në fshatra të ndryshme janë në gjendje më të keqe dhe kalojnë nga rrugë të asfaltuara, me nivel të kënaqshëm në rrugë me zhavorr të pamirëmbajtura.

Transporti Publik- Transporti publik për bashkinë Konispol është teper i kufizuar. Ai përbehet nga linja Tirane-Konispol (nëpërmjet Fierit) dhe Konispol-Tirane, në oraret 13.00-1.00. Aktualisht transporti ndërrurban i udhëtarëve kryhet nga operatorë të cilët janë licencuar nga bashkia. Përveç autobusëve, shërbimi ndërrqytetas i udhëtarëve bëhet edhe me taksì apo furgon të cilët operojnë kryesisht në qytetin e Konispolit (taksi) dhe Vrinë, Markat, Mursi etj (kryesisht furgonë).

Transporti Detar - Bashkia e Konispolit ka dalje të vogël në det por nuk ka një port ekzistues. Kjo bashki përdor për këto qëllime portin e Sarandës.

Në pamje të parë Konispoli si pjesa me fundore e jugut të Shqipërisë ka një aksesibilitet të ulët por megjithatë është pike hyrje dhe dalje kufitare me Greqinë.

Infrastruktura rrugore që lidh Konispolin me qendra të tjera apo me rrugët nacionale është në gjendje tejte të keqe, ndërkohë që lë mjaft për të dëshiruar edhe infrastruktura urbane.

Konispol qytet- Nga rruga kryesore 2.7 km, lidhja me fshatrat e njesisë së Konispolit është e asfaltuar edhe në gjendje të mirë. Si pjesë e zgjidhjes së problemit të infrastrukturës rrugore duhen parë edhe rrugët e brendshme të qytetit të cilat janë në kushte jo të mira fizike dhe kanë nevojë të rristrukturohen.

Çiflik- Rruga Shkallë-Çiflik 1.20 km është me dëmtime dhe jo në kushte të mira.

Njësia administrative Markat lidhjet e rrugës nacionale me fshatrat Shalës dhe Markat janë të asfaltuara dhe në gjendje të mirë. Është i dëmtuar dhe në gjendje jo të mirë segmenti rrugor Kthesa Vilë-ura Haliqe. Me një gjatësi 3.15 km kjo rrugë lidh njësinë administrative Markat me rrugën nacionale Sarandë- Konispol. Lidhjet rrugore më të varfëra janë nga fshati Shalës në Dishat dhe në Vervë ku rruga është e pashtuar dhe në gjendje të keqe. Rruga me gjatësi 10 km lidh dy fshatrat Vervë dhe Ninat dhe është tepër e amortizuar. Në të njëjtën situatë është edhe lidhja me rrugë nga Markati në Ninat dhe Janjar. Rruga ka një gjatësi prej 8 km dhe është në një gjendje shumë të keqe. Vetëm segmenti 0.76 km i rrugës së Ninatit nga Markati është i asfaltuar.

Markat- Rruga Ura e Bogazit-Markat 8.20 km është në gjendje jo të mirë dhe me dëmtime.

Janjar- Janjari është një zonë malore shumë periferike me vështirësi të lartë në aksesibilitet. Për të arritur në qendër të Janjarit duhet kaluar nëpërmjet Markatit në një rrugë prej 5.7 km. Për të kaluar në rezervuarin e Janjarit janë dy rrugë të vështira që mund të konsiderohen shtigje. Rruga më e afërt është 500 m dhe rruga tjetër është 2.2 km, të dyja në gjendje shumë të keqe

Njësia administrative Xarrë lidhja e brendshme rrugore nga Shkalla në Xarrë, e cila kalon përmes Mursisë dhe lidhet me Çiflikun është në gjendje të mjeruar, përveç rrugeve me gropa ka segmente ku nuk ekziston më asfalti. Ky është segmenti më i rëndësishëm i bashkisë 'aksi ekonomik' dhe përbën zonën ku ka zhvillim më të madh ekonomik.

Lidhjet midis fshatrave Vrinë, Shëndëlli dhe Xarrë janë në një gjendje pak më të mirë por megjithatë janë të ngushta dhe me mirëmbajtje të dobët jashtë standardeve.

Mursi- Aktualisht janë në gjendje të keqe rrugët:

Mursi-Mursi 1.10 km

Liqeni Mursi-Shkallë 1.41 km

Xarre- Rruga Xarrë-Xarrë 0.63 km është në gjendje të keqe dhe e dëmtuar.

Shkallë- Rruga Piqeras-Shkallë 3.52 është në gjendje të keqe dhe e dëmtuar

Transporti Ajror- Shërbimi i transportit ajror në Jug të vendit sigurohet në mënyrë indirekte - kryesisht për turistët ndërkombëtarë së pari nëpërmjet aeroportit të Tiranës dhe së dyti nëpërmjet aeroportit të Korfuzit - Greqi.

Aeroporti i Tiranës, duke qenë i vetmi aeroport ndërkombëtar në vend, është i vendosur në një distancë prej 145km (2h5m) nga Vlora, 215km (3h50m) nga Himara, 280 km (4h25m) nga Saranda dhe 310km (4h55m) nga Konispoli, dhe nuk konsiderohet i përshtatshëm siç duhet për të mbuluar nevojat e udhëtimit të flukseve turistike ndërkombëtare të jugut të Shqipërisë. Me negociimin e marrëveshjes në fund të 2015 - fillim të 2016, qeveria shqiptare aktualisht është në gjendje të zhvillojë aeroportet e tjera të tipit "laë cost", si në Sarandë dhe Vlorë, për të cilat janë konsideruar alternativat e operimit në vendet ekzistuese.

Nga ana tjetër, aeroporti i Korfuzit - Greqi, edhe pse gjeografikisht më i afërt se aeroporti i Tiranës, nuk është shumë i aksesueshem për destinacionet e Himarës, Sarandës dhe Konispolit për një sërë arsyes. Duhet të behen negociate të qeverrive bilaterale me qëllim që të sugjerohen zgjidhje apo marrëveshje sezonale apo vjetore për përdorimin e aeroportit për qytetet kufitare shqiptare.

Duke pasur parasysh faktin që një pjesë e konsiderueshme e fluksit turistik ndërkombëtar, mund të vijnë nga distanca mjaft të largëta nga Shqipëria, ku fluturimet ajrore janë alternativa kryesore e udhëtimit, nevoja për një aeroport në afërsi të bregdetit, në jugperëndim të Shqipërisë, për të shërbyer kryesisht në mënyrë sezonale (me fluturime charter), është e evidente.

Në lidhje me infrastruktura e ujit të pijshëm, Konispol qytet aktualisht furnizohet me ujë nga burimi në Çiflik me stacion pompimi me gjatësi 7000m dhe lartësi 600m por që konsumon shumë energji elektrike si edhe me shpim me pus poshtë Konispolit. Është menduar edhe mundësia që qyteti të furnizohet nga Burimi i Vervës.

Çifliku- (Pusi/pompa) e Çiflikut i shërben fshatrave të Çiflikut dhe Konispolit duke shpërndarë ujin nëpërmjet stacioneve të pompave. Planifikohet të bëhet një projekt i ri ambicioz për përmirësimin e furnizimit me ujë në luginën e Vrinës duke ndërtuar një depo të re uji në kodrat malore mbi Xarrë që merr ujin nga Mursia dhe nga atje shpërndahet duke ju shërbyer të gjitha fshatrave në luginën e Vrinës

Njësia administrative e Xarrës ka burime të pasura dhe të shumëllojshme natyrore. Ajo ofron një pejsazh kryesisht fushor, me ujra sipërfaqësore e nëntokësore të bollshme e cilësore, mes tyre edhe laguna e gjire, me masive.

Furnizimi me ujë të pijshëm. Për furnizimin me ujë të pijshëm në njësinë administrative të Xarrës përdoren kryesisht dy mënyra: me ujësjellës dhe çezma sipërfaqësore. Furnizimi me ujë të pijshëm i popullsisë në këtë njësi realizohet prej 5 ujësjellësash, 18.5 km linjë e jashtme dhe 22 km rrjet shpërndarës. Nga stacioni i pompimit me ngritje mekanike që ndodhet në Mursi marrin ujë me linja fshatrat Mursi, Xarrë, Shëndëlli dhe Vrinë. Ndodhet dhe një stacion pompimi tjetër në Shkallë që furnizon me ujë fshatin Shkallë. Njësia administrative Markat ka nevojë të përmirësojë sistemin e furnizimit me ujë. Aktualisht furnizimi me ujë bëhet me pus.

Dishat- nuk ka aktualisht furnizim me ujë të pijshëm. Banorët shërbehen nga puse personale. Shalës- ekziston rrjeti i furnizimit me ujë, kërkon disa ndërhyrje të vogla.

Vërvë- ka furnizim me ujë në gjendje të mire. Ninat, Janjar- ekzistojnë rrjeti shpërndarës dhe depot, mungojnë pompat. Për këtë arsye ka problematika në furnizimin me ujë të pijshëm. Në lidhje me sistemin e kanalizimeve në njësia administrative Konispol, rreth 90% e të gjitha zonave të banuara të njësisë administrative Konispol janë duke operuar me gropa septike.

Vaditja është një nga elementët karakteristikë dhe kryesorë sot, në bashkinë e Konispolit pasi çdo familje dhe biznes është i varur nga ky proces.

Lidhur me teknologjinë e ujitjes, ajo që po ndodh aktualisht është që fermerët kanë ngritur sisteme individuale pompash me energji elektrike të lidhura me kanalet për t'i shërbyer kopshteve të tyre. Një skemë e re kanalizimesh është menduar për të sjellë ujin direkt nga rezervuari i Janjarit që ndodhet në nivelin më të lartë në afërsi të burimit të lumit me qëllim që të ketë një presion më të madh duke u realizuar me renie të lire. Uji mendohet të transportohet nëpërmjet tubacioneve që do të ndahen në dy pjesë duke kaluar mbi lumë në shërbim të dy pjesëve të luginës, më së shumti mandarinave dhe kultivimit të pemëve frutore dhe pjesës së vogël të ullinjve në zonën e pasme.

Skema e re e kanalit të ujitjes do të sjellë ujë nga rezervuari i Janjarit nëpërmjet kanalit me një gjatësi 25 km drejt tokës bujqesore. Përgjatë rrugës ai do të lehtësojë edhe ujitjen e kulturave të tjera të krijuara gjatë rrjedhës së lumit më në brendësi.

Në njësinë administrative Xarrë, kanalizimi i ujrave të zeza është i pjesshëm. Për godinat ish shtetërore ka kanalizime të tilla. Rreth 3.9 km rrjet kryesor u ofrojnë shërbim jo të plotë 340 familjeve të fshatrave të njësisë administrative. Pjesa më e madhe e zonave të banuara të njësisë operojnë me gropa septike. Ndërtimi i kanalizimit është një çështje emergjente sidomos për fshatrat e luginës së Vrinës (Vrinë, Shëndëlli, Xarrë, Çiflik Mursi) që janë të pozicionuara në ultësi.

Xarrë-Ekziston një sistem kanalizimesh të hapura që janë një rrezik për shëndetin e banorëve

Mursi- Pjesë të ujrave të zeza derdhen në rezervuarin e ujit që përdoret për ujitje.

Vrinë- Për vaditjen e fushës së Vrinës përdoret Liqeni i Mursisë. Ky liqen furnizohet nga lumi Pavël. Për njësinë administrative Markat fshatrat Dishat, Vërvë, Shalës, Markat, Ninat,

Janjar të njësisë administrative Markat janë duke operuar me gropa septike.

Sistemi i kullimit dhe vaditjes ka nevojë të përmirësohet.

Vaditja Liqeni i Janarit mbulon me vaditje pothuajse gjithë fushat e teritorit të bashkisë Konispol, për këtë banka botërore ka kryer studimin e fizibilitetit.

Për furnizimin me energji/ Telekomunikacioni në njësinë administrative Konispol aktualisht ekziston Unaza e Tensionit të Lartë të energjisë elektrike nga stacioni Sarandë në Xarrë, Shkallë dhe nënstationi Livadhja- Bistricë. Në të njëjten kohë i vihet në shërbim fshatrave të ndryshme të bashkisë. Lidhja e fshatrave të njësisë me Tensionin e mesëm është në gjendje të mirë. Rrjeti shpërndarës është teper i amortizuar pothuajse për të gjitha fshatrat. Në njësinë administrative të Xarrës është shumë i përhapur komunikimi me rrjetin e lëvizshëm telefonik. Ky realizohet si shërbim në pesë fshatra të njësisë administrative nëpërmjet telefonisë celulare të kompanive AMC e Vodafone si dhe atij grek.

Për menaxhimi e mbetjeje urbane në njësinë administrative të Konispolit sasia e mbetjeje urbane që prodhohen në këtë njësi është 250 t/ vit. Mbetjet e qytetit të Konispolit dhe fshatit Ciflik grumbullohen dhe depozitohen në landfillin e Bajkajt.

Në njësinë administrative të Xarrë grumbullimi i mbetjeje për Shkallë, Mursi, Xare, Shendelli, Vrine depozitohet në landfillin e Bajkajt. Sasia e mbetjeje urbane që prodhohen në këtë njësi është 350 t/ vit.

Në njësinë administrative Markat lind nevoja e përmirësimit të trajtimit të mbetjeje. Sasia e mbetjeje urbane në këtë njësi është 120 t/vit. Për fshatrat e kësaj njësie administrative po bëhet studimi mbasi kanë diferencë transporti për tu çuar edhe ato në Bajkaj, për momentin hidhen në kodrat përreth. Mbetjet përpunohen në Landfillin e Bajkajt. Ky Landfill i shërben Bashkive të Delvinës, Sarandës, Himarës. I ndërtuar në një zonë kodrinore me lartësi rreth 150 m mbi nivelin e detit, në një sipërfaqe prej 12 ha, landfilli do të ketë një kapacitet përpunues ditor prej 140 ton mbetje dhe kapaciteti depozitues në total është për 365.000 m³ mbetje për një periudhë shfrytëzimi prej 25 vitesh. Ai ndodhet afërsisht 12 km në veri të qytetit të Sarandës, në distancë 1,5 km nga fshati Bajkaj dhe 1,4 km nga fshati Palavli.

Analiza SWOT e Sistemit Infrastruktural

Avantazhet - Aksesueshmëri rrugore e zones e përmirësuar ndjeshëm nëpërmjet korridoreve rrugore të jugut të Shqipërisë - Pikë kufitare kalimi me Greqinë - Rrjet kryesor rrugor në gjenje të mirë - Lidhja e fshatrave me linjën e tensionin të mesëm është në gjendje të mire - Shtrirje e mirë e rrjetit telefonik të lëvizshëm	Dobësitë - Përqindje e vogël e peronave që kalojnë kufirin me destinacion përfundimtar Konispolin - Rrugët e fshatrave janë në gjendje më të keqe - Transport publik teper i kufizuar. - Mungesa e një porti ekzistues - Shërbim ajëror për turistët ndërkombëtar që sigurohet në mënyrë indirekte - Aeroporti i Korfuzit - Greqi jo shumë i aksesueshem për destinacionin e Konispolit - Furnizimi me ujë nga burimi në Çiflik konsumon shumë energji elektrike - Furnizim eskuziv me ujë me pus për të gjithë Bashkinë - Rreth 90% e të gjitha zonave të banuara në Konispol operojnë me gropa septike - Rrjeti i amortizuar për shpërndarjen e energjisë elektrike pothuajse për të gjitha fshatrat.
Mundesitë - Rritja e aksesueshmërisë me Shqipërinë Qendrore dhe Veriore, Malitn e Zi, bregdetin Dalmat dhe Kosovën. - Ngritja e një aeroporti në afërsi të bregdetit, në jugperëndim të Shqipërisë - Projekt ambicioz për përmirësimin e furnizimit me ujë në luginën e Vrinës duke ndërtuar një depo të re uji në kodrat malore mbi Xarrë	Rreziqet - Shpim me pus poshtë Konispolit për sigurimin me ujë të qytetit - Sistem kanalizimesh të hapura që rrezikojnë shëndetin e banorëve - Pjesë e ujërave të zeza që derdhen në rezervuarin e ujit që përdoret për ujitje. - Hedhje e mbetjeve në kodrat përreth në fshatrat e njësisë administrative Markat
Rekomandimet: - Zhvillimi i sistemit të infrastrukturës rrugor - Skemë e re kanalizimesh për sistemin e vaditjes	Rekomandimet: - Rikonstrukcion i rrugëve të brendshme të qytetit të Konispolit - Përmirësim në trajtimin e mbetjeve - Studim për transportin e mbetjeve në Landfillin e Bajkatit

4.4 Analiza metabolike e territorit të njësisë vendore

Procesi i urbanizimit në këto 20 vitet e fundit në mbarë botën ka qenë një forcë e madhe zhvillimi. Ky zhvillim është shoqëruar dhe vazhdon të shoqërohet me një impakt të konsiderueshëm në mjedis duke sjellë ndryshime të mëdha klimaterike shoqëruar këto me ndikime në bujqësi, burime natyrore, trupat ujore të ëmbla dhe të kripura etj. Shifrat e paraqitur në Konferencën Ndërkombëtare të Kombeve të Bashkuar për ndryshimet klimaterike të mbajtur në Paris 2015 (Paris COP21-CMP11), duke u bazuar në të dhënat e panelit Ndërqeveritar për ndryshimet klimatike sot në planetin tonë tregojnë se:

- Që prej vitit 1880 deri 2012, temperatura mesatare globale e planetit tokë është rritur me 0.85°C . Sigurisht që studimet e shumta të realizuara tregojnë një lidhje të fortë midis rritjes me një gradë (1°C) të temperaturës dhe rënies së prodhimit të drithrave me 5%. *Si pasojë e një klime më të ngrohtë* misri, gruri dhe pjesa më e madhe e drithrave të tjera kanë patur një rënie të prodhimit vjetor të tyre në nivel global me një sasi përafërsisht prej 40 megatonesh (40 000 000 ton) duke filluar nga 1981 deri në 2002. Po ashtu temperatura e oqeanëve është ngritur, sasia e borës dhe e akullit është reduktuar dhe për pasojë niveli i ujit të deteve dhe oqeanëve është rritur me 19 cm në periudhën 1901 deri 2010. Sipërfaqja e Arktik-ut është zvogëluar për çdo dekadë që prej 1979 me një sipërfaqe sa 1.07 million km^2 .
- Bazuar në përqëndrimet e gazeve të efektit serë dhe të emetimit të tyre sot, *ka shumë të ngjarë që në fund të këtij shekulli temperatura globale të rritet me më shumë se 1.5°C krahasuar me 1850 deri 1900*. Niveli i oqeanëve do të vazhdojë të rritet me 24-30cm deri në vitin 2065 dhe me 40-63cm deri 2100. Mjaft aspekte klimatike nuk do të ndryshojnë për disa shekuj që do pasojnë edhe po të ndaleshin këto emetime gazesh.
- Emetimet globale të CO_2 janë rritur me afërsisht 50% që prej vitit 1990. Këto emetime janë rritur me shpejt midis viteve 2000 deri 2010 në krahasim me tre dekadat e mëparshme

Sidoqoftë konferenca theksoi se, *akoma është e mundur sot që përmes politikave dhe përdorimit të teknologjive të reja, ndryshimit të sjelljes ndaj mjedisit do mund të kufizojmë rritjen globale mesatare të temperaturës me 2 gradë celsius në raport me periudhën e paraindustrializimit dhe se ndryshimet teknologjike dhe ato institucionale do të krijojnë mundësi që ngrohja globale të mos e kalojë këtë vlerë prag.*

Kërkesës për rritje të mirëqënies dhe të zhdukjes së varfërisë i përgjigjet një proces urbanizmi, i cili në mungesë të një planifikimi ka sjellë një rritje të dendësisë së qyteteve, rritje të ndotjes, degradim të mjedisit etj. Këto probleme janë një rrezik për shëndetin publik, biodiversitetin dhe mirëqenien e tyre. Në këtë kuptim *pyetja që shtrohet është se si*

shoqëria do të mund të përfitojë nga urbanizimi duke ruajtur dhe minimizuar në të njëjtën kohë dëmet që sjell rritja e ekonomisë për njerëzit dhe mjedisin.

Kuadri i metabolizmit urban mund të jetë një vegël e dobishme për të gjetur zgjidhjet e mundshme për këtë pyetje të shtruar. Metabolizmi urban hartëzon aktivitetet e këtyre zonave të urbanizuara apo në urbanizim e sipër përmes konsumit të materialeve, aktiviteteve, që i shoqërojnë këto procese dhe gjenerimin e mbetjeve. Informacioni i bazuar mbi këto të dhëna mund të identifikojë mjetet për diagnostikimin e gjeneruesve të mëdhenj të mbetjeve, aktiviteteve jo efektive dhe të mundësujë hartimin e politikave lokale për përmirësimin e tyre. Këto mjete mund të jenë të dobishme edhe për të parë simbiozat midis proceseve, duke mundësuar zhvillimin apo jo të tyre.

Ky raport bazohet në një qasje të metabolizmit urban të bazuar mbi flukset e materialeve. Kjo qasje (përmes flukseve) mundëson të krijohet një pamje mbi proceset në zonat në studim edhe në rastet e mungesës së disa të dhënave.

Ritmet e zhvillimit ekonomik dhe euforia që e ka shoqëruar atë në këta 25 vite në Shqipëri dhe në mënyrë të veçantë në zonën tonë të studimit VHSK, kanë kontribuar në mënyrë të moderuar në këto impakte në shkallë globale por nuk mund të thuhet e njëjta gjë për zonën në studim. Ky zhvillim ka çuar në një rritje në shkallën e shfrytëzimit të burimeve natyrore, të tokës, të detit kanë zvogëluar sipërfaqen e tokave bujqësore, kanë rritur numrin e ndërtimeve si dhe për pasojë ka çuar në një gjenerim të mbetjeve urbane, inerte dhe atyre ujore. Ky shfrytëzim, shpeshherë i tepruar që ka ndodhur dhe vazhdon të ndodhë për arësye zhvillimi, fitimi, padije apo edhe të qëllimshme, është shndërruar sot në një normë, e cila po çënonon të ardhmen e brezave.

Trajtimi i hapësirave administrative (qytete, bashki, rajone) si një njësi që gjatë funksionimit të tyre marrin dhe shfrytëzojnë nga mjedisi lëndët e para, tokën, ujrën, gjënë e gjallë, prodhojnë dhe krijojnë të mira materiale nëpërmjet shfrytëzimit të energjive të ndryshme (fosile, elektrike etj), dhe në fund gjenerojnë mbetje, të cilat mund të shfrytëzohen dhe të riciklohen duke kontribuar në një mjedis të qendrueshëm, i përngjason ato me organizmat e gjallë. Koncepti i krahasimit të zonave urbane që transformojnë lëndët e para në infrastrukturë, në biomasë dhe mbetje me metabolizmin e qenieve të gjalla mund të ndihmojë në analizimin e një ekosistemi apo të disa ekosistemeve (qyteteve)ⁱ. Metabolizmi urban siguron kuadrin për të analizuar proceset teknike dhe socioekonomike në qytetet. Këtu përfshihet vlerësimi i inputeve dhe outputeve, energjisë, ujit, materialeve dhe mbetjeve të një zone të caktuarⁱⁱ. Tërësia e lëndëve që deportojnë në këto “organizma mjedisore” jo domosdoshmërisht merren nga hapësirat e këtyre njësive administrative por mund importohen sikurse edhe prodhimet e tyre mund të konsumohen jashtë hapësirës së tyre, pra eksportohen. Këto hapësira administrative sot konsiderohen me një metabolizëm linear, në rritje, pa u shqetësuar për sasitë e flukseve burimore që rrjedhin, thithen, shfrytëzohen prej tyre si dhe pa u shqetësuar për fatin e mbetjeve të gjeneruara. Ato kanë kontribuar në një dëmtim sistematik të mjedisit rrethues social, ekonomik dhe mjedisor. Si pasojë e kësaj sjelljeje, trajtimi i këtij impakti mbi mjedisin rrethues dhe sigurimi i një

mjedisi të qëndrueshëm është shndërruar në sfidën më të madhe të ditëve të sotme për zhvillimin urbano-industrial në nivel global si dhe të këtyre njësive administrative si pjesë përbërëse e globalizimit. Politikat e sotme globale dhe lokale më së shumti adresojnë efektet se sa shkaqet që i prodhojnë impaktet negative mbi mjedisin rrethues.

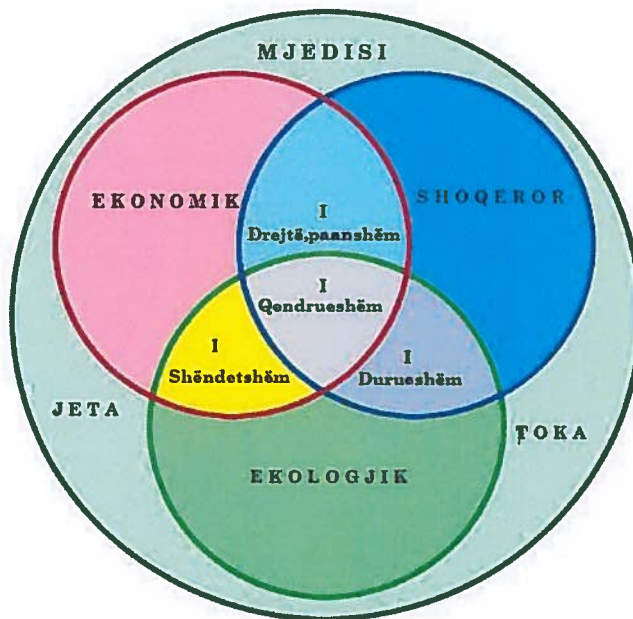

Figura 2 Diagrama e zhvillimit të qëndrueshëm

Zhvillimi i qëndrueshëm

Hapësira mjedisore prej më shumë se 30 vite është e lidhur me zhvillimin e qëndrueshëm. *Një sistem ekonomik mund të sjellë një zhvillim të qëndrueshëm nga ana mjedisore nëse arrin në mënyrë dinamike dhe të vazhdueshme të sigurojë një mirëqenie përmes një shfrytëzimi, të kufizuar në madhësi dhe në sasi, të burimeve të ekosferës pa i mbishfrytëzuar ato në mënyrë që të kompromentojë të ardhmen e brezave.*

Kjo arrihet përmes një gjetjeje ekuilibri ku ndërthuren të gjithë faktorët e mjedisit, ata mirëfilli mjedisore dhe ata social-ekonomik. Diagrama e mësipërme në mënyrë skematike e tregon këtë ekuilibër që duhet të arrihet nga sistemi social-ekonomik. Një zhvillim ku nuk do të ndërthuren drejt të gjithë elementët mund të jetë “i shëndetshëm”, “i durueshëm”, apo “i drejtë” dhe kjo është në varësi se cilin drejtim zhvillimi zgjedhim si parësor. Aftësitë teknike të njerëzimit dhe rritja e materialit të antroposferës do shoqërohen nga një numër i madh shkëmbimesh shndërruese në ekosferë të cilat kërkojnë përlllogaritje teorike të kujdesshme përpara se këto shndërrime të ndodhin.

Në këtë drejtim zhvillimet rajonale mund të luajnë rolin e tyre, duke u bërë pjesë e

zhvillimit kombëtar dhe pse jo edhe atij global. Në zonën tonë të studimit drejtimet ekonomike në këto 25 vjet kanë qenë të paqarta pavarësisht orientimit qendror. Në rajonet ku orientimi parësor ka qenë bujqësia, ka patur një reduktim të tokës së përdorur për këtë qëllim si pasojë e mosrespektimit të ligjit; në zonat me orientim parësor turizmin, ndërtimi i planifikuar ka sjellë një rënie të cilësisë së shërbimit dhe në rastin e orientimit të ndërmjetëm bujqësi-industri, kjo e fundit i ka tejkaluar përmasat për një zhvillim të qendrueshëm. Ekziston një lidhje e fortë midis përdorimit të materialeve, energjisë së përdorur, përdorimit të tokës për aktivitetet prodhuese dhe konsumuese të të mirave materiale me njësitë ekonomike, shoqërinë dhe politikat territoriale. Hartimi i planeve rregulluese në nivel lokal dhe kombëtar ndihmon në përmirësimin e fragmentizimit të ekonomisë duke shtuar mundësitë për një zhvillim të qëndrueshëm.

Metodologjia e metabolizmit urban

Në themel të metodologjisë së metabolizmit urban qëndron përcaktimi dhe analiza e flukseve që në vija të përgjithshme ndahen në tre grupe kryesore. Këta grupe fluksesh fizikisht reflektohen në lëvizjet dhe përdorimet e *materialeve, ujrave dhe energjisë*. Flukset fizike të mësipërme nga ana e tyre përcaktohen si flukse *natyrale, prodhime dhe mbetje*.

Flukset metabolike urbane

Flukset natyrale janë ato inpute fizike që janë zhvendosur nga zona e tyre në mjedis si pjesë e një procesi ekonomik prodhues ose që janë përdorur në mënyrë direkte për prodhim. Ato mund të jenë inpute nga: (a) burime natyrore, si p.sh. minerale, energji apo burime drusore; (b) inpute nga burime energjie të rinovueshme, si p.sh. energji diellore që shfrytëzohen nga njësi ekonomike; (c) inpute të tjera natyrale të tokës (p.sh. lëndë ushqyese të tokës) apo inpute natyrore nga ajri (p.sh. përthithje oksigjeni në proceset e djegieve). Gjatë nxjerrjes së këtyre inputeve natyrore një pjesë e tyre nuk përfshihet në proceset ekonomike, p.sh. në peshkim, në burimet drusore gjatë prerjes së druve etj, njihen sipas SEEA (System of Environmental-Economic Accounting) si flukse që rikthehen direkt në mjedis, mbetje të burimeve natyrale.

Flukset e prodhimeve janë mallra dhe shërbime që dalin nga një proces ekonomik prodhimi. Në përgjithësi, prodhimet karakterizohen nga ekzistenca e një transaksioni monetar midis dy njësiave ekonomike dhe është vetëm ky lloj malli që merret në konsideratë në përcaktimin sasior të fluksit dhe jo flukset brenda së njëjtës njësi ekonomike. Këtu bëjnë përjashtim rastet kur mbetjet e gjeneruara nga procesi riciklohen p.sh. në prodhim energjie, e cila shfrytëzohet nga vetë njësia ekonomike.

*Së fundi **fluksi i mbetjeve** është në gjendje të ngurtë, të lëngët, të gazta apo energjie që shkarkohet në mjedistë gjeneruara nga aktiviteti prodhues, grumbullues apo konsumues ekonomik dhe shtëpiak.*

Të tre kategoritë e Flukseve fizike (energji, uji dhe ushqim/materialet) mund të analizohen si sasi materialesh dhe krijojnë midis tyre një ndërlidhje nënsistemesh që mundësojnë vlerësimin e fluksit të tyre, p.sh mbetjet mund të vlerësohen nga sasia ose nga emetimet e CO₂ në atmosferë, po kështu fluksi i energjisë mund të vlerësohet si sasi energjie e prodhuar apo si materiale të konsumuara për gjenerimin e saj. Flukset fizike të lidhura me proceset natyrore si avullimet dhe rreshjet të tipit nga mjedisi në mjedis, përfshihen në inputet natyrore (p.sh rreshjet dhe avullimet në liqene). Tërësia e inputeve përbëhet nga: shfrytëzimi i burimeve të vendit, nga importet e lëndëve të para dhe i prodhimeve. Tërësia e outputeve përbëhet nga: emetimet dhe mbetjet, eksportet e materialeve të para dhe prodhimeve. Proceset e brendshme përbëhen nga konsumi final dhe ai i ndërmjetëm ndërsa shtimi i rezervave përbëhet nga pjesa e konsumit që grumbullohet në sistem.

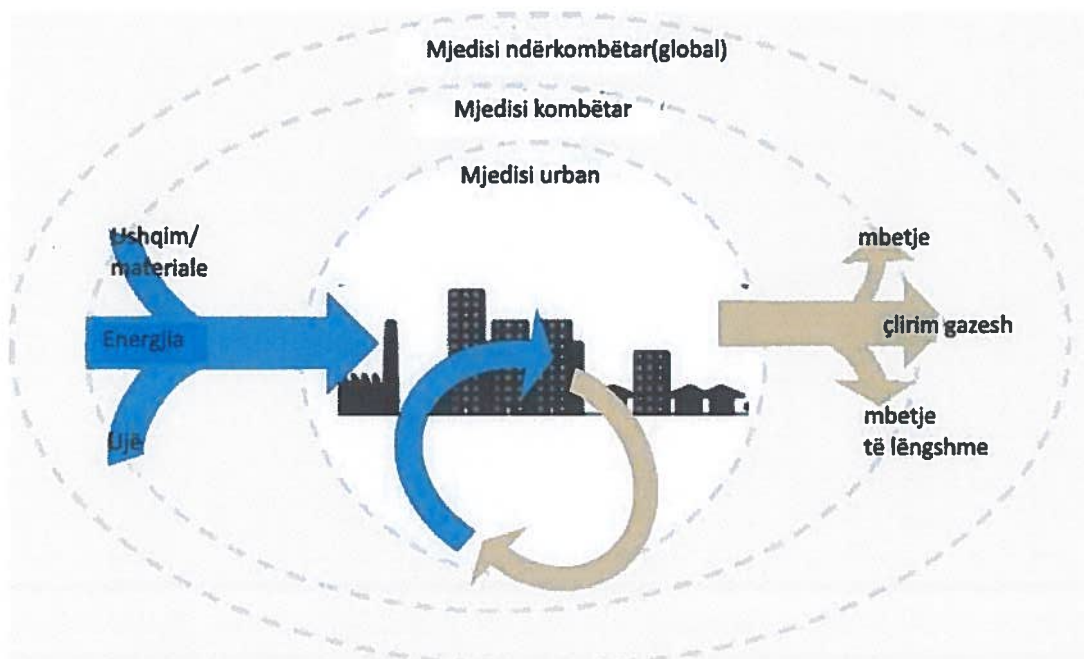

Figura 2: Paraqitja skematike e metabolizmit urban të zhvillimit të qëndrueshëm

Skema e mësipërme tregon metabolizmin e “dëshiruar” të mjedisit urban ku flukset hyrëse kompensohen mundësisht në masën 100% me flukse riciklimi të mbetjeve dhe të gazeve që emetohen në atmosferë.

Metodologjia e grumbullimit të dhënave.

Një element i rëndësishëm në llogaritjen dhe paraqitjen e flukseve fizike sipas modelit Sankey, për llogaritja e GjK dhe GjE është baza e të dhënave që do përdoret. Në rastin e metabolizmit të zonës VHSK si burim të dhënash janë shfrytëzuar institucionet si INSTAT, Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujrave, të dhënat bazuar nga lëvizja në terren e ekspertëve, FAO, zyrat e të katër Bashkive të zonës përkatëse (Vlorë, Himarë, Sarandë dhe Konispol), EUROSTAT, Helgylibrary etj. Një pjesë e të dhënave në pamundësi për t'i siguruar nga ndonjë institucion i besueshëm, pasi ato mund të gjenden në nivel kombëtar por jo në nivel VHSK, janë llogaritur duke përdorur ekstrapolim në nisur nga të dhënat kombëtare.

Ushqimi

Një hapësirë të rëndësishme në flukset e prodhimeve zenë flukset e ushqimeve. Këto flukse, përfshijnë flukse të tre llojeve fizike, përshkojnë zonën në studim dhe luajnë një rol të rëndësishëm në ekonominë e saj, në ruajtjen e mjedisit si dhe në sasinë e CO₂ të emetuar nga prodhimi dhe konsumi. Globalizimi ka ndikuar që, sot shumë pak vende të kenë një strategji ushqimi të përcaktuar, por edhe në rastet kur kjo strategji ekziston, përsëri furnizimi i popullatës me ushqime është i pakontrolluar. Orientimi drejt ushqimeve organike apo bio më shumë është i lidhur me problemet e shëndetit se sa me strategjitë lidhur me të ushqyerin e qendrueshëm. Çmimet e ushqimeve të cilat importohen, varen nga kostot e transportit i cili nga ana e tij varet nga cmimi i karburanteve, taksat etj, po ashtu edhe prodhimi varet nga cmimi i karburanteve, cmimi i kimikateve etj pra përzgjedhja e ushqimit duhet të shikohet si pjesë e së tërës për reduktimin e gjurmës së karbonit (GjK). Ndër flukset ushqimore më të rëndësishme janë ato të mishit, peshkut, të frutave dhe perimeve etj. Prodhimet, importet, konsumi dhe importet përbëjnë flukset kryesore mbi të cilat bazohet analiza e metabolizmit për të parë prioritetet dhe nevojat e zonës në studim.

Në tabelat e mëposhtme paraqiten konsumi (*konsumi i llogaritur bazuar në konsumin mesatar vjetor të shqiptarëve duke marrë në konsideratë numrin e shtuar të turistëve i shpërndarë ky gjatë gjithë vitit), prodhimi dhe importet e një pjesë më të rëndësishme të ushqimeve që përdoren sot në VHSK. Bie në sy një diferencë e madhe ndërmjet shifrave të konsumit dhe atyre të importeve dhe prodhimit. Megjithatë flukset prodhuese shpeshherë i plotësojnë nevojat e popullatës vihet re një import i konsiderueshëm i tyre. Pjesërisht kjo mund të justifikohet me numrin e turistëve, i cili mund të jetë edhe më i madh

Tabela 1: Flukset kryesore ushqimore në VHSK

NR	EMËRTIMI	IMPORTE (ton)	PRODHI (ton)	KONSUMI* (ton)
1	Mish	1 500	12 233	6 223
2	Peshk	89	1 248	827
3	Drithra	15 892	45 413	34 673
4	Fruta	812	5 851	20 750

5	Perime	3 110	35 354	36 423
6	Ushqim për kafshë	3 045	N.V	N.V
<i>Burimi: Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Administrimit të Ujërave; *Ekstrapolim 44,1kg/person)</i>				

Tabela 2: Konsumi i produkteve ushqimore i llogaritur në VHSK

Bashkia	Konsumi peshk (ton)	Konsum mish (ton)	Konsumi perime (ton)	Konsumi fruta (ton)	Konsumi drithra (ton)
Konispol	46.9965	363.61	2 069.495	1 179.035	1 962.310
<i>Burimi: Ekstrapolim i specialistëve</i>					

Në zonë bie në sy një sasi e konsiderueshme e mishit që konsumohet dhe importohet. Një pjesë e tij përdoret si lëndë e parë për industrinë e përpunimit të mishit.

Bashkia Konispol është e orientuar tërësisht drejt bujqësisë, sidomos për rritjen e agrumeve por edhe të frutave dhe ullinjve në tërësi. Prodhimi i mishit në zonën e Konispolit po rritet, pasi disa nga fshatrat kanë përqëndruar investimet e tyre në drejtim të blegtorisë.

Tabela 3: Inventari i blegtorisë në Bashkinë Konispol

Lloj	Total	Konispol	Xarre	Markat
Gjedh	3587	849	1173	1565
Lopë	2700	638	898	1133
Të Leshta	47234	18459	13961	14814
Dele	41500	16830	12215	12212
Të dhirta	11500	2561	1463	7365
Dhi	9200	2223	1192	5698
Derra	732	17	715	
Dosa	30	9	18	
Shpendë	15000	4824	4020	5890
Njëthunderak	450	201	56	205
Bletë	4500	1844	954	1664
<i>Burimi: Bashkia Konispol</i>				

Nga të dhënat e bashkisë, ndërmarrjet aktive të bashkisë Konispol mbi 80% e aktivitetit e kanë përqëndruar në tregti, ku operojnë 59 kompani si dhe shërbime të tjera. Fusha e Vrinës është vendi ku do të zbatohet i ashtuquajtimi operacioni Vrina me fokus në aksin ekonomik (Çiflik-Vrinë) të Bashkisë Konispol. Duke parë të ardhurat mbi 5 milion Euro të sjella gjatë këtyre viteve të fundit, fusha e Vrinës parashikohet të përdoret për kultivimin e agrumeve dhe kryesisht të mandarinave. Prodhimi i agrumeve vetëm në Konispolin arrin rreth 20000 ton në vit.

Duke patur parasysh se, për një kilogram mishit të kuq konsumohet një sasi shumë herë më e lartë uji sesa për një kilogram produkt bujqësor dhe se sipas Worldwatch, 51 për qind ose më shumë e emetimeve globale shkaktohen nga blegtoria mund të themi se kontributi i zonës në emetimet e Metanit, i cili është jo më pak se 23 herë më i dëmshëm se sa CO₂, janë relativisht të konsiderueshme. Gjithashtu sipas Agjencisë Ndërkombëtare për Mbrojtjen e Mjedisit, rritja e kafshëve për ushqim është burimi numër një i ndotjes së ujit dhe i konsumit të tij.

Flukse ushqimore në VHSK

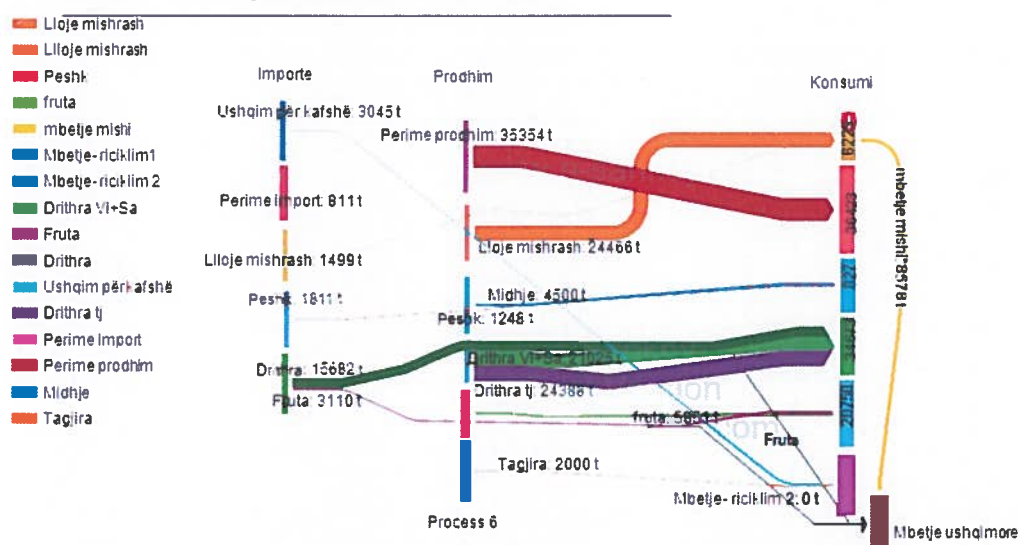

Figura 3: Bilanci ushqimor i paraqitur për bashkitë Vlorë, Himarë, Sarandë dhe Konispol

Po të vërejmë me kujdes, importi i ushqimit për kafshë është mjaft i madh në raport me sasinë e mishit të prodhuar. Lopët konsumojnë rreth 7 kg bimë për gjysëm kg mish dhe rreth 10 mijë litra ujë (për konsum nga kafshët) për një kg mish, ndërkohë që duhen vetëm 100 litra ujë për të prodhuar një kg grurë. Prodhimi i mishit sot konsiderohet si ndotësi i dytë më i rëndësishëm pas karburanteve të djegura nga automjetet.

Një përqindje e madhe e misrit dhe tërshërës prodhohet vetëm për të rritur bagëtitë. Kafshët në botë konsumojnë një sasi e ushqimit të barabartë me nevojat për kalori të 8.7 miliardë njerëzve, më shumë se e gjithë popullsia në Tokë.

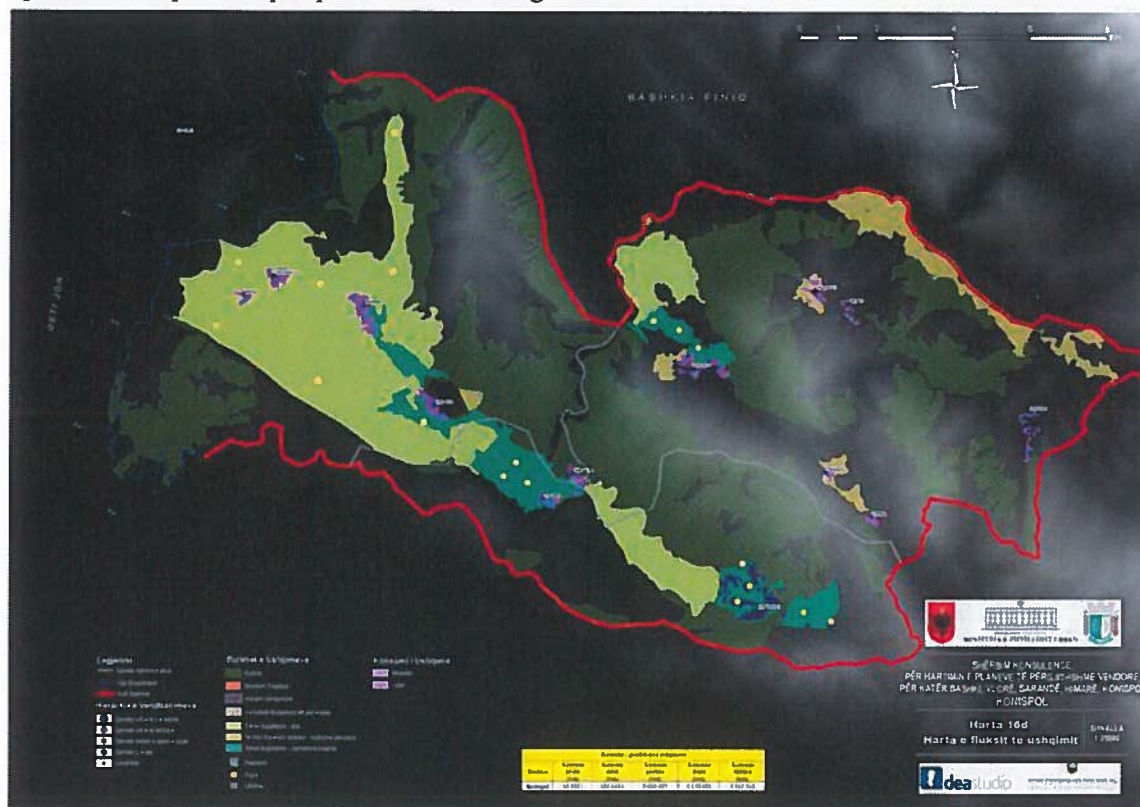
Ulja e konsumit dhe e përdorimit të mishit duhet të bëhet në Shqipëri dhe në zonë VHSK një prioritet për dy arsye kryesore: së pari për të ulur emetimet e CO₂ dhe të gjitha dëmet e tjera që vijnë nga prodhimi i mishit; dhe së dyti për të ruajtur shëndetin e popullatës.

Liçeni i Butrintit është një burim shumë i rëndësishëm për peshkimin dhe midhikulturën. Shumë i njohur për pasuritë e tij peshkore (70 % të përbëre nga qefujt) dhe prodhimin e midhjes vazhdon të jetë liçeni i cili munda t'i mbijetojë periudhës së tranzicionit pa u dëmtuar dhe vazhdoi të gjenerojë aktivitete fitimprurës. Liçeni i Butrintit ka një kapacitet prodhimi prej 120 ton peshk/vit dhe 4500 ton midhje/vit.

Tabela 4: Stuktura e mbjelljeve të bimëve të arave 2012										Ha
Bashkitë VHSK	Drithëra	Grurë	Misër	Tagjira	Perime gjithsej	Patate	Fasule	Duham	Foragjere	Sip. Bimë Arash
VHSK [Ha]	6,648	2,218	3,355	1,075	1,478	261	498	4	3,994	12,884
VHSK (% vendi)	4.65	3.03	6.27	8.58	4.77	2.80	3.41	0.30	1.91	3.14
Rendimenti [kv/ha]	63	39	99	18	179	114	21	12	194	0.00
Sasia [ton]	41,882	8,650	33,215	1,935	26,460	2,975	1,046	5	77,491	-

Burimi: MBZhRAU

Ushqimi për kafshët që prodhohet në VHSK rreth 1900 t/vit nuk mjafton për të siguruar dhe plotësuar nevojat e zonës në studim, për këtë arsye importohet nga jashtë territorit të VHSK. Rritja e sasive që mund të riciklohen nga mbetjet e aktiviteteve të tjera mund të shërbejë si njëburim i ri për ushqim për sektorin e blegtorisë.

Harta 7: Harta e Fluksit të Ushqimit

Rezervat ujore dhe mbetjet ujore

Lëvizja e masava ujore që përfshijnë ujërat e ëmbla të burimeve, ato të lumenjve, rezervuareve, ujërat e siguruara nga rreshjet e ndryshme dhe avullimet si dhe ujërat nëntokësore përbën një nga flukset më thelbësor të metabolizmit urban në përcaktimin e flukseve fizike të lidhura me ujin. Rezervat ujore përdoren për qëllime të ndryshme ku më kryesoret janë përdorimi i tyre për gjenerim dhe akumulim të energjië, për nevoja shtëpiake dhe për vaditje në bujqësi. Raportet midis ujit të prodhuar dhe humbjeve të tij në rrjet janë një element i rëndësishëm për të përcaktuar efektivitetin e përdorimit të ujit. Uji i kanaleve vaditëse shpeshherë është i përzier me ato të ujërave të zeza për shkak të mungesës së sistemit të kanalizimit të këtyre të fundit, hedhja e mbeturinave në vende të pautorizuara ndot burimet nëntokësore, lumenjtë etj, si dhe mungesa e një sistemi të shpërndarjes së ujit të pijshëm dhe mos furnizimi 24 orë i njësive të banimit sjell edhe ndotjen e ujit të pijshëm që mbërrin nëpër këto njësi.

Tabela 5-Tabela e konsumit të ujit sipas bashkisë Konispol

KATEGORIA	Prodhimi (m ³ /vit)	Konsumi (m ³ /vit)	Popullsia	Riciklimi i ujrave të ndotur
Konispol (165 l/ditë/pers)			8,245	0
Uji i pijshëm	1,990,656	495923	-	
<i>Burimi : INSTAT</i>				

Prodhimi i ujit të pijshëm në këtë bashki do të ishte i mjaftueshëm për të plotësuar nevojat e banorëve. Humbjet në rrjetet e amortizuara, ndërhyrjet e paligjshme në tubacione apo dhe mospagesat prej vitesh të faturave për konsum të ujit të pijshëm (humbjet administrative) e kalojnë 50% duke bërë që problemi i furnizimit me ujë të jetë i madh sidomos gjatë sezonit veror. Tabelat e mëposhtme pasqyrojnë situatën e furnizimit me ujë të pijshëm në bashki, ku bie në sy një numër i konsiderueshëm i banesave, të cilat ose nuk janë të lidhur me rrjetin në banesë ose nuk kanë fare sistem. Mosfurnizimi 24 orë i njësive të banimit sjell edhe ndotjen e ujit të pijshëm që mbërrin nëpër këto njësi.

Tabela 6- Furnizimi me ujë në bashkinë Konispol sipas numrit të banesave

Bashkia	Sistemi i furnizimit me ujë	Rrjet ujësor brenda banesës	Rrjet ujësor jashtë banesës, por në ndërtësë	Rrjet ujësor jashtë ndërtësës	Sistemi i llojit tjetër	Pa asnjë lloj sistemi
KONISPOL						
Konispol	578	386	90	99	2	1
Xarrë	1051	947	46	54	1	3
Markat	550	81	179	71	198	21
Total	2179	1414	315	224	201	25
<i>Burimi: INSTAT</i>						

Në kuadrin e metabolizmit një interes të veçantë paraqet edhe sasia e ujërave (mbetjeve ujore) të ricikluar ku përfshihet riciklimi i ujërave industriale, i atyre për përdorim shtëpiak etj. Funksionimi i këtij riciklimi do të rriste efektivitetin e përdorimit të rezervave ujorë. Në nivele shumë të ulta mbetet riciklimi i ujërave të ndotura në hapësirën e të katër bashkive ku nuk ka asnjë të dhënë lidhur me riciklimin e mundshëm si për ujin për përdorim shtëpiak ashtu edhe për ujërat për përdorim industrial apo bujqësor. Përmirësimi i gjurmës ekologjike do të rritej ndjeshëm, nëse do të realizohej ky proces i rëndësishëm pavarësisht kapaciteteve të mëdha ujore që ka bashkia në studim.

Bilanci i flukseve ujore së bashku me përllogaritjet e kapaciteteve ujore, i ujërave të shpenzuar dhe atyre të ricikluar jep një pamje më të qartë të situatës hidrike, të perspektivave të rezervave ujore dhe të përdorimit të tyre.

Tabela 7: Rezervat ujq në VHSK		
Kategoria	Sasia	Njësia
Total rezerva ujore zona VHSK	622.14	km ³ /vit
Burime ujore VHSK	172.09	km ³ /vit
Derdhje në det si ujëra submarine	450.05	km ³ /vit
Llogaritjet përfshijnë : rreshjet, depozitimet, burime. Burimi: UPT		

Bilanci ujq dhe flukset në VHSK

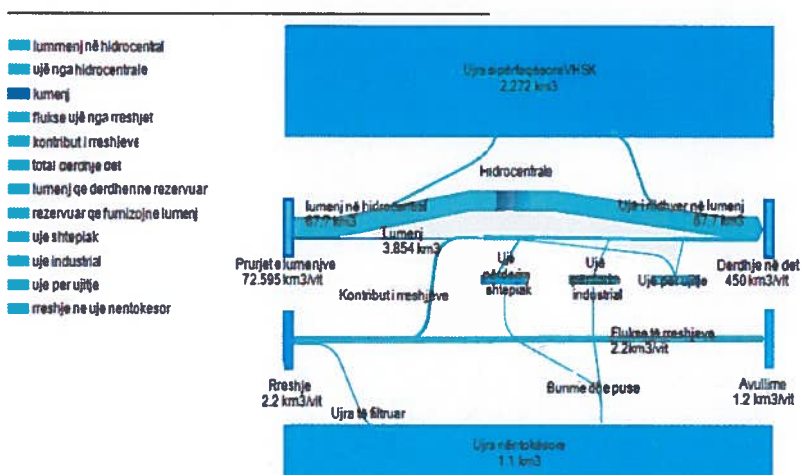

Figura 4- Bilanci ujq në të katër bashkitë së bashku
Burimi: UPT; llogaritje nga ekspertët

Një parametër i rëndësishëm për t'u marrë në konsideratë lidhur me flukset ujore nëVHSK është edhe kategoria e turizmit që do të dominojë zonat përkatëse, pasi kërkesa për ujq do të rriten. Projektioni i rritjes së këtij konsumi përafërsisht paraqitet në tabelën e mëposhtme ku nuk merret parasysh fluksi i turistëve por vetëm banorët ekzistues. Sidoqoftë, konsumi vjetor i projektuar përgatit infrastrukturën e nevojshme për të përballuar rritjen e kërkesës edhe për numrin i turistëve për periudhën e sezonit.

Tabela 8: Konsumit i ujit të pijshëm parashikuar sipas kategorisë turistike (m³)

KATEGORIA (mes. evropiane 2001/ditë)	l/ditë	Vlora	Saranda	Himara	Konispoli	Mesatarja VHSK
Norma kombëtare për konsum/person	150	5 740 000	1 107 428	427 560	451 413	1 931 600
Norma për konsum ditor në zonat turistike jo elitare	250	9 565 463	1 845 714	712 663	752 356	3 219 049
Norma për konsum ditor në zonat turistike elitare	350	13 391 649	2 583 999	997 728	1 053 299	4506 669
<i>Burimi: Përlllogaritje të ekspertëve</i>						

Përlllogaritja e rezervave ujore të ëmbla nëntokësore në zonën VHSK merr për bazë komplekset ujëmbajtës të Kuaternarit, i depozitimeve Eocenike, i depozitimeve Kretake, depozitimeve Jurasike, i depozitimeve Eocenike dhe ai i depozitimeve Kretake. Parametrat llogaritës përfshijnë disa faktorë si sipërfaqja e strukture karbonatike (km²), sasia mesatare vjetore e reshjeve atmosferike në zonë, koeficienti i filtrimit dhe shkarkimit të reshjeve në sipërfaqen karbonatike bazuar këto në faktoret që përcaktojnë ujëmbajtjen si janë faktoret klimatike, gjeologo-strukture, tektonika, fenomeni i karstit dhe sistemet e çarshmërisë. Në tabelën e mëposhtme tregohen kapacitetet sipas antiklinalëve të shtrira në të VHSK me prurjet përkatëse duke siguruar një prurje totale prej afro 5500 l/s.

Tabela 9: Kapaciteti i ujrave nëntokësore

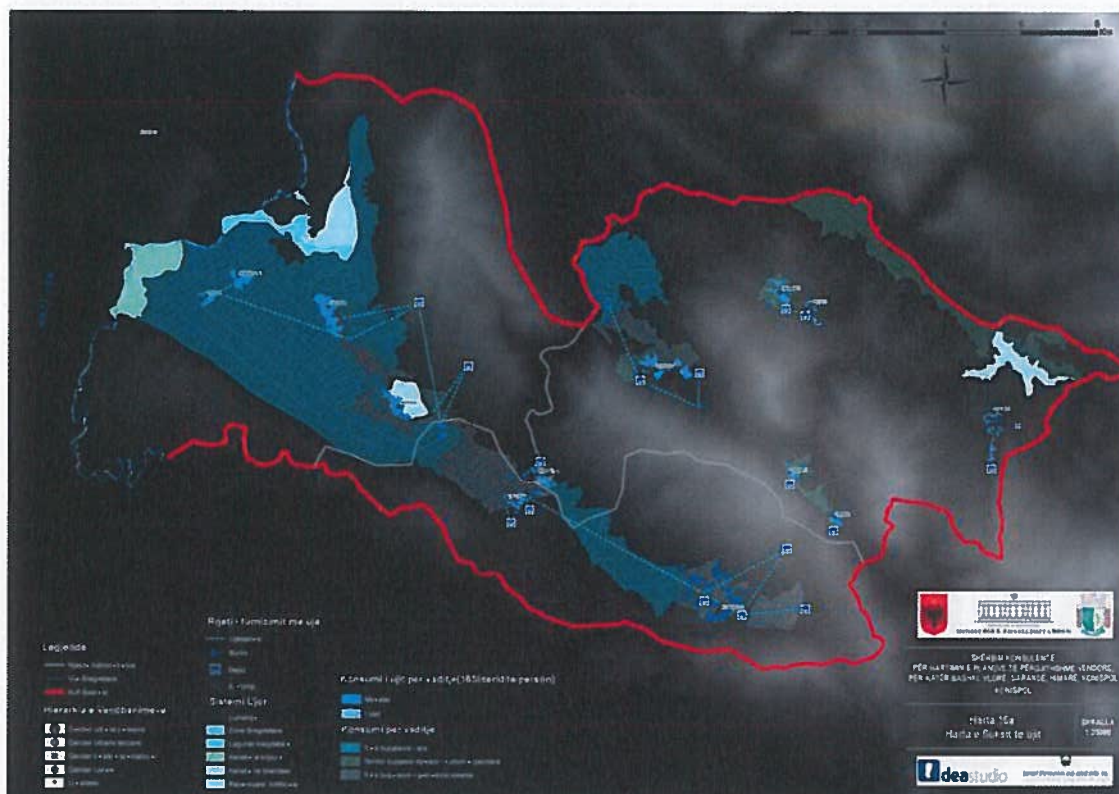
Burimet ujore në strukturat karbonatike	Njësia [l/s]
Antiklinali i Cikës	4366
Antiklinali i Fterrës	1037
Antiklinali i Sarandës	35
<i>Burimi: UPT</i>	

Bashkitë e Vlorës, Sarandës, Himarës dhe Konispolit në territorin e tyre kanë një sasi të ujrave sipërfaqësore (duke përfshirë detin) të konsiderueshme ku përfshihen një numër lumenjsh dhe liqenesh e rezervuaresh me kapacitet ujor të konsiderueshëm. Ata përdoren kryesisht për qëllime ujitje dhe peshkimi.

Tabela 10: Prurjet mesatare të lumenjve kryesore në VHSK

Lumenj kryesorë	Prurjet mesatare	Njësia
Pavlo	8.39	m ³ /s
Kalasa+Bistrica	17	m ³ /s
Lumi i Kudhësit	4	m ³ /s
Vjosa	204	m ³ /s
Total lumenj	233.39	m³/s
Total vit lumenj	72.595	km³/vit
<i>Burimi: Përlllogaritje të ekspertëve</i>		

Harta 8: Harta e Fluksit të Ujit

Energjia

Në botën e sotme të ndikuar nga ndryshimet klimaterike një rendësi të veçantë merr rritja e prodhimit të energjisë së rinovueshme dhe ulja apo shmangja e përdorimit të energjive fosile, pra ulja në maksimumin e mundshëm të emetimeve të CO₂. Përdorimi i energjive të rinovueshme, jo gjithmonë është i padëmshëm për mjedisin, por me ndihmën e masave ato mund të minimalizohen, ndërkohë që dëmi nga përdorimi i energjive fosile mund të jetë më i madh, por përmes përmirësimit të teknologjive ai mund të minimizohet. Prodhimi i energjisë përmes shfrytëzimit të energjisë potenciale të lumenjve nga njëra anë ka një rendiment shumë të lartë dhe një rikthim të shpejtë të investimit, por nga ana tjetër dëmi ekologjik mund të jetë katastrofik në rast se nuk merren masat e duhura për t'i shmangur dëmet. Flukset e prodhimit të energjisë nga hidrocentrale janë flukse jo konstante për shkak se varen nga faktorë atmosferikë për këtë. Për këto arsye këto flukse duhen kombinuar me flukse të tjera nga burime si era dhe dielli që janë më konstant dhe të qëndrueshme nga ana mjedisore. Bilanci i flukseve të energjive (pavarësisht formës së saj) që prodhohen në zonë, që importohen dhe që përdoren për qëllime prodhime apo transporti na jep mundësinë të përlllogarisim sasinë e nevojshme të energjive në përputhje të plotë me nevojat. Në këtë mënyrë, metabolizmi na ndihmon t'i japim prioritet formës së energjisë që konsiderohet më e përshtatshme për zonën në studim. Burimet e energjisë, që mund të jenë fosile (nafta gazi, qymyri) apo e rinovueshme (hidrike, eolike, panele fotovoltaike, biomasë etj) duhen rentabilizuar përmes futjes së teknologjive moderne nën shembullin e vendeve më të përparuara në këtë fushë.

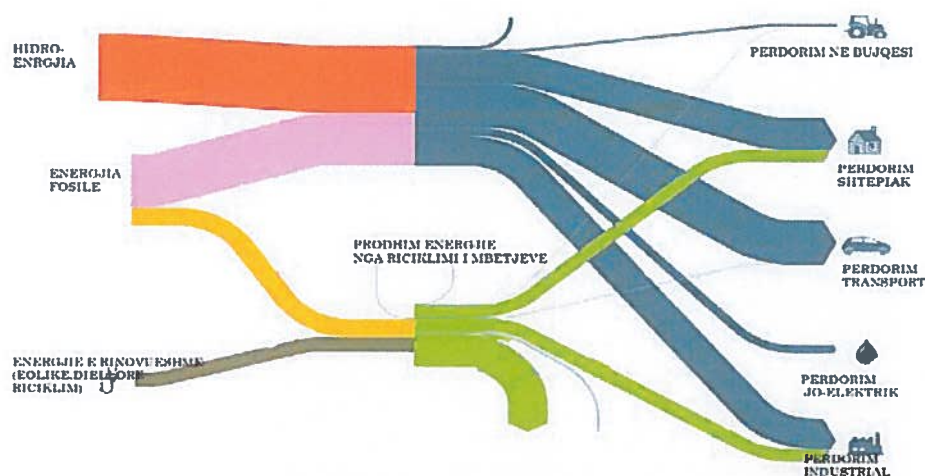

Figura 5: Diagrama skematike e mundësive të prodhimit dhe shfrytëzimit të energjisë në VHSK

Potenciali i zonës në studim e mundëson këtë perspektivë. Prania e disa hidrocentraleve të vegjël në territorin e katër bashkive së bashku, si dhe ekzistenca e një termocentrali, i cili nuk është funksional për arsye teknike, krijon një VHSK që është në gjendje të vetësigurojë energjinë e domosdoshme për plotësimin e nevojave të saj. Po ashtu numri i madh i ditëve me diell dhe i fuqisë së këtij rrezatimi krijon një potencial për prodhimin e energjisë elektrike përmes paneleve fotovoltaike. Zona të caktuara paraqesin interes edhe për shfrytëzimin e energjisë së erës.

Tabela 11-Prodhimi dhe konsumi i energjisë në VHSK viti 2015			
Emërtimi i HEC-it	Prodhimi 2015	Konsumi 2015	
Sasaj-Sarandë Himarë	25,020,786	Vlorë/Himarë	416,557
Borsh Sarandë	954,720	Sarandë/Konispol	135,185
Fterrë Sarandë Himarë	10,603,247		
TOTALI	36,578,753 kWh	7,859,567,000 kWh	
Burimi- ERE 2015			

Një rritje të rentabilitetit të përdorimit të energjisë luan edhe minimalizimi i fluksit të humbjeve në energji. Në krahasim me vitin 2013, humbjet në rrjet janë ulur 15,8 përqind. Ato përbëjnë 35,7 përqind të sasisë së energjisë të disponueshme për konsum. Humbjet në shpërndarje përbëjnë 94,2 përqind të humbjeve në rrjet, të cilat rezultuan me rënie 15,3 përqind. Gjithashtu rënie të ndjeshme ka pësuar edhe humbjet në rrjet si pasojë e lidhjeve të paligjshme. Sidoqoftë, rrjeti elektrik në Shqipëri mundëson transportin e energjisë nga një zonë e largët dhe që nuk është pranë zonës VHSK, duke bërë të mundur që të plotësojë nevojat në rritje e sipër për energji të zonës në studim.

Konsumi dhe prodhimi i energjisë elektrike në VHSK. 2015

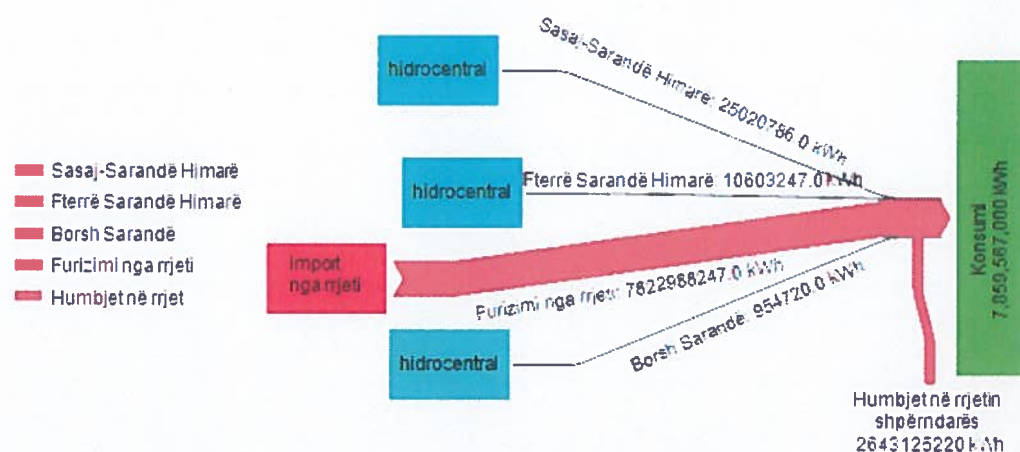

Figura 6: Bilanci energjikut në VHSK

Format e përdorura të transportit që janë të lidhura me llojin e energjisë së përdorur ndikojnë mjedisin social-ekonomik dhe natyror. Sot përparësi duhet të marrë transporti publik (mjete, si: autobuza apo trenat), si dhe format e transportuesve me një gjurmë karboni minimale.

Tabelat e mësipërme japin prodhimin dhe konsumin energjisë elektrike në VHSK, ku duket qartë që kjo zonë në studim është debitore, ku flukset hyrëse janë dhjetra herë më të mëdha sesa ato prodhuese. Projektet për ndërtimin e stacioneve eolike për shfrytëzimin e energjisë diellore të erës, si dhe ato për shfrytëzimin e energjisë diellore nëpërmjet paneleve fotovoltaike do të rrisin kapacitetin prodhues me një dëm mjedisor të pallogaritshëm në raport me formate tjera.

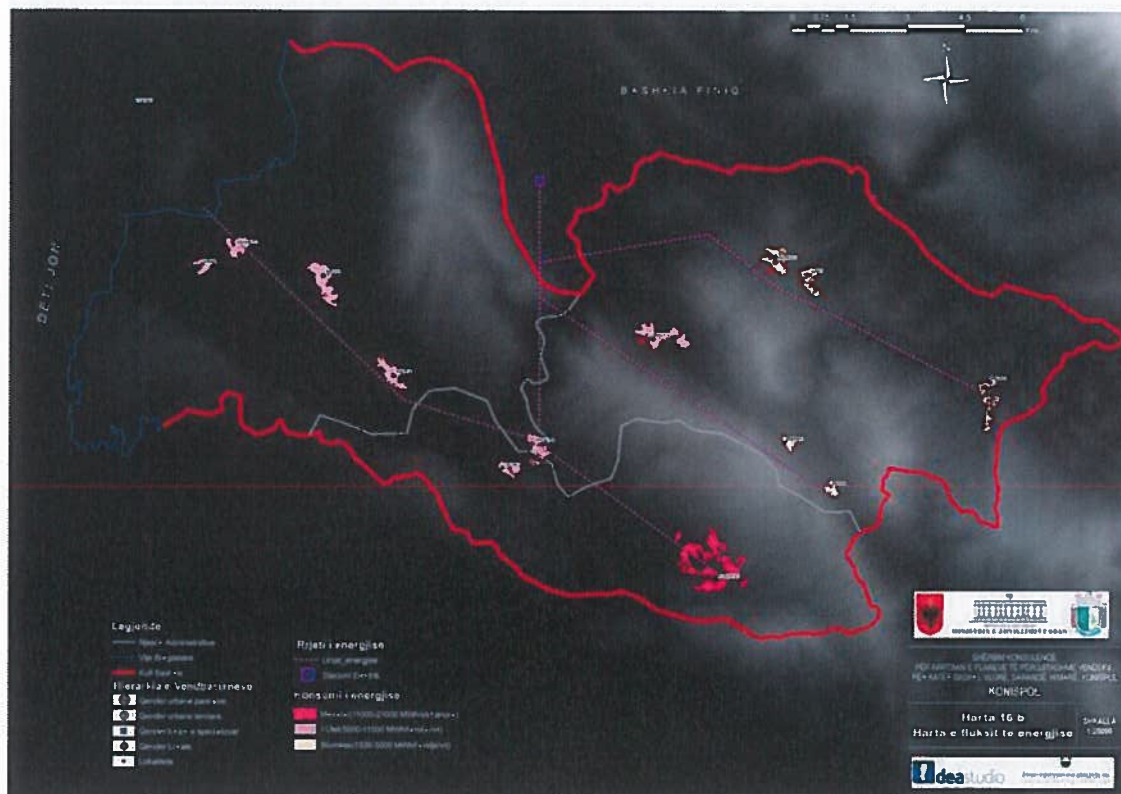
Tabela 12- Lloji i ngrohjes në bashkinë Konispol sipas banesave

Bashkia	Gjithsej Total	Ngrohje qëndrore	Ngrohje qëndr.indiv.	Stufe	Oxhak	Ngrohës elektrik	Kondicioner	Tjetër ngrohje	Panngrohje
KONISPOL									
Konispol	578	5	1	189	289	29	14	4	47
Markat	550	10	0	42	448	29	4	4	13
Xarrë	1,051	5	5	234	243	99	24	134	307
Total	2,179	20	6	465	980	157	42	142	367

Burimi: INSTAT

Tabela e mësipërme na tregon qartë se, pjesa më e madhe e familjeve sot në bashkinë në studim përdorin dru për ngrohje ose nuk ngrohen fare. Në Konispol kjo pjesë e popullsisë

arrin në 83% dhe mesatarisht në 71% arrin kjo shifër në të katër bashkitë të marra së bashku (VHSK). Shifrat e mësipërme përforcojnë nevojën e zonës për gjetje të burimeve alternative të prodhimit të energjisë elektrike të rinovueshme pasi zhvillimi dhe përmirësimi i cilësisë së jetës do të shtyjë familjet në përdorimin e energjisë elektrike për qëllime ngrohje, siç ka ndodhur me zonat e zhvilluara urbane.

Harta 9: Harta e Fluksit të Energjisë

Materialët dhe mbetjet

Metabolizmi urban është i lidhur ngushtë me fluksin e mbetjeve të gjeneruara nga aktiviteti i njeriut. Zhvillimi ekonomik në vendet në zhvillim dhe ato të zhvilluara tenton të jetë linear dhe jo rrethor. Një pjesë e madhe e materialeve përdoren vetëm njëherë dhe më pas përfundojnë nëpër vende të depozitimit të mbetjeve dhe në rastin më të mirë në landfill. Në mënyrë që zonat e urbanizuara të ekzistojnë dhe të sigurojnë një zhvillim të qëndrueshëm, ato duhet të funksionojnë me një metabolizëm rrethor, ku çdo mbetje e krijuar nga aktiviteti i njeriut të jetë njëkohësisht edhe një input, i cili të ndikojë në rigjallërimin e mjedisit, pjesë e të cilit është; duhet të përdorë dhe ripërdorë burimet në mënyrë sa më efektive, duke minimizuar përdorimin e materialeve dhe krijimin dhe shkarkimin e mbetjeve në mjedisin natyror. Ngritja e strukturave të riciklit në hapësirën e VHSK do të ndikojë në transformimin e një mentaliteti, që këto mbetje të mos shihen thjesht si “plehra”, por të shihen si një burim që siguron të ardhura në forma të ndryshme të ndërtuara larg zonave të mirëfillta turistike.

Tabela 13:Tabela e gjenerimit të mbetjeve për bashkinë Konispol

Nr.	BASHKIA	POPULLSIA	Sasia vjetore	Sasia vjetore	Sasia vjetore
			Ton/ banorë	Mb.urbane/ton	Mb.inerte/ton
1	Konispol	3500	0.171	600	200
Burimi :Ministria					

Sic theksohet në strategjinë e mjedisit 2015-2020, menaxhimi i mbetjeve në nivel kombëtar është akoma i një niveli të ulët, dhe ai përbëhet nga sisteme për grumbullimin e mbetjeve të ngurta vetëm në qytetet, por jo në zonat rurale. Riciklimi i mbetjeve është në masën 10%, dhe realizohet nga impiantet private dhe pjesa tjetër e mbetjeve asgjësohen pranë vend-grumbullimit të mbetjeve. Bazuar në strategjinë dhe Planin Kombëtar të menaxhimit të mbetjeve, sasia e mbetjeve organike të kompostueshme zënë rreth 47-49% të mbetjeve, ndërkohë që nuk ka një sistem të sigurtë për administrimin e mbetjeve të rrezikshme (atyre të prodhuara nga industritë dhe ato shtëpiake). Sistemi i menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme është shumë i dobët dhe pjesa më e madhe e grumbullimit të mbetjeve kryhet nga sektori privat. Në zonën e VHSK ka përfunduar ndërtimi i landfillit në Sarandë/Bajkaj i cili shërben për bashkitë e Sarandës, Himarës dhe Konispolit.

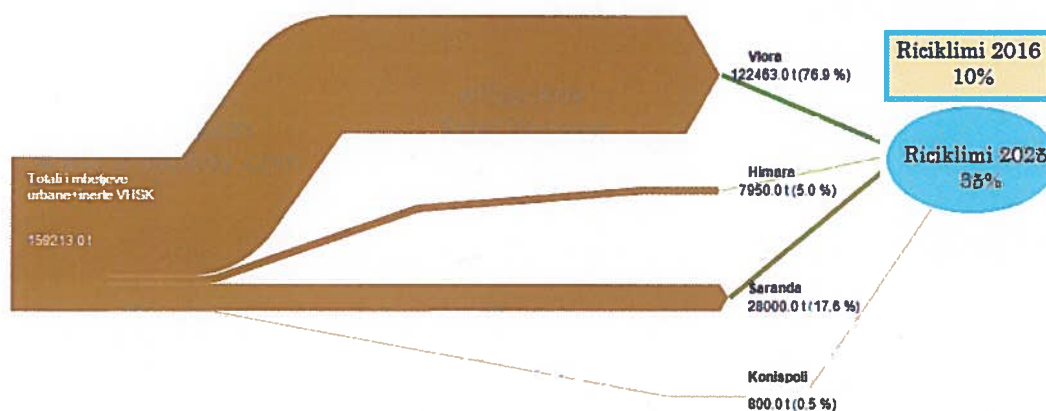
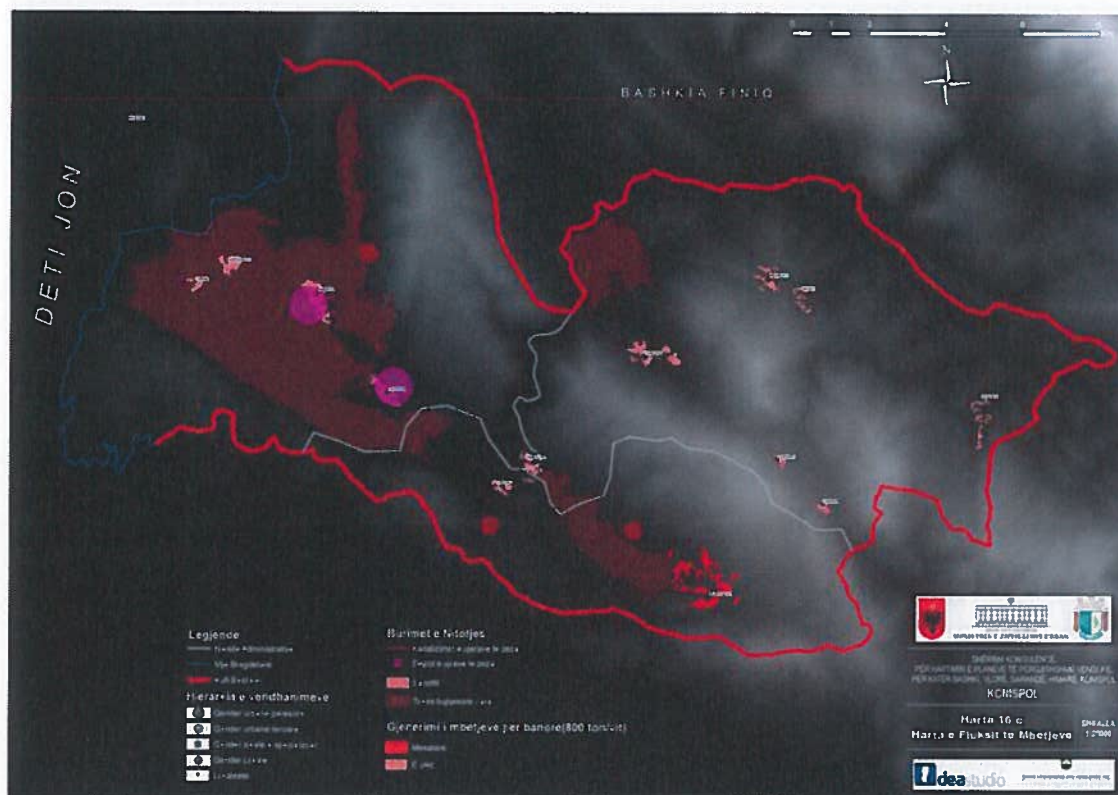

Figura 7: Diagrama sankey e mbetjeve në zonë VHSK dhe tendenca e riciklimit

Harta 10: Harta e Fluktit të mbetjeve

Turizmi

Flukset e lëvizjes së popullatës për shkak të turizmit në metabolizmin urban shpjegojnë më së miri luhatjet e flukseve fizike dhe ndryshimin e vlerave të tyre në përputhje me sezonet dhe na jep një ide më të qartë të shpërndarjes së tyre në periudhat e sezonit të lartë dhe të asaj jashtë sezonit turistik. Kërkesat e zonës VHSHK për flukset kryesore, si: energjia, ushqimi dhe uji rriten me disa herë, kjo nisur edhe nga fakti se territori i kësaj zone përfshin të gjithë bregdetin e Jugut të Shqipërisë, i cili në vitet e fundit po merr gjithnjë e më shumë turistë vendas dhe të huaj të ardhur nga rajoni dhe më gjerë. Nisur nga dokumentet strategjike për zhvillimin e turizmit, të hartuara nga qeveritë shqiptare në përputhje me forumet dhe konventat evropiane, theksohet nevoja dhe domosdoshmëria për një zhvillim të qëndrueshëm turistik për zonën VHSHK. Ajo që mungon sot në sektorin e turizmit evropian janë mjediset e çliruara nga ndërtimet dhe industritë prodhuese. Sot ato po shpërndahen në zona larg bregdetit, por të lidhura në mënyrë të ndryshme më të, duke e ulur dendësinë e turistëve, por jo numrin e tyre, duke krijuar një gradient të përshtatshëm dhe të qëndrueshëm. Zona VHSHK e ka akoma mundësinë që në këtë dhjetëvjeçar të mund të mbyllë kapitullin e zhvillimit kaotik dhe të vendosë bazat për një zhvillim të qëndrueshëm. Krijimi i vendeve të reja të punës do të rrisë mundësinë për punësim, por nga ana tjetër do të kërkojë edhe një rritje të cilësisë së shërbimeve. Kjo do të kushtëzojë edhe ngritje kapacitetesh në përputhje me kërkesën për specialistë të fushës.

Tabela 14- Flukset e lëvizjes së turistëve			
Bashkia	Numri total i turistëve+vizitor ditor 2016	Banorë (2011)	Raporti Turist/ banorë
Konispol	0	8245	0

Turizmi përfshin aktivitetet e personave që udhëtojnë dhe qëndrojnë në vende të ndryshme nga vendi i qëndrimit të tyre të zakonshëm për një periudhë jo më të gjatë se një vit kalendarik dhe qëllimi i këtij udhëtimi është kohë e lirë, biznes e të tjera. Në tabelën e mësipërme përfshihet "vizitori" që përfaqëson një "person që udhëton në një vend të ndryshëm nga vendi ku ai banon, për një periudhë më pak se 12 muaj dhe qëllimi kryesor i këtij udhëtimi në vëndin e vizituar nuk është ai i një veprimtarie fitimprurëse"

Të gjithë udhëtarët që përfshihen në turizëm janë vizitorë. Termi "vizitor" përfaqëson konceptin bazë për gjithë sistemin e statistikave të turizmit. Termi "vizitor" për qëllime të statistikave dhe në perputhje me format e turizmit klasifikohet më pas në dy kategori: "turistë (vizitorë me neteqendrim)" dhe "vizitorë ditorë". Turist konsiderohet një vizitor i cili kalon të paktën një natë në një strukturë hoteliere në vëndin që ai viziton ndërsa vizitor ditor quhet një vizitor i cili nuk kalon natën në një strukturë hoteliere në vëndin që ai viziton. Nga tabela e flukseve të turistëve dhe diagrama përkatëse duket se, Konispoli akoma nuk përfaqëson një destinacion turistik.

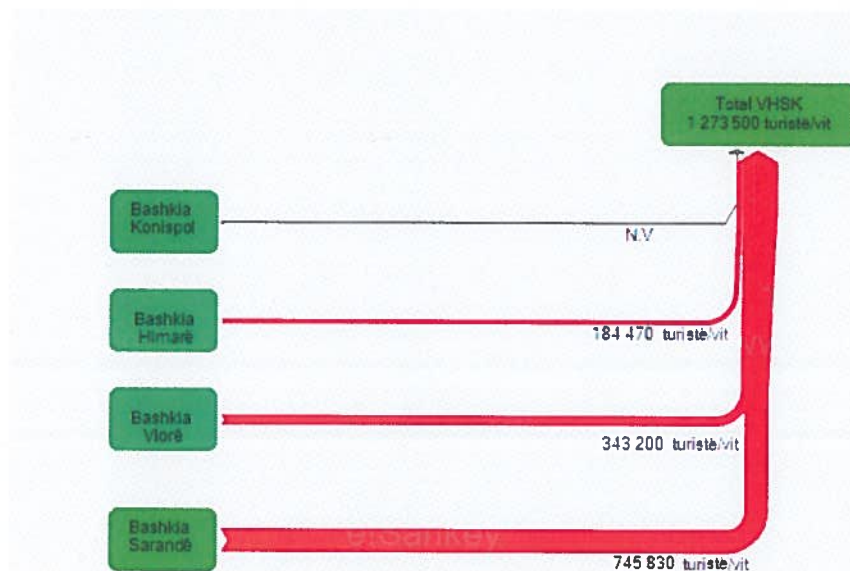

Figure 8: Flukset Sankey të lëvizjes së turistëve në VHSK

Transporti në VHSK

Transporti tokësor mbetet nga ndotësit më të mëdhenj për disa arsye që janë të lidhura me cilësinë e karburanteve, vjetërsinë e automjeteve, trafiku i rënduar dhe gjendja e rrugëve dytësore. Në tabelën e mëposhtme paraqiten llojet e ndryshme të mjeteve të transportit që përdoren në bashkitë e ndryshme. Bën sy përqindja e vogël e popullatës që përdor transportin publik, i cili sot përbën transportin me gjurmën më të ulët të karbonit për person. Sidoqoftë më shumë se 35% e popullatës përdor bicikletën ose lëviz me këmbë, gjë që ul ndjeshëm mungesën e transportit publik.

Tabela 15- Transporti

Nr	Emërtimi	Popullsia	Automjete/ pers	Familje me një automjet [%]	Këmbë +biciklete [%]	Motorra+ makina [%]	Transport Publik [%]
1	Konispol	8245	89	29.3	35.2	35.3	15.4

Burimi: INSTAT

Transporti publik për bashkinë Konispol është teper i kufizuar. Ai perbehet nga linja Tirane-Konispol (nepermjet Fierit) dhe Konispol-Tirane, si dhe nga disa linja ndërqytetëse me Sarandën si dhe midis fshatrave. Aktualisht transporti ndërrurban i udhëtarëve kryhet nga operatorë të cilët janë licencuar nga bashkia. Përveç autobusëve, shërbimi ndërqytetas i udhëtarëve bëhet edhe me taksi apo furgon të cilët operojnë kryesisht në qytetin e Konispolit (taksi) dhe Vrinë, Markat, Mursi etj (kryesisht furgonë). Saranda nëpërmjet portit të saj ka lidhje me Korfuzin që realizohet nga dy kompani transporti detar me frekuence 4 here në ditë. Në varesi të mjetit koha e udhëtimit është nga 25 deri në 40 minuta. Nepermjet kësaj linje vijnë turiste ditore për të vizituar parqet turistike të Butrintit dhe Finiqit si dhe atraksionet e tjera kulturore.

Në tabelën e mëposhtme është përlllogaritur sasia e gazrave të emetuar nga tërësia e automjeteve në Bashkitë e Vlorës, Sarandës, Himarës dhe Konispolit për një kilometrazh mesatar vjetor rreth 10000km/vit (në temperaturë dhe kushte të erës normale, bazuar dhe në një konsum normal të benzinës). Në këto Bashki gjenden rreth 40000 automjete (autobusë, mikrobuse, mjete pune, motorra etj)

Tabela 16: Emetimet e Automjeteve në VHSK (afërsisht 40000 automjete)

Komponenti	Niveli i emetimit dhe konsumi i benzinës/naftës për km (km/1)	Llogaritje	Ndotja totale vjetore e emetimeve dhe Karburanti i konsumuar/automjet	Totali (40000 automjete)
Hidrokarbure (HC)	1.15 gram (g)	$(1.15 \text{ g/km}) \times (10000 \text{ km}) / 1000\text{g}$	11.5 kg HC /automjet	$40000 \times 11.5 = 460000 \text{ kg HC}$

Monoksid Karboni(CO)	13.1 gram	$(13.1 \text{ g/km}) \times (10000 \text{ km}) / 1000\text{g}$	13.1 kg CO / automjet	$40000 \times 13.1 = 524000 \text{ kg CO}$
Okside Azoti (NO _x)	1.12 gram	$(1.12 \text{ g/km}) \times (10000\text{km})/1000\text{g}$	11.2 kg NO _x / automjet	$40000 \times 11.2 = 448000 \text{ kg NO}_2$
Dioksid Karboni (CO ₂)	259.4 gram	$(259.4\text{g/km}) \times (10000\text{km})/1000\text{g}$	2594kg CO ₂ / automjet	$40000 \times 2594 = 103760000 \text{ kg CO}_2$
Benzine	0.13 litra	$(0.13\text{liter/km}) \times (10000 \text{ km})$	1300 litra benzine / automjet	$1300 \times 40000 = 52000000 \text{ litra}$

Të gjithë këta faktorë emetimi të gazrave, janë të përlllogaritura për automjetet që ecin na rrugët e Bashkive. Është logjike që sa më të reja të jenë automjetet, aq më pak konsumojnë karburant dhe aq më mirë e djegin atë, duke ndotur edhe më pak ajrin në raport me automjetet e vjetra. Nuk ka një numër të saktë të raportit midis automjeteve të reja e të vjetra, por nga një vëzhgim i thjeshtë është e dukshme që pjesën më të madhe e përbëjnë automjetet e vjetra. Emetimet e dioksidit të Karbonit janë të lidhura proporcionalisht me konsumin e karburantit, për 1% rritje (apo zbritje) të konsumit të karburantit kemi 1% rritje(apo zvogëlim) të sasisë së dioksidit të emetuar. Sasive të përlllogaritura duhet tu shtohet edhe kontributi ditor i automjeteve ditore që kalojnë kufirin e hapsirës VHSK.

Analiza e Gjurmës Ekologjike(AGjE)

Kërkesa e njerëzimit për të siguruar shërbime nga ekosistemet është gjithnjë e në rritje. Indikatorët e ndryshëm botërorë tregojnë se, kjo kërkesë po lë pasdore kapacitetin rigjenerues dhe absorbuës të biosferës, duke bërë që prodhueshmëria e kapitalit natyror të mund të shndërrohet në njëfaktor kufizues për përpjekjet e njeriut. Kështu, për të ndjekur kërkesën e njeriut, aftësitë dhe mundësitë e biosferës për rigjenerim të saj dhe aftësinë për të absorbuar mbetjet e prodhuara është e nevojshme të përcaktohet një madhësi e matshme, e cila do të na lehtësojë vlerësimin dhe krahasimin e gjendjes së biosferës duke na ndihmuar në përcaktimin e kushteve për një zhvillim të qendrueshëm.

AgjE është një kuadër mbështetës i rëndësishëm për të mundësuar matjen e përvetësimit që njeriu i bën produkteve të ekosistemeve përkundrejt sipërfaqes bioprodhuese të detit dhe tokës të nevojshme për të siguruar këto shërbime.

Sipërfaqjen e tokës dhe e detit për një shërbim të veçantë e kemi quajtur “kapacitet biologjik” ose “biokapacitet”, dhe përfaqëson aftësinë e biosferës për të përmbushur kërkesat e njeriut për materialet e konsumit dhe depozitim të mbetjeve.

Llogaritja e Gjurmës Ekologjike (GjE)

Një element i rëndësishëm në metabolizmin urban është edhe llogaritja e GjE dhe e biokapacitetit. Kjo llogaritje përfshin *gjashtë tipe të përdorimit të tokës: toka e mbjellë, toka nën pyje, kullotat, zonat e peshkimit, tokë e ndërtimit dhe tokën e nevojshme që nevojitet për*

të përthithur Gjurmën e karbonit. Për çdo tip të përdorimit të tokës, kërkesa për prodhime ekologjike dhe shërbime pjesëtohet me prodhimin e secilës prej tyre për të nxjerrë Gjurmën Ekologjike sipas secilit tip toke. Gjurma ekologjike dhe biokapaciteti klasifikohen me faktorët e prodhimit dhe të ekuivalencës për ta konvertuar këtë tokë të nevojshme në një tokë ekuivalente me një prodhim biologjik mesatar botëror, e cila zakonisht shprehet në hektarë globalë (gha). Një gha është një njësi e përbashkët e cila përfshin prodhimin mesatar të marrë nga tokë dhe det biologjikisht aktiv për një vit. Zona biologjikisht aktive janë pyjet, hapësirat për peshkim, tokat e mbjella përfshihen akullnajat, oqeani i hpur dhe shkretëtirat. Kjo lloj metodologjie bën të mundur të krahasohen toka të përdorimit të ndryshëm me prodhueshmëri të ndryshme. Bazuar në studime urbane të realizuara në shumë vende të botës rezultoi se kërkesa për burime dhe shërbime e njerëzimit në vitin 2007 është sa $1.51 * \text{planeti ynë}^{iii}$; kjo kërkesë është rritur shumë me 2.5 herë që nga viti 1961. Është e qartë se planetin nuk mund ta rrisim në madhësi, nuk mund të rrisim as sipërfaqen e deteve si përthithësen më të madhe të CO_2 pra mundësitë e vetme lidhen me tokën. Kjo situatë ku kërkesa për mallra ekologjike (natyrorë) tejkalon mundësitë e sigurimit të këtyre shërbimeve dhe prodhimeve për një zonë të caktuar njihet si e "mbingopur". Në shkallë globale *mbingopja* tregon ose për një gjendje shteruar të kapitalit ekologjik ose që mbetjet po grumbullohen ose të dyja sëbashku.

Gjurma ekologjike mat biokapacitetin të shprehur në *hektarë globalë mesatar bioprodhues* përmes pesë përdorime të dalluara të tokës si dhe të një kategorie të veçantë indirekte në formën e kapacitetit absorbues për emetimet e dyoksidit të karbonit.

Gjurma ekologjike e prodhimit (EFP) përfaqëson kërkesën primare të biokapacitetit dhe llogaritet me formulën e mëposhtme(1), ku P është sasia e prodhimit të grumbulluar ose dyoksidi i karbonit i emetuar, YN prodhimi mesatar kombëtar për P (ose kapaciteti përthithës për dyoksidin e karbonit), me YF dhe EQF janë përkatësisht faktori prodhues dhe faktori ekuivalent për tipin e përdorimit të tokës. Faktorët e prodhimit kapin diferencën ndërmjet prodhueshmërisë mesatare lokale dhe botërore për prodhimet e përdorura për një tip të caktuar të përdorimit të tokës. Faktorët janë të përlllogaritur si raporte të prodhimeve kombëtare me ato botërore duke ndryshuar kështu nga një vend në tjetrin, nga një tip përdorimi të tokës në një tjetër si dhe nga viti në vit. *Faktorët ekuivalentë* e konvertojnë sipërfaqen e një toke specifike apo të nevojshme në njësi mesatare të sipërfaqes prodhuese biologjike botërore. Në këtë mënyrë ata ndryshojnë nga tipi i përdorimit të tokës dhe nga viti. *Faktorët ekuivalentë* janë të përlllogaritur si raport i potencialit prodhues ekologjik maksimal të mesatares botërore të tokës për një tip të veçantë përdorimi (p.sh të mbjellat) me mesataren e prodhimit të tokës biologjike prodhuese në planet (botërore).

$$EFP = \frac{P}{YN} * YF * EQF (1)$$

Të gjitha proceset prodhuese (manifatura etj) në momente të ndryshme të zhinxhirit të prodhimit bazohen dhe varen në një shkallë të caktuar nga biokapaciteti dhe kjo duket në

sigurimin e materialeve dhe në largimin apo eliminimin e mbetjeve. Kështu të gjitha prodhimet mbartin në to një gjurmë përfaqësuese dhe flukset ndërkombëtare të tregtisë mund të shikohen si flukse për një nevojë për biokapacitet.

Me qëllim që të mund të përcaktohet origjina e biokapacitetit direkt dhe indirekt është e nevojshme që të ndiqen modelet e konsumit të njerëzve pasi metodologjia e AgjE përdor një qasje bazuar mbi konsumatorin. Për cdo tip përdorim toke Gjurma Ekologjike e Konsumit (EFC) përllogaritet si në formulën (2), ku me EFP është Gjurma Ekologjike e Prodhimit, EFI dhe EFE janë përkatësisht gjurmët përfaqësuese të flukseve të importeve dhe eksporteve.

$$EFC = EFP + EFI + EFE \quad (2)$$

Përllogaritja e gjurmës zakonisht bazohet në konsumin e dukshëm pasi gjendja e magazinuar për mallrat e ndryshme është e vështirë të vlerësohet. Një nga përparësitë e përllogaritjes së Gjurmës Ekologjike në nivel kombëtar është pikërisht ky fakt pasi është mjaft më e thjeshtë të sigurosh të dhëna për hyrje-daljet e mallrave në nivel kombëtar. Një informacion i tillë është thelbësor në alokimin e duhur të gjurmës së mallrave të tregtuara tek konsumatori i fundit. Përllogaritja e kësaj gjurme në nivel rajonal paraqet vështirësi të mëdha për shkak të mungesës së të dhënave të nevojshme. Në rastin e zonës në studim do të zëvendësohen koeficientët kombëtare me ata të hapësirës së katër bashkive në studim(VHSK).

Nga përllogaritjet e GjE dhe ato të biokapacitetit zona VHSK sikurse edhe Shqipëria sipas metodologjisë së Global Footprint Netëork's 2010 Edition rezulton me një gjurmë ekologjike negative me një vlerë prej -1.04gha. Vlera e biokapacitetit rezulton 0.87 dhe EFC e barabartë me 1.91. Vlera negative e GjE tregon që zona po përdor më shumë burime se sa ajo mund të gjenerojë.

Kjo vlerë negative lidhet me shumë faktorë që kryesisht lidhen me zhvillimin urban. Ndër më të rëndësishmit janë reduktimi i tokës së mbjellë, shfrytëzimi pa kriter i burimeve ujore dhe i lumenjve, mungesa e një transporti publik të qendrueshëm, përdorimi i automjeteve të vjetra si dhe cilësia e dobët e karburanteve, ndërtimet pa kriter dhe jo me materiale miqësore për mjedisin, përdorimi i pesticideve, mungesa e riciklimit dhe trajtimit të mbetjeve, konsumi dhe mungesa e efikasitetit energjitike, përdorimi i druve për qëllime ngrohjeje, djegja e kullotave dhe dëmtimi i pyjeve etj.

Të gjitha fenomenet e mësipërme, që janë të lidhura ngushtë me gjenerimin e CO₂ si një gaz i rëndësishëm i efektit serë, janë të pranishme në secilin prej bashkive të zonës në studim. Masat e propozuara nga PPV për të adresuar një seri problematikash akute për 15 vitet e ardhshme, monitorimi i treguesve të propozuar nga VSM si dhe respektimi i legjisllacionit në fuqi së bashku me eksperiencën më të mirë evropiane do të ndikojnë pozitivisht në zvogëlimin e GjE në këtë zonë.

- ¹) Wolman 1965, Bai 2007, Kennedy et al. 2007
- ²) Kennedy et al. 2011
- ³) 2010 Edition of the National Footprint Accounts

4.5 Vizioni dhe Strategjia Territoriale e Konispol në kontekstin e PINS Bregdetit

4.5.1 Përkufizimi i Rivierës si një vijë bregdetare specifike

Përpjekja për ti falur identitet Bregdetit Jugor të Shqipërisë duhet të marret parasysh gjatë interpretimeve të shumta të konceptit Rivierë. Ne seksionin 4.2.2 të këtij Raporti përmendet se vija bregdetare e përcaktuar në PINS Bregdeti është klasifikuar në 4 zona apo breza bregdetare me karakteristika dhe identitet gjeografik të mirë përcaktuar, si brezi apo zona det-diell, zona apo brezi ku predominon aktiviteti bujqësor, zona me trashëgimi historike, kulturore, polifonike dhe vija apo brezi detar me te gjithë faunën e tij.

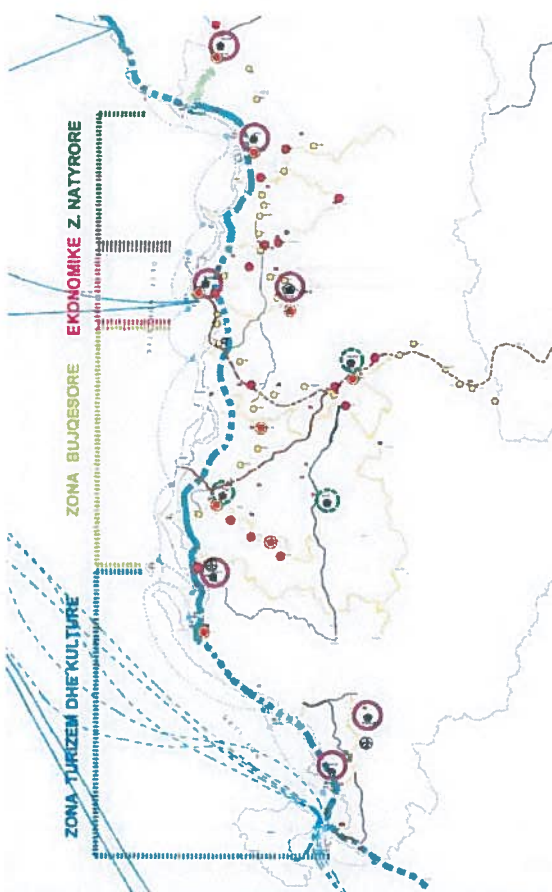

Figura 11: Klasifikimi funksional i zonës të Bregdetit Shiptar sipas PINS Bregdeti
Burimi: AKPT

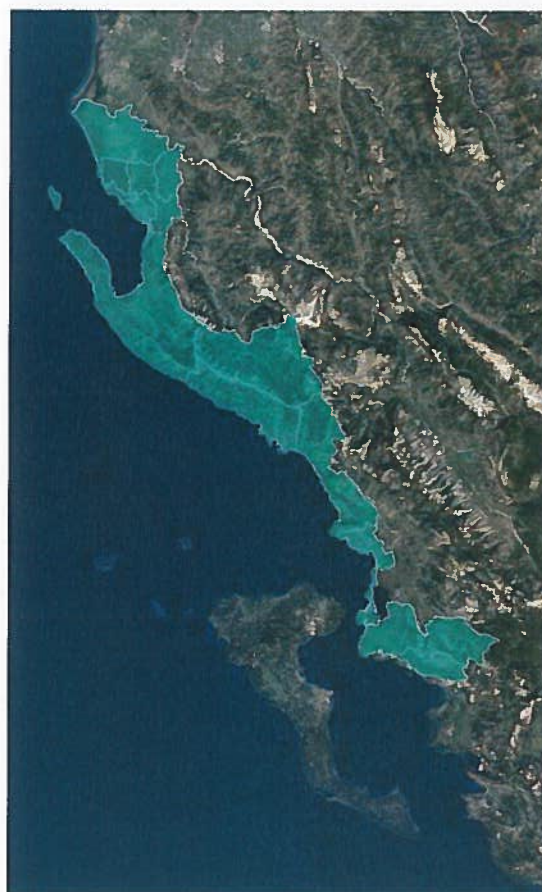

Figura 12: Zona e studimit LOT 6 - Narrativë e përbashkët për të katërta Bashkitë
Burimi: Punuar nga Ekspertet

Në fakt Bregdeti Jugor afron specifika të veçanta të kësaj përfaqëse të vijës së bregdetit për këto arsye:

Pikë së pari, Bregdeti Jugor është një entitet i mirëfilltë hapësinor që përfaqëson një zonë bregdetare me veçanti natyrore, kulturore, klimaterike, me karakteristika peisazhistike dhe socio-ekonomike, që i japin identitet të veçantë. Ky unitet bazohet në

karakteristika të tilla objektive si topografia, distanca midis lokaliteteve, përqendrimet e popullsisë dhe natyra e aktiviteteve. Megjithatë, mënyra e perceptimit të një peisazhi bazohet edhe në aspekte të tjera subjektive që lidhen me ndjesitë mbi vendin, të tilla si aspektet historike dhe kulturore, përvojat personale, këndvështrimet, shijet dhe aromat.

Së dyti, një tjetër interpretim mbi bregdetin është ai i *një përvoje të perjetuar që lidhet me kohën dhe stilin e të jetuarit, udhëtimet dhe aktivitetet rekreative* që zhvillohen në të.

Së treti, nuk duhet lënë pas dore fakti se Bregdeti Jugor është mbi të gjitha një *sistem produktiv me inpute dhe rezultate specifike të varura nga ekonomia, konsumi dhe lëvizja e flukseve të ndryshme*. Ky është përkufizimi metabolik që i referohet proceseve që ndodhin në të gjithë territorin duke orientuar në këtë formë transformimet e vazhdueshme të tij dhe lidhjet me sistemet e tjera territoriale.

Nga sa më sipër të del në përfundimin se të mendosh mbi Rivierën do të thotë të arsyetosh *në mënyrë komplekse duke marrë parasysh të gjitha interpretimet dhe raportet midis këtyre aspekteve*. Faktorët funksional dhe socio-ekonomik ndikojnë qartazi mbi territor si një tërheqje nga jashtë ndaj njësive territoriale përbërëse drejt poleve fqinje (psh. migrimi i brendshëm dhe i jashtëm, vajtje-ardhjet, konektiviteti i brendshëm, konektiviteti i jashtëm, etj). Në këtë mënyrë, një *sfidë kryesore për transformimin e Bregdetit Jugor në një Rivierë* do të jetë:

Forcimi i ndërlidhjeve funksionale midis sistemeve të tij territoriale dhe menaxhimi efektiv i ndërlidhjeve me sistemet fqinje territoriale me qëllim konvertimin e forcave centrifugale në forca centripete.

Por pyetja që shtrohet në këtë rast është: *A është Rivierë Bregdeti Jugor i Shqipërisë?*

Për ti dhënë një përgjigje më të qartë këtyre pyetjeve, nevojiten më shumë dëshmi që të tregojnë për një territor të integruar funksional. Riviera shihet më shumë si një vizion, një potencial, sesa si një realitet. Padyshim që ka aspekte të një afiniteti kulturor dhe karakteristika natyrore / peisazhistike, por: A ekzistojnë flukse midis zonave urbane? Rrjeti rrugor edhe pse krijon lidhje midis tyre i realizon ato nëpërmjet bregut të detit apo përgjatë luginave të brendshme? Riviera është një territor i hapur ndaj detit dhe nëpërmjet tij (si në kuptimin e parë të fjalës ashtu edhe në atë metaforik) edhe kundrejt botës. Ne mendojmë se, edhe pse ky territor ndan disa karakteristika, mbetet gjithëseësi i fragmentuar dhe i shkëputur nga territori fqinj (Korfuzi, Italia). Nga ana tjetër, Konispoli, duke qënë disi më i izoluar, është pjesë e sistemit ekonomik të Epirit (Greqisë) shumë më tepër sesa pjesa tjetër e kësaj zone ashtu sikurëse dëshmohej nga fluksi i lëvizjeve vajtje-ardhje i banorëve.

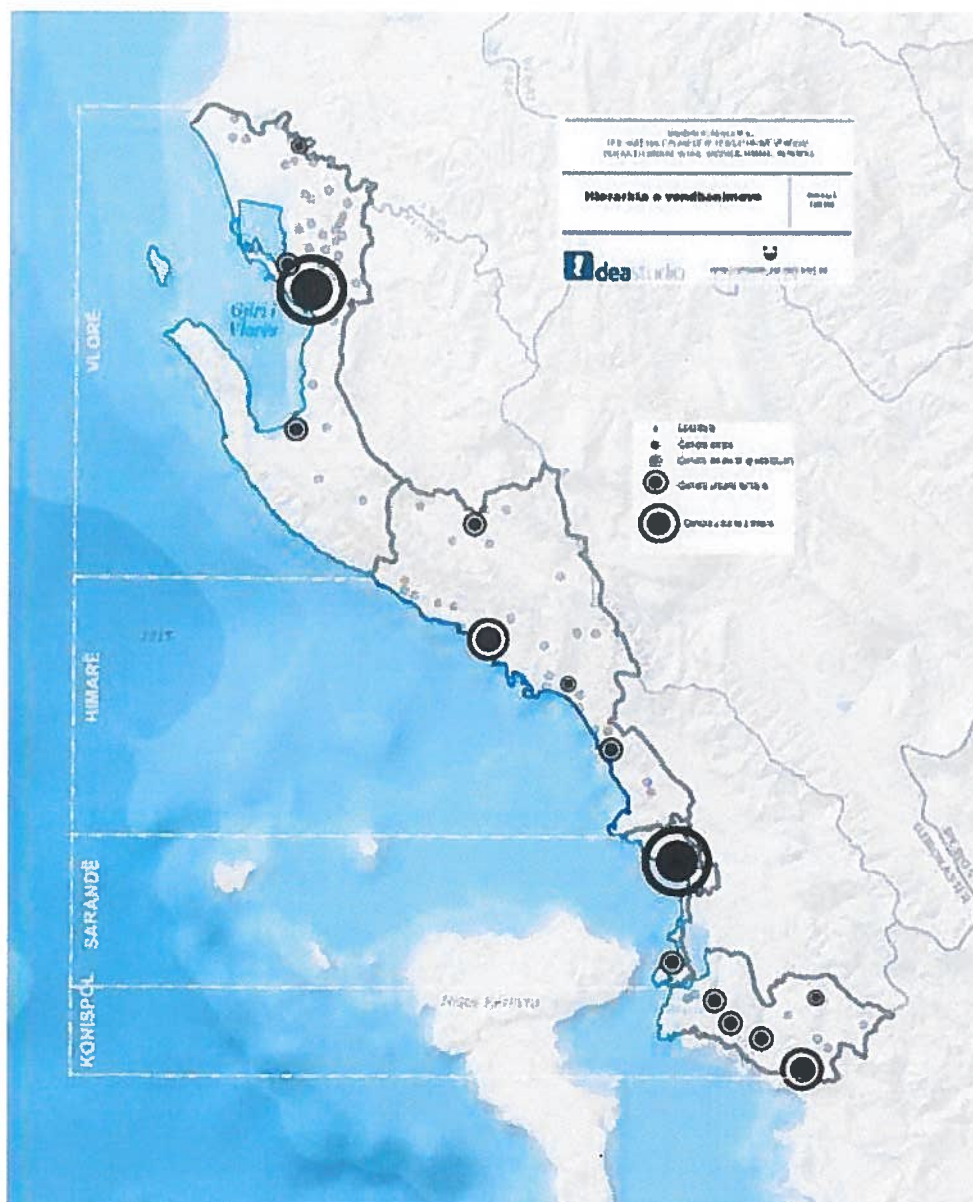
4.5.2 Vizioni i zhvillimit të sistemit urban: Qytetet primare - Perlat e Bregdetit

Një element thelbësor i Rivierës janë qytetet e saj. Nica në jug të Francës, Genova në Blumenrivierën italiane, Napoli në Bregdetin e Amalfit, të gjitha luajnë një funksion shumë të rëndësishëm dhe kompleks në rajonin bregdetar si hube portuale për hyrjet, transportin, logjistikën, si pika historike të referencës dhe orientimit, si strehim për popullsinë lokale, si qendër shërbimesh për popullsinë permanente dhe sezonale, si vendodhje e funksioneve administrative dhe pole rekreative të kulturës, sportit dhe fasiliteve argëtuese. Në të gjithë këta shembuj ekzistojnë kanë lidhje funksionale të bazuara fort në territor nëpërmjet një sistemi shumë të zhvilluar infrastrukturor që mbështet këto aktivitete.

Në bregdetin Jugor të Shqipërisë dallohen dy qytete, Vlora dhe Saranda, të cilat, për kapacitet që kanë duhet të arrijnë statusin e qyteteve "Riviera". Të dyja qytetet zënë pozicione gjeografike strategjike në bregdet, Vlora si një "Qytet Hyrës", që qëndron më pranë zonës metropolitane Tiranë-Durrës dhe aeroportit ndërkombëtar dhe Saranda si "Kryeqytet i Jugut", nisur nga fakti që është qyteti i vetëm bregdetar, nëpër të gjithë zonën, që shtrihet nga mali i Llogarasë në drejtim të Konispolit. Në të njëjtën kohë, roli i Vlorës si një 'Qytet Hyrës' është në fakt një faktor që tërhiqet nga sistemi territorial i Tiranës. Në të njëjtën mënyrë Saranda dhe Konispoli, pavarësisht se në përmasa shumë më të vogla, tërhiqen në drejtim të sistemit territorial të Thesproti-së, përtej kufirit grek. Asnjëri nga këto dy qytete nuk ka lidhje të forta ndërkombëtare të drejtpërdrejta dhe autonome me brendësinë dhe për këtë arsye nuk përbëjnë dot Porta Hyrëse të drejtpërdrejta me bregdetin.

Të dy qytetet, Vlora dhe Saranda, kanë nevojë të mirëpozicionohen për të arritur statusin dhe rolin e tyre të shumëpritur. Transformimet e shpejta shoqërore dhe hapësinore që kanë ndodhur në Shqipëri gjatë këtyre 25 viteve të fundit kanë shkaktuar ndryshime të mëdha në identitetet e këtyre qyteteve. Migracioni ka qenë çelësi kryesor i ndryshimit nga momenti që gjysma e popullsisë lokale ka lënë qytetin për të jetuar jashtë vendit. Kjo popullësi rikthehet gjatë periudhës së verës dhe prezenca e saj ndjehet së shumeti. Nga ana tjetër kjo pjesë e popullsisë është zëvendësuar nga emigrantët e rinj vendas (shqiptarë), shumë prej të cilëve janë akoma në kushte të rëndomta të jetesës duke luftuar për asimilimin në tregun e punës dhe për strehim.

Harta 11: Hierarkia e Vendbanimeve të Zonës për të katër Bashkitë sipas PINS Bregdeti

Një tjetër parametër që shkakton ndryshime është lidhja e qyteteve bregdetare me Tiranën. Si rezultat i përmirësimit të rrjetit rrugor, gjatë dy dekadave të fundit, një numër i konsiderueshëm banorësh ndjekin një stil të jetuari në lëvizje nga momenti që ndajnë jetesën dhe angazhimet e punës midis Tiranës dhe qytetit të tyre. Këto ndërlidhje sjellin jetë dhe burime për bregdetin, por gjithashtu e privojnë atë nga shërbimet, ende të pazhvilluara, pasi ato janë zëvendësuar nga oferta më e mirë në Tiranë-Durrës. Nga pikëpamja e zhvillimit ekonomik Vlora është në kushte më të mira se Saranda pasi është një qendër e kompletuar urbane. Megjithatë, ajo ka akoma mangësi në aspektin e funksioneve të turizmit. Për shembull, qytetit ka mungesa në hotele, aktivitete kulturore, infrastrukturë për sportet detare, për një park qendror, një bibliotekë të përshtatshme, etj. Saranda nga ana

tjetër, mbetet një qytet turistik të cilit i mungojnë shërbimet urbane dhe funksionet ekonomike të nevojshme për të përmbushur nevojat e kryeqytetit të rajonit të jugut.

Në të dyja qytetet ka vend për të përmirësuar performancën e universiteteve të tyre dhe për të forcuar lidhjet me ekonominë dhe sipërmarrjen lokale. Gjithashtu, është i rëndësishëm edhe përmirësimi i cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe spitaleve rajonale që i vijnë në ndihmë nevojave të popullsisë permanente dhe asaj sezonale.

Për sa i përket karakteristikave formale urbane të dy qytetet kanë një ambjent tërheqës urban. Karakteristika kryesore e identitetit të Vlorës është trashëgimia e planit Italian i cili i fal qytetit racionalitetin dhe karakterin qytetar. Shpirti i qytetit të Sarandës qëndron në pozicionin e tij amfiteatral, i cili i fal formës së ndërtuar rregullin e brendshëm formal sipas relievit. Tek të dyja qytetet shëtitorja bregdetare urbane luan një rol shumë të rëndësishëm në identitetin e tyre pasi përfaqëson hapësirën më të rëndësishme publike dhe pikën e referimit për vizitorët. Dallimi kryesor midis identitetit të Vlorës dhe Sarandës lidhet me madhësinë e tyre. Vlora është 'E Madhe' kurse Saranda 'E Vogël'. Madhështia e Vlorës shihet në bulevardet e saj të gjera, madhësinë e blloqeve urbane, pamjet e shumëta nga deti dhe vëllimet e mëdha malore që përbëjnë sfondin e Rivierës. 'Vogëlsia e Sarandës' shihet në bregdetin e saj të lakuar, pjerrësinë e shkallëve, distancat e ngushta midis ndërtesave dhe variacionet topografike që përcaktojnë karakterin e bregdetit nga Saranda në Ksamil.

Të dy qytetet përballen me sfida të mëdha si pasojë e transformimit radikal të 25 viteve të fundit. Në Vlorë një pjesë e madhe e zonës urbane, jashtë hapsirës së korridorit qëndror (midis Bulevardit dhe Transballkanikes), është zonë e banuar informale me kushte të këqija të infrastrukturës. Zgjerimi i pjesës jugore të qytetit kushtëzon potencialin e orientimit të investimeve në rigjenerimin e nevojshëm të blloqeve të banimit dhe bllokun zonat qendrore urbane. Problemi kryesor i Sarandës janë mbindërtimet në zonën qendrore urbane dhe zaptimi ekskluziv i bregdetit nga hotelet. Janë të nevojshme zgjidhje radikale për të recuperuar karakterin publik të shëtitorës bregdetare dhe për të ruajtur vendosjen periurbane të peizazhit kodrinor.

Në të dy qytetet trashëgimia historike është dëmtuar së shumeti. Qendra historike e Vlorës është dëmtuar nga ndërtimi i ndërtesave të larta, ndërsa pjesët që kanë statusin e ndërtesave të mbrojtura janë drejt abandonimit. Ndjehet nevoja e një programi serioz rinovimi urban dhe investimesh mbështetëse për riparimin e blloqeve tradicionale të banimit. Në Sarandë, të gjithë elementet e trashëgimisë kulturore (Kalaja, Monastiri, Monumenti i Dëshmorëve, etj) janë në gjendje të keqe dhe nuk shërbejnë si pikë tërheqëje për vizitorët.

E fundit por jo më pak e rëndësishmja, të dy qytetet duhet të përcaktojnë vendet për strukturat mbështetëse që i përgjigjen kërkesës në rritje të funksioneve të tyre ekonomike si hube shërbimesh komerciale të nivelit të mesëm. Këto facilitete ekonomike dhe logjistike nuk duhet të kompromentojnë përvojën turistike dhe as të përkeqësojnë problematikat e trafikut. Lugina e Sherishtës në Vlorë dhe hyrja në qytetin e Sarandës (Metogj) janë vende të përshtatshme për aktivitete të tilla.

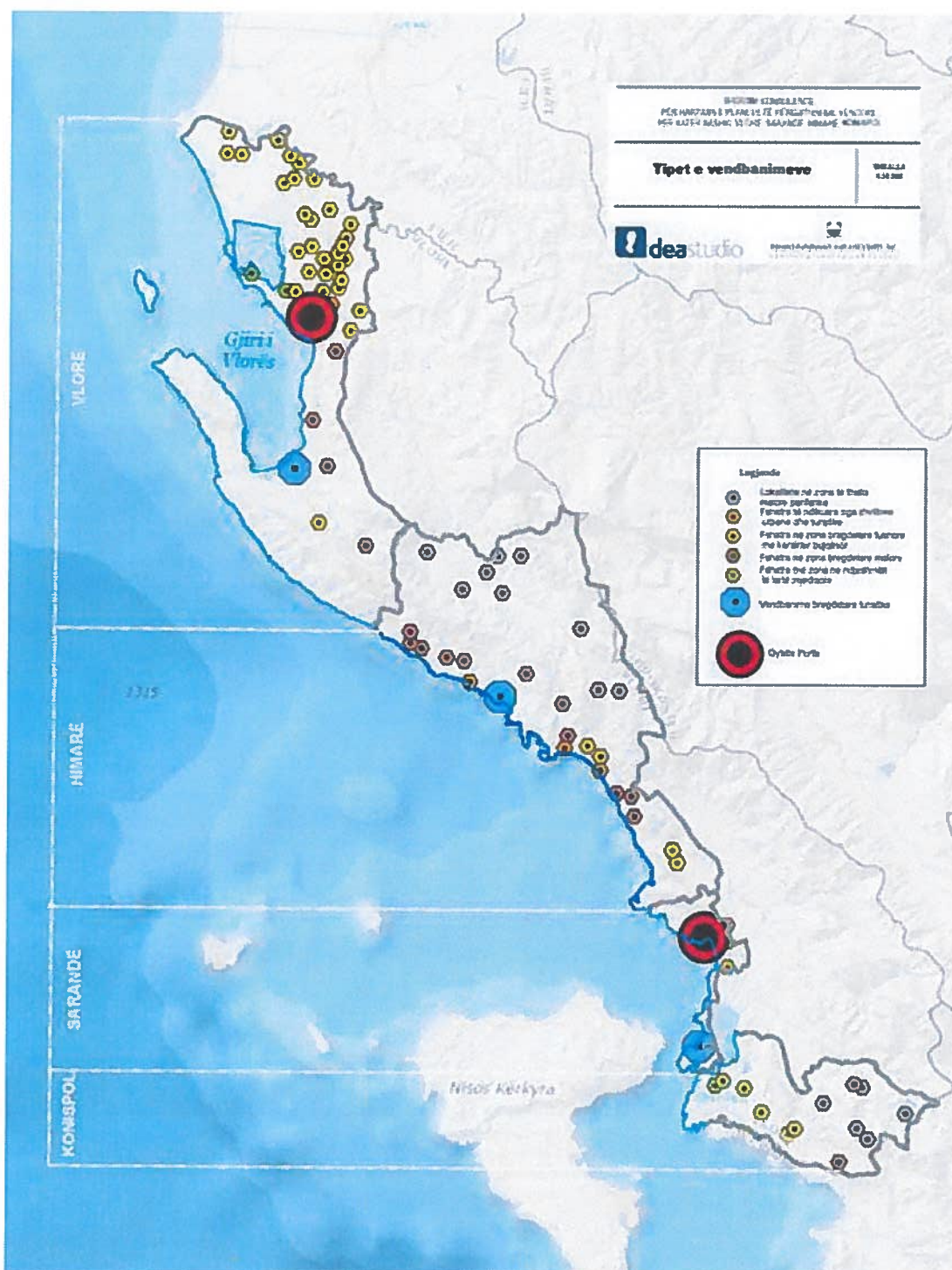

Qytetet e dimensioneve të mesme- perlat e ndërmjetme të Rivierës

Në kontrast me karakterin kozmopolitan të dy qyteteve bregdetare, qytetet e dimensioneve të mesme duhet të ndërtojnë identitetin e tyre bazuar në karakterin e qyteteve të vogla duke përbërë një alternativë të qetë të përvojës së ardhshme të Rivierës. Këto janë polet e ndërmjetme të Rivierës që nuk konkurrojnë me qendrat kryesore, por në të kundërt, zënë portet e tyre duke mbuluar nevojat për shërbime, të tilla si treg ushqimor për zonat me shtëpi të dyta, treg me produkte vendi për turistët, shërbime publike për popullsinë vendase, shërbime turistike, etj. Tre polet kryesore janë Orikumi, qyteti i Himarës dhe Ksamili.

Qyteti Orikumit mund të funksionojë si qendër sekondare që i shërben zonës nga Llogaraja, Dukati deri në Tragjas dhe Rradhimë. Qyteti duhet të mbesë në nivelin e tij aktual, pa zgjerime të mëtejshme dhe duhen bërë më tepër përpjekje për plotësimin e stokut ekzistues të banesave. Duhet të forcohet roli i tij si qendër shërbimesh lokale për zhvillim e popullsisë me banesa dytësore përgjatë zonës bregdetare dhe të turistëve me interesa të veçanta. Rikualifikimi i blloqeve tradicionale të ndërtesave nëpër fshatra, duke u kthyer në shtëpi pritjeje (*guesthouses*) ose njësi të veçanta të agroturizmit, duhet të promovohen për akomodimin e kësaj tipologjie vizitorësh. Plazhi duhet të përmirësohet duke u pajisur me më shumë shërbimeve dhe aktiviteteve rekreative të tilla si sportet e detit që mund të tërheqin vizitorët nga Vlora nga momenti që ky është plazhi më i madh përgjatë Rivierës. Nevojitet rritja e vlerave historike-kulturore si në rastin e Amfiteatrit në Pashaliman, kishës, etj.

Harta 12: Tipet e Vendbanimeve të Zonës për të katër Bashkitë sipas PINS Bregdeti

Tipologjia hapësinore e Bregdetit të Jugut

Një element thelbësor i identitetit të Rivierës, që lidhet me përvojën së jetuar, është udhëtimi përgjatë vijës bregdetare i cili i mundëson vizitoreve perceptimin e topografisë dhe sekuençës së pamjes nga bregdeti. Prania e relievit të theksuar është një parametër thelbësor për cilësinë e pamjes së detit dhe peisazhit rrethues.

- Një parametër i rëndësishëm që i jep formë tablosë së Rivierës është impakti visual i rrugës lidhëse me bregdetin (lartësia dhe distanca nga deti) dhe raporti i rrugës me zonat e urbanizuara. Në disa nga shëmbujt e Rivierës Evropiane nevoja për të ruajtur cilësitë vizuale të udhëtimit bregdetar është vlerësuar më shumë sesa nevoja e një transporti efikas. Për shembull, në jug të Francës rrugët e vjetra bregdetare pranë detit kanë ruajtur karakteristikat e tyre të shpjetësisë së ulët, ndërkohë që një rrjet rrugor i përshkallëzuar në lartësi, me tylene, është ndërtuar me qëllim reduktimin e kohës përgjatë udhëtimit me destinacion final bregdetin.
- Një tjetër parametër i rëndësishëm është vlera panoramike e peisazhit. Ka segmente të Rivierës me numër të madh atraksionesh vizuale dhe kontrastesh të tjera më neutrale, ku alternimi i këtyre elementeve është shumë i theksuar. Identifikimi dhe ruajtja e segmenteve më karakteristik është i rëndësishëm pasi ato janë thelbësor për vlerat e të gjithë eksperiencës së Rivierës.
- Së fundmi, një tjetër element përbërës i cilësisë së përvojës së jetuar në Rivierë, është kombinimi midis mjedisit natyror dhe atij të ndërtuar. Riviera për nga përkufizimi nuk është vetëm për vetëm natyrore ose urbane. Ajo është një kombinim i harmonizuar i mjedisit natyror dhe atij të krijuar nga njeriu, ku ndërtimet përgjatë shekujve ia shtojnë vlerën pamjes së peisazhit bregdetar.

Figura 13: Rrugë tipike peisazhistike e Rivierës: France e jugut (majtas), Kroacia (djathtas)
Burimi: foto nga ekspertet

Përgjatë Bregdetit Jugor identifikohen tipologji të ndryshme të Rivierës të cilat mund të klasifikohen si më poshtë mbi bazën e kriterëve të lartpërmendura:

Segmentet kryesore të Rivierës bregdetare: Vlorë-Orikum dhe Sarandë-Butrint. Përgjatë gjithë bregdetit ka vetëm dy segmente të rëndësishme të cilat luajnë një rol kryesor për peisazhin panoramik të Rivierës. Të dyja kanë gjatësi të përafërt (rreth 17

km) dhe janë të lidhura me dy qytete bregdetare, Vlorën dhe Sarandën. **Riviera e Vlorës** fillon përgjatë shëtitorës bregdetare në pozicionin e Shkollës së Marinës. Ajo përshkon tunelin e Ujit të Ftohtë dhe më pas ndjek gjithë bregdetin e gjirit të Vlorës deri në hyrje të Orikumit. I gjithi është një udhëtim shumë i këndshëm bregdetar me vlera të larta peisazhiste, me shumë llojshmëri plazhesh të vogla dhe pamje nga gadishulli i Karaburunit. **Riviera e Sarandës** nuk është një rrugëtim i vazhdueshëm nga momenti që pozicioni i rrugës devijon disa herë për nga brendësia e bregut.

Ajo fillon në fund të shëtitorës bregdetare të Sarandës, shtrihet përgjatë bregdetit urban deri në Kanalin e Çukes dhe prej andej kthehet për në brendësi të liqenit të Butrintit duke marrë drejtimin për nga Ksamili para se të devijojë sërish për në pikën fundore, në një tjetër 'Belvedere' natyrore sipër kanalit të Vivarit, mbi luginën e Vrinës.

Vlera e këtyre dy segmenteve është kritike për të gjithë përvojën e Rivierës. Këto janë zonat më të vlefshme ku do të përqëndrohen investimet dhe shërbimet më cilësore private dhe për këtë arsye, duhet t'i kushtohet një vëmendje e veçantë parandalimit të veprimtarive që kompromentojnë vlerën e këtyre segmenteve për investitorët potencial.

Riviera e gjerë malore: Vija bregdetare e Himarës. Në kontrast me Vlorën dhe Sarandën bregdeti i Himarës është më pak i urbanizuar dhe me karakter kryesisht natyror. Ky përbën një udhëtim shumë të gjatë nga Palasa deri në Kakome që ofron një përvojë të Rivierës së gjerë. Rruga është e pozicionuar në altitudë të lartë dhe bregdeti arrihet nëpërmjet një disheze që zbret në një lokalitet plazhesh të veçanta. Kjo është arsyeja pse nuk flitet për një udhëtim të vetëm, por për një sekuençë udhëtimesh të ndryshme që kalojnë nëpër 'dritare' të veçanta të peisazhit (Figura. 14). Ky fragmentim pengon zhvillimin e përvojës së vazhdueshme të Rivierës.

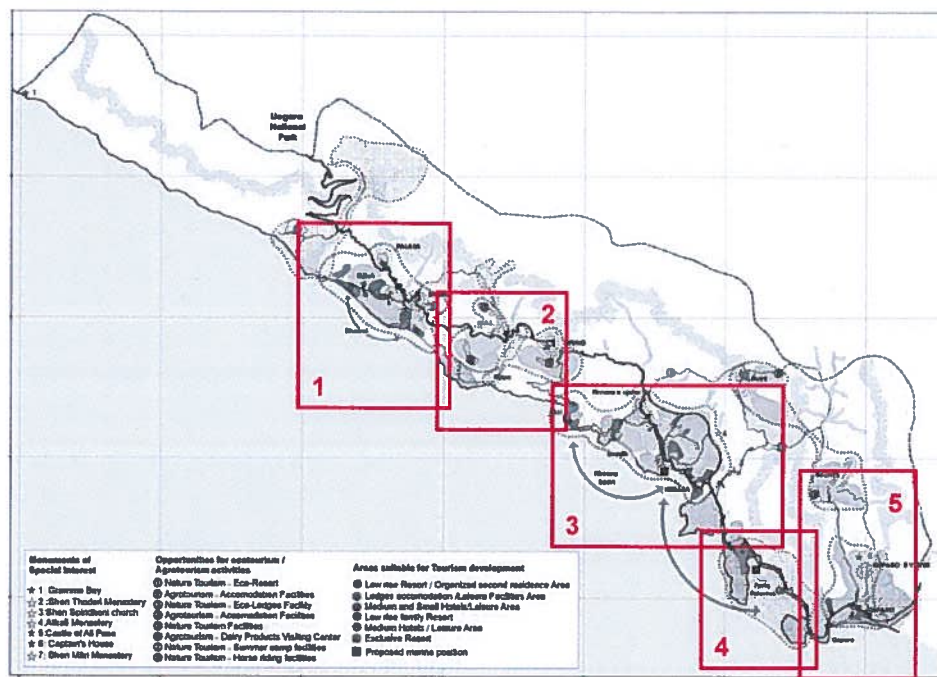
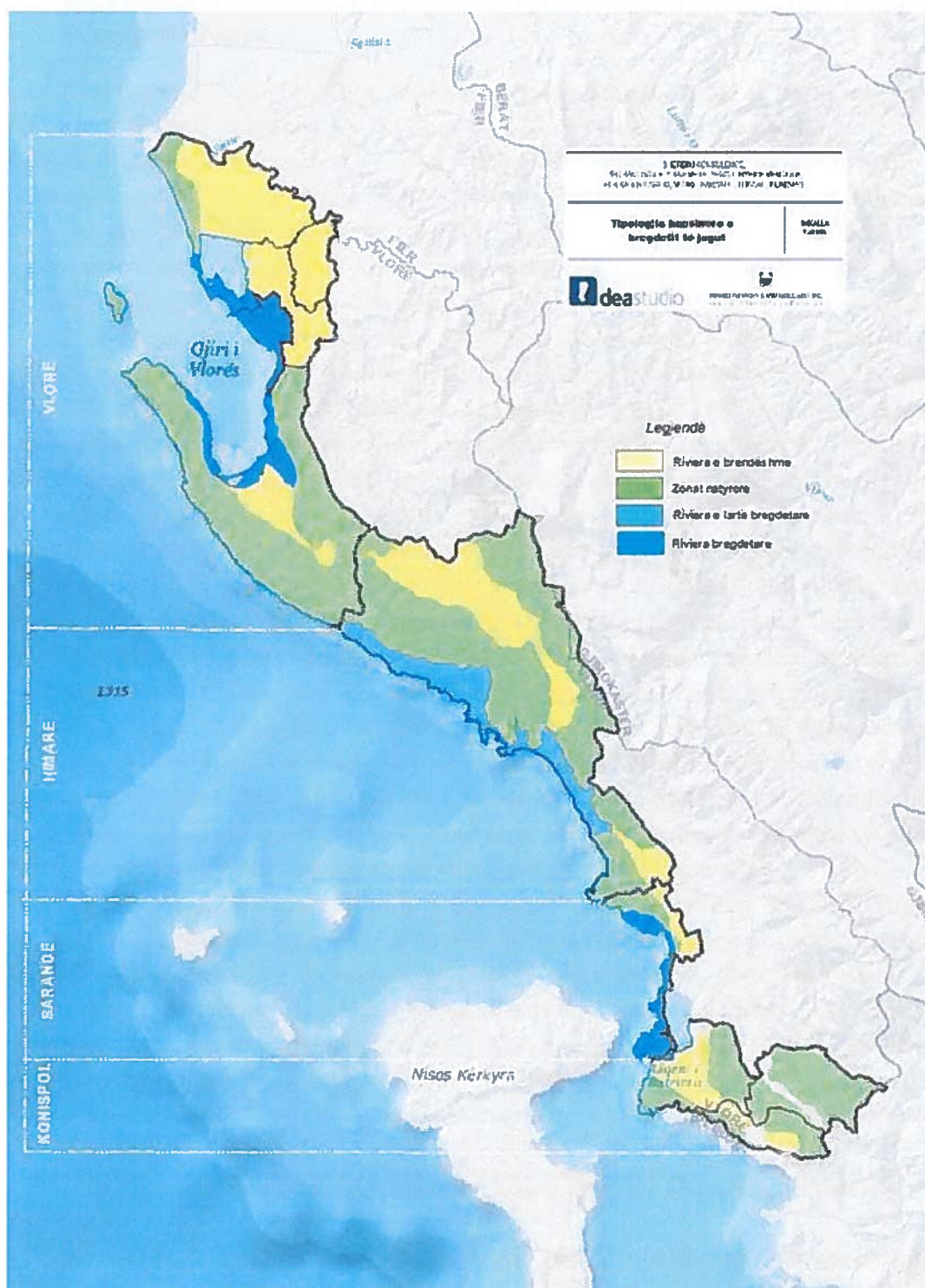

Figura 14. Pesë 'Dritaret e Peisazhit' nga plani ekzistues i Bashkisë së Himarës
Burimi: Plani Lokal i Himarës, 2012

Rrugët e brendshme peisazhistike: Butrint-Konispol dhe Orikum-Llogara. Përtej pjesëve ballore, bregdeti Jugor përfshin gjithashtu disa segmente të brendshme me vlera panoramike të cilat përbëjnë një pjesë të përvojës së Rivierës. Ka dy segmente të tilla karakteristike. Njëri përbëhet nga rruga që zbret nga Llogaraja deri në Orikum duke kaluar luginën në formë briri të lumit Dukat. Kjo është një rrugë shumë e përshkruar që formon lidhjen midis Rivierës së Vlorës me bregdetin e Himarës. Rruga tjetër- shumë më pak e vizituar por me vlera të barabarta panoramike, është segmenti nga Butrinti deri në Konispol që përcakton fundin e Bregdetit Jugor dhe kalimin në Bregdetin Grek. Këto segmente të brendshme balancojnë intensitetin e pjesëve ballore të Rivierës dhe krijojnë lidhje midis territoreve bregdetare dhe atyre më në brendësi. Në mungesë të një rruge ndërlidhëse bregdetare ato e kanë zhvilluar edhe më tej fragmentimin e tyre.

Harta 13: Tipologjia Hapësinore të Zonës për të katër Bashkitë

4.5.3 Vizioni i zhvillimit të sistemit natyror si elemente të veçantë të turizmit në Bregdetin e Jugut

Përtej qyteteve dhe bregdetit, Riviera Shqiptare ka një kapital të pasur natyror dhe kulturor të cilët janë thelbësor për zhvillimin e një reputacioni si destinacion i formave e ndryshme të turizmit të interesit të veçantë. Përkatësisht bëhet fjalë për turizmit natyror dhe ekoturizmit, sportin dhe turizmin aktiv, turizmin kulturor dhe turizmin e mirëqënies (*Wellness*). Ky është ende një treg jo shumë i zhvilluar për Shqipërinë por që në çdo rast, mund të përshtatet në forma dhe nivele të ndryshme në varësi të kontekstit dhe fazës së zhvillimit në nivel lokal, rajonal, kombëtar dhe ndërkombëtar. Qëllimi është që vizitorët e zonës të jenë veçanërisht të tërhequr dhe të shijojnë eksperiencën e lidhur me natyrën dhe atraksionet kulturore të zonës. Aseti kryesor me anën e të cilit mund të arrihet ky qëllim, është ruajtja dhe rritja në cilësi e mjedisit dhe e peizazhit. Modeli i turizmit masiv është për t'u përjashtuar pasi zona duhet të mbrohet dhe të zhvillohet me shumë kujdes. Ky duhet të jetë lloji i turizmit që i shkakton më pak dëm burimeve mjedisore dhe që bën të mundur shpërndarjen sa më të njëtrajtshme të efekteve të dobishme për territorin si edhe perspektivën afatgjatë të stabilizimit në kohë. Dy zonat kryesore me potenciale të tilla në zhvillimin e turizmit janë Parku Kombëtar i Butrintit në Sarandë-Konispol dhe Zona e Mbrojtur ligatinore e Vjosës, Nartës në bashkinë e Vlorës. Të dy zonat kanë vlera të mëdha të peisazhit dhe zënë një territor të gjerë që nuk është prekur nga urbanizimi. Butrinti është një sit arkeologjik shumë herë më i rëndësishëm, por edhe Narta përmban atraksione kulturore, siç mund të përmendim Manastirin e Zvërnecit dhe Triportin. Të dy zonat vuajnë nga mungesa e menaxhimit dhe degradimi i vazhdueshëm i vlerës ekologjike duke ndikuar kështu në uljen e atraktivitetit për vizitorët. Integrimi i formave të buta të turizmit cilësor, përmes investimeve strategjike, mund të rrisë kapacitetet menaxhuese duke krijuar sinergji pozitive për turizmin. Kjo përpjekje mund të realizohet në nivel kombëtar.

Përveç këtyre dy zonave të mbrojtura natyrore, të dimensione të mëdha, Bregdeti Jugor ka disa atraksione natyrore dhe kulturore që mund të integrohen në produktin turistik të Rivierës. Këtu mund të përmendim gadishullin e Karaburunit, kanionin e Gjipesë në Himarë, ishujt e Ksamilit, Kështjellat e Kaninës, Porto Palermon dhe Butrintin, vendbanimet tradicionale të Himarës, etj. Të gjitha këto elemente duhet të përmirësohen dhe të kthehen në atraksione të veçanta turistike.

4.5.4 Vizioni i zhvillimit të bujqësisë, shpirti i vërtetë i Rivierës Shqiptare

Një element shumë i rëndësishëm i identitetit të Bregdetit Jugor janë zonat rurale. Ndikimi i aktiviteteve rurale ka formuar një pjesë të madhe të peizazhit të Rivierës. Peisazhi rural nënkupton kultivimet e ullinjve në Himarë, Qeparo, Borsh, Ksamil dhe Konispol, kultivimet me pemë frutore të Panajasë, Himarës dhe luginës së Vrinës, shtëpitë prej guri të Dhermiut, Vunosë, Qeparoit, Tragjasit, Konispolit dhe Markatit si dhe tarracat e kultivuara të Lukovës. Këto aktivitete kanë qënë baza prodhuese e Rivierës përgjatë viteve dhe kanë përbërë stilin e jetësës për popullsinë lokale deri në fund të periudhës komuniste. Pas viteve

1990 një pjesë e madhe e këtyre peisazheve rurale janë abandonuar për shkak të migrimit të banorëve dhe vetëm pas vitit 2000 ka filluar rimëkëmbja e disa fushave. Megjithatë, këto zona ende përbëjnë një pjesë të rëndësishme të identitetit të Rivierës që duhet të gjejnë pozicionin e tyre të ri si pjesë e përvojës turistike në kuadrin e agroturizmit.

Riaktivizimi i peisazheve rurale përfshin zhvillimin e disa lidhjeve sistematike midis turizmit, ekonomisë lokale dhe shoqërisë. Zhvillimi i turizmit si një sektor ekonomik do të ketë efekte positive në ekonominë lokale si nëpërmjet krijimit të vendeve të reja të punës ashtu edhe nëpërmjet formimit të kanaleve të furnizimit me produkte lokale dhe sektorit të ndërtimit. Megjithatë, ky sektor do të vazhdojë të mbesë sezonal për sa kohë që fokusi i zonave turistike do të jetë larg zonave të vendbanimit dhe modeli mbizotërues i tyre do të jetë vetëm *'Diell dhe Plazh'*. Hapi i parë për të gjallëruar ekonominë e zonave malore do të jetë nëpërmjet tërheqjes së investimeve në fshatrat e braktisur tradicional me anën e stimujve për transformimin e tyre në hotele B & B, *'guesthouses'* dhe shtëpi dytësore. Në rastet ku akomodimi nuk është tërheqës, ofrimi i shërbimeve turistike të tilla si restorante dhe kafe mund të mbështesë funksionin atraktiv për vizitorët. Zona e Panajasë, Radhimës dhe Tragjasit në Vlorë, Kalaja e Himarës, Vunoi, Qeparoi i Vjetër dhe Dhermiu, Kudhësi dhe Piluri, Murësi, Markati dhe Konispoli duhet të orientohen drejt këtij qëllimi. Instrumenti i Rilindjes Urbane në rikualifikimin e hapësirave publike dhe rinovimin e infrastrukturës, është një element i rëndësishëm në mbështetje të qëllimit për tërheqjen e vizitorëve, por paralelisht ndërhyrje të tjera janë të nevojshme për rigjallërimin e aktiviteteve tradicionale bujqësore dhe orientimin e tyre drejt produkteve organike lokale, organizimin e komuniteteve lokale që ofrojnë këto shërbime, dhënien e informacionit, sinjalistikës, etj. Vlerësimi turistik i fshatrave do të tërheqë disa emigrantë lokal që të kthehen në shtëpi dhe të investojnë në pronat e tyre.

Mbështetja dhe zhvillimi i sistemit bujqësor do të kontribuojë në realizimin e një prej objektivave më të rëndësishëm të PINS-it i cili është zgjatja e turizmit veror në 12 muaj e vitit.

4.5.5 Vizioni i zhvillimit të ekonomisë rurale si funksioni mbështetës për Rivierën

Përveç pjesëve të territorit rural që kanë një ndikim dhe vlera turistike, Riviera posedon gjithashtu edhe zona rurale të cilat kanë një funksion të thjeshtë produktiv i cili është po aq i rëndësishëm për të mbështetur zhvillimin e turizmit. Këto janë zonat më pak të dukshme që frekuentohen më pak nga vizitorët, por që mbajnë funksione shumë të rëndësishme mbështetëse. Në lidhje me prodhimin e ushqimit, zonat kryesore bujqësore që janë të përfshira në territorin e Bashkive janë fusha e Novoselës, fushat e luginës së Shushicës dhe Sherisht-Xhyherinës, lugina e Orikum-Dukatit, lugina e Vranishtit dhe e Vrinës në Konispol. Megjithatë, edhe zonat e afërta të tilla si: Finiqi dhe Delvina në Sarandë, me zhvillimin e ekonomisë së turizmit për Bregdetin e Jugut, duhet të shtojnë zhinxhirët e tyre të prodhimit. Për produktet blegtorale të qumshtit, zonat më të rëndësishme janë Shushica, Piluri, Vranishti, Kudhësi, Sasaj, Shalësi, Markati, Dukati dhe pjesë të

Novoselës. Rritja e bletëve po zhvillohet në Konispol dhe Llogara, aquakultura (për midhje, ostrike dhe peshk) në Ksamil dhe Orikum.

Qëllimi kryesor është lidhja e prodhimit ushqimor me shërbimet në funksion të zhvillimit të ekonomisë së turizmit dhe nevojave për konsum të qëndrave turistike.

Kjo përfshin prodhimin e lëndës së parë të cilësisë së lartë që mund të përpunohet si produkt i nivelit lokal duke krijuar kështu gradualisht një markë të zonës. Këto aktivitete mund të përfshijnë ferma të reja ose ato ekzistuese (ose ndërmarrjet e ushqimit) dhe tradicionale (qumështi i lopës dhe i dhisë, mjalti, likeret, frutat, mishi, drithërat, etj) ose lëndën e parë dhe ushqimet e cilësisë së lartë me prejardhje origjinale (të tilla si barishte të kultivuara në mënyrë organike, bimë aromatike dhe me veti kurative të vendit, ferma kafshësh në ajër të pastër, mbarështrim i kafshëve të egra, etj). Këto veprimtari duhet të bëhen me qëllim sigurimin e një koeficienti të lartë për vlerën e shtuar nga përpunimi i produkteve bujqësore të cilësisë së parë duke i transformuar ato më pas në produkte ushqimore cilësore. Ky aspekt, i kombinuar me një marketing efektiv, mund të gjenerojë një koeficient të konsiderueshëm rivlerësimi për produktet e cilësisë së lartë.

Përveç mbështetjes financiare, ky proces do të ketë nevojë për individë të përkushtuar kryesisht emigrant të kthyer ose vendas të rinj me përvojë të ngjashme të cilët kanë mësuar nga eksperiencat e tyre në Greqi dhe Itali dhe që dëshirojnë të investojnë përpjekjet dhe energjitë e tyre në këtë lloj sipërmarrje në vendin e tyre të origjinës. Hapi i tretë përfshin turizmin e lidhur me këtë ekonomi në formën e zhvillimit të agroturizmit për vizitorët që do të tërhiqen nga kjo lloj përvojë. Ky proces do të mundësojë diversifikimin dhe zgjerimin e aktiviteteve ekonomike gjatë një periudhe të gjatë kohore duke krijuar kushtet e një punësimi afatgjatë dhe për pasojë të një zhvillimi demografik të shëndetshëm. Pjesë e këtij funksioni është edhe zhvillimi i fasiliteve në mbështetje të prodhimit bujqësor si në kuadrin e magazinimit dhe të transportit (logjistika) ashtu edhe për njësitë e përpunimit ushqimor që do të realizojnë produktet lokale.

4.5.6 Vizioni i zhvillimit të infrastrukturës me qëllim rritjen e konektivitetit Rajonal

Aksesibiliteti dhe lidhshmëria janë shtyllat kurrizore për krijimin e Rivierës. Këtu qëndron arti i gërshetimit të gjërave të vëna së bashku, por në mënyrë të tillë që t'i lejojë zonave ruajtjen e identitetit vetjak. Reduktimi i kohës së udhëtimit për të aksesuar në destinacionet e Rivierës është i rëndësishëm me qëllim që udhëtimet turistike të mund të përballohen lehtësisht. Nga ana tjetër, distanca është një faktor kritik që përcakton parametrat e përvojës së jetuar. Për këtë arsye, një rrugë peisazhistike bregdetare duhet të zgjasë për një kohë të mjaftueshme me qëllim që vizitorët të vlerësojnë pamjen dhe të perceptojnë kalimin nga peisazhi bregdetar tek ai malor.

Aksesibiliteti i Rivierës mbetet në përgjithësi një problem si për udhëtimet ndërkombëtare ashtu edhe për lidhshmërinë rajonale. Ndërtimi i një aeroporti të dytë në bregdet është një parametër i rëndësishëm që mund të ndikojnë tendencat afatgjata të turizmit. Riviera mund të bëhet një destinacion ndërkombëtar që tërheq Investimet e huaja

Direkte vetëm me një konektivitet të drejtpërdrejtë ajror me jo më shumë se 1 orë distancë me makinë nga pjesa më e madhe e qendrave të atraksionit urban. Kështu aeroporti, në mënyrë ideale, duhet të pozicionohet diku midis Vlorës dhe Sarandës pranë autostradës dhe korridorit të transportit publik/privat që lidh territorin nga veriu në jug. Ky duhet të funksionojë gjithashtu edhe si një korridor transporti publik (*Bus Rapid Transit* ose tren), që ndërlidhet me pjesën ballore të destinacioneve kryesore.

Pika e dytë është ndërlidhja nëpërmjet ujit. Korfuzi ka një aeroport, miliona turistë, kompetenca dhe është disa milje larg me anije. Kjo e lehtëson shumë hyrjen në Korfuz nëpërmjet infrastrukturës ekzistuese. Ndërtimi i një ure është ndoshta jo fort i përshatshëm (edhe pse për këtë do të duhej një studim i mirëfilltë fizibiliteti), por kjo lehtëson shumë ndërlidhjen e rregullt përgjatë verës. Gjithçka që nevojitet janë paketat turistike dhe ndoshta vizat ditëre. E fundit por jo më pak e rëndësishme, transporti ujor, domethënë përgjatë bregdetit me anije lundrimi, është i domosdoshëm. Nëse të shkuarit përgjatë bregdetit me makinë është e mundimshme në të kundërt, të shkuarit me anije është i shpejtë dhe shumë më argëtues. Të gjitha Rivierat kanë qasje në një port të madh, ku anijet turistike mund të parkohen dhe zbarkojnë me mijëra përgjatë udhëtimeve ditore. Kjo mundësi ekziston në të dyja qytetet, Vlorë dhe Sarandë.

Portet dhe funksionet portuale. Porti i Vlorës është aktualisht në një proces modernizimi që do përmirësojë aspektet funksionale, integrimin në qytet të zonave portuale dhe krijimin e një terminali të ri për anijet e lundrimit në mbështetje të funksionit të tij turistik. Në Sarandë pritet të rritet roli i portit të pasagjerëve nëpërmjet shtimit të lidhshmërisë me portin e Korfuzit. Tek të dyja qytetet bregdetare, Vlorë dhe Sarandë, mungojnë fasilitetet e marinës detare si edhe sportet detare. Marina e Orikumit është i vetmi fasilitet që, nisur nga vendndodhja e saj, ka disa funksione turistike. Një plan për zhvillimin e turizmit detar është i nevojshëm për integrimin e bregdetit në itineralet e gjerë të lundrimit nga Adriatiku në bregdetin e Jonit, nisur nga fakti se, aktualisht, Shqipëria përbën një lidhje përgjatë bregdetit lindor të Adriatikut dhe të Jonit. Mundësia e transportit detar me anije për vizita turistike, por edhe për pasagjerë, është me shumë interes për t'u promovuar. Kjo ide është nxitur mbi bazën e projektit për shëtitoren e Vlorës ku nëpërmjet disa moleve të vegjël është menduar lidhja e destinacioneve përgjatë gjirit me Sazanin. Kjo është një ide e përshtatshme edhe për bregdetin e Himarës sidomos duke pasur parasysh qasjen e vështirë të plazheve si edhe për bregdetin e Sarandës dhe Ksamilit.

Qasja rrugore është në çdo rast e një rëndësie të madhe duke marrë parasysh se alternativa kryesore e transportit për njerëzit në këtë rajon është makina. Në këtë moment nuk ekzistojnë rrugë të vazhdueshme bregdetare. Duhet të depërtohet në brendësi dhe të kalohet shpesh herë nëpërmjet luginave gjë që e bën të gjithë përvojën një eksperiencë shumë të fragmentuar. Behet i nevojshëm në këtë kuadër koncepti i një qasje bregdetare në tre nivele nëpërmjet a) rrugës së vazhdueshme peisazhistike bregdetare b) rrugës kryesore bregdetare që vazhdon më tej në brendësi duke lidhur të gjitha vendbanimet malore c) korridorit ekspres të autostradës ndërrajonale.

Projektet më të rëndësishme për aksesibilitetin e rrugëve janë si më posht:

- **'Bypass-i' i rrugës Fier-Vlorë** do të përmirësojë një pjesë të konsiderueshme të aksesueshmërisë në Vlorë dhe Himarë (Dhërmi) nga qendra metropolitane e Tiranë-Durrësit dhe aeroportit ndërkombëtar duke reduktuar kohën e udhëtimit me 20-40 min. Veçanërisht *Bypass-i* i Vlorës është i rëndësishëm për lidhshmërinë rajonale dhe kjo krijon një lidhje të dytë në rivierën e Vlorës i cili do të mundësojë ruajtjen e vlerave piktoreske të rrugës bregdetare nga ngarkesa e trafikut të rënduar. Në të njëjtën kohë, ai do të sigurojë një alternative rruge peisazhistike të Rivierës nga një altitudë më e lartë. Kjo është shumë e rëndësishme për zhvillimin e zonave të shtëpive dytësore përgjatë Rivierës së Vlorë dhe për ringjallërimin e fshatrave të Kaninës, Rradhimës, Tragjasit dhe Llogarasë nëpërmjet turizmit malor.
- **Konektiviteti midis Borshit dhe Tepelenës.** Ky është një projekt shumë i rëndësishëm që i kombimuar me bypass-in e Vlorës mund të përmirësojë ndjeshëm aksesin ndaj Rivierës së Himarës duke krijuar një pikë të re hyrëse për në rivierën e Borshit dhe duke reduktuar kështu kohën e udhëtimit nga Tirana në Himarë dhe Lukovë.
- **Projekti i "Rrugës së Lumit"** përmirëson lidhshmërinë e rrugëve të brendshme midis Vlorës dhe Borshit nëpërmjet luginës së Shushicës dhe Vranishtit. Projekti është shumë i rëndësishëm për konektivitetin e brendshëm të Bashkisë së Himarës me Vranishtin duke reduktuar kështu periferialitetin e Vranishtit. Kjo do të mundësojë zhvillimin e zinxhirëve lokal të ushqimit midis zonave të brendshme bujqësore dhe turizmit bregdetar.

Figura 15: Koncepti i Konektivitetit Rajonal
Burimi: Fondi Shqiptar i Zhvillimit

- **Përmirësimi i rrugës ndërlidhëse Gjirokastrë-Delvinë-Sarandë.** Ndërtimi i këtij segmenti rrugor me tunel do ta përmirësojë ndjeshëm aksesueshmërinë e Sarandës dhe bregdetit të jugut nga Tirana, por edhe nga aeroporti i Janinës. Gjithashtu sipas PINS dhe PKK-së, ai do të krijojë lidhshmëri midis dy qytete të rëndësishme të Jugut të Shqipërisë duke nxitur rritjen e bashkëpunimit ekonomik dhe të zinxhirëve të prodhimit midis zonave në brendësi dhe atyre bregdetare. Ky duhet të mbështetet nga zgjerimi i shërbimeve që janë shtylla kurrizore, domethënë nga rrjeti i fibrave optike, ujit dhe kanalizimeve, deponimeve të mbetjeve dhe rrjetit të zgjeruar të energjisë elektrike në gjendje për të përballuar a) zhvillimin e teknologjisë b) kërkesën për makina hibride c) kërkesën për infrastrukturë të re transporti dhe furnizimin me energji të rinovueshme. Në nivel ndërrajonal vërehen dy prioritete të lidhshmërisë: a) përmirësimi i kushteve të trafikut brenda

qyteteve bregdetare dhe territoreve të urbanizuara dhe përmirësimi i fluksit në periudhën e verës i shkaktuar nga turistët, vizitorët e përditshëm dhe trafiku lokal që përshkon zonat; b) përmirësimi i lidhjes nëpërmjet rrjetit interurban dytësor midis qendrave kryesore dhe fshatrave. Kjo e fundit është shumë e rëndësishme për përmirësimin e cilësisë së jetës për popullsinë permanente, por edhe për tërheqjen e vizitorëve për të vizituar fshatrat dhe për të nxitur agroturizmin.

4.5.7 Parimet kryesore ku do të mbështetet planifikimi për Bregdetin e Jugut

Nga analiza e mësipërme po japim në mënyrë të sinetizuar *parimet kryesore* që do të shërbejnë si udhërrëfyese për planifikimin dhe zhvillimit të ardhshëm të Bashkive Vlorë, Himarë, Sarandë dhe Konispol të Bregdetit të Jugut::

- 1) Diversitet, siguri dhe tolerancë
- 2) Rajon me zona qendrore, qytet me lagje
- 3) Qytet dhe rajon me distanca të shkurtra
- 4) Zhvillim përgjatë rrugëve të transportit publik (densitet i lartë)
- 5) Territor i arsimit, shkencës dhe kulturës
- 6) Territor i tregtisë, ekonomisë dhe punësimit
- 7) Territor i natyrës dhe mjedisit
- 8) Territor i dizajnit cilësor
- 9) Territor me planifikim afatgjatë
- 10) Territor komunikimi
- 11) Besueshmëri, obligim dhe drejtësi
- 12) Territor bashkëpunimi, pjesëmarrje dhe partneriteti

Mbeshtetja e procesit të planifikimit në baze të këtyre parimeve do të ndihmojë të realizojmë objektivat e mëposhtme për Bregdetin e Jugut:

- ruajtja e identitetit lokal, fuqizimi i lagjeve dhe promovimi i diversitetit dhe diferencave kulturor
- fuqizimi dhe zgjerimi i rrjetit të transportit publik dhe përshtatja e tij me zhvillimin e vendbanimeve
- kujdesi në menaxhimin e burimeve, kufizimi i ndërtimeve në zonat e pazhvilluara dhe zhvillimi i përshtatshëm i densitetit urban
- identifikimi, ruajtja dhe lidhshmëria me zonat e gjelbra
- sigurimi i cilësisë së lartë të ndërtimeve dhe ruajtja e hapësirave publike
- sigurimi i qetësisë sociale dhe promovimi i mbivendosjes së aspekteve sociale dhe funksionale
- krijimi i një shumëllojshmërie alternativash akomodimi (shërbime akomoduese) për të gjitha shtresat e popullsisë
- sigurimin dhe krijimin e vendeve të reja kreative të punës
- përmirësimi i dialogut dhe i pjesëmarrjes

4.5.8 Vizioni dhe objektivat strategjike për zhvillimin e territorit të njësisë vendore

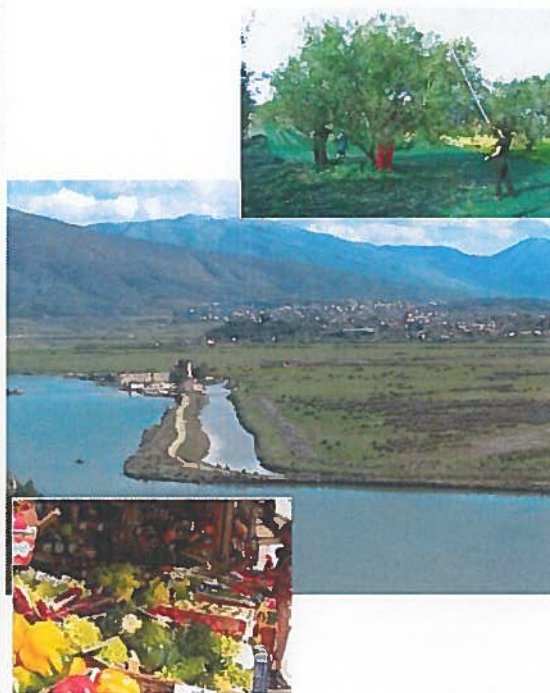
Vizioni i Bashkisë Konispol

Vlerat kryesore:

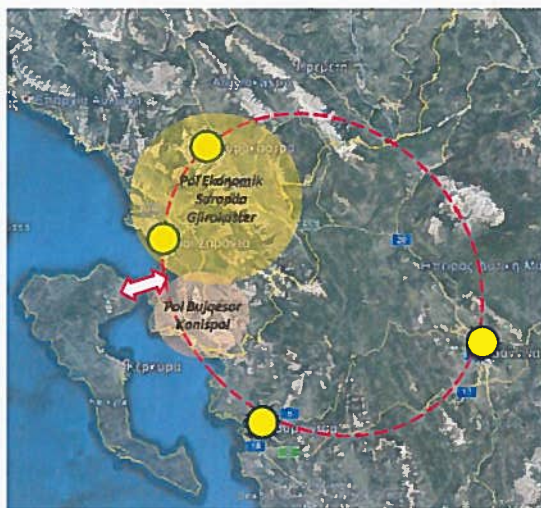
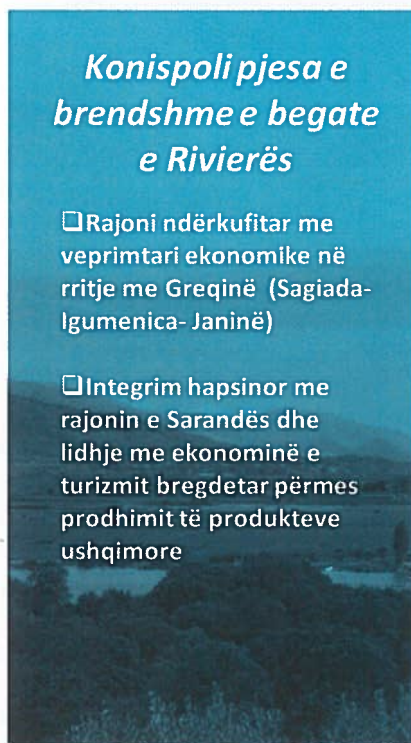
Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

- Zonë Bregdetare rurale e specializuar në prodhimin e ushqimit bio me rritje të punësimit bujqësor bazuar në sipërmarrjen e biznesit familjar

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

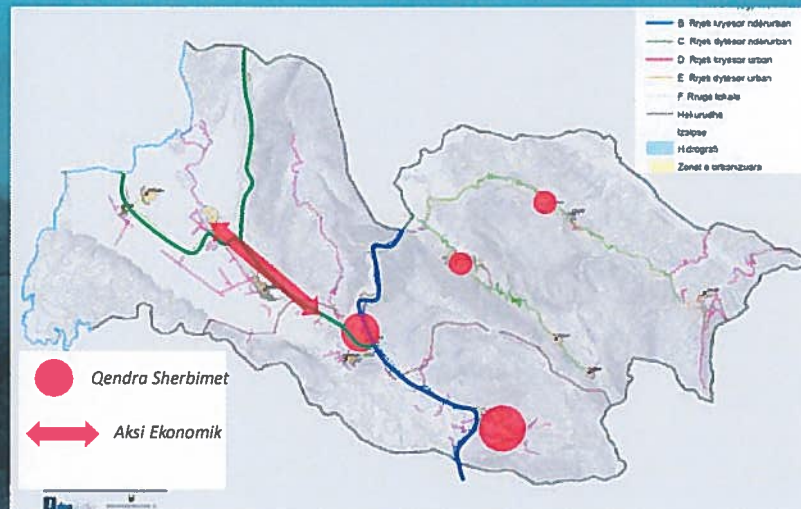
- Rajoni ndërkufitar me veprimtari ekonomike në rritje me Greqinë (Sagiada-Igumenica- Janinë)
- Integrim hapsinor me rajonin e Sarandës dhe lidhje me ekonominë e turizmit bregdetar përmes prodhimit të produkteve ushqimore

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

Lidhja me rrugën e Rivierës bregdetare nga Butrinti dhe me rrjetin kryesor rrugor kombëtar SH4 nëpërmjet lidhjes rrugore Gjirokaster-Delvina-Mesopotam-Konispolit

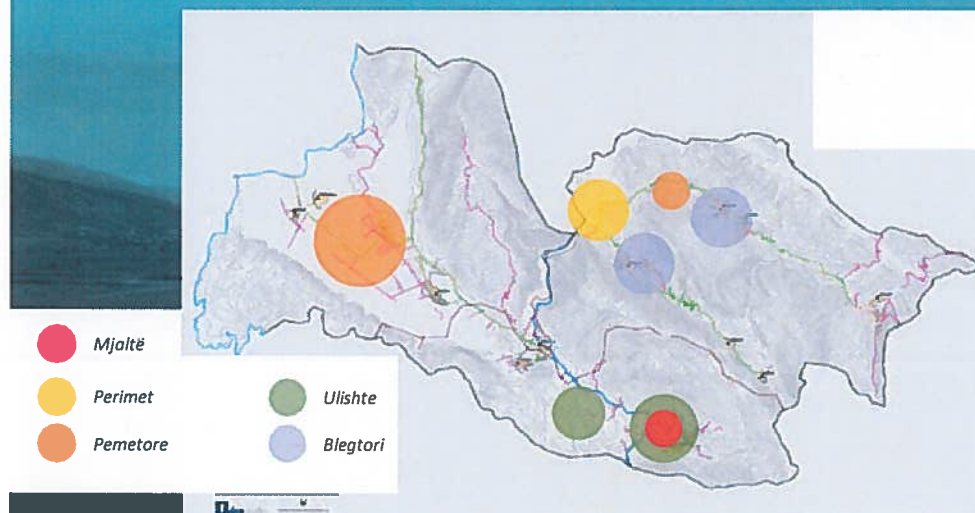
Organizim policentrik i shërbimeve dhe aktiviteteve ekonomike në aksin ekonomik Xarrë-Mursi-Shkallë, Konispol dhe dy qendrat lokale të Shalësit dhe Markatit

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

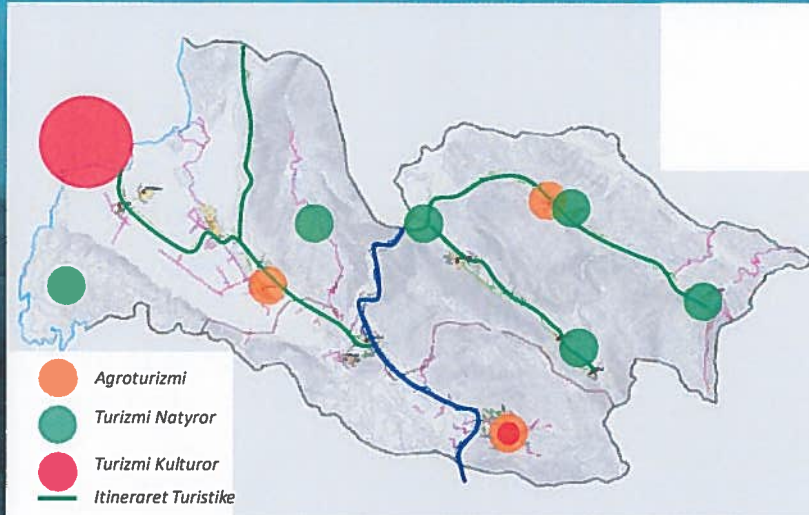
Zonë Bregdetare rurale e specializuar në prodhimin e ushqimit bio me rritje të punësimit bujqësor bazuar në sipërmarrjen e biznesit familjar

Zonë e dalluar për cilësinë e produkteve vendore bujqësore dhe produkteve të qumështit - ekonomi rurale e integruar me modelin e turizmit

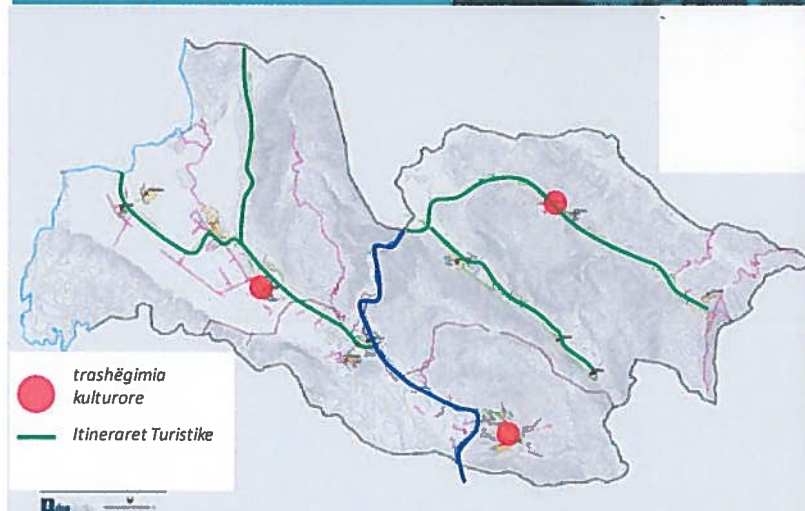
Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

- Destinacion për zhvillimin e aktiviteteve të agroturizmit (kulinaria, provimi i verës, etj) ekskursione ditore nga Saranda dhe Ksamili në Mursi, Konispol dhe Markat
- Destinacion për zhvillimin e turizmit aktiv dhe natyror në Markat dhe Janjar
- Afërsia me zonën më të rëndësishme të trashëgimisë kulturore të vendit parkun e Butrintit dhe ligatinat e lumit të Vivarit

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

- Zona historike me elemente të trashëgimisë arkitektonike (Konispoli, Mursi, shtëpitë prej guri dhe gardhet e Markatit) dhe trashëgimi kulturore të paeksploruar që mund të rigjallërohet

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

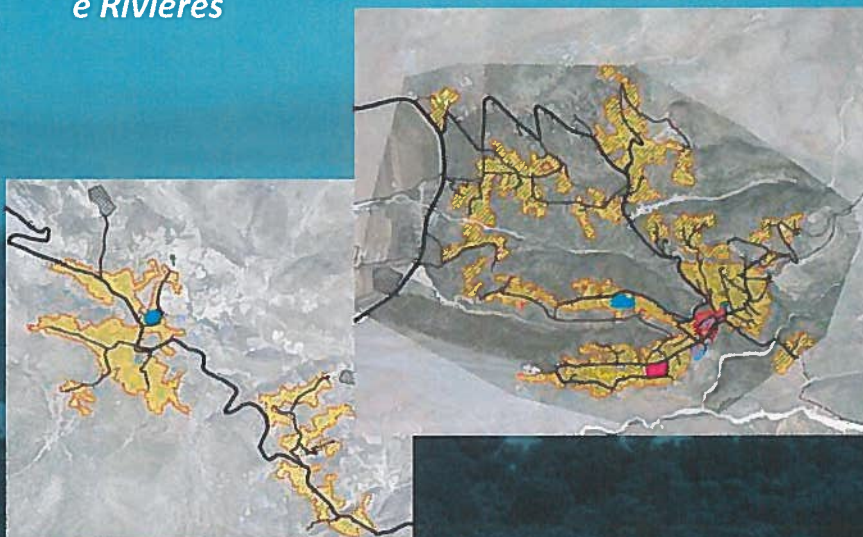
□ Peizazh tërheqës rural dhe malor me rrugët piktoreske që ofrojnë pamje mbi luginën e Vrinës, detin Jon dhe malet përreth

□ Pjesë e pa eksploruar e bregdetit natyror

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

□ territori me nevojë për konsolidim dhe portretizim të venbanimeve egzistuese

Orientimet dhe objektivat e strategjise Bashkia Konispol

Pas prezantimit të vizionit të zhvillimit të Bregdetit të Jugut dhe atë të Bashkisë Konispol, mbështetur në vizionin dhe orientimin strategjik të dhënë nga PPK dhe PINS Bregdeti, si dhe në karakteristikat kryesore të dala nga analiza e sistemeve territoriale të Bashkisë Konispol janë përcaktuar 5 orientime strategjike të zhvillimit të Bashkisë Konispol, së bashku me objektivat e strategjisë për cdo orientim strategjik. Në këtë pjesë të raportit do të bëhet edhe një vlerësim i përputhshmërisë së këtyre orientimeve me ato që përcaktohen në dokumentat strategjike si PPK dhe PINS Bregdeti.

OS1: Modernizimi dhe përmirësimi i konkurrueshmërisë në sektorin bujqësor

Nga analiza e situatës territoriale për Bashkinë Konispol është identifikuar se potenciali më i madh i kësaj bashkie është sistemi bujqësor. Por padyshim që do të kërkohet përmirësimi i performancës ekonomike në këtë sektor; krijimin e një produkti të specializuar për ekonominë lokale; ofrimin e mundësive të punësimit për banorët lokalë: rritja e sasisë dhe diferencimi i cilësisë së produkteve bujqësore; si dhe eksportimi dhe të bërit tërheqës i produktit për tregun e brendshëm dhe të jashtëm

Bujqësia përcaktohet si një sektor i rëndësishëm, në të dy dokumentat strategjik **PPK** dhe **PINS Bregdeti**, por janë identifikuar probleme të sistemit bujqësor në Shqipëri të lidhura me fragmentimin e tokës, zhvillimin informal në tokë me fertilitet të lartë dhe modernizimin e ujitjes.

Propozimet e PPK-së përfshijnë ndër të tjera krijimin:

- Qëndrave kërkimore për analizimin e produktit bujqësorë,
- Strukturave ndërtimore me kapacitet të mjaftueshëm për grumbullimin, përpunimin dhe paketimin e produkteve të ndryshme bujqësore të grumbulluara nga fermerët vendas.
- Krijimin e tregjeve lokale për promovimin dhe tregtimin e produkteve bio-organik ruajtjen e zonave të thella malore, pyjeve, foragjerëve si dhe të hapësirave të tjera të përshtatshme për kultivimin e Bimeve Aromatike nga ndërhyrjet abuzuese informale me qëllim garantimin e vazhdueshmërisë të kultivimit dhe grumbullimit të llojeve të ndryshëm të Bimeve Aromatike të cilët kanë përdorim të gjerë në tregun farmaceutik
- Promovimin e lidhjeve për studim dhe zhvillim ndërmjet qendrave të inovacionit dhe të përpunimit të produkteve ushqimore me qëllim formimin e pikave/poleve bujqësore në vënd. Kjo mund të sjellë gjithashtu zhvillimin e turizmit bujqësorë në vënd.
- Krijimin e një tregu rajonal bujqësor që do të plotësojë zinxhirin ekonomiko-bujqësor në agro-përpunimin e produkteve bujqësore (prodhim + përpunim + tregtim).

Në dokumentin strategjik **PINS Bregdeti** përcaktohet si më poshtë:

- ✓ Rrijte deri në 2 herë e ekonomisë bujqësore si pasojë e nxitjes së ekonomisë së shkallës në bujqësi. Rritja e sipërfaqes dhe numri të fermave do të bëjë të mundur zhvillimin më të mirë të këtij sektori.

- ✓ Përmes përdorimit të inovacionit në sektorët e ekonomisë synohet rritje e të ardhurave me 5%. Përdorimi i sistemeve inovative në sektor të ndryshëm të zhvillimit, do të mundësoj rritje ekonomike në bregdet.
- ✓ Duke përmirësuar sistemin e grumbullimit, tregëtimit dhe shpërndarjes së mallrave; në ekonominë detare synohet dyfishimi i të ardhurave nga ky sektor. Duke e bërë formale dhe duke e mirëmenaxhuar ekonominë detare synohet rritje dhe përmirsim i këtij sektori. Rritje e produkteve detare përmes kultivimit / acquakulturës.
- ✓ Çertifikimi dhe marketimi i produkteve detare synon të rrisë të ardhurat nga ky sektor.
- ✓ Instrumenti i çertifikimit do të siguroj garanci. Për pasojë, do të ketë kontribut të mirë në ekonomi.

Në mbështetje me këtë orientim strategjik janë përcaktuar 2 objektiva strategjike të përcaktuar si më poshtë:

OS1OB1: Modernizimi dhe përmirësimi i sistemit të kulturave të kultivuara

OS1OB2: Organizimi dhe zhvillimi i sistemit të prodhimeve blegtorale

OS2: Lidhja midis ekonomisë bujqësore dhe turizmit si edhe përcaktimi i zonës si destinacion turistik me interes të veçantë

Nisur nga afërsia me qendrat më të rëndësishme turistike të rajonit sic janë Saranda dhe Korfuzi, Bashkia Konispol është e domosdoshme të fokusohet në avatizhet konkurrense që sjellin kombinimi i zhvillimit të turizmit me ekonominë bujqësore. Kjo do të sjell jo vetëm një ekonomi të qëndrueshme, por do të rigjallërojë ekonominë lokale; do të krijojë një ekonomi lokale të qëndrueshme dhe multi-produktive; do të zhvillohen burimet alternative të të ardhurave; përfitimi nga afërsia me atraksione të rëndësishme turistike dhe zhvillimi turistik i bregdetit; kthyerja në përparësi e distancës së largët dhe vendndodhjes kufitare të zonës; sigurimi i më shumë mundësive për punësim për popullsinë lokale; rritja e të ardhurave të popullsisë lokale; si dhe mbrojtje efektive dhe vlerësim i resurseve natyrore dhe kulturore;

Ky orientim strategjik është në përputhje me **PPK** dhe **PINS Bregdeti**, pasi në dokumentin strategjik PPK është përcaktuar ndërmjet të tjerave që ky vizion... *Siguron mbrojtje të trashëgimisë natyrore, historike dhe kulturore me synimin për t'u shndërruar në një destinacion autentik.*

Ndërsa në dokumentin strategjik **PINS Bregdeti** përcaktohet Bashkia Sarandë përfshihet në zonën 4 zhvëllimore të Bregdetit si **Zona e turizmit det-diell dhe kulturor Vlorë - Kepi i Stillos, jug; Në të përfshihen katër bashki; Vlora, Himara, Saranda dhe Konispoli.** Zhvillimi i kësaj zone duhet të bëhet mbi bazën e ketyre parimeve:

- Zhvillimi i kësaj zone, dominohet nga potenciali i vlerave lokale natyrore, kulturore, pejzazhistike lidhur me hapësirën detare dhe malore-shkëmbore të të gjithë bregdetit jugor të Shqipërisë.

- Plani përcakton zhvillimin ekonomik bazuar në zhvillimin e turizmit bregdetar dhe turizmit kulturor, duke përfshirë turizmin e detit&rërës, turizmin nënujor, turizmin e kruizeve, turizmin e jahteve, turizmin historik/arkeologjik, religjioz etj bazuar në burimet turistike. -turizmi detit-rërës do të marrë karakterin e niveli të lartë, elitar, përfaqësuar nga zinxhirë ndërkombëtar, sipas standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare të klasifikimit të strukturave akomoduese. Ato do të zhvillohen edhe në brendësi të territorit malor, sipas kushteve topografike të veshtira që ofron ky terren, duke rritur inventarin e strukturave të reja në bregdet, duke synuar mbrojtjen e vijës bregdetare natyrore dhe plazheve në këtë zonë. Në të gjitha zonat, edhe pse prezantohet si potencial dominues i zhvillimit në të ardhmen një tipologji e caktuar e turizmit, nuk duhen përjashtuar apo nënvlerësuar tipologjitë e tjera të zhvillimit, pavarësisht nivelit më inferior në krahasim me të parin. Madje zhvillimi i tipologjive në përputhje me burimet turistike, do të forconte më tepër karakterin dhe identitetin e zhvillimeve.

Në mbështetje të këtyre orientimeve strategjike si dhe potencialin e Bashkisë Konispol për zhvillimin dhe mbështetjen e turizmit janë përcaktuar 3 objektiva strategjike të përcaktuar si më poshtë:

OS2OB1: Njohja, mbrojtja dhe promovimi i burimeve natyrore dhe kulturore

OS2OB2: Zhvillimi i agro-turizmit dhe turizmit me interesit të veçantë

OS2OB3: Promovimi lidhjeve e shkëmbimeve me turizmin e Rivieres

OS3: Zvogëlimi i periferialitetit dhe përmirësimi i cilësisë së jetës

Qellimi i cdo strategjie territoriale është përmirësimi cilësor i jetës së qytetareve, e cila nga ana e saj mund dhe duhet të arrihet ndër të tjera nepermjet përmirësimit të infrastrukturës sociale dhe urbane si edhe shërbimit ndaj qytetarëve, veçanërisht në zonat periferike dhe fshatra, integrimin e zonave informale, në zonën urbane, largimin e përdorimeve me ndikim negativ mjedisor, kontrollin e derdhjeve dhe përmirësimi i cilësisë të ujrave detare, si dhe imponimin e rregullave për ndërtimin dhe funksionimin e aktiviteteve të argëtimit në përputhje me standardet e pranueshme.

Ky orientim është në përputhje me dokumentat strategjik PPK dhe PINS Bregdeti, pasi në dokumentin Plani i Integruar Ndërsektorial i Bregdetit (PINS) përcaktohet vizioni i zhvillimit të vijës bregdetare *duke e shndëruar atë në një destinacion të rëndësishëm të turizmit në Mesdhe, për mbrojtjen dhe vlersimin e mjediseve të tij, trashëgimisë dhe identitetit natyror dhe kulturor, ku sektori i turizmit është i mirë-integruar në një ekonomi të diversifikuar rajonale, e cila siguron prosperitet dhe mirëqenie për banorët e saj.*

Në mbështetje të këtij orientimi strategjik janë përcaktuar 4 objektiva strategjike të shprehura si më poshtë:

OS3OB1: Përmirësimi i ndërlidhjes dhe qasjes rajonale dhe lokale

OS3OB2: Përmirësimi i kushteve të jetesës për banorët në zonat malore dhe rurale

OS3OB3: Zvogëlimi i ndikimeve negative mjedisore të veprimtarisë njerëzore

OS3OB4: Menaxhimi i mjedisit dhe mbrojtja nga rreziqet natyrore

4.5.9 Drejtimit për zhvillimin e territorit

Standardet e cilësisë së mjedisit

Kjo pjesë do të përshkruhen në mënyrë të hollësishme gjatë raportit e Vlerësimit Strategjik Mjedisor

Projeksionet e popullsisë

Projeksionet e popullsisë së Bashkisë Konispol deri në vitin 2031, janë bazuar në metodologjinë e përdorur nga INSTAT-i i cili ka kryer llogaritjet dhe parashikimet e popullsisë për gjithë Shqipërinë dhe në veçanti për qarqet e saj. Në këtë rast, projeksionet për Qarkun e Vlorës të parashikuara nga INSTAT janë përdorur për të kryer projeksionet e popullsisë për Bashkinë Konispol dhe njësitë administrative përbërëse të kësaj Bashkie.

Tabela 5. Projeksionet e popullsisë 2016-2031, Bashkia Konispol

Popullsia sipas vitit					
Njësi administrative	2011	2016	2021	2026	2031
Konispol	2123	2206	2227	2210	2187
Markat	1859	19315	1950	1935	1915
Xarrë	4263	4429	4472	4438	4391
Bashkia e re Konispol	8245	8567	8649	8583	8492
	100	103.9	104.9	104.1	103.0

Burimi: INSTAT 2011, vlerësimet e konsulentit

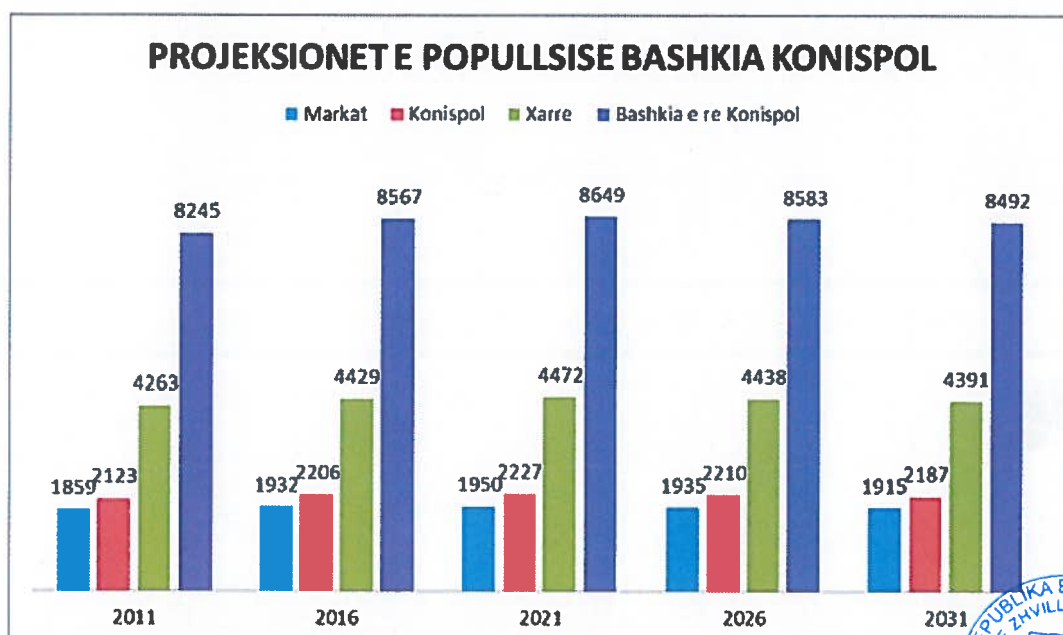

Figura 16. Grafiku i Projeksioneve të Popullsisë për Bashkinë Konispol

Burimi: Punuar nga Ekspertët

Siç shihet nga tabela dhe figura e mësipërme bazuar në projkesionet e INSTAT-it, popullsia rezidente e Bashkisë Konispol në vitin 2031 parashikohet të arrijë shifrën 8,492 banorë me një rritje prej vetëm 3% në krahasim me vitin 2011 që përbën edhe vitin bazë të përllogaritjeve për këto projeksione. Nivelin më të lartë të popullsisë Bashkia Konispol parashikohet ta arrijë në vitin 2021 me 8,649 banorë me një rritje prej 4.9% më shumë se në vitin 2011.

Me të njëjtën procedurë janë llogaritur edhe ndryshimet e popullsisë brenda njësive administrative të Bashkisë Konispol. Kështu, Xarra parashikohet të ketë popullsinë më të madhe nga të gjitha njësitë e tjera administrative me 4,391 banorë në vitin 2031 në krahasim me 4,263 banorë që janë regjistrimet për vitin 2011.

Rritja e popullsisë është një nga treguesit themelor të progresit të çdo shoqërie. Kjo pasi një rritje e qëndrueshme e saj jo vetëm flet për një popullsi të shëndetshme nga pikëpamja e moshës mesatare të saj dhe evitimit të tendencës së "plakjes" së popullsisë, por gjithashtu një rritje me baza të qëndrueshme krijojë premisa për përthithjen në tregun e punës të një numri më të madh të forcës punëtore në mënyrë që të garantohet një rritje e qëndrueshme ekonomike.

Tabela më poshtë është përgatitur me qëllimin për të treguar projeksionin e popullsisë në Bashkinë Konispol për vitin 2031 si edhe krahasimin e saj me nivelin kombëtar, gjithë Bregdetin dhe Qarkun e Vlorës.

Tabela 6: Projeksiioni i popullsisë Bashkia Konispol, 2031

	SIPERFAQJA		POPULLSIA 2011		DENDESIA		PROJEKSIONI I POPULLSISE 2031	
	Absolute	Perqindja ndaj totalit	Absolute	Perqindja ndaj totalit	Absolute	Perqindja ndaj totalit	Absolute	Perqindja ndaj totalit
Bregdet	10,546	36.7%	1,132,459	39.1%	107	6.70%	1,041,051	-8.1 %
Qarku vlore	2,707	9.4%	182,962	6.3%	68	-33.08%	190,461	4.1%
Bashkia Konispol	222	0.8%	8,245	0.3%	37	-63.52%	8,583	4.1%
Shqiperia	28,748	100%	2,894,476	100.0%	101	0.00%	2,782,309	-3.9%
Popullsia ne moshe pune Konispol			5,645				5,876	

Burimi: INSTAT, Dokumenti PINS Bregdeti dhe vlerësimet e ekspertëve

Nga Tabela vihet re se përqindja ndaj totalit e dendesisë së popullsisë në Bashkinë Konispol është -63.52% dhe është shumë më e ulët në krahasim me mesataren e Shqipërisë. Gjithashtu ky tregues është edhe shumë më i ulët se dendësia e popullsisë për bregdetin që është 6.7% me e lartë se mesatarja në shkallë kombëtare. Sipas projeksione të kryera në kuadër të Strategjisë Ndersektoriale të Bregdetit, popullsia e këtij rajoni në vitin 2031 do të ulët me 8.1% kundrejt vitit 2011, kjo sikurëse dhe për nivelin e madh të rënies së popullsisë për të gjithë Shqipërisë që parashikohet të bjerë me 4%. Në të kundërt, popullsia e Qarkut Vlorë dhe e Bashkisë Konispol parashikohet të rritet me 4.1%, duke bërë që popullsia në

moshë pune për këtë vit të arrijë vlerën e 5,876 banorëve në krahasim me 5,645 banorë për vitin 2011.

Pra, popullsia e Bashkisë Konispol shfaq një tendencë rritje të moderuar prej 4.1% dhe për rrjedhojë dhe një rritje të popullsisë në moshë pune për vitin 2031. Megjithatë, kjo rritje mbetet përsëri shumë e vogël për periudhën e gjatë 20-vjeçare (2011/2031). Kjo do të sjellë pengesë për rritjen ekonomike të qëndrueshme të Bashkisë Konispol, pasi fuqia punëtore është faktori kryesor për rritjen e prodhimit. Për më tepër, kjo forcë është e nevojshme pasi, sektori më i rëndësishëm ekonomik i kësaj Bashkie është agroturizmi i lidhur me bujqësinë, që kërkon një shtesë të fuqisë punëtore në raportin 1:7 me rritjen e numrit të turistëve, çka do të thotë se çdo rritje me 7 turist në ditë për këtë rajon do të kërkonte shtesën e një 1 fuqie punëtore më shumë në sektorin agroturistik.

Përlllogaritjet e popullsisë turistike dhe numrit të punonjësve sezonal përgjatë gjithë vitit në Bashkinë Konispol

Përlllogaritjet mbi Turizmin në nivel Bashkie janë rrezultat i një metodologjie që merr në konsideratë katër indikatorë të rëndësishëm:

- ✓ Numri i popullsisë residente
- ✓ Numri i qytetarëve që rikthen gjatë periudhës së verës
- ✓ Numri i pronarëve të banesave të dëstuara për qëllime dytësore
- ✓ Numri i përgjithshëm i turistëve përgjatë gjithë vitit
- ✓ Numri i të punësuarve sezonal në sektorin e turizmit

Në përlllogaritjen e vlerave të këtyre indikatorëve u ndoqën me përpikmëri udhëzimet e parashtruara në metodologjinë e përzgjedhur duke u bazuar në të dhëna paraprake nisur nga dy burime kryesore: regjistrimi i popullsisë sipas Census 2011, Regjistri Civil i Bashkisë për vitin 2015-2016 dhe të dhëna mbi numrin e turistëve sipas informacioneve nga sektori përgjegjës i Bashkisë.

Në Tabelën e mëposhtme paraqiten të dhanat për çdonjërin nga indikatorët e turizmit në Bashkinë Konispol

Tablela 7: Të dhënat për përlogaritjen e popullsisë së turizmit

Indikatorët	Bashkia Konispol
Popullsia Rezidente (2011)	8245
Popullsi e rikthyer në periudhën e verës	3434
Pronarët e banesave të destinuara për qëllime dytësore	378
Turistët	-
Të punësuarit sezonal	-
Totali	12057

Burimi: Punuar nga ekspertët me data nga INSTAT, 2016

Vlerat e tabelës janë përftuar mbi bazën e përlogaritjeve të ekspertëve të bazuara nisuar nga disa arsyetime statistikore:

Popullsia rezidenciale është një vlerë e përftuar nga të dhënat e regjistrimit të popullsisë gjatë Census, 2011.

Popullsia e rikthyer është përlogaritur si diferencë e vlerave midis numrit të popullsisë që rezulton në regjistrin civil të Bashkisë Konispol për vitin 2015-2016 dhe popullsisë rezidente që rezulton nga regjistrimi i Census, 2011. Pas kësaj, është marrë në konsideratë vetëm 60% e vlerës së përtuar me qëllim që rezultati t'i përafrohet sa më shumë përqindjes reale (në nivel kombëtar) të popullsisë që rikthehen në vend gjatë periudhës së verës.

Të dhënat mbi pronatër e banesave të destiuuara për qëllime dytësore janë marrë nga regjistrimi i census, 2011.

Të dhënat për përlogaritjen e numrit të turistëve dhe të punësuarve sezonal janë të pa mundur për t'u llogaritur nga momenti që në Bashkinë e Konispolit nuk është e zhvilluar hoteleria dhe nuk ka asnjë formë të turizmit familjar.

Struktura dhe kontributi i aktivitetit ekonomik në Bashkinë Konispoli

Nevoja për të analizuar strukturën e aktivitetit ekonomik të Bashkisë Konispol është në rradhë të parë një domosdoshmëri për të parë se cilet janë sektoret me të rëndësishëm në ekonomine e sotme. Së dyti, Struktura e aktivitetit ekonomik ose ndarja sipas sektoreve të ekonomisë na tregon raportin përpjesëtimor për secilin nga këta sektor të ekonomisë kombëtare, me atë të zonës bregdetare në përgjithësi si dhe me Qarkun e Vlorë. Së treti, struktura e ekonomisë lokale do të na ndihmojë në parashikimet e rritjes ekonomike të

Bashkisë Konispol nisur nga perspektiva e zhvillimit të sektorëve me potenciale më të larta si edhe drejtimet ekonomike që i jepen Bashkisë nga vizioni dhe drejtimet strategjike.

Këto të dhëna pasqyrohen në Tabelen 8 si dhe në Tabelen 9 e mëposhtme. Përlllogaritjet e kontributit të Bashkisë Konispol për çdo sektor të ekonomisë janë bërë nga ekspertet e projektit mbi bazën e kontributit të Qarku Vlorë, i llogaritur nga INSTAT për vitin 2014. Ndarja për sektorin bujqësor dhe peshkimin është bërë në bazë të madhësisë së sipërfaqes bujqësore që ka Bashkia Konispol në raport me Qarkun, ndërsa për sektorët e tjerë kjo ndarje është bërë në mënyrë indirekte duke marrë për bazë shpërndarjen e ndërmarrjeve aktive sipas sektoreve në nivel qarku dhe të ndarë sipas Bashkive. Pa dyshim që këto të dhëna janë të përafërta por shkalla e gabimit është më e vogël se sa kostoja që duhet për përlllogaritjen e saktë të këtij kontributi në bazë të treguesve të drejtpërdrejtë.

Tabela 8: Struktura e Aktivitetit ekonomik në Bashkinë Konispol, 2014

	BUJQESIA DHE PESHKIMI	INDUSTRIA	NDERTIMI	TREGTI HOTELI DHE RESTORANTE	TRANSPORT	POST DHE TELEKOMUN IKACIONI	SHERBIME TE TJERA	PPB ME CMIME BAZE
Bregdet	121,061	78,985	38,898	39,769	42,022	10,543	99,846	425,372
Qarku Vlorë	18,259	7,376	9,269	6,461	4,678	2,589	19,304	67,042
Bashkia Konispol	1,506	221	93	129	94	181	193	2,417

Tabela 9: Struktura e Aktivitetit ekonomik në Bashkinë Konispol, 2014

	BUJQESIA DHE PESHKIMI	INDUSTRIA	NDERTIMI	TREGTI HETELI DHE RESTORANTE	TRANSPORT	POST DHE TELEKOMUN IKACIONI	SHERBIM E TE TJERA	VSHB ME CMIME BAZE
Bregdet	48.4%	51.4%	25.6%	27.7%	55.8%	22.4%	30.0%	36.0%
Qarku Vlorë	7.3%	4.8%	6.1%	4.5%	6.2%	5.5%	5.8%	5.8%
Bashkia Konispol	0.6%	0.1%	0.1%	0.1%	0.1%	0.4%	0.1%	0.2%
Shqipëria	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Burimi: INSTAT, Dokumenti PINS Bregdeti dhe vleresimet e ekspertëve

Siç shihet në Tabelën 8 dhe Tabelën 9 kontributi i Bashkisë Konispol në Prodhimin e Përgjithshëm Bruto (PPB) për vitin 2014 është 0.2%, kundrejt 5.8% që është kontributi i gjithë Qarkut në PPB e Shqipërisë.

Burimi: INSTAT, Dokumenti PINS Bregdeti dhe vlerësimet e ekspertëve

Nga analiza me e hollëishme në bazë sektori rezulton se në vitin 2014 sektori më i rëndësishëm në Bashkinë Konispol është sektori i Bujqësisë dhe i Poste-telekomunikacionit. Sektorët e tjerë, Industria, Ndërtimi, Tregëtia, Hotelaria dhe Restoracioni si dhe Transporti, zënë peshën e 0,1% të ekonomisë në Bashkisë Konispol. Ndërkaq sektori i bujqësisë, që duhet të jetë sektori më me peshë dhe lider në ekonominë e kësaj Bashkie, zë 0,6 % të kontributit që është më shumë se mesatarja e kontributit të Bashkisë Konispol në PPB e Shqipërisë që kap vlerën e 0,2%. Megjithatë ky kontribut mbetet në çdo rast shumë i vogël

pasi sektori i bujqësisë është ndër sektorët më me peshë në zonën e Bregdetit me 48.4% për totalin e bujqësisë së Shqipërisë dhe veçanërisht në Qarkun e Vlorës me 7.3%.

Të dhënat e mësipërme konfirmojnë analizën e deri tanishme të sistemeve për Bashkinë e Konispol e cila nuk është e përgatitur aq sa duhet për ta kthyer drejtimin e zhvillimit të saj ndaj agroturizmit, gjë që reflektohet në peshën relativisht të vogël që zënë sektorët e tjerë mbështetës përveç bujqësisë sikurëse janë industria, transporti dhe tregëtia, hoteleria dhe restoracionit të cilat zënë një peshë shumë të ulët për këtë Bashki.

Të dhënat e paraqitura në Tabelën 10 paraqesin parashikimin e aktivitetit ekonomik të Bashkisë Konispol deri në vitin 2031. Këto parashikime janë bërë duke u nisur nga këto supozimeve:

Së pari, rritja ekonomike e Shqipërisë për 15 vitet e ardhshme do të jetë e moderuar në nivel të barabartë me 3% në vit. Ky vlerësim është bërë me qëllim që parashikimet tona të jenë sa më realiste dhe jo shumë larg rezultateve të pritura. Qëllimi është të ngremë një mekanizëm jo rëndues mbi sistemet territoriale gjatë fazës së planifikimit territorial.

Së dyti, rritja ekonomike do të jetë e njëjtë për të gjithë sektorët e Shqipërisë. Kjo për faktin se grupi i punës është duke ngritur një strategji në nivel lokal dhe jo kombëtar.

Së treti, parashikimet për rritjen ekonomike në territorin e Bashkisë Konispol bëhen duke marrë për bazë një rritje të diferencuar sipas sektorëve, ashtu sikurëse paraqiten në tabelën e mëposhtme.

Sektorët me rritjen më të madhe ekonomike për Bashkinë Konispol parashikohen të jenë Industria me 5% dhe Bujqësia, Tregëti, Hotele dhe Restorante, Transporti si dhe Shërbime të tjera me 4% rritje ekonomike për çdo vit deri në 2031. Kjo është bërë për arsye se Konispoli ka marrë tashmë drejtimin e zhvillimit si një qytet që do të ofrojë shërbime të plota në fushën e Bujqësisë dhe Agroturizmit dhe që duke patur si sektorët më të fuqishëm të saj Industrinë dhe Bujqësinë do të vazhdojë t'i mbajë ato gjithashtu si ndër sektorët më të rëndësishëm për ekonominë e Bashkisë. Do të vazhdojë më tej fuqizimi i shërbimeve të tjera si Tregëti, Hotele dhe Restorante, Transport dhe Shërbime të tjera me një peshë prej 4% rritje për secilin nga këto sektorë. Sektorët me rritjen më të ulët për Bashkinë Konispol parashikohet të jenë Ndërtimi dhe Post-Telekomunikacioni me një rritje prej 2% për çdo vit, për shkak të potencialit të kufizuar që ekziston për zhvillimin e tyre.

Tabela 10: Parashikimet e aktivitetit ekonomik për Bashkinë Konispol, për vitin 2031

	BUJQESIA DHE PESHKIMI	INDUSTRIA	NDERTIMI	TREGTI HETELE DHE RESTORANTE	TRANSPORT	POST DHE TELEKOMUNI KACIONI	SHERBI ME TE TJERA	PPB ME CMIME BAZE	Perqindja e rritjes PPB 2031 kundrejt 2014
Shqipëria	250,126	153,668	151,793	143,570	75,369	47,068	333,153	1,154,747	65%
Rritja e PPB se Shqiperise me 3% mesatarisht deri ne vitin 2031	412,708	253,552	250,458	236,891	124,359	77,662	549,702	1,908,621	
Bashkia Konispol	1,506	221	93	129	94	181	193	2,417	
Parashikimi i rritjes per cdo sektor	4%	5%	3%	4%	4%	3%	4%		
Kontributi ne PPB per cdo sektor ne vitin 2031	3,052	457	158	262	190	309	391	4,817	
Rritja 2031 kundrejt vitit 2014	103%	106%	70%	103%	103%	70%	103%	100%	
Kontributi i Bashkisë Konispol në PPB e çdo sektori në vitin 2031	0.7%	0.2%	0.1%	0.1%	0.2%	0.4%	0.1%	0.3%	

Burimi: INSTAT, dokumenti PINS Bregdeti dhe vlerësimet e ekspertëve

Nisur nga propozimet e mësipërme dhe nga Tabela 10 mund të nxirren përfundimet si më poshtë:

- Ekonomia e Shqipërisë me një rritje konstante prej 3% në fund të vitit 2031 do të rritet me 65%, ndërsa ekonomia në Bashkinë Konispol, nëpërmjet propozimit dhe politikave sektoriale mbi bazën e një vizioni të qartë për zhvillimin e shërbimeve të Industrisë dhe Bujqësisë si aktivitetet më të rëndësishme të saj, do të risë prodhimin me gati dy herë ose 100%.

- Gjithashtu edhe sektorët e tjerë si tregëti, hoteleri dhe restoracion, transport dhe shërbimeve të tjera në fund të vitit 2031, paralelisht me bujqësinë, do të rriten respektivisht me 103% në krahasim me mesataren aktuale të Bashkisë Konispol.

- Sektori me rritjen më ulët ekonomike do të jetë Ndërtimi dhe Posta-Telekomunikacioni me 70% rritje në vitin 2031 kundrejt vitit 2014.

- Si rezultat i këtyre ndryshimeve kontributi i ekonomisë lokale së Bashkinë Konispol do rritet me 0.3 % në PPB-në e vendit. Kjo rritje do të vijë kryesisht si rezultat i kontributit të sektorit të agroturizmit i cili nxit në mënyrë paralele edhe zhvillimin e Bujqësisë me 0,7% kontribut të kësaj Bashkie në PPB-në e këtij sektori.

Ndryshimet e pritshme në pesë sistemet territoriale

Si rezultat i zbatimit të objektivave strategjike për realizimin e të cilave do të hartohen programet specifike, sistemet territoriale do të pesojnë ndryshime eventuale nga ato ekzistuese. Me poshtë jepen në mënyrë të përmbledhur tendencat se si do të ndryshojnë këto sisteme territoriale në përgjithësi, si dhe për treguesit specifike të çdo sistemi me shpjegimet përkatëse. Gjithashtu, është e domosdoshme të theksohet se është e pamundur të jepet në mënyrë sasiore si dhe sa do të ndryshojë një sistem i caktuar, për shkak të pamundësisë të përfshirë në këto faze të gjitha projektet në sistemin GIS, si dhe pa përfunduar të gjithë modelin e planifikimit nepermjet procesit të zonimit. Në këto mënyrë në përfundim të këtij produkti do të jepen të gjitha ndryshimet eventuale të sistemeve, duke kërkuar edhe mbështetjen ligjore për ato rasta kur ajo do të nevojitet.

Sistemi	Treguesi i sistemit	Tendenca e pritshme	Shpjegime
I. Sistemi urban	Sipërfaqja e territorit urban: sipërfaqja ekzistuese territorit urban 3%	→	Pritet konsolidimi i sistemit urban dhe zgjerimi i tij për shkak të zgjerimit të qendrave ekzistuese urbane dhe mbështetjen për zhvillimin e agroturizmit
	Infrastruktura urbane	→	Permiresimi i ndjeshëm mjediseve urbane që do të shërbejnë komunitetit duke kryer investime në sistemin e sheshit të Markatit, pedonalja e ligënit të Mursisë
	Popullsia rezidente: do të rritet në vitin 2031	→	Rritja e lehtë e popullsisë rezidente duke u shoqëruar me kthimin e popullsisë nga rajonet e afërta të Greqisë
	Banesat qytetare	→	Banesat e banorëve do të mbeten konstante duke konsoliduar sistemin e banesave ekzistuese.

	Strehimi social		
	Sherbime administrative		Sherbimet administrative do të permiresohen për tju përgjigjur një cilësie më të mirë banorve rezidentë në zonat e thella malore të Konispolit si në fshatrat Ninat, Janjar, Dishat dhe zhvillimin e agroturizmit.
	Sherbime sociale, shëndetësi dhe arsim		Do të permiresohet shërbimi shëndetësor duke permiresuar cilësinë e shërbimeve dhe permiresimi i infrastrukturës shëndetësore.
	Transporti publik		Do të permiresohet transporti publik që lidh Konispolin me qendrat e tjera urbane si Saranden dhe Gjirokastrën, si do të permiresohet lidhja midis fshatrave malore
	Transporti privat		Transporti privat do të ketë tendencë rritje për të kompensuar mungesën e transportit publik dhe vendet pa mbulim transporti publik
	Sipërfaqet e gjelberta		Sipërfaqja e gjelber urbane do të mbetet zgjerohet pas projekteve të përmishteve për rreth

			zonave urbane
	Hapesirat sportive	→	Hapesirat sportive do te konsolidohet dhe zgjerohen per rreth atyre ekzistuese,
	Monumentet natyrore	→	Monumentet natyrore do te kene evidentim me te sakte dhe per rrjedhoje do te rritet numri i tyre, sipas kriterëve te reja te AKZM-se
	Monumentet kulturore	→	Monumentet e kultures dote evidentohen, promovohen dhe restaurohen
	Parkimet publike	→	Parkimet publike do te parashikohen ne Konispol
II. Sistemi bujqesor	Siperfaqja bujqesore totale: 24%	→	Siperfaqja bujqesore ne pergjithesi do te konsolidohet duke patur tendence rritje duke shfrytezuar avantazhet e Konispolit per zhvillimin e frutikultures, ullishteve dhe perimeve
	Siperfaqja bujqesore me cilesi te larte (Bon I-IV)	→	Tokat bujqesore me bonitet te larte do te ruhen dhe permiresohen
	Siperfaqja bujqesore me cilesi mesatare (Boniteti V-VII)	→	Siperfaqja bujqesore me bonitet mesatar do te mbetet konstante
	Siperfaqja bujqesore me cilesi te ulet (Boniteti VIII-X)		
	Siperfaqja bujqesore nen uje	→	Siperfaqja e tokave bujqesore nen uje do te shtohen duke u mbeshtetur ne programet per

			zgjerimin e ujitjes vecanerisht keto permiresime do te jene ne fushen e Vrines dhe me gjere
	Siperfaqja e tokes se pashfrytezuar	→	Siperfaqja e tokes se pashfrytezuar do te ulet duke i vene ne shfrytezim duke perdorur me mire incentivat fiskale (taksen per token)
III. Sistemi uhor	Sistemi i pergjithshem uhor ze 3%	→	Do te mbetet konstant duke investuar ne ruajtjen e brigjeve te liqenit te Butrintit dhe kanalit te Vrines, si dhe lumit Pavell
	Ujrat tokesore	→	Do te mbeten konstant
	Ujrat bregdetare	→	Do te mbetet konstant
IV. Sistemi infrastrukturor	Sistemi infrastrukturor ze 0.2%	→	Infrastruktura ne Bashkine Konispol do te zgjerohet, per shkak te kushteve te keqija te rrugeve ekzistuese
	Rruget kombetare	→	Infrastruktura rrugore kombetare do te mbetet konstant
	Rruge interurbane sekondare	→	Do te kete rritje te rrugeve lidhese ndermjet fshatrave te zonave informale te Bashkise Konispol si Ninat - Markat, Ninat-Janjar, Ninat-Dishat dhe Xare, Mursi
	Rruge urbane sekondare	→	Do te permirsohen rruget sekondare brenda Konispolit dhe fshtrave Xare, Shkalle dhe Mursi
	Hekurudha		

	Aeroporte		
	Porte		
	Transporti gazit		
	Shperndarja dhe rrjeti i transmetimit te energjise elektrike		Do te permiresohet rrjeti i shperndarjes dhe transmetimit te energjise elektrike
	Ujesjelles kanalizime		Sistemi i ujesjelles kanalizimeve do te mbuloje gjithe territorin
V. Sistemi natyror	Siperfaqe e pergjithshme 70%		Sistemi natyror do te mbetet konstant duke punuar pergjithesisht me programe te ruajtjet konservimit dhe rigjenerimit te pyjeve dhe kullotave
	Siperfaqe pyjore		Siperfaqja pyjore do mbetet konstant
	Kullota		Siperfaqet kullosore do te mbetet konstant
	Siperfaqe te gjelbra jo urbane		Siperfaqet e gjelbra do te mbetet konstant
	Zona te mbrojtura		Do te vazhdohet per zbatimin dhe konsolidimit te planit te menaxhimit te zones se mbrojtur Ramsar te Butrintit dhe zones tampon te Vrines

4.5.10 Konkluzione

Garantimi me një rritje të qëndrueshme të aktiviteti ekonomik në Bashkinë Konispol mbështet bazën në vizionin për të si një territor pjellor, kërkon të shoqërohet në të disa prioriteve që mundësojnë këtë zhvillim.

Ndër prioritetet e tjera, përveç atyre të zhvillimit ekonomik në Bashkinë e Konispol, mund të përmendim gjithashtu edhe përmirësimin e cilësisë së rrjetit rrugor nga Butrinti në Shkallë me qëllim tërheqjen e vizitorëve nga Ksamili për të vizituar Konispolin dhe Rivierën e vazhdueshme të Sarandës. Së dyti është i nevojshëm përmirësimi i rrjetit rrugor

të Shalë- Vërvës dhe Markat-Ninat-Janjarit me qëllim rritjen e cilësisë së jetës për popullsisë lokale dhe për turizmin natyror.

Problemet me parkimin ekzistojnë në Konispol për shkak të topografisë së pjerrët.

Analiza e plote e sistemeve teritoriale, si dhe paraqitja e vizionit të Bregdetit të Jugut me specifikat e veçanta të paraqitura mbështetur në PINS Bregdetit na sjell në përfundimin se zhvillimi i bregdetit si një formë specifike e organizimi të quajtur Riviere duhet të bazohet në këto rekomandime kryesore:

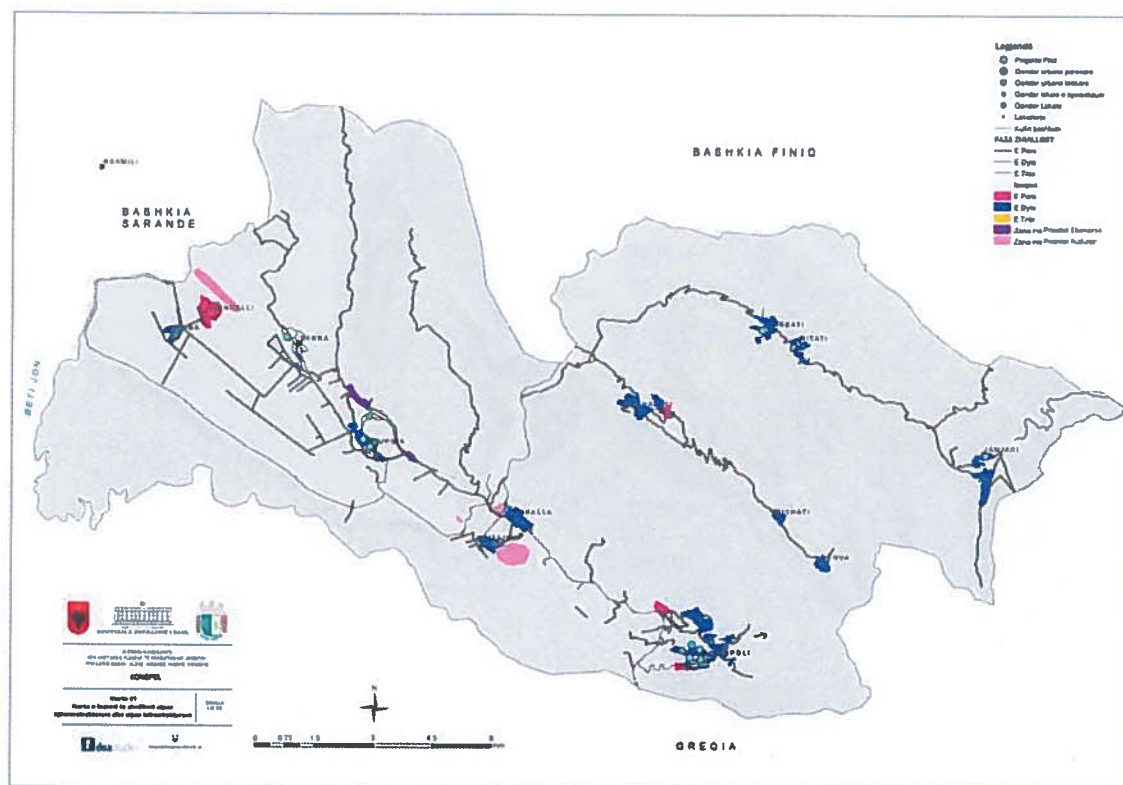
- Të organizohet si një sistem zonash qendrore
- Një projekt i integruar për transportin (publik) që mbështet sistemin e zonave qendrore dhe lidhshmërinë me botën e jashtme
- Diferencim i mirë midis vendbanimeve dhe hapësirave të hapura rurale
- Vendbanimet si një hierarki tregjesh dhe shërbimesh, në koordinim me nivelin kombëtar
- Balancimi, lokalizimi dhe prodhimi i energjisë nga karboni neutral drejt prodhimit / sistemit të konsumit
- Shtigje dhe rrugë ciklizmi të integruara me vendbanimet dhe fshatrat
- Pjesëmarrje e qytetarëve

Vendbanimet:

- Diskutimi dhe përzgjedhja e modele udhëzuese – të centralizuar / të decentralizuara
- Përmbytja e nevojave universale (strehim, punësim, kohë e lirë, arsim, kulturë, etj)
- Nxitje e diversitetit (integrim vs. ndarje) - praktike dhe sociale
- Promovimi i zhvillimit urban përgjatë rrugëve të transportit publik / model me densitet të lartë
- Menaxhimi i tregut të pakicës - në veçanti për të nxitur zhvillimin e decentralizuar
- Nxitja e mikroklimës / qarkullimi i ajrit - ruajtja e zonave të hapura të gjëra dhe efektive
- Vendime mbi konceptin e energjisë – e centralizuar / e decentralizuar
- Merrja në konsideratë e infrastrukturës të lidhur me aspektet sociale, kulturore dhe me shërbimet, si në sektorin privat ashtu edhe atë publik
- Sigurimi i institucioneve arsimore publike dhe private
- Ofrimi i një game të larmishme alternativash strehimi për të gjitha shtresat e popullsisë
- Zhvillimi i hapësirave të hapura dhe objekteve rekreative / rrjeti i shtigjeve dhe rrugëve të ciklizmit
- Menaxhimi i kujdesshëm i burimeve
- Skemat e pjesëmarrjes së qytetarëve

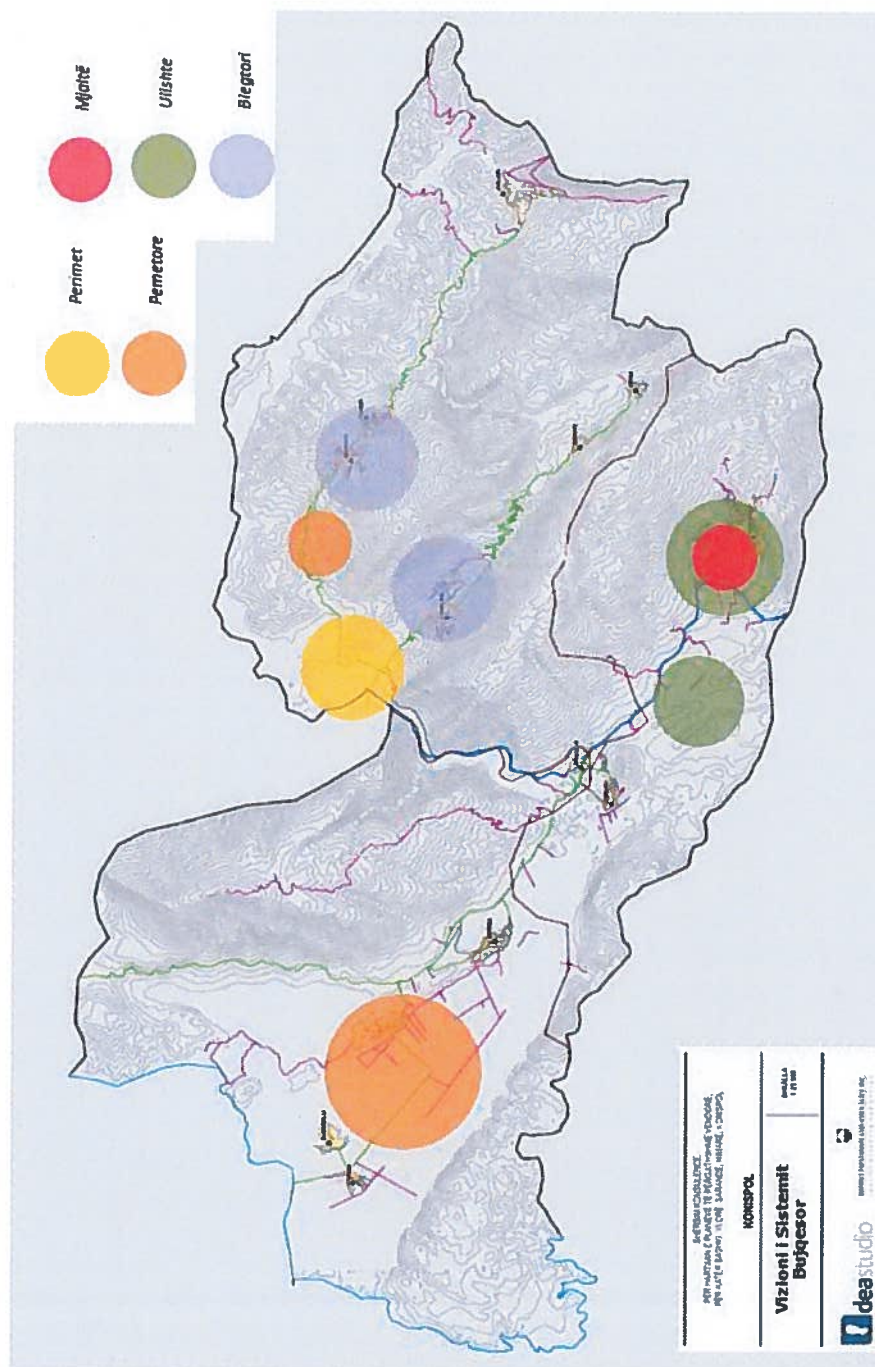

4.6 Hartëzimi i Vizionit dhe Strategjisë së Territorit

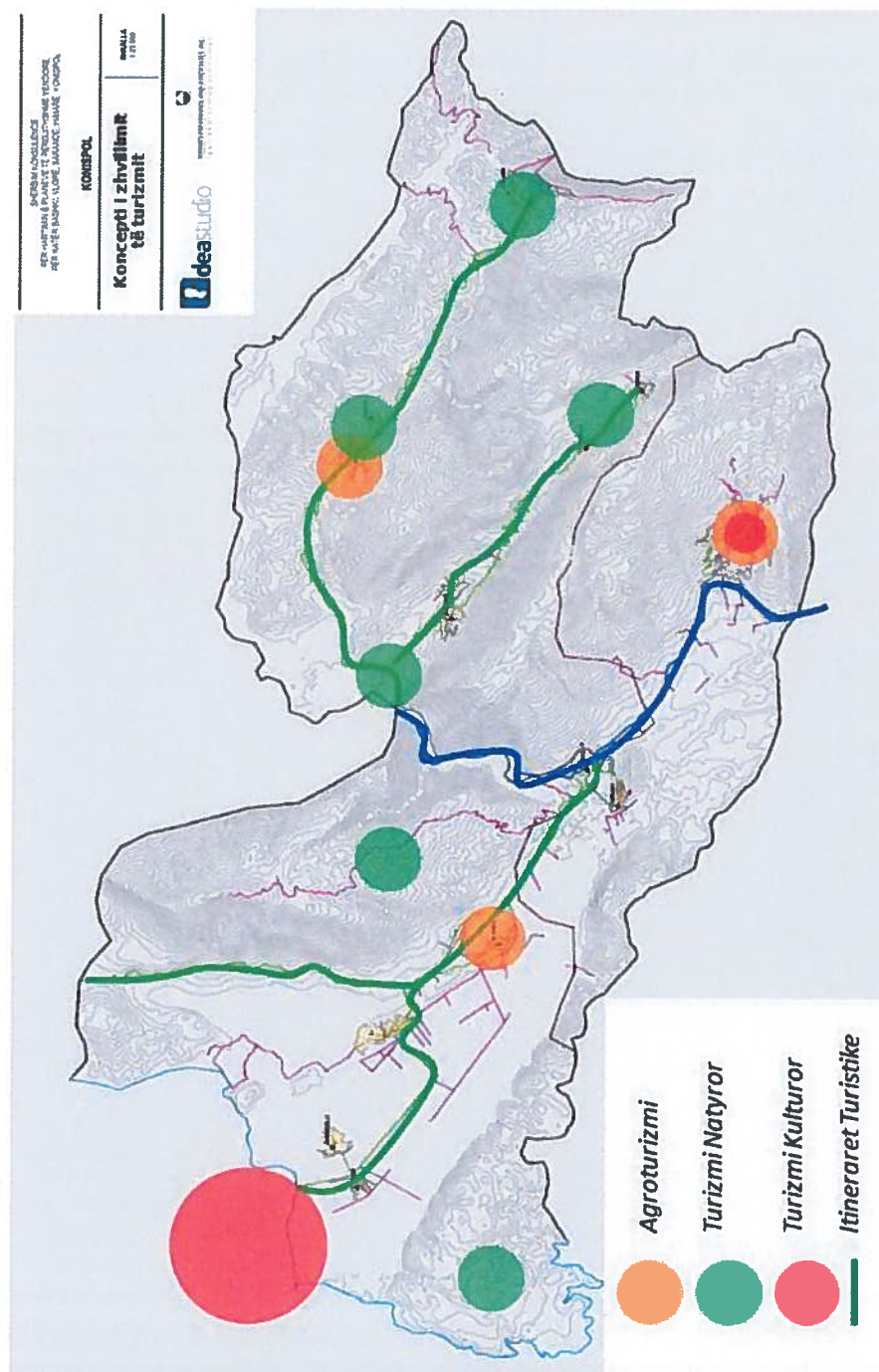
Harta 14: Koncepti i Konektivitetit dhe Poleve Qendrore

Harta 15: Vizioni i Sistemit Bujqësor

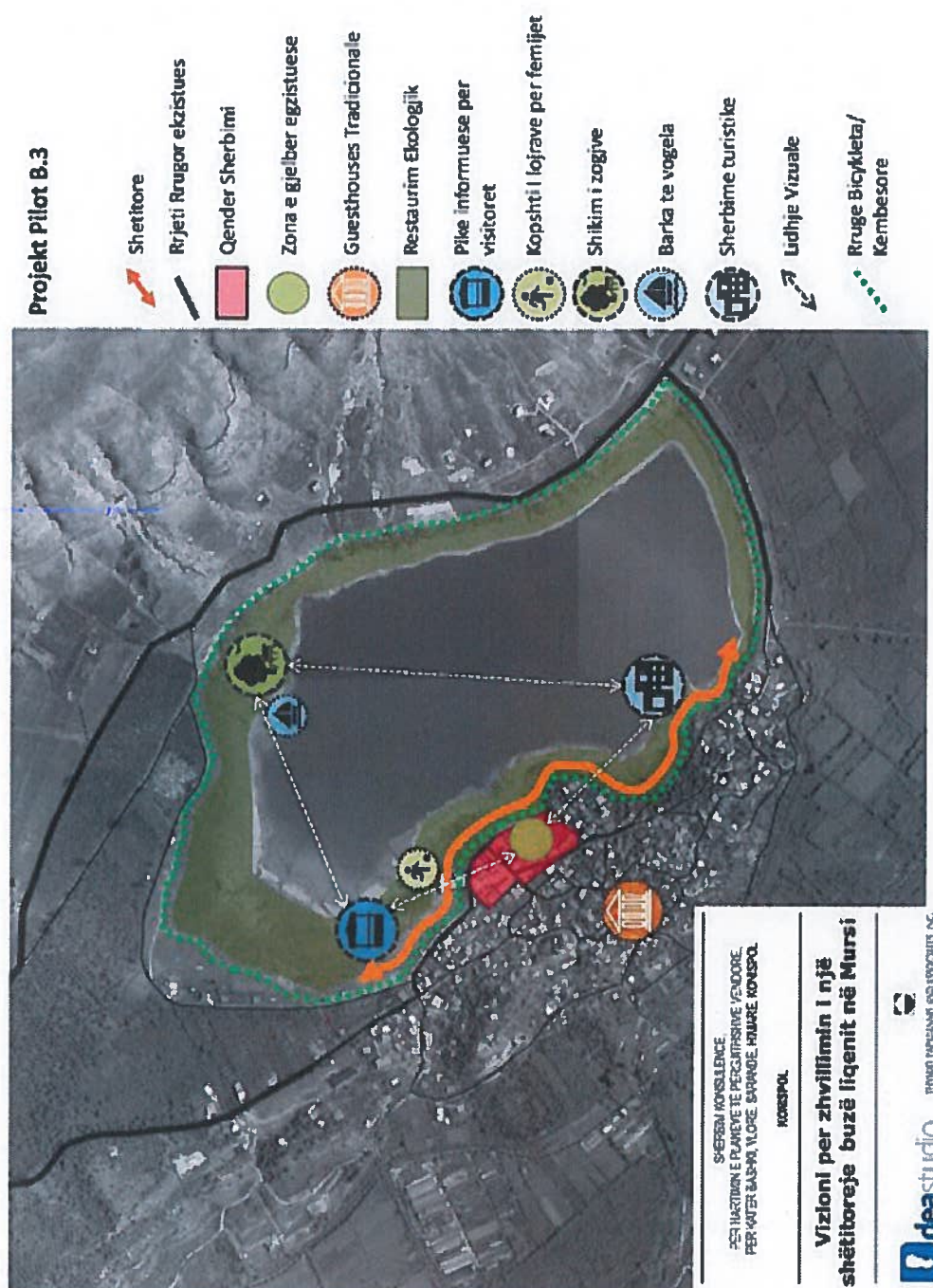

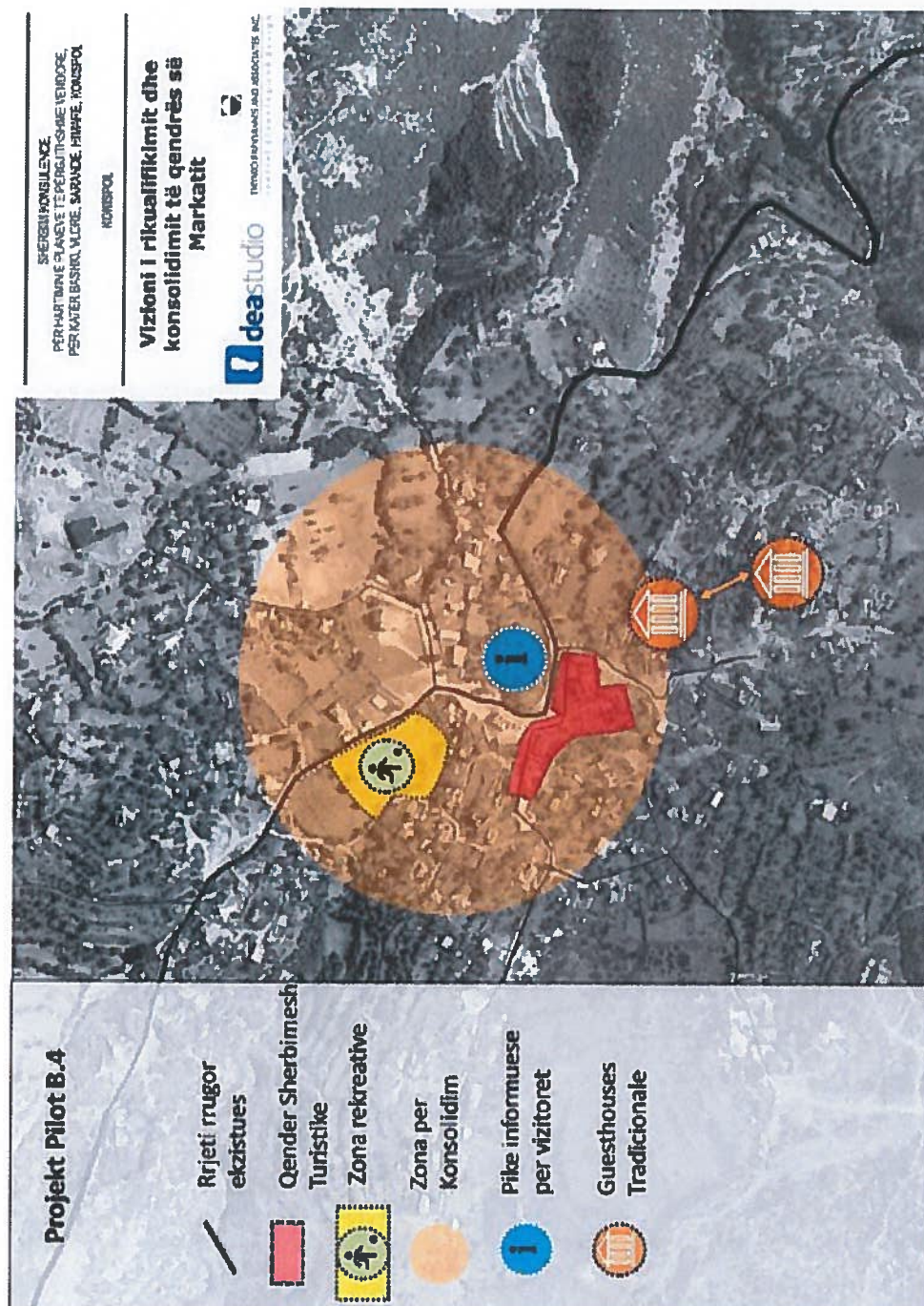
Harta 16: Koncepti hapësinor i zhvillimit të turizmit

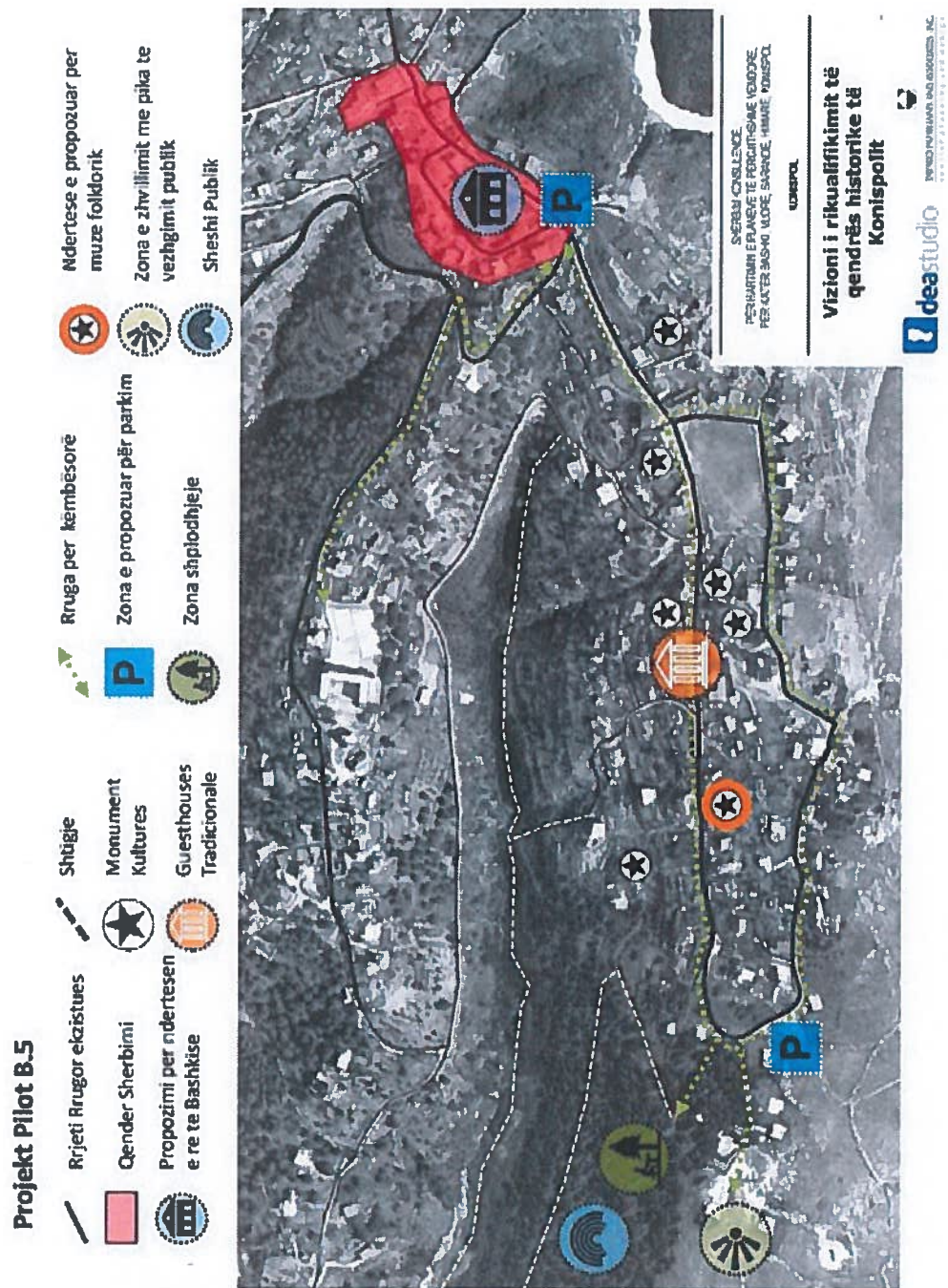

Harta 18: Vizioni për zhvillimin i një shëtitoreje buzë liqenit në Mursi

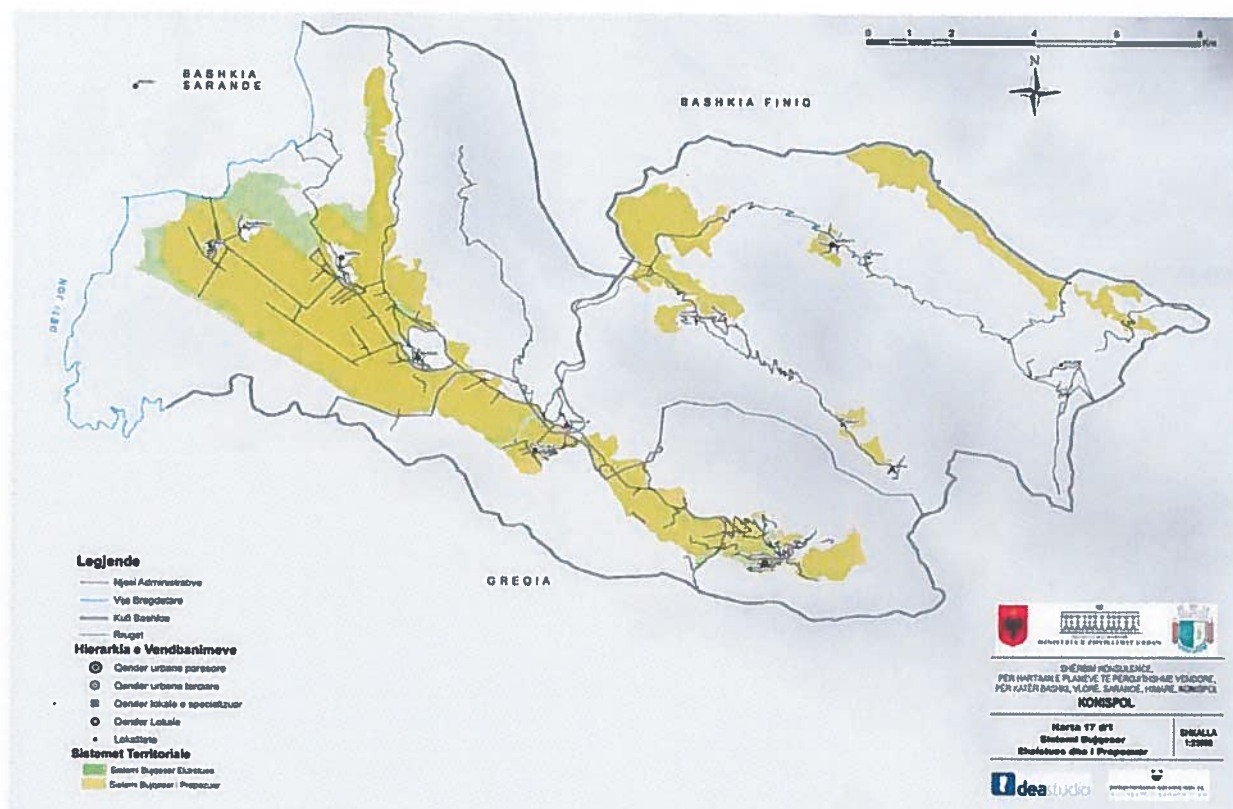
Harta 19: Vizioni i rikualifikimit dhe konsolidimit të qendrës së Markatit

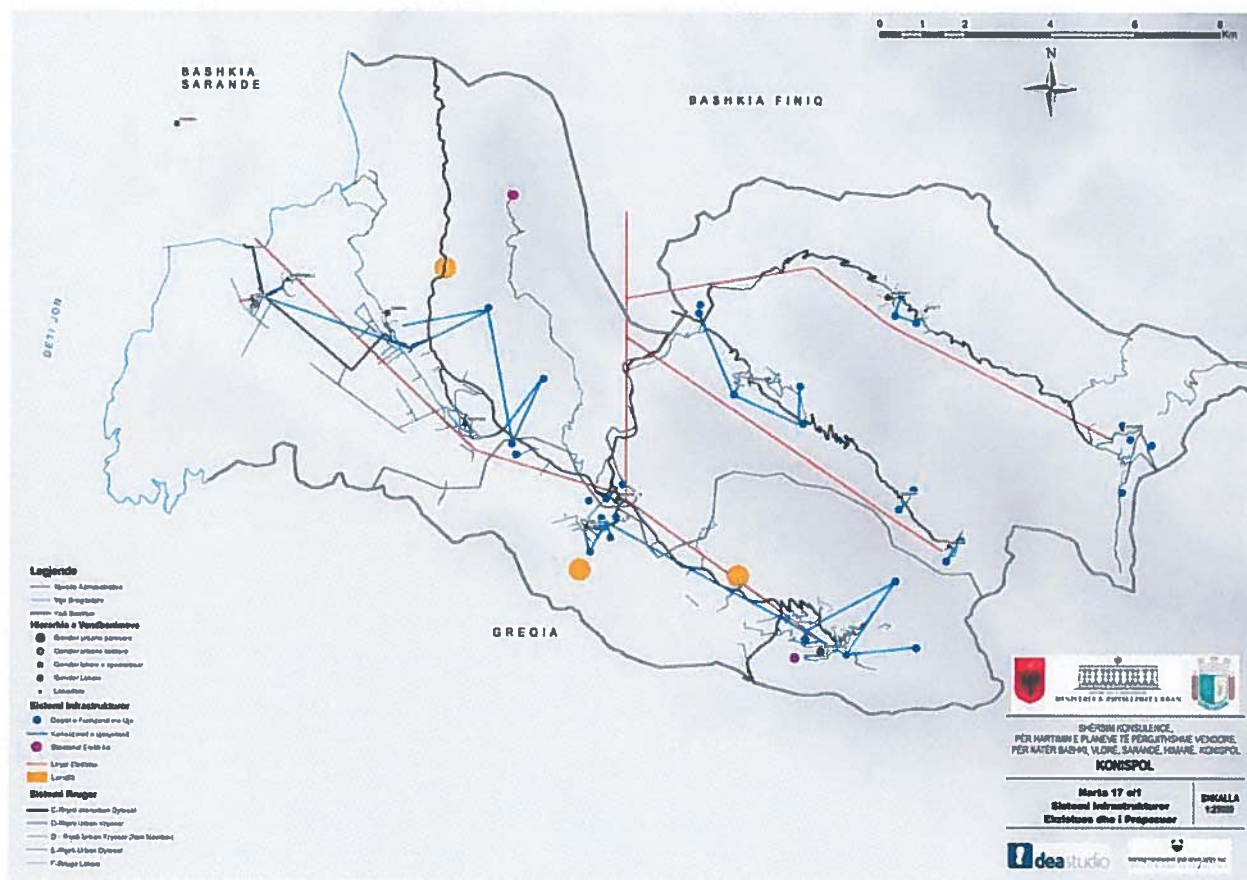
Harta 20: Vizioni i rikualifikimit të qendrës historike të Konispolit

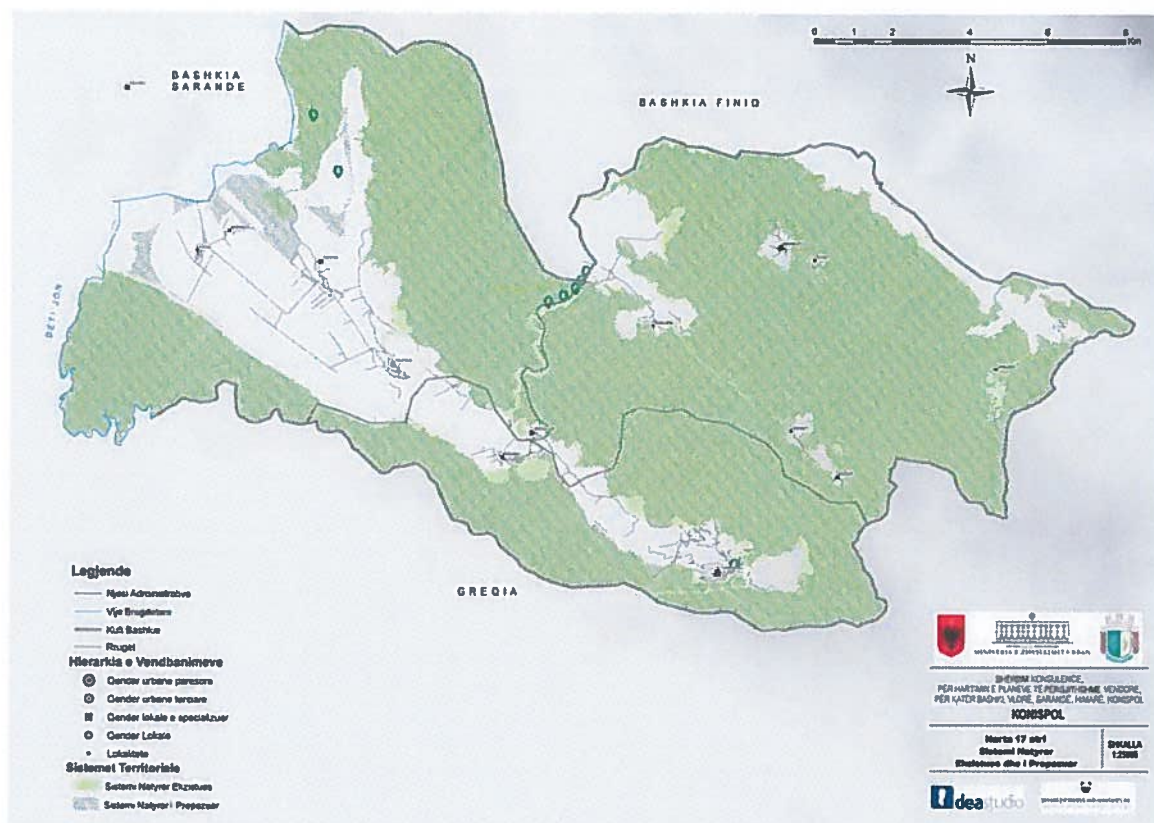
Harta 21: Sistemi Bujqesor ekzistues dhe i propozuar

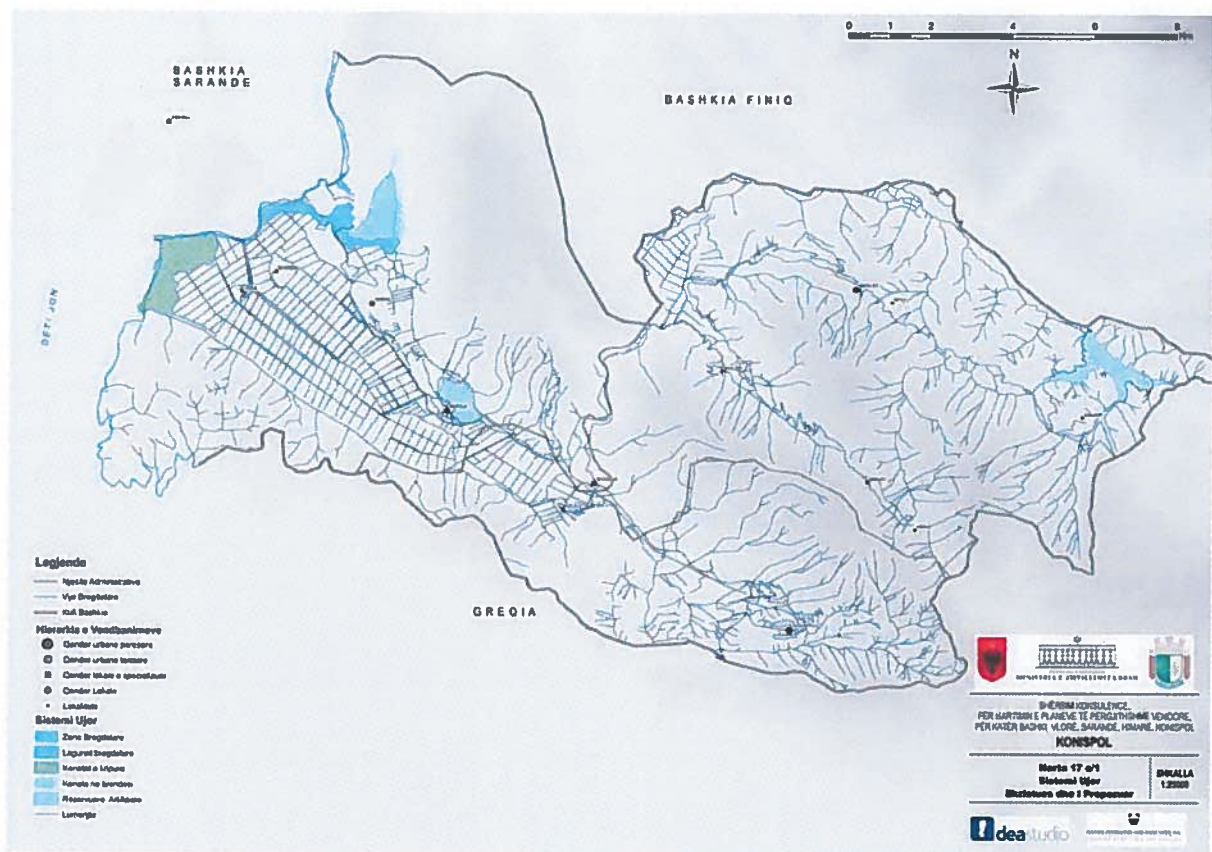
Harta 22: Sistemi Infrastrukturor ekzistues dhe i propozuar

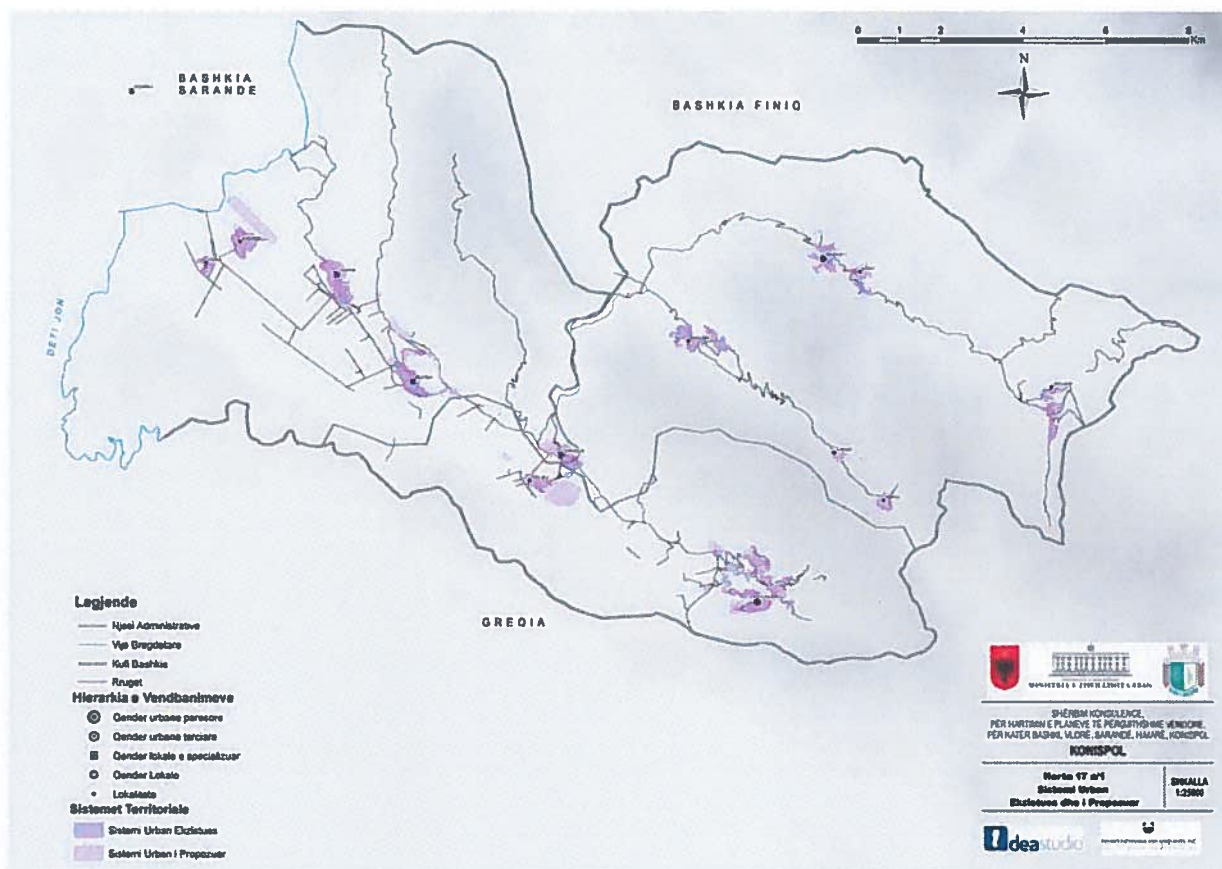
Harta 23: Sistemi Natyror ekzistues dhe i propozuar

Harta 24: Sistemi Ujor ekzistues dhe i propozuar

Harta 25: Sistemi Urban ekzistues dhe i propozuar

REZULTATI 5– Plani i veprimeve prioritare, investimet strategjike kapitale dhe projektet pilot të zhvillimit

5.1. Programet dhe prioritetizimi i projekteve në Bashkinë Konispol

Realizimi i Objektivave Strategjike sipas Orientimeve Strategjike kërkon edhe ndërtimin e programeve specifike për çdo objektiv, si dhe projekte të llojeve dhe natyrave të ndryshme për arritjen e objektivave strategjik konkret. Në këtë pjesë të raportit do të listohen të gjitha programet e identifikuar nga konsulentet sipas orientimeve strategjike dhe objektivave përkatëse, si dhe projektet kryesore sipas shkallës së prioritetizimit të tyre, karakterit të ndërhyrjes dhe territorial.

OS1: Modernizimi dhe përmirësimi i konkurrueshmërisë në sektorin bujqësor

OS1PS1: Menaxhimi i tokës bujqësore dhe modernizimi i infrastrukturës

Janë identifikuar 5 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

- 1.1: Plani dhe puna për konsolidimin e tokës
- 1.2: Shpërndarja ose dhënia me qera afatgjatë e tokës bujqësore në pronësi të shtetit
- 1.3: Ndërtimi i kanalit të ri ujitës që vjen nga Janjari
- 1.4: Rindërtimi dhe përmirësimi i infrastrukturës ekzistuese
- 1.5: Organizimi hapësinor për mbarështrimin blegtoral

Programi	Projekti	Karakterit i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakterit territorial	
		Projekt teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim Horizon tal	Me veprim specifik
OS1PS1	1.1									Lug e Vrines
	1.2									Xarre
	1.3									
	1.4									
	1.5									Markat

OS1PS2: Ndërtimi dhe funksionimi i një paketë bujqësore dhe i njësisë së shpërndarjes

OS1PS3: Promovimi i produkteve bujqësore vendore dhe krijimi i zinxhirëve të prodhimit midis zonave të brendshme dhe bregdetare

Janë identifikuar 3 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

- 3.1: Bashkëpunimi me Bashkitë e tjera për të aksesuar tregjet fqinje
- 3.2: Motivimi dhe mbështetja për krijimin e kooperativave bujqësore
- 3.3: Promovimi dhe vendosja e *Brend-it* për produktet lokale

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter territorial	
		Projekt teknik	Inicative financiare ose tjeter	Nderhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS1PS3	3.1								-	-
	3.2								-	-
	3.3								-	-

OS1PS4: Promovimi i sipërmarrjes dhe inovacionit në sektorin e bujqësisë

Janë identifikuar 3 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

- 4.1: Promovimi financiar, fiskal si edhe planifikimi i incentivave për nxitjen e sipërmarrjes në sektorin bujqësor
- 4.2: Promovimi i praktikave mjedisore në kultivim
- 4.3: Inkurajimi i produkteve-Bio dhe i kultivimeve të veçanta
- 4.4: Sinergjitë midis sistemit të kultivimit dhe mbarështrimit blegtoral

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter territorial	
		Projekt teknik	Inicative financiare ose tjeter	Nderhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS1PS4	4.1									
	4.2									
	4.3									
	4.4								-	-

OS1PS5: Veprimet *Soft* për të informuar, edukuar dhe aftësuar tregun e punës

OS2: Lidhja midis ekonomisë bujqësore dhe turizmit si edhe percaktimi i zonës si destinacion turistik me interes të veçantë

OS2PS1: Zhvillimi i rrugëve piktoreske me pika tërheqëse për vizitorët të cilët dëshirojnë të provojnë produkte bujqësore vendase.

Janë identifikuar 3 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

1.1: Zhvillimi i rrugëve piktoreske ago-turistike

1.2: Zhvillimi i një rrjeti të integruar pikash tërheqëse natyrore dhe kulturore

1.3: Zhvillimi i një sistemi shenjimi në rrugët dhe vendet me interes

Programi	Projekti	Karakteri i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakteri territorial	
		Projekt teknik	Iniciati ve financi are ose tjetër	Ndërhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I lartë	I mesëm	I ulët	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS2PS1	1.1									
	1.2									
	1.3									

OS2PS2: Zhvillimi i akomodimit turistik me shtëpi pritje tradicionale (guesthouses) dhe njësi agro-turizmi.

Janë identifikuar 2 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

2.1: Rehabilitimi i shtëpive tradicionale në Konispol, Markat dhe Mursi për akomodimin dhe shërbimin e turistëve

2.2: Nxitjet për transformimin e fermave me profil të mirefillte bujqësor në ferma me profil agro-turistik

Programi	Projekti	Karakteri i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakteri territorial	
		Projekti teknik	Iniciati ve financi are ose tjetër	Ndërhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I lartë	I mesëm	I ulët	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
	Nr. Projektit									

OS2PS2	2.1									Konispol, Markat, Xarre
	2.2									

OS2PS3: Promovimi i eko-turizmit në Markat.

Janë identifikuar 4 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

- 3.1: Krijimi i një Parku me kafshë të egra në Markat
- 3.2: Hapja dhe shenjimi i shtigjeve për turistët
- 3.3: Ndërtimi dhe venia në funksionim e shtëpizave të vogla malore
- 3.4: Promovimi i aktiviteteve të reja për turizmin aktiv natyror (eksplorim shpellash, ngjitje etj)

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter territorial	
		Projekt teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS2PS3	3.1									Markat
	3.2									
	3.3									
	3.4									

OS2PS4: Zhvillimi i shërbimeve për turizmin dhe rikualifikimin urban në vendbanimet tradicionale.

Janë identifikuar 4 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

- 4.1: Zhvillimi i një zone publike rekreative në pjesën buzë liqenit të Mursise
- 4.2: Rikualifikimi dhe rivitalizimi i qendrës historike të Konispolit
- 4.3: Rikualifikimi dhe rivitalizimi i qendrës historike të Markatit
- 4.4: Zhvillimi i një sistemi informacioni për turistët (info point)

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter territorial	
		Projekt teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhyrje Rregulla	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik

				tore					ntal	
OS2PS4	4.1									Mursi
	4.2									Konispol
	4.3									Markat
	4.4								-	-

OS2PS5: Promovimi i bashkëpunimit ndërkufitar dhe rajonal në fushën e turizmit.

Janë identifikuar 3 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

5.1: Pjesëmarrja në programet lokale apo ndërkufitare dhe ndërmarrja e nismave për zhvillimin e turizmit ndërkufitar

5.2: Promovimi i bashkëpunimit me Bashkinë e Sarandës

5.3: Pjesëmarrja në grupin e lokaliteteve me karakteristika të ngjashme

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter i territorial	
	Nr. Projektit	Proje kt teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Nderhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS2PS5	5.1									
	5.2								-	-
	5.3								-	-

OS2PS6: Zhvillimi i kapaciteteve të fermerëve lokalë në brandimin e produkteve vendase dhe agroturizmit

Janë identifikuar 3 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

6.1: Promovimi i prodhimit vendas në bizneset e turizmit

6.2: Promovimi i ndërmarrjes në sektorin e agro-turizmit

6.3: Përthithja e përvojave të brandimit të produkteve lokale nga Italia dhe Greqia

Program i	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter i territorial	
	Nr. Projektit	Projekt teknik	Iniciative financiare	Nderhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I larte	I mesem	I ulet	Me veprim	Me veprim

			ose tjetër						Horizontal	specifik
OS2PS6	6.1								-	-
	6.2									
	6.3								-	-

OS3: Zvogëlimi i periferialitetit dhe përmirësimi i cilësisë së jetës

Për realizimin e objektivave që kërkon ky Orientim janë përcaktuar 7 programe, ku për secilin program do të listohen projektet potenciale që duhet të realizohen

OS3PS1: Përmirësimi i aksesit rajonal

Janë identifikuar 3 projekte të mëposhtme në plotësim të këtij programi:

1.1: Rikonstruktimi i rrugës ndërrbane Butrint - Shkalle

1.2: Përmirësimi i aksesueshmërisë së fshatrave në rrugët kryesore interurbane (Markat – Ninat – Janjar, Shales – Dishat – Verve)

1.3: Përmirësimi i transportit publik (frekuencat e rrugëve, më tepër destinacione)

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter territorial	
		Projek t teknik	Iniciati ve financi are ose tjetër	Ndërhyrje Rregullato re	Ndërhyrje Soft	I larte	I mes em	I ule t	Me veprim Horizon tal	Me veprim specifik
OS3PS1	1.1									
	1.2									Markat
	1.3									

OS3PS2: Përmirësimi i aksesit lokal

Janë identifikuar 2 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

2.1: Përmirësimi i rrjetit sekondar të rrugëve urbane në Konispol, Shendelli, Shales, Mursi, Xarre

2.2: Linjë e re autobusi që lidh fshatrat e largëta me Konispolin dhe qendrat e tjera

Programi	Projekti	Karakter i ndërhyrjes	Statusi i	Karakter
----------	----------	-----------------------	-----------	----------

	Nr. Projektit	Proje kt teknik	Iniciativ e financiar e ose tjeter	Nderhyrje Rregullator e	Ndërhyrje Soft	Prioritetit			territorial	
						I lart e	I mese m	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS3PS2	2.1									Marka Xarre
	2.2									Ksamil

OS3PS3: Përmirësimi i kushteve të jetesës në zonat malore dhe rurale

Janë identifikuar 5 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

- 3.1: Zhvillimi i qendrave lokale dhe hapësirave publike në Shendelli, Ciflik, Shales and Vrine
- 3.2: Rikonstruksioni dhe restaurimi i shkollave ekzistuese (Konispol, Shendelli, Xarre, Shales, Ciflik)
- 3.3: Rikonstruksioni i qendrave shëndetsore në Vrine dhe Mursi
- 3.4: Përmirësimi dhe mirëmbajtja e terreneve ekzistuese sportive (Vrine, Shales)
- 3.5: Krijimi i një njësie për shërbimet administrative në Shkallë (stacioni e policisë, zjarrfikësja, stacioni ambulator)

Progra mi	Projek ti	Karakter i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakter territorial	
		Projek t teknik	Iniciativ e financiar e ose tjeter	Nderhyr je Rregulla tore	Ndërhyrje Soft	I lart e	I mesem	I ulet	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS3PS3	3.1									
	3.2									Konispol Xarre Markat
	3.3									Xarre
	3.4									Xarre Markat
	3.5									Xarre

OS3PS4: Përmirësimi dhe ndërtimi i infrastrukturës së furnizimit me ujë

Janë identifikuar 3 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

4.1: Rikonstruktimi i rrjetit ekzistues / ndërtimi i infrastrukturës së re të furnizimit me ujë (Vrine, Shales, Ninat, Verve, Janjar)

4.2: Program Pilot për reduktimin, ripërdorimin dhe riciklimin e burimeve ujore

4.3: Marrja e masave për të siguruar dhe përmirësuar cilësinë e ujit të pishem

Programi	Projekti	Karakterit i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakterit territorial	
		Projekti teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I lart e	I mesem	I ult	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS3PS4	4.1									Marka
	4.2								-	-
	4.3									

OS3PS5: Organizimi i menaxhimit të mbetjeve

Janë identifikuar 2 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

5.1: Zhvillimi i planit të menaxhimit të mbetjeve të ngurta (caktimi i vendeve për ambalazhimin dhe grumbullimin e përkohshëm të mbetjeve)

5.2: Iniciativa dhe programe për nxitjen e riciklimit dhe ndërgjegjësimit mjedisor

Programi	Projekti	Karakterit i ndërhyrjes				Statusi i Prioritetit			Karakterit territorial	
		Projekti teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhyrje Rregullatore	Ndërhyrje Soft	I lart e	I mesem	I ult	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS3PS5	5.1									
	5.2									

OS3PS6: Ndërtimi infrastrukturës së kanalizimeve të ujërave të zeza dhe të ujërave të ndotur

Janë identifikuar 3 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

6.1: Rehabilitimi i sistemit të ujërave të zeza dhe impiantit të ujërave të ndotur në Mursi

6.2: Ndërtimi i sistemit të ujërave të zeza dhe impiantit të ujërave të ndotur në Xarrë

6.3: Ndërtimi i sistemit të ujërave të zeza dhe impiantit të ujërave të ndotur në Vrinë

Programi	Projekti	Karakteret e ndërhijjes				Statusi i Prioritetit			Karakteret e territorial	
		Projekti teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhijje Rregullatore	Ndërhijje Soft	I lart e	I mesem	I ult	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS3PS6	6.1									Xarre
	6.2									Xarre
	6.3									Luginat e Vrine

OS3PS7: Menaxhimi i mjedisit dhe mbrojtja nga rreziqet natyrore

Janë identifikuar 5 projektet e mëposhtme në plotësim të këtij programi:

7.1: Eliminimi i vendgrumbullimeve informale të mbeturinave

7.2: Dekontaminimi i sistemit të ujitjes të luginës së Vrinës dhe rezervuarit të Mursisë

7.3: Masat mbrojtëse ndaj përmblytjeve

Programi	Projekti	Karakteret e ndërhijjes				Statusi i Prioritetit			Karakteret e territorial	
		Projekti teknik	Iniciative financiare ose tjeter	Ndërhijje Rregullatore	Ndërhijje Soft	I lart e	I mesem	I ult	Me veprim Horizontal	Me veprim specifik
OS3PS7	7.1									
	7.2									Luginat e vrines
	7.3								-	-

5.2 Evidentimi i projekteve pilot të zhvillimit që përbëjnë zonat e zhvillimit prioritar

Projekt Pilot A.1: Menaxhimi i tokës bujqësore dhe modernizimi i infrastrukturës

Ky program ka për qëllim organizimin hapësinor dhe infrastrukturën e vështirë që duhet të ndërmerret në tokën bujqësore dhe kullotat. Së pari, problemi i pronësisë mbi tokën dhe fragmentimin e saj, sidomos në luginën e Vrinës, duhet të gjejë zgjidhje. Menaxhimi i tokës nëpërmjet konsolidimit të saj synon drejt ristrukturimit të parcelave bujqësore dhe rritjes së produktivitetit bujqësor. Paralelisht, rritja e prodhimit do të ketë ndikim pozitiv në krijimin e mundësive të reja të punësimit në sektorin bujqësor.

Menaxhimi i tokës bujqësore me instrumentat e Konsolidimit të Tokës

Praktika e konsolidimit të tokës është aplikuar për herë të parë në Danimarkë në mesin e viteve 1750-'60. Pas 1950 vijoi të zbatohet në mënyrë konsistente në Evropën Perëndimore. Ky ristrukturim i parcelave të tokës ka çuar drejt përmirësimit të produktivitetit bujqësor, dhe për rrjedhojë në rritjen e punësimit në sektorin bujqësor si edhe në përfitime paralele për mbrojtjen e mjedisit dhe peizazhit.

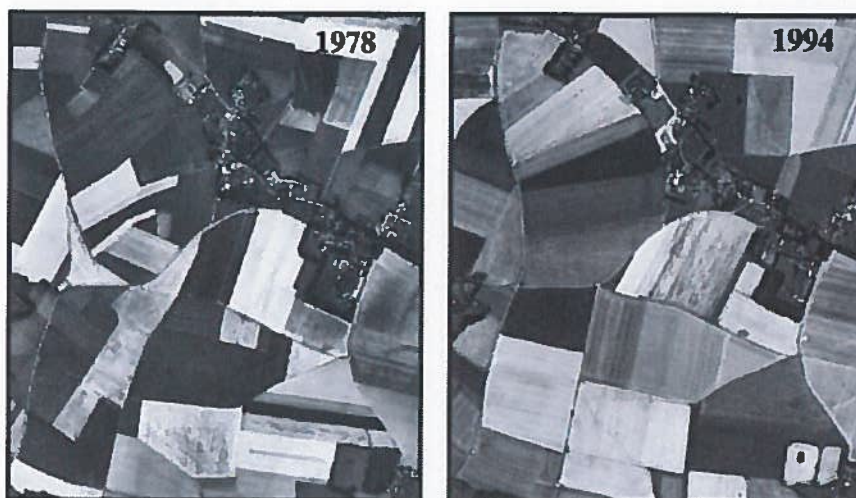

Figura 17: Modelet e terrenit para dhe pas konsolidimit të tokës (Normandia e sipërme, Francë)
Burimi: Ministria Mjedisit, Greqisë

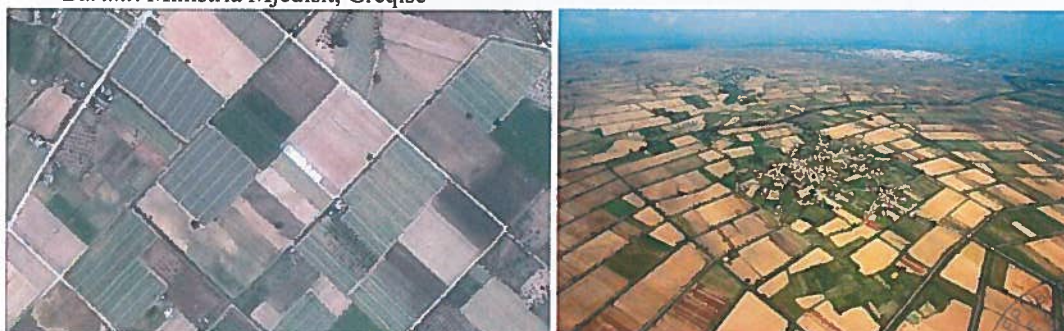

Figura 18: Peisazhi bujqësor i Greqisë pas konsolidimit të tokës (Ilia dhe fusha e Thesalisë)
Burimi: Ministria Mjedisit, Greqisë

Konsolidimi i tokës duhet të plotësohet nga veprimtari të tjera mbështetëse që janë të nevojshme për përmirësimin e përmasave dhe strukturës së parcelave bujqësore. Pra, shpërndarja ose dhënia me qera afatgjatë e tokës bujqësore në pronësi të shtetit do të ketë një rol aktiv si tokë e shfrytëzueshme bujqësore ose mund të jepet si incentiv për fermerët pa tokë ose të papunësuar. Në lidhje me infrastrukturën e tokës bujqësore, po zhvillohet një projekt themelor i cili ka të bëjë me ndërtimin e një kanali të ri ujitës që transferon ujin për së drejti nga rezervuari i Janjarit nëpërmjet gravitetit. Kjo skemë e re e kanaleve do të ndahet në dy pjesë, duke ujitur pjesën kryesore të luginës Vrinës me pemë frutore dhe pjesën në brendësi të kultivuar me ullishte. Ky kanal gjithashtu do të lehtësojë ujitjen e kulturave të tjera të vendosura përgjatë rrjedhës së lumit (lugina e Shallësit, etj). Ky projekt ka për qëllim modernizimin e sistemit ekzistues të ujitjes. Për më tepër, ai do të jetë një parakusht fillestar për aktivizimin e tokës së papunuar, duke çuar në rritjen e prodhimit bujqësor. Gjithashtu, infrastruktura ekzistuese (rrugët rurale, kanalet) duhet të përmirësohet në mënyrë që t'i shërbejë parcelave të reja.

Figure 19: Kanali i ri i ujitjes që transferon ujin nga rezervuari i Janjarit
*Burimi:*Bashkia Konispol

Së fundi, sektori i blegtorisë, me vendodhje kryesore në njësinë administrative të Markatit, do të rritet dhe të organizohet nga pikëpamja hapësinore, kryesisht në llojin e fermave të mëdha. Vendndodhja e objekteve mbështetëse ose njësive blegtorale do të organizohet në hapësirë nëpërmjet kufizime dhe distancave të sigurta nga zonat e banimit me qëllim parandalimin e konflikteve të mundshme për përdorimin e tokës.

Projekt Pilot A.2: Ndërtimi dhe funksionimi i një pakete bujqësore dhe i njësisë së shpërndarjes

Ky program ka për qëllim investimet publike që do të funksionojë si infrastrukturë cooperative të cialt kanë një rol thelbësor për prodhimin bujqësor. Kjo ndërhyrje ka të bëjë me ndërtimin e një njësie për mbajtjen e objekteve të larjes / pastrimit, ruajtjes, paketimit dhe shpërndarjes së produkteve bujqësore. Ky projekt do të sjellë përfitime për shërbimin më të mirë të fermerëve individuale, lehtësimin e transportit dhe logjistikën e produkteve. Këto fakte janë një hap i pare drejt vertikalizimit gradual të prodhimit, duke krijuar mundësi të reja punësimi për banorët lokal.

Dy shembuj të njësive bujqësore

Figura 20: Objektet e njësive bujqësore të përpunimit dhe paketimit të ullinjve,
Burimi: Kooperativa Bujqësore e Agrinion-it, Greqi

Figure 21: Renditja, ruajtja, paketimi dhe shpërndarja e produkteve bujqësore, kompania private
Burimi: "Pantazis Fruits SA" në Greqi

Projekti Pilot A.3: Promovimi i produkteve bujqësore vendore dhe krijimin i zinxhirëve produktivë mes zonës së brendshme dhe asaj bregdetare

Promovimi i produkteve dhe qasja ndaj tregjeve fqinje është një hap thelbësor për të ndryshuar ekonominë lokale të jetuar (ose të mbijetuarit) në një ekonomi e cila orientohet kryesisht drejt tregun. Kjo do të rrisë të ardhurat e fermerëve dhe do të promovojë mundësi të reja punësimi, duke krijuar një identitet të agro-ushqimor të ekonomisë lokale. Bashkia e Konispolit mund të luaj një rol mbështetës dhe koordinues, **duke zhvilluar dhe duke motivuar bashkëpunime me Bashki të tjera, duke sjellë stimuj dhe duke mbështetur krijimin e kooperativave të ndryshme bujqësore**, të cilat do të ndajnë nevojat dhe aspiratat e tyre të përbashkëta ekonomike. Për më tepër, një nga detyrat kryesore është **nxitja dhe krijimi i një Brandi për produktet vendore**, krijimin dhe aplikimi i një strategjie efektive të marketingut.

Bashkia mund të luajë një rol të rëndësishëm në të gjithë këtë, duke ndërmarrë nisma dhe investime në mënyrë të organizuar, duke nxitur dhe duke eksportuar produktet në vendet fqinje dhe në tregjet e huaja. Gjithashtu, Bashkia mund të sigurojë mbështetje institucionale apo teknike për nismat me qëllim njohjen dhe certifikimin e produkteve specifike dhe produkteve ushqimore të prodhuara në këtë zonë ("treguesit e origjinës", për shembull janë të njohur brenda kontekstit të institucioneve evropiane tregues si Markë e Mbrojtur e Origjinës (PDO), Të Dhëna të Mbrojtura Gjeografike (PGI) dhe Garantimi i Specialiteteve Tradicionale (TSG)). Për më tepër, cilësia e produkteve duhet të sigurohet nëpërmjet ndërtimit të një infrastrukture të re dhe zhvillimit të sistemit të certifikimit të cilësisë për produktet vendore

Një praktikë e mirë e Brand-it për një produkt lokal

"Mediterra SA" është një ndërmarrje e cila është themeluar në vitin 2002, duke pasur si aktor kryesor Asociacionin e kultivuesve Chios Gum Mastic. Kompania ka si qëllim kryesor dhe si vizion për ecur përpara, demonstrimin dhe promovimin e produktit lokal të Chios, mastiha. Deri më sot, kompania ka zhvilluar aktivitetin e saj me pakicë dhe shumicë dhe shitjet me pakicë realizohen nëpërmjet zhvillimit të një rrjeti dyqanesh dhe bashkëpunimi me kiosta në Greqisë dhe territore të tjera jashtë vendit. Përdorimet e shumta të mastiha si lëndë e parë e kanë çuar kompaninë drejt zhvillimit të bashkëpunime të ndryshme që i japin jetë një varieteti produktesh në shitje (produkte tradicionale, furre, pije, kozmetik, etj) të bazuara në përpunimin e produktit-kyç. Dyqanet zinxhir mbajnë emrin e markës "Mastiha Shop" që shtrihet në një rrjet dyqanesh ekskluzive në Greqi (7 dyqane) dhe jashtë vendit (8 dyqane në qytete të tilla si Paris, Neë York, Jeddah etj). Kompania dhe bashkëpunëtorët e saj kanë marrë vlerësime dhe honorare për strategjinë e tyre tepër të suksesshme të eksportit dhe për rezultatet e arritura. Shitjeve me pakicë të produkteve i janë bashkangjitur edhe dyqanet online të faqes së internetit.

Figura 22: Dyqanet "Mastiha Shop" në Neë York, marka tradicionale e karamелеve Burimi: "Mastiha Shop"

Projekt Pilot 4: Nxitja e sipërmarrjes dhe inovacionit në sektorin e bujqësisë

Ky program ka për qëllim ringjalljen dhe rritjen e ekonomisë rurale duke sjellë nxitjen e investimeve të ardhshme që kontribuojnë në zhvillimin e integruar rural të zonës. Detyra e parë është **sigurimi financiar, incentivat fiskal ose të planifikimit** për të tërhequr sipërmarrësit vendas apo të huaj me qëllim që të investojë në prodhim ose në aktivitete agro-përpunuese (njësi të reja të agro-përpunimit, kultivime, ferma, etj). Një çështje tjetër është **promovimi i praktikave mjedisore në sektorin e bujqësisë**. Kjo kërkon zhvillimin e një mekanizmi kontrolli nga ana e autoriteteve për të siguruar kërkesat themelore të cilësisë së produkteve me qëllim që të prodhohet me një cilësi të lartë dhe me materiale të para konkurruese. Për më tepër, një tjetër detyrë është **inkurajimi i kultivimeve bio dhe kulturave të veçanta** (barëra, bimë me veti aromatike dhe mjekësore, etj). Roli i Bashkisë lidhet me stimujt (financiar ose fiskal) dhe mbështetjen për të inkurajuar këto kultivime. Së fundi, Bashkia mund të ketë rolin e një drejtuesi në rritje duke ndihmuar dhe duke menaxhuar **sinergjitë pozitive dhe risitë që lindin mes sektorëve të ndryshëm të ekonomisë**. Një veprim që mund të ndërmerret nga autoritetet e Bashkisë është mbledhja e mbetjeve bujqësore nga kultivimet, shpërndarja e tyre drejt hapsirave blegtorale. Mbarështruesit mund të përfitojnë nga kjo procedurë, duke e përdorur si ushqim shtesë për bagëtinë. Kjo praktikë mund të ketë një rol asistues dhe të jetë një nxitës afatgjatë për zgjerimin e mëtejshëm të sektorit të blegtorisë.

Projekt Pilot A.5: Veprimet Soft për të informuar, aftësuar dhe edukuar forcën e punës

Ky program ka të bëjë me një paketë veprimtarishë Soft që kanë për qëllim përmirësimin e aftësive, ndërgjegjësimin dhe trajnimin e fuqisë punëtore në sektorin e bujqësisë. Disa veprime indikative janë: ofrimi i njohurive dhe teknologjive të reja për mbarështrimin që vijnë nga vendet e tjera, organizimi i eventeve informuese për të promovuar produktet organike dhe ato me cilësi të lartë, organizimi i seminareve për rrjetet e bizneseve bujqësore dhe kooperativave, informim për investimet agro-procesuese, zbatime të programeve arsimore dhe trajnuese për fermerët. Vendndodhja e zonës në territore të thella dhe kufitare i jep mundësi autoriteteve publike të zhvillojnë dhe të marrin pjesë në rrjetet e bashkëpunimit ndërkufitar në kuadër të politikave apo nismave (Programit Interreg) evropiane dhe të përfitojnë nga shkëmbimi i ideve dhe përvojës mbi politikat publike për zonat rurale në zhvillim.

Projekt Pilot B.1: Restaurimi dhe rehabilitimi i trashëgimisë arkitektonike në Markat, Konispol dhe Mursi

Ky projekt pilot është një përpjekje sistematike e restaurimit, rehabilitimit dhe ripërdorimit të banesave të vjetra tradicionale në tre vendbanimet. Kontributi i sektorit publik (në nivel lokal dhe kombëtar) mund të shkojë për **mbështetjen financiare dhe teknike** të punimeve rehabilituese, por edhe, kontrollin dhe sigurimin e rikonstukturimit, sipas rregullave dhe teknikave të veçanta të ndërtimit. Duhet të theksohet, se këto punime duhet të ndërmerren në bazë të dispozitave të studimeve të veçanta të rehabilitimit arkitektonike.

Rivitalizimi mund të konsiderohet i përfunduar me funksionimin dhe ripërdorimin e këtyre banesave si hostele tradicionale/ bujtina apo për organizimin e shërbimeve kulturore dhe të tjera (muze folkloristik, muzeale tematike apo të traditës lokale). Në këtë fazë, roli i sektorit publik mund të jetë sigurimi i **stimujve financiarë ose fiskale** për të motivuar investitorët private/pronarët të ripërdorin ndërtesat për synimin e ri. Ky projekt pilot do të ketë një rol të rëndësishëm për shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore të vendbanimeve, por edhe duke ofruar një hap fillestar për investimet në sektorin e turizmit.

Figura 23: Ndërtesa të trashëgimisë arkitektonike në qendrën historike të Konispol
Burimi: Foto nga Ekspertet

Figura 24: Shtëpi tradicionale guri të përshtatshme për ripërdorim si shtëpiza malore në fshatin Markatit
Burimi: Foto nga Ekspertet

Shembuj të restaurimit dhe ripërdorimit të ndërtesave tradicionale

Figura 25: Restaurimi i ndërtesave të vjetra dhe ripërdorimi si hotele të vogla në Zagorochoria, Greqi
Burimi: Ministria Kultures, Greqi

Figure 26: Restaurimi i një ndërtese funksionale për procesin e njerjes së vajit dhe ripërdorimit si një bujtinë tradicionale në Pelion, Greqi
Burimi: Foto nga Ekspertet

Projekt Pilot B.2: Krijimi i Parkut Natyror në Janjar

Ky projekt ka për qëllim valorizimin e zonës malore të Markatit dhe krijimin e një parku për kafshët e egra në zonën më të gjerë të Janjarit, duke promovuar atë si destinacion natyror dhe të eko-turizmit. Ky projekt pilot të bëjë një paketë veprimesh të nevojshme për të zhvilluar zonën si një destinacion të veçantë të turizmit. Hapi i parë është **planifikimi i përshtatshëm i rregulloreve** dhe menaxhimi i përdorimit të tokës dhe aktiviteteve të zonës më gjerë (dhe pjesës berthame të Parkut), me qëllim mbrojtjen dhe ruajtjen e habitatit të kafshëve të egra. Megjithatë, për integrimin e këtij projekti nevojiten politika reaktive dhe investimeve të tilla si: **Hapjen, pastrimin dhe shënjimin e shtigjeve për ecje** në zonën më të gjerë malore, duke siguruar qasjen në pikat tërheqëse mjedisore apo kulturore të fshatit dhe drejtimin të vizitorëve në park. Një tjetër veprim i domosdoshëm është **instalimi i sistemit sinjalistik dhe infrastrukturës për shtigjet** (kioska, stola në natyrë etj) me qëllim orientimin e vizitorëve dhe ofrimin e vendet e pushimit dhe kundrimin të peizazhit. Një tjetër propozim lidhur me infrastrukturën është ndërtimi i një **akomodimi turistik (shtëpizë malore)** në afërsi të parkut, që do të lehtësojë pushimin dhe qëndrimin e vizitorëve. Një nga çështjet më të rëndësishme për këtë projekt pilot që do të implementohet është **marketingu dhe promovimi** i destinacionit. Disa veprime indikative janë: shpërndarja falas e broshurave me harta dhe informacion lidhur me shtigjet për ecje në kioska apo pikat e tjera, promovimi online me paketa të organizuara ekskursionesh, zhvillimi i një faqe interneti të Parkut për kafshët e egra. Duhet theksuar që për zonën e përcaktuar të Parkut, duhet të ndërmerren të gjitha masat dhe rregulloret e sigurisë, për sigurimin e vizitorëve dhe kushteteve të jetesës së faunës së egër. Gjithashtu, funksionimi i një qendre të edukimit mjedisor brenda parkut dhe organizimi i tureve me personel të specializuar/guide janë të nevojshme për të organizuar mirëfunksionimin e Parkut, duke e bërë destinacion turistik të sigurt dhe tërheqës.

Përfitimet e këtij projekti kanë të bëjnë me prosperitetin ekonomik dhe social të banorëve lokale (vende të reja pune, mundësi për të promovuar produktet vendore të qumështit etj) dhe promovimin gradual të kësaj zone, si një destinacion i turizmit alternativ. Gjithashtu, nga kjo veprimtari do të përfitojë edhe ekonomia e fshatit Janjar

Figure 27: Sistemi i sinjalizimit të shtigjeve në ishullin Andros (majtas), infrastruktura e shtigjeve në kanionin e Agio Nikolaos - Rouvas (Krete)

Figure 28: Lozhat malore në malin e Timfi (Epirus) dhe në malin e Parnitha (Atika)

Figure 29: Pikat e informacionit në shtigjet për ecje në ishujt Kithira dhe Sifnos
Burimi: Foto nga Ekspertet

Dy shembuj të destinacioneve të eko turizmit dhe atij natyror

Dy shembuj të destinacioneve eko-turizmit janë: Parku i botës së egër në Burazani, në të cilin vizitori ka kontakt vizual, hulumton dhe mëson për speciet endemike, duke ofruar një kombinim të përvojës mjedisore, arsimore dhe rekreative për vizitorët. Një tjetër destinacion i njohur ekoturizmi është kanioni i Vikos në Greqi, i cila tërheq turistë nga e gjithë bota, pasi është një nga kanionet më të thella në të gjithë botën. Kanioni është një destinacion popullor për Alpinistët, duke ofruar pamje panoramike dhe peisazhe me vlera të mëdha ekologjike. Për më tepër, kanioni është rigorozisht i mbrojtur nga çdo aktivitet njerëzor prodhues (bagëtitë, prerjet etj), pasi ajo është thelbi i Parkut Kombëtar të Vikos.

Figura 303: Harta e Parkut natyror "Bourazani" Janinë
Burimi: Bourazani Wildlife Park

Figure 31: Alpinistet në kanionin e Vikos (Epir)
Burimi: Foto nga Ekspertet

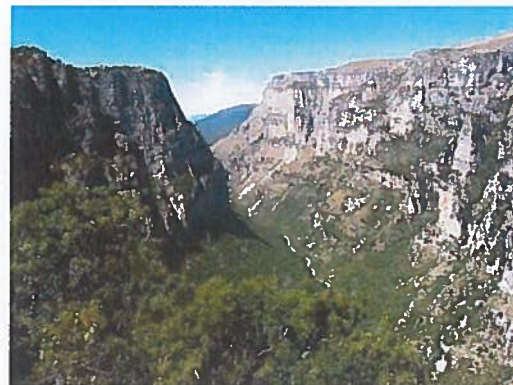
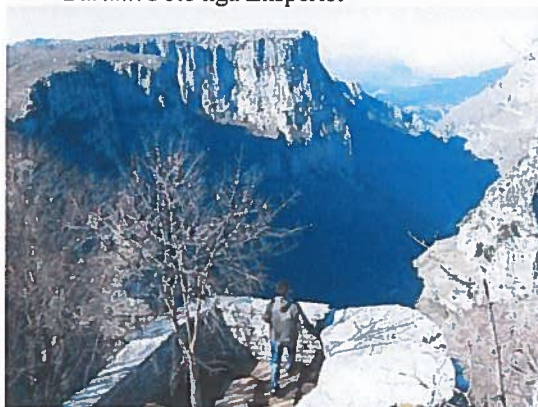

Figura 32: Pamje nga kanioni Vikos (Epir)
Burimi: Foto nga Ekspertet

Projekt Pilot B.3: Rikualifikimi dhe rizhvillimi i zonës buzë liqenit të Mursisë

Sipas vizionit, Mursia do të jetë një nga 3 polet turistike kryesore të propozuara të bashkisë që do të zhvillojë aktivitete agro-turistike si dhe facilitet e akomodimit. Ky projekt pilot ka për qëllim rritjen dhe zhvillimin e hapësirave publike rekreative të fshatit, vlerësimin e zonës buzë rezervuarit. Ideja kryesore e kësaj ndërhyrjeje është zhvillimi dhe "hapja" e gjithë pjesës përgjatë liqenit, si një "kurriz" unifikues, duke bashkuar zonat e reja dhe ato

ekzistuese të aktiviteteve rekreative. Kjo mund të realizohet nëpërmjet zgjerimit të shëtitores së vazhduar/rrugës për këmbësorët dhe çiklistët, duke kombinuar trotuaret pjesërisht të zgjeruar me korsitë për biçikleta dhe korsitë e veçanta). Zona e vendbanimit buzë liqenit mund të rritet me hapësira të reja rekreative, ndërkohë që përgjatë rrugës mund të instalohen stola, pika pushimi, kalata ose hapësira të tjera rekreative. Veprimtari të tjera shtesë, për të rritur atraktivitetin e rrugës dhe përmirësimin e mjedisit, janë pastrimi/dekontaminimi i rezervuarit, riformësimi i zonës dhe rregullimi i pjesës së bregut. Një nga metodat e restaurimit mund të jetë mbjellja e bimësisë lokale, duke krijuar një habitat të ri për kafshët dhe një mjedis më tërheqës për këmbësorët /çiklistët.

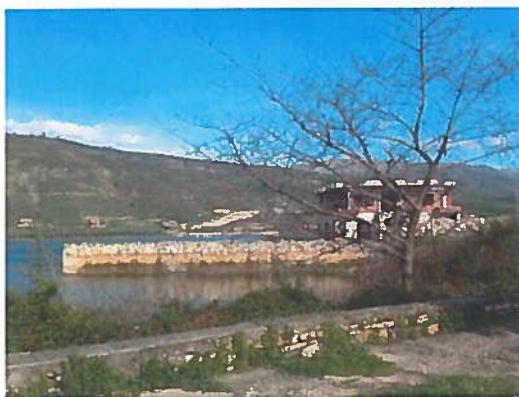

Figura 33: Pamje nga pjesa buzë liqenit të Muresisë – një burim i pashfrytëzuar i turizmit
Burimi: Foto nga Ekspertet

Figura 34: Qendra lokale e Mursisë buzë liqenit. Ndërtesa braktisur e kooperativës mund të ripërdoret për promovimin e agroturizmit si pikë shitje e produkteve vendore
Burimi: Foto nga Ekspertet

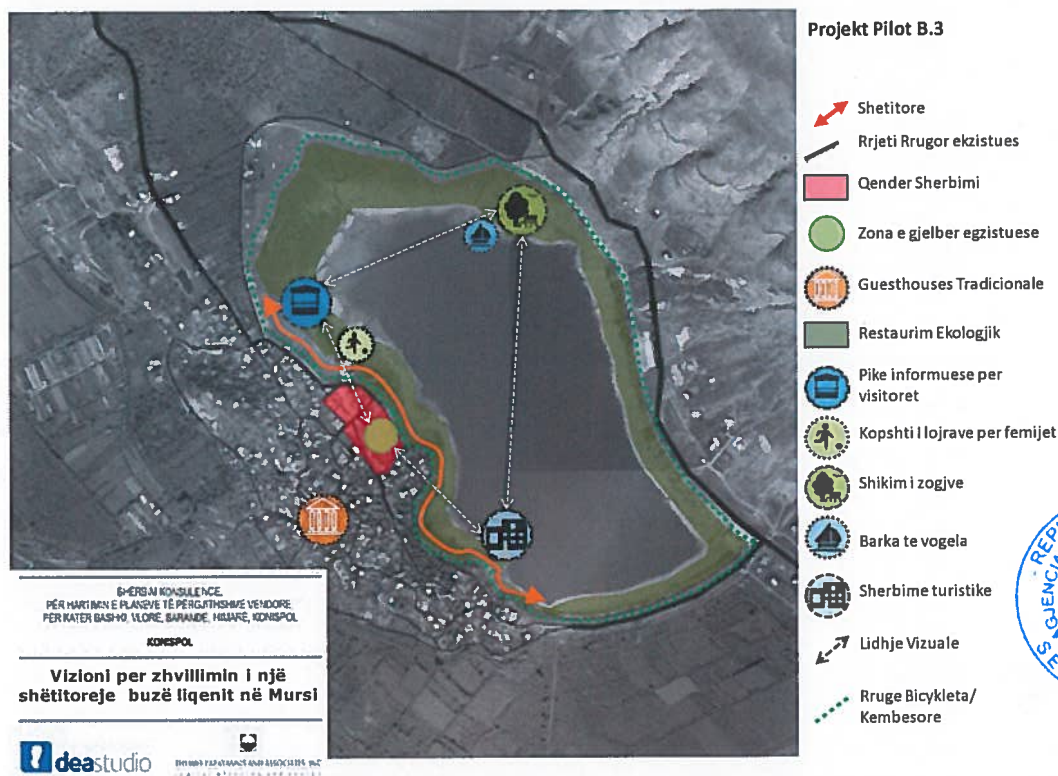

Figura 35: Gjendja ekzistuese e peisazhit buze Liqenit të Mursisë
Burimi: Foto nga Ekspertet

Figura 36: Referenca të propozimeve të rehabilitimit të peizazhit dhe zhvillimit të shëtitorës perimetrale buzë liqeni të Mursisë
Burimi: Foto nga Ekspertet

Ky projekt do të ketë bashkë një rol rivitalizues për zhvillimin e turizmit të vendbanit (rrugë tërheqëse dhe aktivitete të tjera), si dhe përmirësimin e cilësisë së jetës dhe lehtësimin e udhëtimeve të përditshme të banorëve (lëvizjet e sigurt). Për më tepër, zhvillimi i kësaj zone mund të motivojë dhe të tërheqë investime të reja në sektorin e agro-turizmit dhe shërbimeve rekreative (bare, restorante etj).

Referenca të praktikave të rikualifikimit / rrizhvillimit buzë liqenit

Figura 37: Pamje nga zona buzë liqenit Pamvotida në Janinë (majtas) dhe liqeni Orestias në Kastoria (djathtas)

Burimi: Foto nga ekspertet

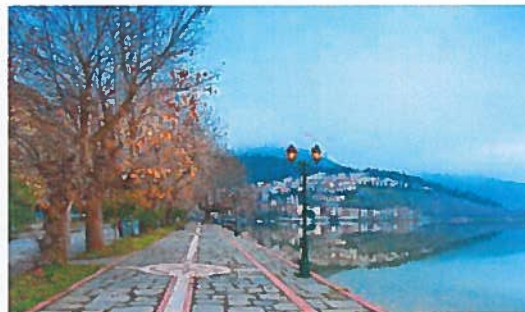

Figure 38: Pamje nga zona shplodhese buze liqenit të Ohrit
Burimi: Foto nga Ekspertet

Projekt Pilot B.4: Rikualifikimi i qendrës lokale dhe hapësirave publike Markat

Vizioni për Markatin është vendosja e fshatit si një qendër e natyrës dhe aktiviteteve eko-turistike që propozohen të zhvillohen në territorin malor të vendbanimit. Fshati mund të bëhet një pikë qendrore për akomodimin e vizitorëve në llozha malore dhe e shërbimeve kafene dhe restorante që ofrojnë ushqim lokal me specializim në produktet e qumështit dhe mishit. Paralelisht ofron shërbime të tilla turistike si informacion në lidhje me pikat tërheqëse të natyrës, organizim të tureve për ecje dhënia me qira të bicikletave malore, etj.

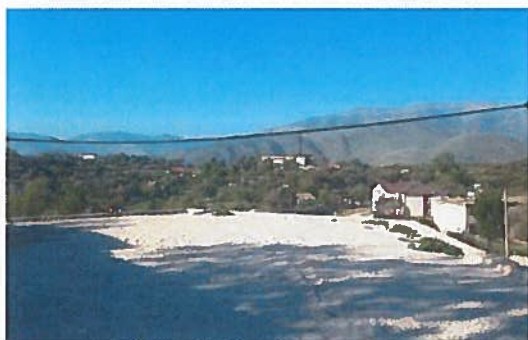

Figura 39: Sheshi Publik i fshatit Markat me pamjen piktoreske të përshtatshme për pushimin e vizitorëve

Burimi: Foto nga Ekspertet

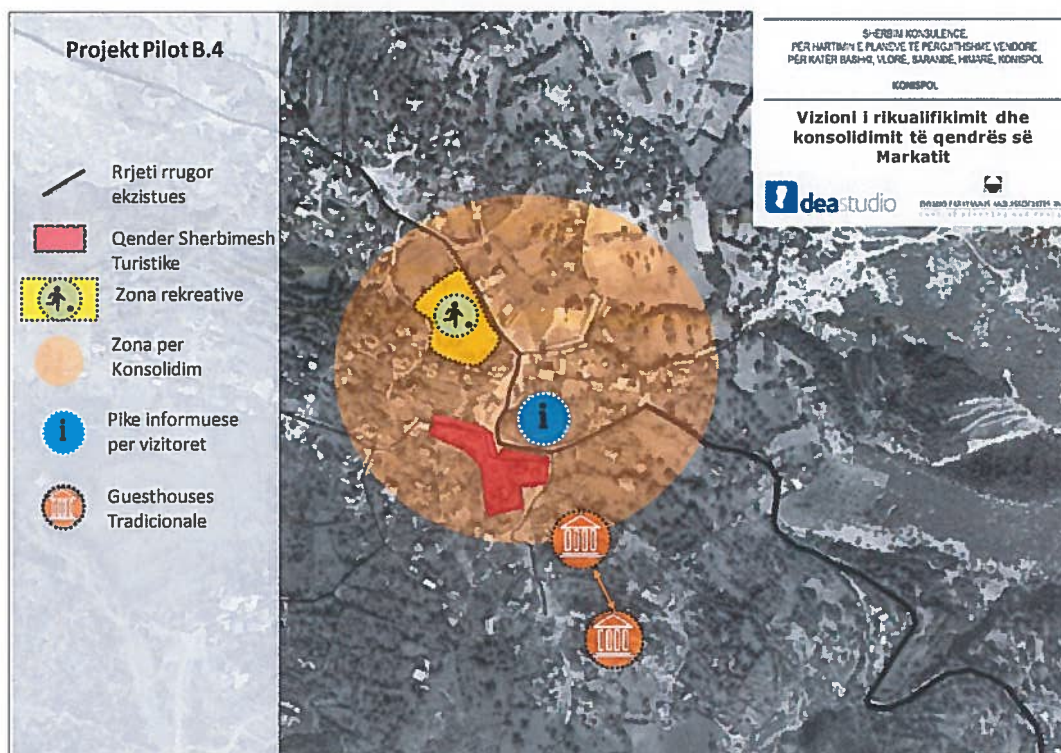
Figura 40: Qendra lokale e Markatit e përshtatshme për organizimin e shërbimeve turistike

Burimi: Foto nga Ekspertet

Ky projekt pilot vepron në sinergji me projektin pilot të rehabilitimit dhe restaurimit të banesave të vjetra tradicionale, në lidhje me rritjen e qendrës lokale të Markat. Kjo mund të arrihet përmes dendësimit të strukturës urbane dhe rikualifikimit të hapësirave publike të fshatit. Ndërhyrja përfshin zhvillimin e një hapësirë të re rekreative publike në korrelacion të drejtpërdrejtë me bërthamen e vogël qendrore ekzistuese. Zona rekreative është propozuar të jetë e vendosur afër qendrës ekzistuese, duke ruajtur bimësinë ekzistuese, pa ndryshuar dhe degraduar karakterin dhe peizazhin. Për më tepër, rritja e qendrës lokale me shërbime komerciale (pikat e shitjes të prodhimeve lokale, kafene, etj) dhe shërbimeve të tjera turistike (objektet e informimit etj), është e nevojshme për rolin e synuar të Markatit. Bërthama e re e plotësuar qendrore është vendosur pranë qendrës ekzistuese, duke mbështetur shërbime shtesë të nevojshme. Veprime të tjera të rikualifikimit janë zgjerimi dhe asfaltimi i rrugëve të veçanta të ngushta, duke siguruar qasje të kollajtë në lagjet e ndryshme. Së fundi, një sistem shenjimi i thjeshtë dhe sistemi informativ do të orientojnë vizitorët në vendbanim, duke siguruar shërbime më të mira turistike.

Kontributi i projektit ka të bëjë me zhvillimin e infrastrukturës bazike dhe hapësirave publike (zona rekreative, objektet info, sistemi shenjimi etj), ndërsa siguri i stimujve (planifikimi financiar) do të ketë një rol kyç në orientimin e investimeve publike.

Pilot project B.5: Rekualifikimi i qendres historike te Konispolit dhe evidentimi i trashëgimisë Kulturore

Ky projekt pilot përfshin një grup të integruar të propozimeve për rikualifikimin e qendrës historike të Konispolit, si një destinacion tërheqës dhe me interes të veçantë i pozicionuar në fund të rivierës të brendshme si dhe duke u bazuar në konceptin e trashëgimisë kulturore dhe historisë së zones.

Në një qytet antik si Konispoli me një popullsi relativisht jo të vogël në numër dhe me një histori të gjatë, nuk kanë si të mungojnë sistemet e fortifikuara në kështjeja. Sot gjenden gjurmë të katër kështjellave mesjetare, ku tre prej tyre qenë ndërtuar brenda qytetit, ndërsa njëra që e vendosur në lartësinë e Malit të Nartës. Mes tyre mund të përmendim Kështjellën e Buarit, Kështjellën e Qafës së Pazarit, dhe Kështjellën e Nartës.

Popullsia e Konispolit, ka qenë përgjithsisht e besimit musliman. Megjithatë në qytet kishte disa familje të besimit ortodoks, të cilat qenë vendosur në qytet prej shumë kohësh dhe quheshin mes tyre si “konispolitë”. Konispoli kishte pesë xhami: Xhamia e Medresesë, në Çuçat, Xhamia e Shehatit, Xhamia e Llanxatit, Xhamia Pashaj, në fund të Aliagatit e dhe Xhamia e Llotroit

Pas vitit 1920 ekzistonin vetëm xhamia e Medresesë dhe e Shehatit, por kjo e fundit u shemb dhe nuk u vu më në punë, duke limituar kështu banorët vetëm me xhaminë e Medresesë.

Në qytet, që në fillim të shekullit ishte një Pazar me mbi 40 dyqane, kafene, restorante dhe shërbime zejtarie, të cilat i siguronin popullatës së qytetit dhe disa fshatrave burime ushqimore, veshje, etj. Pazarit përbëhej nga një rrugë e gjerë e shktruar me kalldrëm,

ku në të dyja anët e saj kishtë dyqane, librari, hekurthyes, zejtarë, etj. Ai shtrihej në ëëndër të qytetit, pranë pemës së madhe të rrapit në sheshin kryesor. Pazari u shkatërrua nga një zjarr dhe sot në të njëjtën vendndodhje ngrihen zyrat e Bashkisë.

Figura 41: Foto e fillimshkullit të XX: rrapit dhe pazari
Burimi: IMK

Figura 42: Banesa e Hame Takës, Konispol
Burimi: IMK

Figura 43: Banesa e Vëllezërve Koqini, Konispol
Burimi: IMK

Historia e rëndësishme dhe e pasur sot pothuajse nuk vihet re nga vizitorët pasi shumica e ndërtesave janë shkatërruar apo janë në gjendje të braktisur. Krijimi i pikave tërheqëse për vizitorët në bërthamën historike do të ishte i rëndësishëm për promovimin e agroturizmit dhe turizmit kulturor në lidhje me konceptin e ‘Rivierës së Brendshme’ në mënyrë që fshati të bëhet një destinacion për vizitorët nga Saranda dhe Butrinti.

Propozimi përfshin zhvillimin e tre poleve të interesit. a) Sheshi qendror që është aktualisht në proces rikualifikimi do të jetë qendra e shërbimeve; b) lagja e vjetër e Shehatit do të bëhet tërheqja kryesore për tu vizituar për trashëgiminë kulturore me muzeun historik folklorik c) Pjesa e fundme e lagjes të Sahatit do të zhvillohet si zonë shpłodhese rekreative në lidhje me pamjen piktoreske dhe zonën e pushimit brenda pemëve. Të tre polet do të lidhen nëpërmjet një rruge që do tju jape vlera pikave të kundërimit të pamjes panoramike nga vende të ndryshme që përbën dhe elementin më tërheqës të Konispolit.

Pika kryesore e propozimit fokusohet në lagjen e vjetër të Shehatit, ku janë të përqendruar shumica e ndërtesave të trashëgimisë arkitektonike. Është propozuar për të zhvilluar një turizëm vizitimi që do të përshkruajë të gjithë lagjen përreth për të nxjerrë në pah të gjitha objektet e rëndësishme dhe historinë e fshatit nëpërmjet tabelave informuese dhe sinjalistikës. Përveç promovimit të trashëgimisë rruga do të ndihmojë në përmirësimin e aksesit dhe unifikimit të

qendrës së fshatit me lagjet e Shehatit dhe të Shkolles. Për këtë arsye në këto dy lagje duhet të vazhdohet me shtrimin e kalldrëmit që do të lejojë edhe kalimin e automjeteve.

Për promovimin e turizmit të trashëgimisë kulturore në paralel me rrugën me një pamje panoramike është propozuar që të krijohet edhe një muze historik i folklorit, në ndërtesën më të rëndësishme të lagjes, në banesën e shpallur pasuri shtetërore të Dino Omerit. Në muze do të mund të paraqitet gjithë historia e zonës dhe roli i familjeve të vjetra në evoluimin e luginës së Vrinës rreth shekullit të 19 dhe të 20-të. Diaspora e familjeve të Konispolit do të kërkohet që të kontribuojnë me arkivat e tyre personale për të krijuar objekte për ekspozim.

Figura 44: Banesa Pasuri shtetërore e Dino Omerit propozuar për Muze historik folklorik të Konispolit
Burimi: Foto nga Ekspertet

Qendra e rishtrukturuar lokale e fshatit do të bëhet pol i dytë i tërheqjes për vizitorët me kafene dhe restorante tradicionale të shpërndara përrreth sheshit qendror, ku vizitorët mund të kenë mundësinë të shijojnë ushqimin lokal, si edhe një dyqan agroturistik ku të gjejnë produktet lokale. Transferimi i ndërtesës së bashkisë në këtë ambient është i përshtatshëm pasi bëhet më e arritshme dhe do të mbështesë karakterin qendror të vendndodhjes.

Figura 45: Pamje të rikonstruktimit të sheshit qendror të Konispolit me rimodellimin e fasadës të ndërtimeve përrreth sheshit
Burimi: Foto nga Ekspertet

Poli i tretë i tërheqjes së vizitorëve është një zonë rekreative e vendosur në përfundim të lagjes së Shehatit, që është një vend me pamje të mrekullueshme në distancë të gjatë mbi detin Jon dhe Korfuz. Kjo është propozuar që të jetë përfundimi i turit të vizitimit me një pikë publike kundrimi në kombinim me hapësirën publike, si dhe disa shërbime rekreative

(kafene dhe restorante). Zona pyjore ngjitur mund të përdoret si një zonë rekreative dhe shëtitore me rrugë dhe vende për tu ulur.

Figura 46: Vendi i propozuar për zonë të gjelbër rekreative brenda pyllit me pisha dhe një pike publike kundrimi

Burimi: Foto nga Ekspertet

Projekt Pilot B.5

Rrjeti Rrugor ekzistues	Shtigje	Rruga për këmbësorë	Ndertese e propozuar për muze folklorik
Qender Sherbimi	Monument Kultures	Zona e propozuar për parkim	Zona e zhvillimit me pika të vezhgimit publik
Propozimi për ndertesen e re të Bashkise	Guesthouses Tradicionale	Zona shplohjeje	Sheshi Publik

SHËRBIM KONSULENCE
PËR HARTIMIN E PLANEVE TË PËRGJITHSHME VENDORE
PËR KATËR BASHKI: VLORË, SARANDË, HIMARË, KONISPOL
KONISPOL
Vizioni i rikualifikimit të
qendrës historike të
Konispolit
deastudio
DIMITRIOS PAPAIOANNIS & ASSOCIATES INC.
landscape architecture and design

5.3 Planin e veprimeve për realizimin e programeve e të projekteve

Plani i Investimeve kapitale – Bashkia e Konispolit							
Programi Strategjik	Projektet		Tregues Vlerësimi	Fazat e zbatimit			Burimi i munds hëm i të ardhurave
	Nr	Përshkrimi		I: '16 - 20'	II: '21 - 25'	III: '26 - 31'	
OS1PS1: Menaxhimi i tokës bujqësore dhe modernizimi i infrastrukturës	1. 1	Plani dhe puna për konsolidimin e tokës	Projekt teknik/ Masa rregullatore				Ministria e bujqësisë
	1. 2	Shpërndarja ose dhënia me qera afatgjatë e tokës bujqësore në pronësi të shtetit	Ngritje kapacitetesh/ Masa rregullatore				Bashkia Konispol
	1. 3	Ndërtimi i kanalit të ri ujitës që vjen nga Janjari	Projekt teknik				Bashkia Konispol
	1. 4	Rindërtimi dhe përmirësimi i infrastrukturës ekzistuese (kanalet)	Projekt teknik				Bashkia Konispol
	1. 5	Organizimi hapësinor për mbarështrimin blegtoral	Ngritje kapacitetesh/ Masa rregullatore				Cross-Border
OS1PS2: Ndërtimi dhe funksionimi i një qendre për magazinimin dhe amballazhimin, paketimin, konservimin e produkteve bujqësore			Projekt teknik				Bashkia Konispol
OS1PS3: Promovimi i produkteve bujqësore vendore dhe	3.	Motivimi dhe mbështetja e krijimit të kooperativave bujqësore	Ngritje kapacitetesh/ Asistence teknike/trajni me				Bashkia Konispol

krijimi i zinxhirëve të prodhimit midis zonave të brendshme tokësore dhe bregdetare	3.2	Promovimi dhe vendosja e Brend-it për produktet lokale	Asistence teknike/trajni me				1,500	Bashkia Konispol
OS1PS4: Promovimi i sipërmarrjes dhe inovacionit në sektorin e bujqësisë	4.2	Promovimi i praktikave mjedisore në kultivim	Ngritje kapacitetesh/ Masa rregullatore/ Asistence teknike/trajni me				2,000	Ministria e Bujqësisë dhe Bashkia Konispol
	4.3	Inkurajimi i produkteve-Bio dhe i kultivimeve të veçanta	Ngritje kapacitetesh/ Asistence teknike/trajni me				4,110	
OS1PS5: Veprimet Soft për të informuar, edukuar dhe aftësuar tregun e punës			Asistence teknike/trajni me				2,055	Ministria e Puneve Sociale
OS2PS1: Zhvillimi i rrugëve piktoreske me pika tërheqëse për vizitorët të cilët dëshirojnë të provojnë produkte bujqësore vendase.	1.1	Zhvillimi i itinerareve piktoreske ago-turistike	Ngritje kapacitetesh				3,425	Bashkia Konispol
	1.3	Zhvillimi i një sistemi shenjimi në rrugët dhe vendet me interes	Projekt teknik				1,000	Bashkia Konispol
OS2PS2: Zhvillimi i akomodimit turistik me shtëpi pritje tradicionale (guesthouses) dhe njësi agro-turizmi	2.1	Rehabilitimi i shtëpive tradicionale në Konispol, Markat dhe Mursi për akomodimin dhe shërbimin e turistëve (100 shtëpi)	Asistence teknike /Projekt teknik				50,000	Ministria e Kulturës dhe Subvencionon

OS2PS3: Promovimi i eko-turizmit në Markat.	3.1	Krijimi i një Parku me kafshë të egra në Markat	Projekt teknik			10,000	Ministria e Ekonomisë Turizmit
	3.2	Ndërtimi dhe venia në funksionim e shtëpizave të vogla malore (50 shtëpi)	Projekt teknik			10,000	Bashkia Konispol /Subvencion
	3.3	Promovimi i aktiviteteve të reja për turizmin aktiv natyror (eksplorim shpellash, ngjitje etj)	Ngritje kapacitetesh/ Asistence teknike/trajnimi			2,740	Agjensia ekombetare e turizmit
OS2PS4: Zhvillimi i shërbimeve për turizmin dhe rikualifikimin urban në vendbanimet tradicionale.	4.1	Zhvillimi i një shetitore urbane (500m) dhe 1.5km stigjet rekreative në buzë liqenit të Mursise perimetrike	Projekt teknik/ Asistence teknike/trajnimi			71,925 6,850	Bashkia Konispol
	4.2	Rinovimi i ish Kooperatives bujqësore	Projekt teknik/ Ngritje kapacitetesh			8,220	Bashkia Konispol
	4.3	Rikualifikimi dhe rivitalizimi i qendrës historike të Konispolit	Projekt teknik			80,000	Bashkia Konispol
	4.4	Shtrimi me kalldrem në lagjen e Shehati dhe Shkolles	Projekt teknik			80,000	Bashkia Konispol
	4.5	Restaurimi i ndërtesës propozuar për muze folkloric Konispolit	Projekt teknik			27,400	Ministria e Kulturës

	4.6	Rikualifikimi dhe rivitalizimi i qendrës historike të Markatit	Projekt teknik			40,000	Bashkia Konispol
	4.7	Zhvillimi i një sistemi informacioni për turistët (info point)	Projekt teknik			1,000	Bashkia Konispol
OS2PS5: Promovimi i bashkëpunimit ndërkufitar dhe rajonal në fushën e turizmit.	5.1	Pjesëmarrja në programet lokale apo ndërkufitare dhe ndërmarrja e nismave për zhvillimin e turizmit ndërkufitar	Ngritje kapacitete/Asistence teknike/trajni me			1,370	IPA/ cross border
	5.2	Promovimi i bashkëpunimit me Bashkinë e Sarandës	Asistence teknike/trajni me			1,370	Bashkia Konispol dhe Bashkia Sarandë
OS2PS6: Zhvillimi i kapaciteteve të fermerëve lokalë në brandimin e produkteve vendase dhe agroturizmit	6.1	Promovimi i prodhimit vendas në bizneset e turizmit	Asistence teknike/trajni me			2,740	Bashkia Konispol Agjensia kombëtare e turizmit
	6.2	Promovimi i sipërmarrjes në sektorin e agro-turizmit (50 startup)	Asistence teknike/trajni me			1,500	Bashkia Konispol
OS3PS1: Përmirësimi i aksesit rajonal	1.1	Rikonstruktimi i rrugës ndërrurbane Butrint – Shkallë (1.4km)	Projekt teknik			34,250	Bashkia Konispol

	1. 2	Përmirësimi i aksesueshmërisë së fshatrave në rrugët kryesore interurbane (Markat – Ninat – Janjar, Shales – Dishat – Verve)	<i>Projekt teknik</i>			Markat – Ninat – Janjar: 96,000 Shales – Dishat – Verve: 120,000	Bashkia Konispol
	1. 3	Përmirësimi i transportit publik (frekuencat e rrugëve, më tepër destinacione)	<i>Ngritje kapacitetesh</i>			6,850	Bashkia konispol
OS3PS2: Përmirësimi i aksesit lokal	2. 1	Përmirësimi i rrjetit sekondar të rrugëve urbane në Konispol, Shendelli, Shales, Mursi, Xarre	<i>Projekt teknik</i>			rruge bujq Konispol: 90,000 Xarre e Mursi: 80,000 Rruge bujq Shales: 40,000	Bashkia Konispol
	2. 2	Linjë e re autobusi që lidh fshatrat e largëta me Konispolin dhe qendrat e tjera	<i>Projekt teknik</i>			20,550	Partnerit et public privat/ Bashkia Konispol

OS3PS3: Përmirësimi i kushteve të jetesës në zonat malore dhe rurale	3.1	Zhvillimi i qendrave lokale dhe hapësirave publike në Shendelli, Ciflik, Shales and Vrine	Projekt teknik			rruge te brendshme Shales: 20.000 rruge te brendshme Shendelli: 10,000 rruge te brendshme Ciflik: 20,000	Bashkia Konispol
	3.2	Rikonstruksion i dhe restaurimi i shkollave ekzistuese (Konispol, Shendelli, Xarre, Shales, Ciflik)	Projekt teknik			Konispol: 89,000 Xarre: 40,000 Shale: 40,000 Shendelli: 6,000	Bashkia Konispol
	3.3	Rikonstruksion i i qendrave shëndetsore në Vrine and Mursi	Projekt teknik			ndertimi i qendres ne Vrine: 10,000	Bashkia Konispol
	3.4	Përmirësimi dhe mirëmbajtja e terreneve ekzistuese sportive (Vrine, Shales)	Ngritje kapacitetesh/ Asistence teknike/trajnimi			4,110	
	3.5	Krijimi i një njësie për shërbimet administrative në Shkallë (stacioni e policisë, zjarrfikësja, stacioni ambulator)	Projekt teknik			6,850	Bashkia Konispol

OS3PS4: Përmirësimi dhe ndërtimi i infrastrukturës së furnizimit me ujë	4.1	Rikonstruktimi i rrjetit ekzistues /ndërtimi i infrastrukturës së re të furnizimit me ujë (Vrine, Shales, Ninat, Verve, Janjar)	Projekt teknik			205,500	Bashkia Konispol /Ujësjiellës-Kanalizime
	4.3	Marrja e masave për të siguruar dhe përmirësuar cilësinë e ujit të pijshëm	Ngritje kapacitetesh/ Asistence teknike/trajnimi			3,425	Bashkia Konispol /Ujësjiellës-Kanalizime
OS3PS5: Organizimi i menaxhimit të mbetjeve	5.1	Iniciativa dhe programe për nxitjen e riciklimit dhe ndërgjegjësimi t mjedisor	Ngritje kapacitetesh/ Masa rregullatore/ Asistence teknike/trajnimi			2,740	Bashkia Konispol
OS3PS6: Ndërtimi infrastrukturës së kanalizimeve të ujërave të zeza dhe të ujërave të ndotur	6.1	Rehabilitimi i sistemit të ujërave të zeza dhe impiantit të ujërave të ndotur në Mursi	Projekt teknik			Rikonstr. qendres + kanalizime + rrugete brendshme: 25,000	Bashkia Konispol /Ujësjiellës-Kanalizime
	6.2	Ndërtimi i sistemit të ujërave të zeza dhe impiantit të ujërave të ndotur në Xarrë	Projekt teknik			Rikonstr. qendres + kanalizime + rrugete brendshme: 20,000	Bashkia Konispol /Ujësjiellës-Kanalizime
	6.3	Ndërtimi i sistemit të ujërave të zeza dhe impiantit të ujërave të ndotur në Vrinë	Projekt teknik			Rikonstr. qendres + kanalizime + rrugete brendshme: 20,000	Bashkia Konispol /Ujësjiellës-Kanalizime

REZULTATI 6– Përfshirja e Palëve të Interesuara dhe Takimi Publik

6.1 Identifikimi i Palëve të Interesuara dhe organizimi i konsultimeve dhe Dëgjësave Publike

Përgatitja e të gjitha faza në funksion të Hartimit të Planit të Përgjithshëm vendor për Bashkitë e vendit, parashikon, si çështje të një rëndësie thelbësore, garantimi i aksesit dhe pjesëmarrjes në ëorkshope dhe takime të ndryshme të përfaqësuesve nga pushteti vendor, grupeve të interesit dhe publikut të gjerë të cilët kanë të drejtën e vendimarrjes për territorin ku ata punojnë dhe jetojnë.

Ky element i rëndësishëm demokratik që i takon qeverisjes vendore është konsideruar si një domosdoshmëri që përcaktohet dhe në Ligjin Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit si dhe në udhëzimet dhe Termat e Referencës të përgatitura nga Agjencia Kombëtare për Planifikimin e Territorit.

Ligji 107/2014 Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit, i ndryshuar me VKM 671 datë 29.07.2015 Për Miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit¹, neni 8, parashikon një sërë konceptesh që lidhen me pjesëmarrjen e publikut si dhe palëve të interesuara në hartimin e planeve vendore. Në disa pika të këtij neni, si në ato 3a, 3c të parashtruara si më poshtë, theksohen parimet ku bazohet transparenca dhe mënyra e tërheqjes së mendimit të publikut në planet vendore:

3a) Autoriteti përgjegjës për hartimin e dokumentit të planifikimit organizon një ose më shumë seanca takime publik dhe këshillimi përpara çdo vendimmarrjeje që ka lidhje me planifikimin, dhe i përsërit ato, sipas nevojës, me qëllim informimin e plotë të palëve të interesuara dhe zgjidhjen e konflikteve;

3c) Përmbledhja e vërejtjeve apo propozimeve gjatë takimit publik i bashkëlidhen projektit të dokumentit të planifikimit, të paraqitur për miratim, dhe njoftohet së bashku me të nëpërmjet botimit në regjistër dhe një ose disa mjeteve tradicionale të informimit

Sipas këtij Ligji, AKPT në bashkëpunim me Ministrinë e Zhvillimit Urban dhe Bashkitë përkatëse, kanë për detyrim të garantojë informimin publikun për proceset e planifikimit dhe zhvillimit të territorit dhe inkurajimin dhe sigurimin e pjesëmarrjes së publikut gjatë procesit të hartimit dhe zbatimit të dokumenteve të planifikimit të territorit nëpërmjet mediave të shkruara dhe elektronike, rrjeteve të tjera informuese lokale dhe qëndrore, etj.

Duhet të merren në konsideratë gjatë hartimit të dëgjësave publike paraprakisht këto çështje¹:

¹Termat e Referencës, Shërbimi i Konsulencës për Hartimin e Planeve të Përgjithshme Vendore për 26 Bashki në Shqipëri (2015), fq 22.

1. Identifikimi i palëve të interesuara

Idealisht, palët e interesuara duhet të përbëhet nga përfaqësues të kategorive të mëposhtme të qytetarëve:

- Banues në zonën e studimit ose të njerëzve të cilët do të preken nga projektet e propozuara;
- Ministritë përgjegjëse dhe agjencitë përkatëse qeveritare;
- Qeveritë lokale si bashkia fqinje, administratorët lokalë, rajoni i zonës së studimit;
- Organizatat ndërkombëtare dhe donatorët;
- Organizatat jo-qeveritare;
- Universitetet dhe institutet kërkimore;
- Organizatat e sektorit privat

Pjesëmarrësit mund të ndahen sipas moshave, grupeve shoqërore apo nga aktiviteti ekonomik. Objektivi kryesor i konsultimit është për të mbuluar të gjitha pjesët e shoqërisë dhe për të dalë me një vizion të përgjithshëm të zhvillimit të ardhshëm të zonës në fjalë.

2. Konsultimi me palët e interesuara dhe dëgjesa publik

Këto mbahen në territorin ku do të hartohet plani dhe gjatë fazave kritike vendimarrëse të tij. Konsulenti organizon këto konsultime të grupeve të interesit, duke prezantuar gjetjet dhe rezultatet e fazave 1 deri 4 duke u fokusuar në:

- Karakteristikat e zonës të përmirësohen ose të mbahet;
- Nevojat e mëdha infrastrukturore / zhvillimin e zonës;
- Nevojat social-ekonomike të zonës; dhe
- Ndonjë veprim politik ose rregullator/masat që duhen ndërmarrë për t'iu përgjigjur nevojave të zhvillimit të zonës.

Më pas konsulenti përmbledhë gjetjet nga konsultimet me palët e interesuara dhe të dërgojë kopje të gjithë përfaqësuesëve të palëve të interesuara që ndjekin mbledhjet.

Konsulenti dhe Bashkia do të organizojë të **paktën 2 dëgjesa publike**, ku e fundit paraqitja e produktit përfundimtar dhe marrja dhe përfshirja e komenteve të publikut.

Takimet me palët e interesuara për PPV-në do të jenë të integruara me konsultimin e VSM-së.

Një përmbledhje e listave të pjesëmarrësve prezent në të gjitha takimet e organizuara paraqitet si më poshtë duke i grupuar sipas tipologjisë së aktivitetit.

Takim fillestar (*Kick of meeting*)

Organizimi i pjesëmarrësve

- Përfaqësuesit nga grupi i punës të ekspertëve që morrën pjesë gjatë këtij takimi me Bashkinë e Vlorës, ishin: Z. Thanos Pagonis- Drejtues i Konsorciumit, THYMIO PAPAYANNIS AND ASSOCIATES and DEA Studio; Z. Emil Xhuvani-ekspert mjedisor; Znj. Mirlinda Rusi- Ekonimiste Urbane dhe Menaxhere Projekti; Z. Alket Meslani- DEA studio; Z. Ervin Taçi-DEA Studio; Z. Bexhet Çobani -koordinator lokal për Bashkitë Sarandë, Konispol.
- Përfaqësues të Bashkisë Konispol që morën pjesë gjatë këtij takimi ishin: Z. Shuaip Beqiri, Kryetari i Bashkisë Konispol; Znj. Kleida Kula, Nënkryetare e Bashkisë Konispol; Z. Artur Beqiri, Drejtor i Departamentit të Urbanistikes, Z. Athina Pando, Administratore e Njesisë Administrative Xarrë; Z. Aurenc Shehu, Administrator i Njesisë Administrative Markat.

Organizimi i pjesëmarrjes në Ëorkshope

Workshop I

- Përfaqësuesit nga grupi i ekspertëve që morën pjesë në këtë workshop: Z. Mario Danakos, Planifikues Urban; Znj. Erini Tsakiroputu, Planifikuese Urbane; Z. Thanos Pagonis- Drejtues i Konsorciumit, THYMIO PAPAYANNIS AND ASSOCIATES dhe DEA Studio; Znj. Mirlinda Rusi, Ekonomiste Urbane dhe Menaxhere Projekti; Z. Dhimitri Poullos, GIS Ekspert.
- Përfaqësuesit nga Bashkia Konispol dhe Njësitë Administrative si dhe ekspert të ndryshëm: Z. Shuaip Beqiri, Kryetari i Bashkisë Konispol; Znj. Kleida Kula, Nënkryetare e Bashkisë Konispol; Z. Artur Beqiri, Drejtor i Departamentit të Urbanistikes, Z. Athina Pando, Administratore e Njesisë Administrative Xarrë; Z. Aurenc Shehu, Administrator i Njesisë Administrative Markat; Z. Lefter Ballabani, Drejtor i Sherbimeve; Z. Erges Dule, shef finance, Z. Elson Kurti, Inxhinier Topograf.

Workshop II

- Përfaqësuesit nga grupi i ekspertëve që morën pjesë në këtë workshop: Znj. Mirlinda Rusi, Ekonomiste Urbane dhe Menaxhere Projekti; Z. Ervin Taçi-DEA Studio; Z. Thanos Pagonis- Drejtues i Konsorciumit, THYMIO PAPAYANNIS AND ASSOCIATES dhe DEA Studio, Z. Bexhet Çobani, koordinator lokal për Bashkitë Sarandë, Konispol.
- Përfaqësuesit nga Bashkia Konispol dhe Njësitë Administrative, ekspert të ndryshëm, shoqëri civile dhe grupet e interesit: Z. Shuaip Beqiri, Kryetar i Bashkisë Konispol; Znj. Kleida Kula, Nënkryetare e Bashkisë Konispol; Z. Artur Beqiri, Drejtor i Departamentit të Urbanistikës; Z. Aurenc Shehu, Administrator i Njesisë Administrative Markat; Znj. Athina Pando, Administratore e Njesisë Administrative Xarre; Z. Lefter Ballabani, Drejtor i Sherbimeve; Z. Erges Dule, shef finance, Elson Kurti, Inxhinier Topograf.

Forumi i organizuar nga AKPT

Organizimi i pjesëmarrësve

- Ndër përfaqësuesit e AKPT-së dhe Instituzione të tjera, Bashkia Sarandë dhe Bashki kufitare:
Znj. Adelina Greca, Drejtore e Përgjithshme e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit; Znj. Albana Kocollari, Drejtore e Planifikimit; Z. Fiona Mali, Koordinator e Dhjete Loteve; Z. Taulant Dano, Koordinator për Lotit 6; Z. Erma Pashollari, Koordinator në AKPT; staf specialist të tjerë nga AKPT; Z. Albana Tollkuçi, ALUIZNI; përfaqësues nga agjencia e zonave të Mbrojtura AZMK; përfaqësues nga Bashkia Sarandë; përfaqësues nga Bashkia kufitare Selenicë; Përfaqësues nga Studio që hartoi planin e Gjirokastres, Bashki kufitare, Lista e plotë e përfaqësuesve të AKPT gjendet tek Shtojca 1.
- Përfaqësuesit nga grupi i ekspertëve: Znj. Ivy Nanopoulou, Arkitekte, C.E.O TPA group; Z. Thanos Pagonis, Drejtues i Konsorciumit, THYMIO PAPAYANNIS AND ASSOCIATES and DEA Studio; Znj. Linda Rusi-konsulente, Ekonomiste Urbane dhe Menaxhere Projekti; Z. Nikos Karadimitriou, Asistent professor, Bartlett, UCL; Z. Emil Xhuvani- ekspert mjedisor; Z. Ervini Taçi- DEA studio.

Organizimi i pjesëmarrjes në Dëgjuesat Publike

Dëgjesa Publike I

- Përfaqësues nga Bashkia Konispol, Njësitë Administrative, ekspert dhe teknik të ndryshëm, grupe interesi, shoqëri civile, qytetarë: Z. Shuaip Beqiri, Kryetar i Bashkisë Konispol; Znj. Kleida Kula, Nënkryetare e Bashkisë Konispol; Z. Arturi Beqiri, Drejtor i Departamentit të Urbanistikës; Restaurator dhe fermere të zonës, shoqëria civile dhe komuniteti i gjere.
- Përfaqësues nga grupi i ekspertëve: Z. Thanos Pagonis, Drejtues i Konsorciumit, THYMIO PAPAYANNIS AND ASSOCIATES dhe DEA Studio; Z. Ervini Taçi-DEA studio; Z. Emil Xhuvani, ekspert mjedisor; Znj. Mirlinda Rusi, Ekonomiste Urbane dhe Menaxhere Projekti; Z. Bexhet Çobani, Koordinator lokal për Bashkitë Sarandë, Konispol.

Dëgjesa Publike II

- Përfaqësues nga Bashkia Konispol, Njësitë Administrative, ekspert dhe teknik të ndryshëm, grupe interesi, shoqëri civile, qytetarë: Znj. Kleida Kula, Nënkryetare e Bashkisë Konispol; Z. Artur Beqiri, Drejtor i Departamentit të Urbanistikës; Z. Vangjel Taho, Eksperti i monumenteve dhe objekteve kulturore Konispol; Z. Kristo Mallanezo, përfaqësues i komunitetit të fermereve.
- Përfaqësuesit nga grupi i ekspertëve: Znj. Ivy Nanopoulou- Arkitekte, C.E.O TPA group; Z. Thanos Pagonis- Drejtues i Konsorciumit, THYMIO PAPAYANNIS

AND ASSOCIATES dhe DEA Studio; Znj. Mirlinda Rusi, Ekonomiste Urbane dhe Menaxhere Projekti; Z. Nikos Karadimitriou, Asistent professor, Bartlett, UCL; Z. Ervini Taçi- Arkitekt, DEA studio.

6.2.2 Përmbledhja e gjetjeve nga konsultimet me palët e interesuara

Tërësia e aktiviteteve të realizuara me përfshirjen e përfaqësuesve institucional, grupeve të intereesit dhe publikut të gjerë, gjetjet, vërejtjet, ndërhyrjet dhe sygjerimet e pjesëmarrëve janë përmbledhur si më poshtë

Organizimi i takimit të parë me Bashkinë Konispol

Takimi i parë me Bashkinë e Konispol i njohur ndryshe si *'Kick of Meeting'* është realizuar gjatë fund-muajit prill, 2016 dhe kishte si qëllim kryesor vendosjen e kontaktit midis ekipit të ekspertëve për Hartimin e Planit dhe përfaqësuesve të Bashkive përkatëse, prezantimin e ekspertëve të studiove arkitekture me ekipin që do bashkëpunonte për hartimin e këtij planin pranë Bashkisë Konispol dhe njësive administrative përkatëse. Gjatë takimit u diskutua mbi procedurën dhe fazat e zhvillimit të PPV-së dhe VSM-së. Gjithashtu u nda me përfaqësuesit e Bashkisë dhe grafiku i punës për çdo fazë duke theksuar datën e fillimit të projektit, 25 prill 2016 dhe përfundimin e hartimit të planit, 15 nëntor 2016. Fazat janë të renditura si më poshtë:

Faza Përgatitore

- Mbledhja dhe përgatitja e të dhënave për përgatitjen e raportit fillestar të Analizës së të Dhënave

Etapat 1

- Analiza e të gjitha planeve, skanimi i territorit, përgatitja e databases GIS

Etapat 2

- Plani i Veprimeve Prioritare të Strategjisë Territoriale dhe përgatitja e raportit të Vizionit

Etapat 3

- Projekt-Plani i Zhvillimit të Territorit, Vlerësimi Strategjik Mjedisore dhe Rregullorja e Planit

Etapat 4

- Dorëzimi final i të gjitha raporteve

Etapat 5

- Kalimi i planit për miratim në KKT
-

Workshopi I u organizua në Bashkinë Konispol me pjesëmarrjen e Administratorëve të Njësive Administrative, ekspertëve teknik dhe grupeve të interesit dhe u mbajt në hapsirat e Institucionit të Bashkisë në datën 10 maj 2016. Qëllimi i këtij ëorkshopi ishte vendosja e bashkëpunimit me ekspertet e çdo njësie Administrative të Bashkisë Konispol, mbledhjen e të dhënave ekzistuese dhe zhgjerimin e tyre, vjeljen e ekspertizës nga ekspertët e Bashkisë në lidhje me çështje specifike si: Aksesibiliteti dhe mungesa e rrugeve per zonat e thella

malorte si dhe mungesa e rruges se brendshme Xarrë-Mursi. U diskutuan problematikat e çdo fshati duke u fokusuar në mungesën e ujit të pijshëm, mungesën e rrugëve dytësore, mungesën e kanalizimeve ku rreth 95% e gjithë Bashkisë Konispol operon me gropa septike. U fol për problemet e vaditjes si për zonen fushore ashtu edhe për pllajat e mbjella me zarzavate dhe produkte bujqesore në zonen malore. U fol gjithashtu edhe për problemet sociale si: mungesa e levizjes së lire dhe të shpejte të dy-punesuarve në anën tjetër të kufirit (Greqi) dhe krthimi në Shqipëri. Në fund, u diskutua për mungesën e shërbimeve cilesore shëndetësore.

Administratorët e njësive administrative, pasi na njohën më nga afër me disa karakteristika kryesore të Njësive, ngritën një sërë problematikash dhe kërkesash në emër të komunitetit të zonë. Disa nga këto problematika të ngritura gjatë diskutimit do të renditen si më poshtë:

Znj. Athina Pando, Administratore e Njesisë Administrative Xarrë:

- Krijimi i zones së aksit ekonomik Xarrë-Mursi
- Përdorimi i magazinave si pike tranziti për produktet e prodhuara në këto zone
- Permiresimi i sistemit të Vaditjes
- Bashkimi i tokës në më shumë se një pronar për të rritur efikasitetin e saj në përdorim

Z. Aurenc Shehu, Administrator i Njesisë Administrative Markat:

- Vështirësitë e shumta në sistemin e rrugëve të pa asfaltuara duke qenë një zonë e thellë malore
- Rinovimi dhe zgjerimi i sistemit shëndetësor
- Sistemimi i ujësjes së kanalizimeve që mungon pjesërisht në këto Njese Administrative
- Vënia në funksionim i rezervuarit të Janjarit

Në fund workshopi u mbyll duke u ndalur në të gjitha direktivat dhe misionin se ku duhet të arrihet.

Workshopi II me Bashkinë përkatëse për Vizionin dhe Strategjinë Territoriale u zhvillua më 4.07.2016 në ambientet e Bashkisë Konispol. Gjatë këtij workshopi çështjet kryesore që u ngritën për diskutim ishin si më vijim:

- E ardhmja e Bashkisë e cila do të përshkruhet në Vizionin që do të përgatitet në vazhdim.
- U diskutuan dhe u komentuan të dhënat e Analizës në lidhje me drejtimitet e zhvillimit të të ardhshëm si dhe potencialet që Bashkia posedon.
- U ra dakort për drejtimitet kryesore në të cilat do të mbështetet Vizioni të lidhura me aksesibilitetin në zonat malore dhe zhvillimin e vrullshëm dhe prioritar të bujqësisë.
- Ndërtimi i segmenteve të pedonaleve dhe shtigjeve të bicikletave në drejtim të liqenit të Mursisë
- Orientimi i komunitetit në agroturizëm dhe B&B.

Anunçimi në media:

Anunçimi për prezantimin me publikun të Vizionit dhe Strategjisë territoriale është realizuar në gazetën Shqip me përmbajtjen e mëposhtme:

Ne kuader të permbushjes së detyrimeve ligjore, mbi procesin e hartimit të PPV, të percaktuara në ligjin "Nr. 107/2014 PËR PLANIFIKIMIN DHE ZHVILLIMIN E TERRITORIT", VKM Nr. 671 Dt. 29.07.2015 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit" dhe Kontrates për Hartimin e PPV-ve Vlore, Himare, Sarandë dhe Konispol, organizohen degjese publike për prezantimin e vizionit dhe strategjisë për territoret Bashkitë Vlore, Himare, Sarandë dhe Konispol, njoftohen të gjithë të interesuarit.

Prezantimi do të bëhet nga konsorciumi i konsulentëve DEA Studio shpk dhe Thymio Papayannis Associates SA, organizuar nga Bashkitë perkatese sipas kalendarit me poshte:

Bashkia Vlore

Date - **01 Gusht** ora **17:00** Salla e Keshillit Bashkiak

-Degjese Publike në **Vlorë** për Vizionin dhe Strategjinë e Masterplanit

Bashkia Konispol

Date - **02 Gusht** ora **11:00** Salla e Keshillit Bashkiak

-Degjese Publike në **Konispol** për Vizionin dhe Strategjinë e Masterplanit

Bashkia Sarandë

Date - **02 Gusht** ora **17:00** Salla e mbledhjeve pranë në godinen e Bashkisë

-Degjese Publike në **Sarandë** për Vizionin dhe Strategjinë e Masterplanit

Bashkia Himare

Date - **03 Gusht** ora **19 30** Në ambient të hapur pranë bar-restorant "Empire", ish-kampi, Dhermi

-Degjese Publike në **Himarë** për Vizionin dhe Strategjinë e Masterplanit

Forumi i AKPT-së me përfaqësues të tjerë të institucioneve të ndryshme u zhvillua tek Hotel 'Mondial', Tiranë më 1.08.2016.

Gjete këtij takimi u parashtrua drafti i Vizionit dhe i Strategjisë Territoriale, me 95 slide, pergjate 3-oreve prezantim nga studioja. Puna vijoi me perpunimin pergjate gjithë gushtit të strategjisë dhe inkludimin e komenteve të ndryshme.

Nga ana e AKPT pati shume diskutime si për shembull ato në lidhje me vendosjen e porteve të vogla turistike si dhe u kerkua strategjia e zhvilluar me në detaje, etj.

Ndërhyrje të tjera më të detajuara renditen si më poshtë:

- Koordinatorja e AKPT-së Fiona Mali, bëri një koment gjatë kohës së prezantimit të Vizionit të Himarës sipas së cilës koncepti i konektivitetit duhet të përshkruhet më

Prezantimi i parë me publikun: Vlerësimi dhe Raporti i Analizës

Prezantimi i parë me publikun në Bashkinë Konispol u realizua më datë 31.05.2016 në Sallën e Keshillit Bashkiak Konispol me qëllimin kryesor prezantimin e rezultateve të mbledhura dhe të përpunuara nga grupi i punës gjatë realizimit të Vlerësimit dhe Raportit të Analizës.

Dëgjesa Publike u hap në orën 11.00 dhe fjalimi i hapjes u mbajt nga Kryetari i Bashkisë Konispol Z. Shuaip Beqiri i cili u ndal në disa aspekte kryesore që janë trajtuar për realizimin e kësaj fazës si dhe vijoi me një prezantim të përzemërt të ekipit të punës dhe pjesëtarëve të tjetër në panel.

Më tej Z. Shuaipi vijoi me prezantimin e punës për realizimin e Analizës si të përbërë nga dy tipeve të ndryshme rezultatesh. Pikësëpari, kjo analizë është shqyrëtimi i të gjitha planeve dhe strategjive ekzistuese për Bashkinë Konispol si edhe rezultati i një inventarizimi të dhënash të ardhura nga sektorë specifik. Së dyti, të gjitha planet janë dokumentuar në paralel me punën e skanimit të të gjithë territorit. Në përfundim, i gjithë informacioni i mbledhur është venë në shërbim të hedhjes së të dhënave dhe hartimit të databases GIS. Gjithashtu pjesëmarrësit u njohën me një sërë të dhënash mbi rolin që luan sot Bashkisë e re Konispol në rajon, situatën aktuale demografike, ekonomike dhe sociale të saj.

Figura 48: Foto nga prezantimi analizes

Tabela 2: Ndermarrjet aktive sipas Bashkise Konispol 2013, 2014 (gjendje ne fund te vitit)

Komune/Bashki	Viti			
	2013	Ne %	2014	Ne %
Total Shqipëria	111,083	0.14	112,527	0.16
Qarku Vlorë	9,362	1.7	9,580	1.84
Konispol	62	29.5	72	41.5
Markat	12	8.3	18	10.2
Xarra	82	52.2	85	48.3
Bashkia Konispol	157	100	176	100

Burimi: INSTAT, Regjistri Statistikor i Ndërmarrjeve

Figura 49: Slide nga prezantimi analizes

Në vijim Z. Artur Beqiri dhe Z. Thanos Pagonis njohën pjesëmarrësit më nga afër me tërësinë e dokumentave të PPV-ve ekzistuese deri më sot për Bashkinë Konispol, punën për krijimin e databases dhe realizimin e hartave të ndryshme për territorin si dhe njohjen me konceptin e periferialitetit si dhe pozicionimin e çdo qyteti dhe fshati të Bashkisë në raport me nivelin e konektivitetit të tij, nivelit ekonomik dhe aksesueshmërisë ndaj shërbimeve në funksion të komunitetit vendas.

Figura 50: Foto nga prezantimi analizes

Figura 51: Foto nga prezantimi analizes

GRAFIKU I PERIFERIALITETIT SIPAS TRE KRITEREVE

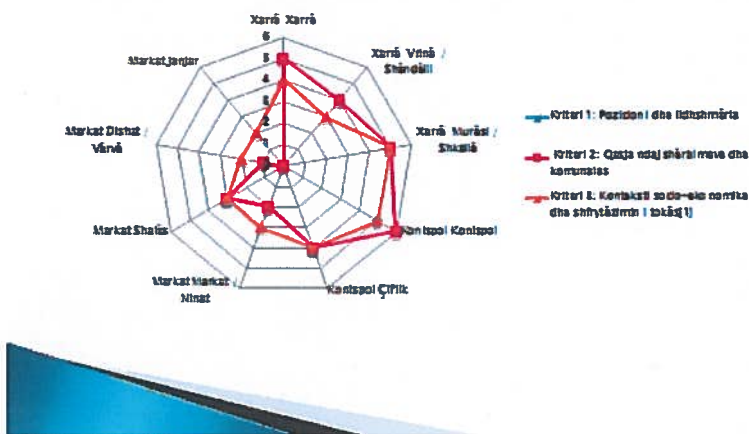

Figura 52: Slide nga prezantimi analizes

Më tej takimi vijoi me një sërë pyetjesh nga pjesëmarrësit të cilave nga paneli i ekipit ju dha një përgjigje sa më e kënaqshme. Disa nga pyetjet e shtrëna ishin si vijon:

- Ekspertët u pyetën në lidhje me kushtëzimet e lidhura me zonat e mbrojtura në planin Lokal veçanërisht përsa i përket zhvillimit për qëllime rekreative të Kepit të Stillos. U diskutua gjithashtu mbi çështjen se deri në çfarë mase plani lokan ka mundësi të propozojë ndryshime për zonat e reja të mbrojtura.
- Një nga pjesëmarrësit vuri në dukje potencialet e zonës së Konispolit në lidhje me promovimin e natyrës dhe aktiviteteve të turizmit në zonën e Markatit dhe Janjarit si dhe në pyjet e zonës malore të Xarrës. Studios ju kërkua të marrë në konsideratë mundësitë e promovimit të kësaj tipologjie turizmi.

- Studios ju kërkua gjithashtu të japë sa më shumë shembuj promovimi të produkteve lokale në zonën e Konispoli. U diskutuan shembuj brandimi të produkteve lokale.

Prezantimi i dytë me publikun: Vizioni dhe Strategjia Territoriale

Prezantimi i dytë me publikun në Bashkinë Konispol u realizua më datë 2.08.2016 në Sallën e Keshillit Bashkiak Konispol me qëllim prezantimin e Vizionit dhe të Strategjisë Territoriale të Bashkisë së Konispol për të gjithë përfaqësuesit e institucioneve, grupeve të interest dhe publikut të gjerë.

Dëgjesa Publike u hap në orë 11.00 me fjalëm e hapjes së Znj. Ivy Nanopouli dhe Z.Nikolas Karadimitriu të cilët, pas një prezantimi të shkurtër të kësaj faze aktuale të Planit dhe projekteve ambiciose për zhvillimin e Bashkisë që parashikohen në të realizohen për Bashkinë Konispol i dhanë fjalën ekspertëve të tjetër të panelit.

Figura 53: Foto nga prezantimi vizionit

Fjalën e mori Z. Mirlinda Rusi, e cila i njohu pjesëmarrësit me aspektet e metabolizmit urban të cilat i referohen çështjes së menaxhimit të flukseve në territor, prodhimit, transformimit dhe shpërndarjes së energjisë, menaxhimit të mbetjeve urbane dhe inerte.

Figura 54: Foto nga prezantimi vizionit

Të dhëna bazë në VHSK

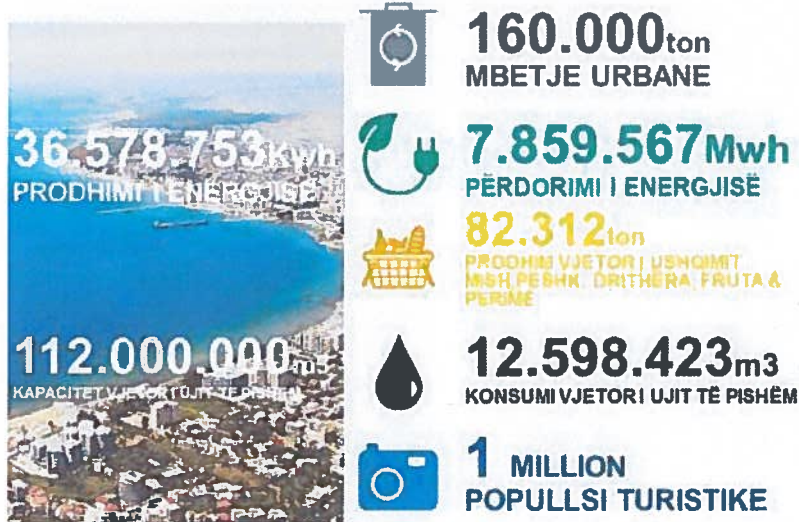

Figura 55: slide nga prezantimi vizionit

Më tej Znj. Rusi, vijoi me çështjet e lidhura me shpërndarjen e sipërfaqes së tokës në Bashkinë Konispol sipas ndarjes në 5 sistemet territoriale: sistemi urban, sistemi natyror, sistemi bujqësor, sistemi ujqor dhe sistemi infrastrukturor.

Figura 56: Foto nga prezantimi vizionit

Konispol: 5 Sistemet Territoriale

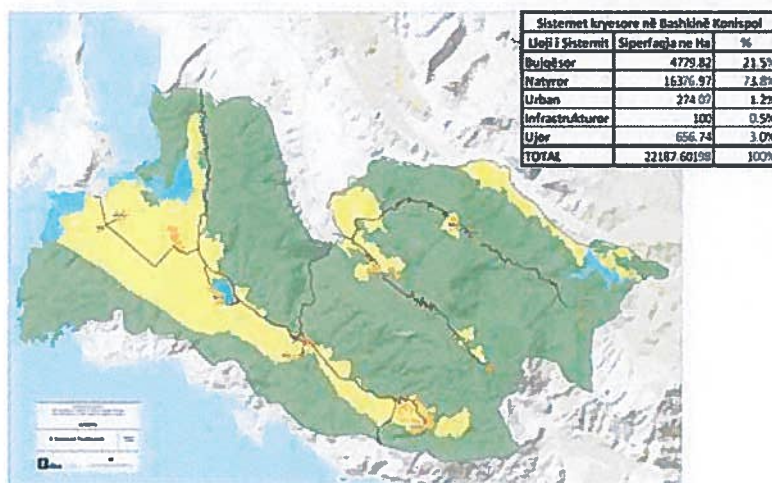

Figura 57: slide nga prezantimi vizionit

Në fund Z. Thanos Pagonis vijoi me një prezantim në detaje të konceptit të Bregdetit të jugut të Shqipërisë dhe zhvillimit të tij si një Rivierë, Vizionit për Bashkinë e Konispol duke e parë atë si një zonë bregdetare të specializuar në prodhimin e ushqimit bio si edhe përshkrimin e orientimeve strategjike, programeve dhe objektivave specifik për realizimin e këtij vizioni.

Figura 58: Foto nga prezantimi vizionit

Konispoli pjesa e brendshme e begate e Rivierës

- Zonë Bregdetare rurale e specializuar në prodhimin e ushqimit bio me rritje të punësimit bujqësor bazuar në sipërmarrjen e biznesit familjar
- Rajoni ndërkufitar me veprimtari ekonomike në rritje me Greqinë (Sagiada-Igumenica- Janinë)
- Integrim hapsinor me rajonin e Sarandës dhe lidhje me ekonominë e turizmit bregdetar përmes prodhimit të produkteve ushqimore

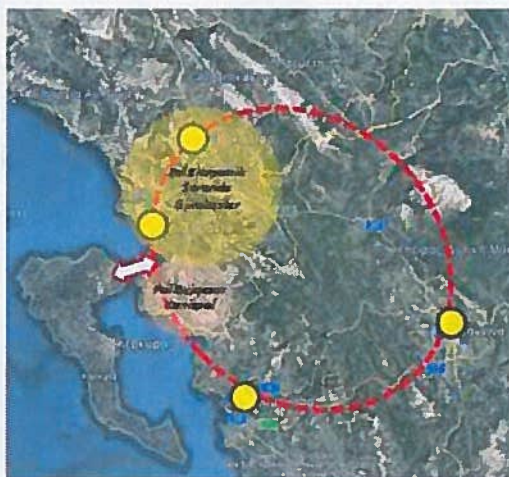

Figura 59: slide nga prezantimi vizionit

Mbas prezantimit pjesëmsarresit në aktivitet kontaktuan ekipin për pyetje të veçanta si për shembull:

- Z. Vangjel Taho, ekspert për monumentet parashtroi pyetjen në lidhje me prioritetin që plani i jep rinovimit dhe ngritjes së objekteve arkeologjike dhe historike si një pasuri e rrallë për Bashkinë Konispol. *Përgjigja vijoi duke thënë se nisur nga larmishmëria e zones me site historike dhe arkeologjike ekspertiza që po punon për planin është përpjekur të përfshijë në projektet rehabilituese gjithë këtë thesar.*
- Z. Kristo Mallanezo, biznesmen dhe përfaqësues i komunitetit të fermerëve të cilët jo vetëm prodhojnë por edhe tregtojnë, drejtoi pyetjen nëse do të ketë favorizim të bujqësisë në të ardhmen me instrumenta të ndryshëm teknik si asistencë apo bashkim të trojeve. *Ju dha përgjigje që për këtë aspekt do të reflektohet patjetër në plan.*
- Një çështje tjetër e ngritur ishte vështirësia e nderlidhjes midis Greqisë dhe zonës kufitare të Konispolit. *Ju dha përgjigje që çështja e konektivitetit kombëtar dhe ndërkombëtar është prioritarë në hartimin e planit.*
- Qytetaret e Konispolit ishin të interesuar për shpejtesinë e rehabilitimit në infrastrukturë. *Ju dha përgjigje mbi afatet kohore që plani do të hartohet dhe do të miratohet në KKT.*

SHTOJCA 1

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ZHVILLIMIT URBAN
AGJENCIA KOMBËTARE E PLANIFIKIMIT TË TERRITORIT

Nr. 1231 Prot.

Datë 21.07.2016

01 ÷ 13

Lënda: Njoftim për organizimin e takimit të parë të Forumit të Bashkërendimit e Planifikimit në nivel Vendor (FBPV), në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, për Lotin 6, *Bashkia Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol.*

Drejtuar: **Z. Dritan LELI**
Kryetar
Bashkia Vlorë

Z. Jorgo GORO
Kryetar
Bashkia Himarë

Znj. Florjana KOKA
Kryetar
Bashkia Sarandë

Z. Shuaip BEQIRI
Kryetar
Bashkia Konispol

Z. Armando SUBASHI
Kryetar
Bashkia Fier

Z. Përparim SHAMETAJ
Kryetar
Bashkia Selenicë

Z. Leonidha HRISTO
Kryetar
Bashkia Finiq

Znj. Zamira RAMI
Kryetar
Bashkia Gjirokastrë

Z. Tërmet PEÇI
Kryetar
Bashkia Tepelenë

Z. Rigels BALILI
Kryetar
Bashkia Delvinë

Znj. Arta DOLLANI
Drejtore
Instituti i Monumenteve të Kulturës

Z. Sadrit DANAJ
Kryetar
Qarku Vlorë

Bashkimi i Operatorëve Ekonomik "DEA" studio sh.p.k dhe Thymio Papayannis Associates (TPA) SA
Adresë: Bulevardi "Dëshmorët e Kombit", Kullat Binjake, Kulla 1, Kati 3, Tiranë

Rruga "Muhamet Gjollësia", Nr.57,Tiranë. E-mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel:+35542272556

Të nderuar Zonja/Zotërinj,

Në zbatim të VKM Nr. 671 datë 29.07.2015 "Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit", Neni 5 "Forumi për Bashkërendimin e Planifikimit" pika 4, gërma a) përcaktohet se:

"FBPV-ja konstituohet pas ndërmarrjes së nismës për hartimin e dokumentit të planifikimit vendor, me urdhër të drejtorit të Agjencisë".

Për sa më lart, në kuadër të bashkëpunimit ndërinstitucional me Ju, tashmë është krijuar Forumi i Bashkërendimit të Planifikimit në Nivel Vendor (FBPV), për *Bashkitë Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol*.

Gjithashtu Ju njoftojmë se, ditën e hënë me datë 01.08.2016, ora 10⁰⁰ në ambientet e Hotel "Mondial", Tiranë, do të organizohet takimi i parë i Forumit të Bashkërendimit të Planifikimit në nivel Vendor (FBPV), mbi Draft-Dokumentet e Analisës së Vlerësimit të Territorit dhe Strategjisë Territoriale, në kuadër të hartimit të Planeve të Përgjithshme Vendore, Loti 6, *Bashkitë Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol*.

Bashkëlidhur kësaj shkrese ju lutemi gjeni:

1. "Urdhri për ngritjen e Forumit të Bashkërendimit të Planifikimit në nivel Vendor (FBPV) për koordinimin e çështjeve të planifikimit në nivel njësie vendore, në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor për Bashkitë Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol"
2. "Programi i punës së Forumit të Bashkërendimit të Planifikimit në Nivel Vendor."
3. "Rendi i ditës për takimin e parë të FBPV, për *Bashkitë Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol*"

Me respekt,

Adelina GRECA

DREJTORE E PËRGJITHSHME

Konc: B.Lac
Nr. Kopje: 14
Date: 21.07.2016

Rruga "Muhamet Gjollësja", Nr.57.Tiranë, E-mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel:+35542272556

PROGRAMI I PUNËS

SË FORUMIT TË BASHKËRENDIMIT TË PLANIFIKIMIT NË NIVEL VENDOR

Forumi nuk është entitet vendimmarrës, miratues apo zgjidhës i konflikteve. Forumi është një mekanizëm që synon të nxisë diskutimet strategjike mes anëtarëve të tij, të cilët përfaqësojnë politikat e disa institucioneve në nivel vendor, për të arritur koordinimin e çështjeve të planifikimit.

Takimet e FBPV sipas fazave të hartimit të pjesëve të veçanta të dokumentit të planifikimit

1. Analiza dhe vlerësimi i gjëndjes ekzistuese

- ❖ Analiza dhe vlerësimi i të gjitha planeve ekzistuese, strategjive, politikave si dhe normave e standarteve, i cili duhet të përfshijë:
 - a) Rishikimin e gjithë inventarit të bashkisë;
 - b) Analizën e dokumenteve të mëparshme të planifikimit;
 - c) Rishikimin e direktivave të planeve ekzistuese kombëtare dhe sektoriale, standartet dhe normat.
- ❖ Skanimi i territorit dhe vlerësimi:
 - a) Vështrimi i Përgjithshëm i Territorit dhe Analiza Mjedisore;
 - b) Përdorimi ekzistues i tokës duke përfshirë aktivitetet dhe impaktet;
 - c) Analizë e vlerësimit demografik;
 - d) Aspekte sociale dhe ekonomike;
 - e) Analizë e infrastrukturës ekzistuese;
 - f) Toka dhe çështjet e pronës;
 - g) Hartat e situatës ekzistuese.
- ❖ Përgatitja e databazës territoriale të integruar në platformën GIS:
 - a) Analiza e situatës ekzistuese;
 - b) Përditësimi i të dhënave ekzistuese;
 - c) Krijimi i strukturës së bazës së të dhënave.
- Ky draft me komponentët e mësipërm, subjekt bashkërendimi, duhet të jetë publik dhe mund të këshillohet nga publiku i interesuar, si edhe nga autoritetet e tjera të planifikimit, të cilat nuk janë pjesë e FBPV-së.
- Publiku i interesuar si dhe autoritetet e tjera të planifikimit kanë mundësinë që të adresojnë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e tyre në adresë të AKPT, brenda 7 ditëve nga botimi në regjistër i draft dokumentit të mësipërm.
- AKPT, duhet të prezantojë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e ardhura në takimin e FBPV.

Rruga "Muhamet Gjollështi", Nr.57, Tiranë, E-mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel: +35542272556

- Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit në bashki përgatit raportet e takimeve të bashkërendimit, në të cilin duhet të dalin qartë vërejtjet dhe/apo propozimet e autoriteteve të tjera të planifikimit, pjesë e FBPV, si dhe qendrimet e vetë organit.
- Raportet e takimeve të punës botohen në Regjistrin e Integruar të Territorit, brenda 10 ditëve nga data e takimit, duke iu bashkëlidhur pjesëve të dokumentit të planifikimit, subjekt bashkërendimi.

2. Strategjia territoriale e njësisë vendore

- Drafti i strategjisë territoriale të njësisë vendore (hartuar sipas listës së dokumentacionit në nenin 51-52 të VKM-së Nr.671 datë 29.07.2015 “Për miratimin e rregullors së planifikimit të territorit”), botohet në RIT, 7 ditë përpara takimit të FBPV.
- Ky draft, subjekt bashkërendimi, duhet të jetë publik dhe mund të këshillohet nga publiku i interesuar, si edhe nga autoritetet e tjera të planifikimit, të cilat nuk janë pjesë e FBPV-së.
- Publiku i interesuar si dhe autoritetet e tjera të planifikimit kanë mundësinë që të adresojnë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e tyre në adresë të AKPT, brenda 7 ditëve nga botimi në regjistrin e draft dokumentit të mësipërm.
- AKPT, duhet të prezantojë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e ardhura në takimin e FBPV.
- Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit në bashki përgatit raportet e takimeve të bashkërendimit, në të cilin duhet të dalin qartë vërejtjet dhe/apo propozimet e autoriteteve të tjera të planifikimit, pjesë e FBPV, si dhe qendrimet e vetë organit.
- Raportet e takimeve të punës botohen në Regjistrin e Integruar të Territorit, brenda 10 ditëve nga data e takimit, duke iu bashkëlidhur pjesëve të dokumentit të planifikimit, subjekt bashkërendimi.

3. Plani i zhvillimit të territorit

- Drafti i planit të zhvillimit të territorit të njësisë vendore (hartuar sipas listës së dokumentacionit në nenin 54 të VKM-së Nr.671 datë 29.07.2015 “Për miratimin e rregullors së planifikimit të territorit”), botohet në RIT, 7 ditë përpara takimit të FBPV.
- Ky draft, subjekt bashkërendimi, duhet të jetë publik dhe mund të këshillohet nga publiku i interesuar, si edhe nga autoritetet e tjera të planifikimit, të cilat nuk janë pjesë e FBPV-së.
- Publiku i interesuar si dhe autoritetet e tjera të planifikimit kanë mundësinë që të adresojnë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e tyre në adresë të AKPT, brenda 7 ditëve nga botimi në regjistrin e draft dokumentit të mësipërm.
- AKPT, duhet të prezantojë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e ardhura në takimin e FBPV.
- Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit në bashki përgatit raportet e takimeve të bashkërendimit, në të cilin duhet të dalin qartë vërejtjet dhe/apo propozimet e autoriteteve të tjera të planifikimit, pjesë e FBPV, si dhe qendrimet e vetë organit.

Rruga “Muhamet Gjollshiri”, Nr.57, Tiranë, E-mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel: +35542272556

- Raportet e takimeve të punës botohen në Regjistrin e Integruar të Territorit, brenda 10 ditëve nga data e takimit, duke iu bashkëlidhur pjesëve të dokumentit të planifikimit, subjekt bashkërendimi.

4. Njësitë dhe/ose zonat për të cilat do hartohet PDV

- Drafti i përcaktimit të njërive dhe/ose zonave për të cilat do hartohet PDV (hartuar sipas listës së dokumentacionit në nenin 55 të VKM-së Nr.671 datë 29.07.2015 "Për miratimin e rregullors së planifikimit të territorit"), botohet në RIT, 7 ditë përpara takimit të FBPV.
- Ky draft, subjekt bashkërendimi, duhet të jetë publik dhe mund të këshillohet nga publiku i interesuar, si edhe nga autoritetet e tjera të planifikimit, të cilat nuk janë pjesë e FBPV-së.
- Publiku i interesuar si dhe autoritetet e tjera të planifikimit kanë mundësinë që të adresojnë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e tyre në adresë të AKPT, brenda 7 ditëve nga botimi në regjistrin e draft dokumentit të mësipërm.
- AKPT, duhet të prezantojë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e ardhura në takimin e FBPV.
- Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit në bashki përgatit raportet e takimeve të bashkërendimit, në të cilin duhet të dalin qartë vërejtjet dhe/apo propozimet e autoriteteve të tjera të planifikimit, pjesë e FBPV, si dhe qendrimit e vetë organit.
- Raportet e takimeve të punës botohen në Regjistrin e Integruar të Territorit, brenda 10 ditëve nga data e takimit, duke iu bashkëlidhur pjesëve të dokumentit të planifikimit, subjekt bashkërendimi.

5. Përmbajtja e Rregullores së PPV

- Drafti i përcaktimit të njërive dhe/ose zonave për të cilat do hartohet PDV (hartuar sipas listës së dokumentacionit në nenin 56 të VKM-së Nr.671 datë 29.07.2015 "Për miratimin e rregullors së planifikimit të territorit"), botohet në RIT, 7 ditë përpara takimit të FBPV.
- Ky draft, subjekt bashkërendimi, duhet të jetë publik dhe mund të këshillohet nga publiku i interesuar, si edhe nga autoritetet e tjera të planifikimit, të cilat nuk janë pjesë e FBPV-së.
- Publiku i interesuar si dhe autoritetet e tjera të planifikimit kanë mundësinë që të adresojnë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e tyre në adresë të AKPT, brenda 7 ditëve nga botimi në regjistrin e draft dokumentit të mësipërm.
- AKPT, duhet të prezantojë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e ardhura në takimin e FBPV.
- Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit në bashki përgatit raportet e takimeve të bashkërendimit, në të cilin duhet të dalin qartë vërejtjet dhe/apo propozimet e autoriteteve të tjera të planifikimit, pjesë e FBPV, si dhe qendrimit e vetë organit.
- Raportet e takimeve të punës botohen në Regjistrin e Integruar të Territorit, brenda 10 ditëve nga data e takimit, duke iu bashkëlidhur pjesëve të dokumentit të planifikimit, subjekt bashkërendimi.

Rruga "Muharrat Gjokeshi", Nr.57, Tiranë, T- mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel: 035542272856

6. Materiali hartografik i PPV-së

- Drafti i përcaktimit të njësisve dhe/ose zonave për të cilat do hartohet PDV (hartuar sipas listës së dokumentacionit në nenin 57 të VKM-së Nr.671 datë 29.07.2015 "Për miratimin e rregullors së planifikimit të territorit"), botohet në RIT, 7 ditë përpara takimit të FBPV.
- Ky draft, subjekti bashkërendimi, duhet të jetë publik dhe mund të këshillohet nga publiku i interesuar, si edhe nga autoritetet e tjera të planifikimit, të cilat nuk janë pjesë e FBPV-së.
- Publiku i interesuar si dhe autoritetet e tjera të planifikimit kanë mundësinë që të adresojnë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e tyre në adresë të AKPT, brenda 7 ditëve nga botimi në regjistrin e draft dokumentit të mësipërm.
- AKPT, duhet të prezantojë vërejtjet dhe/apo sugjerimet e ardhura në takimin e FBPV.
- Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit në bashki përgatit raportet e takimeve të bashkërendimit, në të cilin duhet të dalin qartë vërejtjet dhe/apo propozimet e autoriteteve të tjera të planifikimit, pjesë e FBPV, si dhe qendrimet e vetë organit.
- Raportet e takimeve të punës botohen në Regjistrin e Integruar të Territorit, brenda 10 ditëve nga data e takimit, duke iu bashkëlidhur pjesëve të dokumentit të planifikimit, subjekti bashkërendimi.

Rruga "Muhamet Gjollesha", Nr 57, Tiranë | e-mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel: +35542272556

Rendi i Ditës për takimin e parë të Forumit të Bashkërendimit të Planifikimit në Nivel Vendor (FBPV) për Lotin 6 Bashkitë (Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol) datë 01.08.2016.

Anëtarët: Znj. Adelina Greca	<i>Drejtues FBPV - Drejtore e Përgjithshme e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit;</i>
Z. Erjon Amataj	<i>Sekretar Forumi-Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit Bashkia Vlorë;</i>
Z. Harallamb Koloi	<i>Sekretar Forumi-Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit Bashkia Sarandë;</i>
Z. Artur Beqiri	<i>Sekretar Forumi-Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit Bashkia Konispol;</i>
Z. Genti Stratoberdha	<i>Sekretar Forumi-Drejtuesi i organit përgjegjës të planifikimit Bashkia Himarë;</i>
Znj. Renilda Hyseni	<i>Përfaqësues planifikues i Bashkisë Fier bashki kufitare;</i>
Z. Klevis Bedinaj	<i>Përfaqësues planifikues i Bashkisë Selenicë si bashki kufitare;</i>
Z. Vasil Loli	<i>Përfaqësues planifikues i Bashkisë Finiq bashki kufitare;</i>
Z. Spiro Kora	<i>Përfaqësues planifikues i Bashkisë Tepelenë si bashki kufitare;</i>
Z. Ilir Cumaku	<i>Përfaqësues planifikues i Bashkisë Gjirokastër si bashki kufitare;</i>
Z. Bajram Alidhima	<i>Përfaqësues planifikues i Bashkisë Delvinë si bashki kufitare;</i>
Znj. Arta Dollani	<i>Përfaqësues e Institutit të Monumenteve të Kulturës;</i>
<i>Një Përfaqësues planifikues i Qarkut Vlorë.</i>	
Z. Taulant Dano	<i>Koordinator për PPV / AKPT;</i>
Z. Ermal Pashollari	<i>Koordinator për PPV / AKPT;</i>
Znj. Rezarta Laçi	<i>Eksperte Ligjore / AKPT;</i>
Znj. Suela Rusha	<i>Ekspert GIS / AKPT;</i>
Znj. Fiona Mali	<i>Koordinatore e Përgjithshme</i>
<i>Përfaqësues të Operatorëve Ekonomik "DEA" studio sh.p.k dhe Thymio Papayannis Associates (TPA) SA</i>	

Rruga "Muhamet Gjollçesha", Nr.57,Tiranë, E-mail: info@planifikimi.gov.al, www.planifikimi.gov.al, Tel:+35542272556

Takimet me Institucionet Shtetërore

Takim me fokus grupet në Bashkinë Konispol.

Ky takim u organizua në datën 25.10.2016 nga Kryetarja e Bashkisë së Konispolit, Z. Shuaip Beqiri, Drejtori i Planifikimit të Territorit, Z. Artur Beqiri dhe të ftuar pjesëmarrës

ishin qytetarë të Konispolit me formim intelektual, që diskutuan, ndanë opinione dhe sugjeruan për zhvillimin perspektiv të qytetit të tyre.

Takimi u hap me prezantimin nga ana e konsulentëve Z. Ervin Taçi dhe Z. Alket Meslani, të Vizion-Strategjisë së avancuar, si edhe të disa propozimeve paraprake për territorin e Bashkisë së Konispolit. Si më poshtë paraqiten disa nga diskutim - sugjerimet e pjesëmarrësve në takim:

Z. Gjergji Mano, Drejtor i parkut arkeologjik te Butrintit sugjeroi të merren parasysh në studim burimet në thithjen e turistëve, që sjell Parku i Butrintit, duke përmirësuar infrastrukturën rrugore, edhe momentin e aksesit, si dhe pikat doganore ekzistuese. Përcaktime në plan të projekteve pilot që mund të përfshihen në financimet e BE për projektet *crossborder* me bashkitë kufitare me Greqinë. U theksua që, me statistika është konstatuar një rritje galopante e numrit të turistëve nga viti 2013 në vitin 2016, në shifrat nga 82.000 në 160.000 turistë. U sugjerua gjithashtu, që të merren parasysh përbërja e pakicave të ndryshme në Bashkinë Konispol si një pasuri e saj, si: komuniteti çam, vllah, grek... dhe ndërtimi i nje muzeumi folklorik që pasqyron traditat e këtyre komuniteteve me qëllim rritjen e atraksioneve për thithjen e turistëve.

Z. Konstandin Koço, ish kryetar i Këshillit të Komunës Xarë, specialist i bujqësisë. Agronomi vuri në dukje se, ka probleme me azhormimin e pronësisë së tokës, pasi komisioni i ndarjes së tokës në vitin 1991 ka punuar jo me profesionalizëm. Gjithashtu, ai nxori në pah problemet serioze me ujërat e zeza si dhe mbetjet urbane në fshatrat Mursi, Xarë, Vrinë. U sugjerua caktimi i zonave ekonomike, për ndërtimin e qendrave grumbulluese, amballazhuese të agrumeve, por edhe të produkteve të tjera bujqësore dhe blegtorale. Gjithashtu, u nxorr në pah mungesa dhe u sugjerua ngritja e linjave përpunuese dhe amballazhuese të produkteve. U nxorr në pah edhe rëndësia e marketimit të produkteve blegtorale me emrin tradicional të zones në trajtë *brand*-imi.

Z. Kristaq Tore, specialist i bujqësisë nxorri në pah rëndësinë dhe sugjeroi përcaktimin në PPV të zonimit të kullotave, që do të mund të ndjekë më pas me studime për mbarështimin e tyre, duke qenë se, Konsipoli ka një numër shumë të lartë të mbarështimit të krerëve të imëta dhe të trasha. U sugjerua gjithashtu edhe marketimi i produkteve blegtorale dhe amballazhimi i tyre, si edhe shfrytëzimi i tyre me qëllim ngritjen e bujtinave tradicionale të zonës.

Z. Hysen Veliu, inxhinier ndërtimi (biznesmen) sugjeroi caktimin në PPV të karierave për lëndët e para të ndërtimit, si gurë, materiale inerte, etj. U sugjerua caktimi i zonave për tregtimin e materialeve të ndërtimit. U sugjerua shtrirja e vijave kufizuese të disa fshatrave, që kanë tendencë për rritje, si: Xara, Mursia, Shkalla, Vrina.

Z. Shkëlqim Shero, Kryetar i Këshillit të Bashkisë (specialist bujqësie) sugjeroi krijimin e qendrave të përpunimit të agrobiznesit dhe të zonave ekonomike Vrinë-Mursi-Shkallë.

Z. Alket Domeri, ekonomist në ish njësinë administrative Markat sugjeroi që, të bëhet vendosja e prioriteteve për njësinë ekonomike të Markatit. Ai sugjeroi gjithashtu ngritjen nga institucionet shtetërore të lidhuara me sektorin e bujqësisë të njërive këshilluese për bujqësinë dhe blegtorinë, si edhe subvencionimin e produkteve bujqësore.

Figura 59: Takim i realizuar ne Sallen e mbledhjeve te Keshillit Bashkiak Konispol

Takim me ekspertë të Operatorit të Shpërndarjes së Energjisë Elektrike (OSHEE).

Ky takim u zhvillua në datë 11.10.2016 me Shefin e sektorit GIS/SCADA pranë OSHEE Z. Elidon Karçanaj sipas kërkesës së bërë nga bashkimi i operatorëve DEA Studio s.p.k dhe TPA Group për pajisjen me informacion lidhur me:

- a. Hartat dixhitale lidhur me pozicionimin ne territor të linjave të tensionit të lartë për Bashkitë Vlore, Himare, Sarande, Konispol dhe vazhdimësinë e ketyre linjave në Bashkitë kufitare.

- b. Pozicionimin në harta dixhitale të nënstacioneve të energjisë elektrike për Bashkitë Vlorë, Himarë, Sarandë, Konispol.

Z. Karçanaj vuri në dispozicion aksesin për hartat GIS të OSHEE-se në sistemin online të institucionit, duke u rakorduar me ekspertin GIS të konsulentëve të "Planit të Përgjithshëm Vendor për Bashkitë VLORE, HIMARE, SARANDË, KONISPOL". Sipas asaj që u preçizua nga Z. Karçanaj, por edhe nga informacionet e marra online, Vlora Himara Saranda dhe Konispoli figurojnë me mangësi në lidhje me informacionin e gjendjes faktike në terren, sidomos lidhur me nënstacionet e energjisë elektrike. U vumë në dijeni se, puna për digjitalizimin dhe hedhjen GIS të sistemit vazhdon të jetë në proces.

Figura 60: Takimi me Z. Elidon Karçanaj dhe përfaqësues të AKPT-se në zyrat e OSHEE

Divizioni i Shpërndarjes

Nr. 2175q/Prot.

Tirane, me 10/ 10/ 2016

Lenda: Përgjigje Kërkeses për Informacion të nevojshëm lidhur me "Hartimin e planit të përgjithshëm Vendor për Bashkitë VLORE, HIMARË, SARANDË, KONISPOL"

Drejtuar: Z. Ervin TACI – Administrator i DEA STUDIO shpk ✓

Per Dijeni: Z. Petaq LIKA – Drejtor i Divizionit të Shpërndarjes pranë OSHEE-se

I Nderuar,

Lidhur me kërkesen tuaj të datës 27.09.2016, po ju informoj se

Kompania OSHEE është duke zhvilluar Sistemin GIS-ASETE për rrjetin e Tensionit të Mesëm dhe atë të Lartë, ku presupozohet të hidhen të gjithë asetet si Nenstacione, kabina, linja, shtylla për rrjetin 6/10/20/35 KV.

Përsa i përket Nenstacioneve si edhe Linjave dhe shtyllave të tensionit të lartë (35 kV), hedhja në hartën digjitale e këtyre asetëve është kryer në nivelin 100%, ndërsa për pjesën tjetër është në rreth 70%. Për çdo informacion mbi këto zona apo dhe pjesën tjetër të Territorrit, ju mund t'i referoheni faqes sonë të GIS me link: www.oshee.al/GIS/

Duke përdorur menunë sipër faqes, ju mund të merrni Koordinatat asetesh, të Printoni Harta, të masni sipërfaqe apo gjatësi, të merrni informacion mbi asetet, etj

Perdousesi dhe Fjalekalimi janë të dyja: „vizitor“

Për çdo gjë mbetemi në kontakt.

Me konsideratë,

Helidon KARCANAJ

Shef Sektori

Sektori GIS/SCADA - Divizioni i Shpërndarjes pranë OSHEE sha

OSHEE sh.a.

Adresa 1: Rr. Andon Zako Çajupi, Pll. Conad, Tirane, Shqipëri

NIPT: K72410014H

Takimi me ekspertë të Autoritetit Rrugor Shqiptar (ARRSH)

Ky takim u zhvillua në 4 Tetor 2016, në praninë e Zv. Drejtorit të Përgjithshëm të ARRSH, dhe Z. Afrim Qendro Drejtor i PBHT, Z. Ervin Taçi Drejtor i CEO/Dea Studio, Znj. Holta Deda, Specialiste e Sektorit të Preventivimit, Drejtoria Teknike, Znj. Juvena Gjika, Specialiste e Sektorit të Preventivimit, Drejtoria Teknike. Pas referimit të perfaqësuesit të bashkimit të operatorëve Z. Ervin Taçi lidhur me parashikimet e planit për akseset dhe qarkullimin në territorin e 4 bashkive, pjesë të masterplanit, specialistët e ARRSH ofruan disa sugjerime lidhur me:

1. Aksin “Orikum-Himarë-Sarandë”, ku të shihet mundësia e përmirësimit të rrugës ekzistuese dhe aty ku është e mundur edhe zgjerimi ose përmirësim të kthesave.
1. Realizimin e një lidhjeje përgjatë bregut në ato zona ekzistuese banimi apo dhe të reja në mënyrë që mos të ketë në çdo rast dalje të detyruar në rrugën kombëtare për të aksesuar më pas në një zonë tjetër në distancë të shkurtër.
2. Rëndësine që ka dhe përfundimi i rrugës “Kardhiq-Delvinë” e cila do të krijojë një lidhje më të mirë me Bregdetin e Jugut dhe qytetin e Sarandës.

Figura 60: Takimi me Zv Drejtorin e ARRSH. Z. Afrim Qendro dhe specialistet Holta Deda dhe Juvena Gjika.

Më poshtë prezantohet edhe komunikimi zyrtar me specialisten prezente në takim Znj. Holta Deda.

Informacion në lidhje me takimin e zhvilluar në ARRSH

to me, Afrim

Oct 7 (5 days ago)

Albanian > English Translate message Turn off for Albanian

Përshëndetje Z. Taçi,

Së pari më lejoni t'ju falenderoj për mbledhjen e zhvilluar në datën 5/10/2016 në ARRSH si dhe angazhimin Tuaj serioz & korrekt të ndërmarrë lidhur me procesin e hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor (loti 5) dhe bashkëpunimit me institucionin Tonë në lidhje me Infrastrukturën Rrugore.

Në kuadër të diskutimeve të zhvilluara gjatë mbledhjes lidhur me çështjet teknike të prezantuara për sektorin e Transportit, u dakortësua si më poshtë vijon:

- › Të mos ketë një rrugë tjetër kombëtare të kategorisë A – (Autostradë) në aksin "Orikum-Himarë-Sarandë", por të shihet mundësia e përmirësimit të rrugës ekzistuese dhe aty ku është e mundur dhe zgjerim ose përmirësim të kthesave.
- › Të realizohet një lidhje përgjatë bregut në ato zone ekzistuese banimi apo dhe të reja në mënyrë që mos të ketë në çdo rast dalje të detyruar në rrugën kombëtare për të aksesuar më pas në një zonë tjetër në distancë të shkurtër.
- › U theksua rëndësia që ka dhe përfundimi i rrugës "Kardhiq-Delvinë" e cila do të krijojë një lidhje më të mirë me Bregdetin e Jugut dhe qytetin e Sarandës.

Sa më sipër keto pika do të reflektohen dhe në raportin përfundimtar për Planin e Përgjithshëm Vendor (loti 5).

Listë pjesëmarrja në mbledhje:

Z. Afrim Qendro - Zv/Drejtor i Përgjithshëm, Drejtor i PBHT,
Z. Ervin Taçi - Drejtor CEO/Dea Studio,
Znj. Holta Deda - Specialiste Sektorit i Preventivimit, Drejtorja Teknike,
Znj. Juvena Gjika - Specialiste Sektorit i Preventivimit, Drejtorja Teknike,

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin,
Holta DEDA
Specialist

Sektorit i Preventivimit
Drejtorja e Projekteve të Brendshme dhe të Huaja Teknike
AUTORITETI KERGOR SHQIPTAR

Adresa : Rr. "Samë Frashëri" Nr.33
Tiranë, Shqipëri

Takimi me konsulentë të programit GIZ Albania (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH).

Në datë 1 Shtator 2016 u zhvillua takimi me konsulentë të programit GIZ për Shqipërinë - GIZ Albania (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH) i koordinuar nga Agjensia Kombëtare e Planifikimit të Territorit. Pjesëmarrës në takim ishin Znj. Adelina Greca, drejtoreshë e Agjensisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit, përgjegjesja për LOT-in 6 nga AKPT, Znj. Fiona Mali, ekspertët e AKPT, Z. Taulant Dano, Z. Ermal Pashollari; përfaqësuesit e GIZ, Z. Hans – Juergen Cassens, GIZ Country Director, Znj. Valbona Koçi; ISDSCR Project Coordinator Z. Rafael Enzler, Partner of gutundgut - Tourism Expert, Znj. Christian Müller, Partner of gutundgut – Architect.

Takimi pati qëllim të ndërthurte informacione dhe eksperiencë ndërmjet dy projekteve, që zhvillohen brenda të njëjtit territor. GIZ aktualisht dhe prej 2 vitesh është duke ndjekur në terren projektin “Integrated Sustainable Development of the Southern Coastal Region”. Nga ana tjetër, bashkimi i Operatorëve DEA Studio shpk dhe TPA Group në procesin e “Hartimi i Planit të Përgjithshëm Vendor për Bashkitë VLORE, HIMARE, SARANDË, KONISPOL” ishin të interesuar për të thithur sa më shumë “inpute” nga projekte në shkallë të vogël, të cilat do të ndikojnë në implementimin e shkallëzuar të planit, duke njohur problematikat e drejtperdrejta të terrenit. Veçanërisht, fokusi u ndal tek koncepti i metabolizmit sesi mundet që ekonomitë e vogla agrare të mund të bëhen pjesë e pandarë e zhvillimeve turistike të zones në të ardhmen e afërt. Ky koncept po trajtohet brenda kontekstit të planit dhe GIZ Albania dha mendimet e veta sesi ky proces mund të bëhet i mundur nëpërmjet përmirësimit të infrastruktures rurale të zonës, por edhe të politikave stimululuese deri në rimëkëmbjen e plotë të ekonomive të vogla.

Gjithashtu, u diskutua edhe lidhur me mundësimin e aktiviteteve kulturore, eventeve dhe organizimeve të koncerteve, festivaleve... nëpërmjet parashikimit të rinovimit të qendrave ekzistuese, shesheve publike apo edhe krijimin e alternativave të tjera në shetitoret bregdetare.

Takimi në Agjensinë Kombëtare të Bregdetit, u realizua në datë 10.10.2016 në zyrat e Agjensisë Kombëtare të Bregdetit (AKB) për t’u njohur më nga afër me fokusin e punës së kësaj agjensie dhe projektet e zhvillimit, që ajo ka propozuar dhe që janë në proces konceptimi për zonën e bregut Vlorë-Konispol. Takimi u zhvillua midis Drejtorit të Përgjithshëm të AKB Z. Auron Tare, specialistes Znj. Anisa Avdulaj dhe përfaqësuesit të bashkimit të operatorëve DEA Studio shpk & TPA Group, Z. Ervin Taçi. Nga Agjensia, u vu në vëmendje që të përafrohet sa më shumë perlllogaritja e numrit të pushuesve për sipërfaqje plazhi në këtë zonë, pasi edhe kapacitetet turistike janë të ndërvarura dhe se duhet të konvergojnë për të ruajtur kualitetin e zonës turistike prej kanalit të Vivarit dhe pjesës bregdetare që ka Konispoli (fundi i fushes së Vrinës)

Na u tregua edhe eksperiencë e tyre me projektet për standartizimet e shërbimeve të plazheve (kapacitetet dhe dizajni i hijëzuesve ditorë, si edhe shërbimet që duhet t’u përgjigjen në kapacitete). Një vend të rëndësishëm në diskutimet e takimit zuri edhe (i) menaxhimi i situatës veçanërisht gjatë sezonit me krijimin e mbetjeve në bregdet dhe mbetjeve në det; (ii) ndërlidhja e zonave malore me ato turistike detare, bashkëveprimi i tyre ekonomik në shërbimin agro me prodhimet bio, por edhe në funksion të trip-ve turistike tip hiking eksplorues, apo edhe të organizuara me transport të dedikuar; (iii) shpërndarja e porteve turistike të jahteve që duhet të jetë e mirëmenduar në nivel kombëtar, por edhe zonal.

Figura 61: Takim i realizuar ne zyrat e Agjensise Kombetare te Bregut

Takim në zyrat e ALUIZNI-t.

Ky takim u mbajt në datë 27.09.2016, ora 11:00 dhe ishin të pranishëm Drejtori i Përgjithshëm i ALUIZNI-t, Z. Artan Lame, Znj. Albana Tollkuci (përgjegjëse e sektorit planifikimit urban), përfaqësues nga Drejtoria Rajonale e ALUIZNIT Vlorë, drejtori Egon Velaj dhe 3 ekspertët përfaqësues të studios që po përgatit planet territoriale, LOT-i 6, Znj. Mirlinda Rusi, Z. Ervin Taci dhe Znj. Lule Meta.

Fllimisht përfaqësuesja nga studio planifikuese Znj. Mirlinda Rusi bëri një përmbledhje të situatës për të katër Bashkitë në lidhje me problemin e integritetit të zonave informale dhe mënyres se, si është parashikuar që zonimi të bëhet funksional.

Në fjalën e tij, Z. Lame vlerësoi që, situata e zonave informale është e veshtirë. Sipas tij, pjesa që kërkon zgjidhje është neni 35 i Ligjit të Urbanizimeve, ku bëhet fjalë për legalizimin e zonave me ndërtime deri në 6 kate.

Elementi tjetër i diskutuar nga Z. Lame ishin akset e rrugëve të rëndësishme përgjatë, të cilave është e rëndësishme lënia e një fashe për zhvillimin e investimeve intensive. U theksua këtu sidomos neglizhimi gjithnjë e më tepër i paraqitjes së rrjetit të infrastrukturës rrugore, si dhe saktësisë së saj në planet ubane vecanërisht për rrugët e propozuara pasi verëhet i pasaktë. Vendosija e pasaktë e njollës kushton për Aluiznin kohë dhe bllokim legalizimesh ose shpronësimesh.

Cështje tjetër e diskutuar ishte logjika e akomodimit të infrastrukturës (elektrike, ujësjellës-kanalizime, etj.) së mëparshme. Z. Lame u shpreh se, duhet rishikuar rrjeti i mëparshëm infrastrukturor, sidomos ai elektrik dhe duhet integruar me OSSH për të përshtatur rrjetin e infrastrukturës të zonave informale. U sugjerua që, në gjurmët e rrugëve kryesore të vendosen saktësisht rrjeti i ujësjellësit, kabllor dhe elektrik për të ardhmen.

- i) Wolman 1965, Bai 2007, Kennedy et al. 2007
- ii) Kennedy et al. 2011
- iii) 2010 Edition of the National Footprint Accounts

